

**ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
TUZLANSKOG KANTONA**

**ZDRAVSTVENO STANJE STANOVNIŠTVA I
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA U TUZLANSKOM
KANTONU U 2011. GODINI**

Publikacija br. 36

Tuzla, 2012. godine

Naslov: Zdravstveno stanje stanovništva i zdravstvena zaštita u Tuzlanskom kantonu u 2011. godini

Izdavač: Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona
Ul. Seadbega Kulovića br. 6
75 000 Tuzla
Telefona: 035/307 700; Fax: 257 467

Za izdavača: Prim.dr Nermina Mehinović, mr.med.sci

Glavni urednik: Prim.dr Nermina Mehinović, mr.med.sci

Autori: Prim.dr Nermina Mehinović, mr.med.sci
Mr.med.sci dr Maida Mulić
Prim. dr Blaško Topalović
Dr Azra Hodžić
Mr. Aida Pašić dipl.ecc
Mr.med.sci dr Azra Džaferagić-Franca
Prim. dr. Muradif Šarić
Dr Selma Azabagić
Dr. Maja Popović
Dr. Edita Zvorničanin
Smajlović Sadija, dipl. ing. tehnolog
Hasanbašić Nermina, dipl. ing. tehnolog

Tehnička priprema podataka: Selma Krdžalić-Matanović
Lejla Hasanović
Anto Ivanović
Semir Hukić
Zijada Zečo
Nedžad Hadžiselimović
Alisa Džindo

Tehnička priprema publikacije: Amer Hasanhodžić
Tanja Kadić

Tiraž: 30 primjeraka

SADRŽAJ

	PREDGOVOR	
I	STRUKTURA STANOVNIŠTVA I VITALNO DEMOGRAFSKI POKAZATELJI	1
II	MORBIDITET-OBOLJEVANJE STANOVNIŠTVA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA	11
III	EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA	30
IV	HIGIJENSKA SITUACIJA	49
V	ORGANIZACIJA ZDRAVSTVA I KADROVI	77
VI	MREŽE, KAPACITETI I RAD JAVNO ZDRAVSTVENIH USTANOVA PO NIVOIMA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA	88
VII	EVALUACIJA REALIZACIJE PROGRAMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE	125
VIII	REZULTATI UNAPREĐENJA KVALITETA RADA U ZDRAVSTVENOM SISTEMU	169
IX	APSENTIZAM	186
X	ZAKLJUČCI	219

PREDGOVOR

Javno zdravstvo je definisano kao znanost i umijeće sprečavanja bolesti, produženja života i unapređenja zdravlja ljudi putem organizovanih napora i informisanih odabira društva, organizacija, državnog i privatnog, zajednica i pojedinaca (1920,C.E.A.Winslow). To je društveni i politički koncept čiji je cilj unapređenje zdravlja, produženje i unapređenje kvalitete života stanovništva kroz zdravstveno prosvjećivanje, sprečavanje bolesti te druge oblike zdravstvenih i drugih intervencija.

Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona svake godine na temelju mnogobrojnih podataka bitnih za uvid u stanje zdravlja stanovništva, prikupljenih iz više izvora, publicira izvještaj o zdravstvenom stanju stanovništva i zdravstvenoj zaštiti u Tuzlanskom kantonu, za prethodnu godinu. U Publikaciji se obrađuju i analiziraju podaci koji ukazuju na najvažnije značajke zdravstvenog stanja stanovništva, daju podlogu za potrebe ciljanih istraživanja u zdravstvu, te ukazuju na organizaciju zdravstvene zaštite, i omogućavaju, što je i temeljni cilj Publikacije, određivanje konkretnih akcija, programa i mjera za unapređivanje zdravlja.

Zdravstveni indikatori su temeljni instrumenti za procjenu zdravlja stanovništva i planiranje i organiziranje zdravstvene zaštite. Jedna od uloga i ciljeva Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona je prikupljanje, praćenje i evaluacija zdravstvenih podataka, te izvještavanje o javnom zdravstvu u skladu s međunarodnim preporukama i zahtjevima, što predstavlja jedan od uslova europskih integracija. U uslovima brzih promjena u obolijevanju stanovništva, demografskih promjena u starenju i negativnog prirodnog prirasta, brze globalizacije i rasta prekograničnih uticaja na okoliš i zdravlje ljudi, te u svjetlu europskih integracija, potrebno je kontinuirano procjenjivati funkcioniranje sistema javnog zdravstva sa ciljem jačanja kapaciteta, poboljšanja u organizaciji i rasta učinkovitosti sprečavanja bolesti i poboljšanja kvalitete života.

Ova Publikacija ima aktuelnu ali i trajnu vrijednost, a rezultat je kontinuiranog rada Zavoda, kao i zdravstvenih radnika kompletnog zdravstvenog sistema Tuzlanskog kantona, koji su u svojim ustanovama evidentirali zdravstvene i druge događaje vezane za zdravlje. Prikupljanje podataka o zdravstvenom stanju populacije, sa kantonalnog, entitetskog, te državnog nivoa daje na raspolaganje informacije o zdravstvenom stanju cijele populacije što omogućava efiksaciju i dostupniju zdravstvenu zaštitu i dovodi do jačanja cjelokupnog zdravstvenog sistema Bosne i Hercegovine.

Prikupljanje informacija na individualnim obrascima i izvještajima postupno ustupa mjesto razmjeni podataka u elektronskom obliku. Danas Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona raspolaže respektabilnim bazama podataka kao i specifičnim javnozdravstvenim registrima. Razvojni izazovi usmjereni su prema sudjelovanju u informatizaciji cjelokupnog zdravstvenog sistema, pripremi prijedloga novih programa obrade podataka, standardizaciji u izvještavanju i edukaciji zdravstvenog osoblja u svrhu dobijanja pouzdanih i kvalitetnih zdravstvenih pokazatelja.

Nadamo se da će ova Publikacija svim korisnicima biti vrijedan izvor podataka o zbivanjima u zdravstvenom sistemu i zdravstvenom stanju populacije Tuzlanskog kantona.

UREDNIK

Prim. dr. Nermina Mehinović, mr.sc.

I STRUKTURA STANOVNIŠTVA I VITALNO-DEMOGRAFSKI POKAZATELJI

1. Vitalno-demografski pokazatelji

Na području trinaest općina Tuzlanskog kantona na površini od 2.649 km² živi 499.221* stanovnika. Prosječna gustina naseljenosti kantona je 188 stanovnika na km² (tabela 1). Gustina naseljenosti veća od prosjeka Kantona evidentira se na području šest općina: Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Teočak, Tuzla i Živinice. Najmanja gustina naseljenosti je na području općine Kladanj (45/ km²).

Tabela 1. Stanovništvo, površina i gustina naseljenosti općina Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr.	Opština	Broj stanovnika	Površina	Gustina naseljenosti/km ²
1.	Banovići	25.816	185	139
2.	Čelić	13.864	140	100
3.	Doboj Istok	10.237	41	250
4.	Gračanica	52.319	216	242
5.	Gradačac	46.132	218	212
6.	Kalesija	35.857	201	178
7.	Kladanj	14.900	331	45
8.	Lukavac	50.845	337	151
9.	Sapna	12.801	118	109
10.	Srebrenik	41.784	248	168
11.	Teočak	7.391	29	255
12.	Tuzla	131.768	294	448
13.	Živinice	55.507	291	190
UKUPNO		499.221	2.649	188

*projekcija broja stanovnika na osnovu projekcije broja stanovnika TK Zavoda za statistiku FBiH na dan 30.06.2011. godine

Na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini registrovano je 4.126 živorođenih beba, 3.649 umrlih osoba i 30 umrle dojenčadi (tabela 2).

Tabela 2. Broj živorođenih i umrlih, na općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

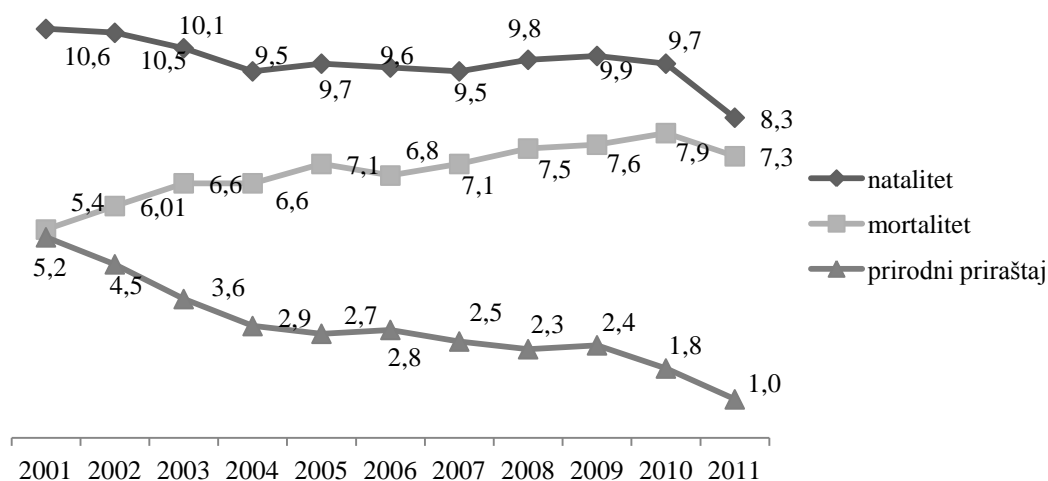
Redni broj	Općine	B R O J		
		živorođenih	umrlih	umrle dojenčadi
1	Banovići	217	155	2
2	Čelić	52	95	1
3	Doboj Istok	88	88	
4	Gračanica	503	354	2
5	Gradačac	340	335	3
6	Kalesija	347	210	3
7	Kladanj	91	116	1
8	Lukavac	364	420	4
9	Sapna	89	77	
10	Srebrenik	353	262	2
11	Teočak	40	53	
12	Tuzla	1024	1107	8
13	Živinice	618	377	4
UKUPNO TK		4126	3649	30

Porodaji se obavljaju pretežno (99,9%) u zdravstvenim ustanovama i uz stručnu pomoć, a 89% novorođenih je iz bračne zajednice (tabela 3).

Tabela 3. Distribucija rađanja prema kategorijama, po općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Redni broj	Općine	Ukupno živorođenih	Spol		Rođeno					
			M	Ž	u zdravstvenoj ustanovi		uz stručnu pomoć		u braku	van braka
					da	ne	da	ne		
1	Banovići	217	120	97	217		217		181	36
2	Čelić	52	25	27	52		52		48	4
3	Doboj Istok	88	45	43	88		88		87	1
4	Gračanica	503	239	264	503		503		474	29
5	Gradačac	340	165	175	339	1	339	1	315	25
6	Kalesija	347	190	157	347		347		310	37
7	Kladanj	91	48	43	91		91		72	19
8	Lukavac	364	178	186	364		364		325	39
9	Sapna	89	45	44	89		89		82	7
10	Srebrenik	353	182	171	353		353		319	34
11	Teočak	40	27	13	40		40		37	3
12	Tuzla	1024	545	479	1023	1	1024		884	140
13	Živinice	618	332	286	618		618		536	82
	UKUPNO	4126	2141	1985	4124	2	4125	1	3670	456

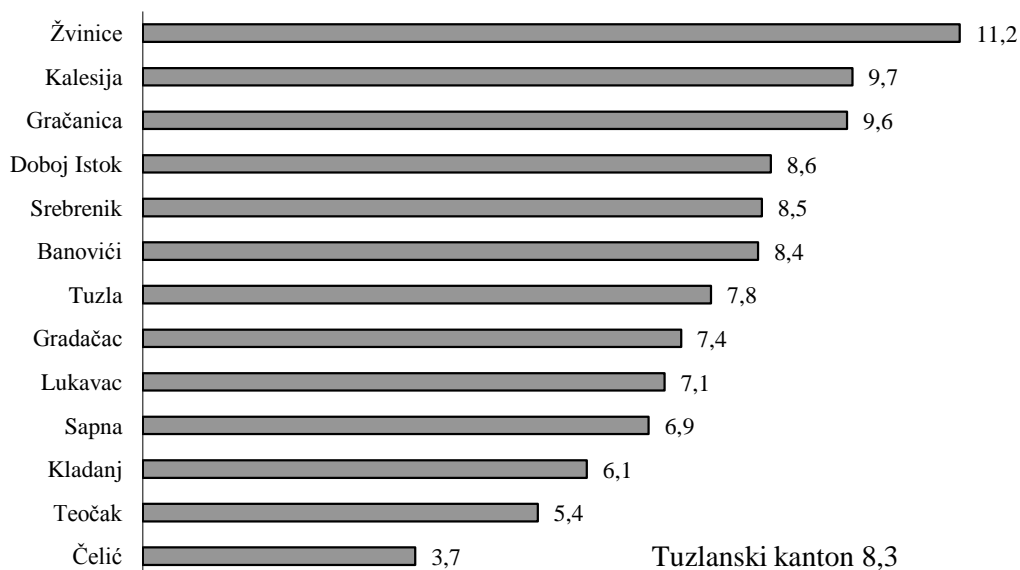
Kretanje vitalnih demografskih parametara u periodu od 2001. do 2011. godine pokazuje negativne trendove. Natalitet je u kontinuiranom opadanju, mortalitet ima trend rasta, a shodno tome opada i prirodni priraštaj (grafikon 1).

Grafikon 1. Stope nataliteta, mortaliteta i prirodnog priraštaja na području Tuzlanskog kantona, u periodu od 2001. do 2011. godine

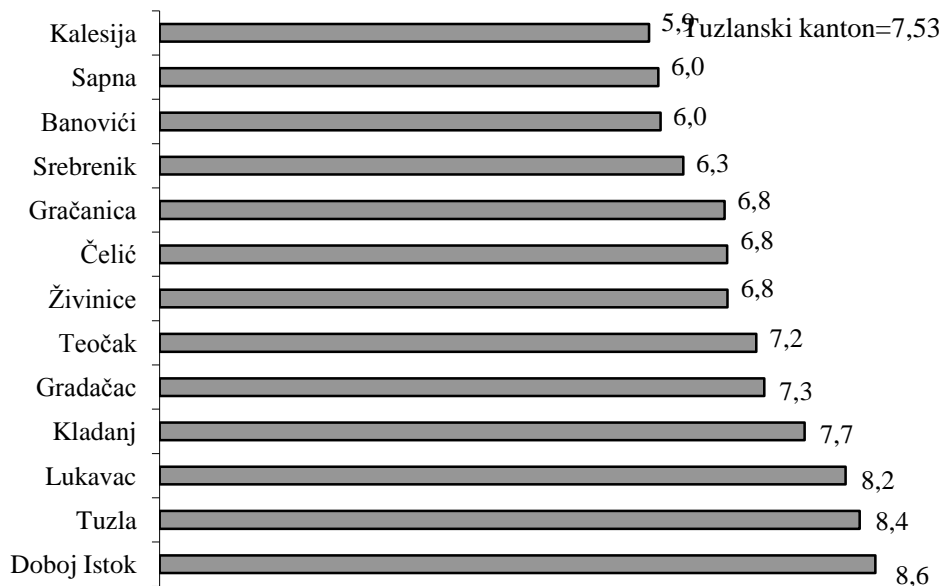
Stope nataliteta na području trinaest općina Tuzlanskog kantona se kreću u niskim vrijednostima, od 3,7% u Čeliću do 11,2% u Živinicama. Prosječna stopa nataliteta na području Tuzlanskog kantona

je 8,3‰ (grafikon 2). Na području šest opština: Živinice, Kalesija, Gračanica, Doboj Istok, Srebrenik i Banovići stope nataliteta su veće od prosjeka Kantona.

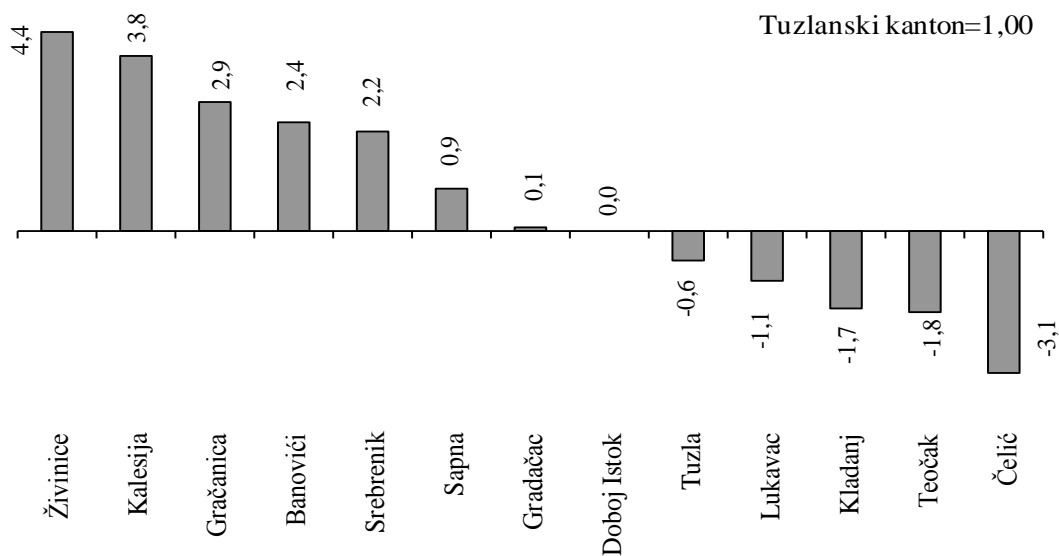
Grafikon 2. Stope nataliteta općina Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Vrijednosti stopa mortaliteta se u 2011. godini kreću se od 5,9‰ u Kalesiji do 8,6‰ u Doboj Istoku (grafikon 3). U odnosu na prosječnu stopu mortaliteta na Kantonu 7,3‰ na području četiri opštine: Doboj Istok, Lukavac, Tuzla i Kladanj se evidentiraju veće stope mortaliteta.

Grafikon 3. Stope mortaliteta na području Tuzlanskog kantona, u 2011. godini

Stopa prirodnog priraštaja je na području Tuzlanskog kantona (1‰) i većini općina nepovoljna, a u općinama Čelić, Teočak, Kladanj, Lukavac i Tuzla je negativna (grafikon 4).

Grafikon 4. Stope prirodnog priraštaja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

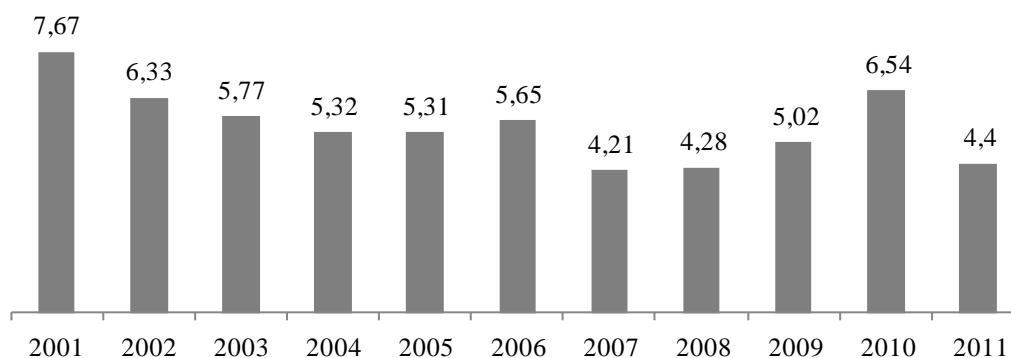
Odnos umrlih muškaraca i žena je 2011. godine bio 53% prema 47% (tabela 4)

Tabela 4. Distribucija umrlih prema spolu, dobu i općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Redni broj	Općine	Ukupno umrli	Spol		Starosna dob u godinama									
			M	Ž	<1	1-4	5-9	10-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	>65
1	Banovići	155	79	76	2		1	1	1	2	2	15	20	111
2	Čelić	95	38	57	1				1	1	3	2	11	76
3	Doboj Istok	88	42	46					2	1		10	13	62
4	Gračanica	354	190	164	2				2	4	11	37	54	244
5	Gradačac	335	183	152	3				4	1	10	12	50	255
6	Kalesija	210	119	91	3	1			3	1	2	19	24	157
7	Kladanj	116	55	61	1	1			1		3	8	14	88
8	Lukavac	420	224	196	4	1			1	1	10	28	60	315
9	Sapna	77	42	35					4		4	6	7	56
10	Srebrenik	262	137	125	2	1			1	3	3	17	42	193
11	Teočak	53	24	29					1			6	5	41
12	Tuzla	1107	584	523	8	1	2		7	10	14	72	175	818
13	Živinice	377	208	169	4				2	2	10	34	69	256
	UKUPNO	3649	1925	1724	30	5	3	1	30	26	72	266	544	2672

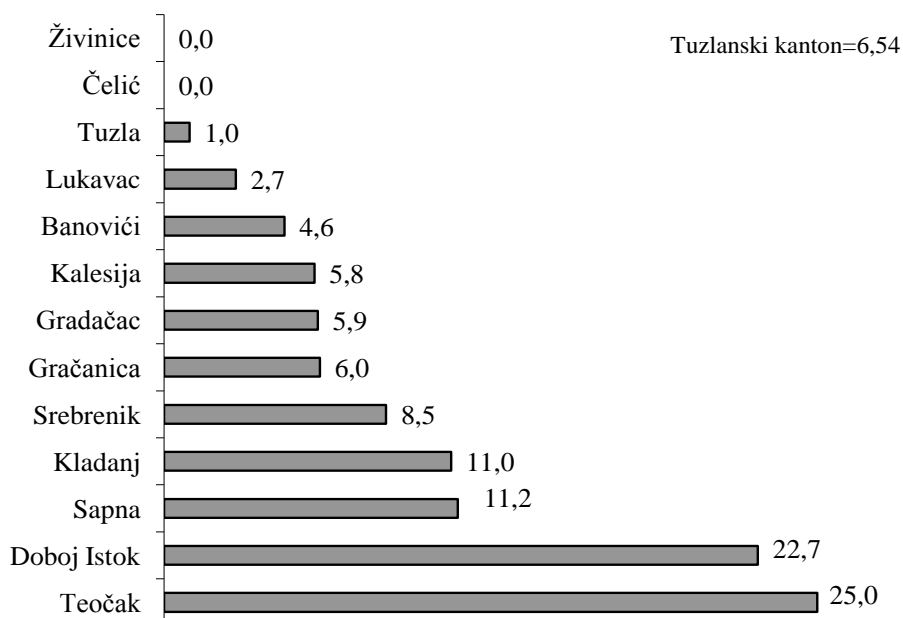
2. Zdrav start života

U 2011. godini registrovano je prema Prijavi porođaja (Obr. br. 03-21-63) 18 mrtvorodene djece. Kretanje stope mrtvorodjenosti na Tuzlanskom kantonu u periodu od 2001.godine do 2011. godine, prikazano je na *grafikonu 5*. Najniže stope mrtvorodjenosti registrovane su u 2007, 2008. i 2011. godini

Grafikon 5. Stope mrtvorodjenosti na Tuzlanskom kantonu u periodu od 2001.do 2011. godine

Najviša stopa mrtvorodjenosti u 2011. godini registrovana je u općinama Teočak (25%) i Doboj Istok (22,7%) dok u općinama Čelić i Živinice nije bilo zabilježenih slučajeva mrtvorodjenosti (*grafikon 6*).

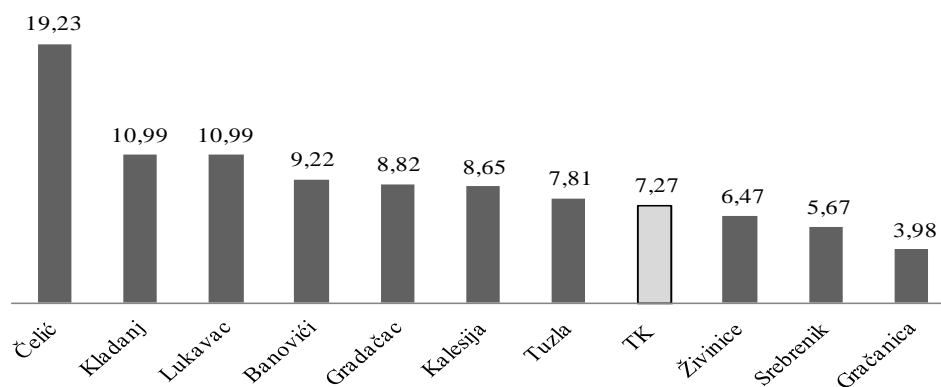
Grafikon 6. Stope mrtvorodjenosti registrovane na općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Od 30 umrle dojenčadi u 2011. godini, 83% je umrlo u prvom mjesecu života (tabela 5).

Tabela 5. Umrle dojenčad prema spolu, dobu i općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr.	Opština	Ukupno umrlih	Umrle dojenčad po mjesecima života						
			1.	2.	3.	5.	6.	10.	
1	Banovići	2	2						
2	Čelić	1	1						
3	Gračanica	2	2						
4	Gradačac	3	3						
5	Kalesija	3	2				1		
6	Kladanj	1	1						
7	Lukavac	4	3	1					
8	Srebrenik	2	2						
9	Tuzla	8	7					1	
10	Živinice	4	2	1					1
	Ukupno	30	25	2			1	1	1

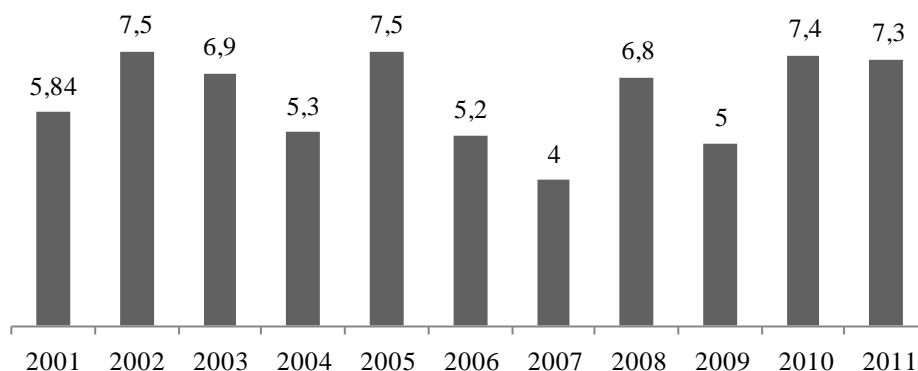
Stopa smrtnosti dojenčadi je vrlo niska na području Tuzlanskog kantona (7,27‰). Najviša stopa mrtvorodenosti se registruje na području općine Čelić, ali se još uvijek nalazi u intervalu niskih stopa, a najmanja na području općine Gračanica (grafikon 5). U općinama Sapna, Doboju Istok i Teočak nije registrovano niti jedno umrlo dojenče.

Grafikon 5. Stope dojenačke smrtnosti na općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U periodu od 2001. godine do 2011. godine stopa dojenačke smrtnosti se kretala u rasponu od 4‰ do 7,5‰.

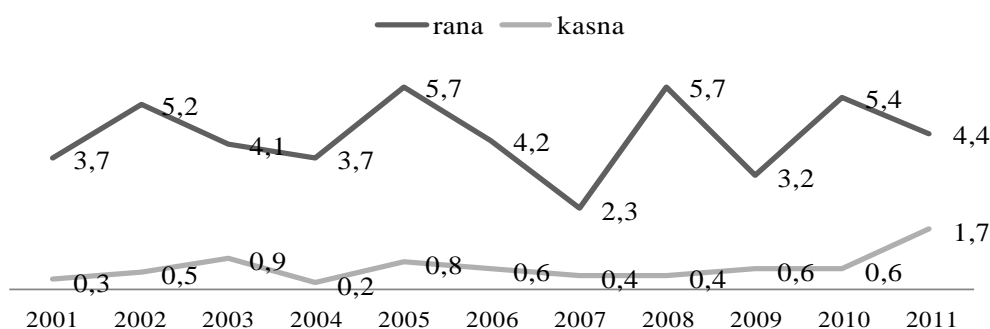
Utvrđene vrijednosti stopa dojenačke smrtnosti nalaze se u kategoriji vrlo niske stope dojenačke smrtnosti (ispod 9,9‰). Najniža vrijednost zabilježena je u 2007. godini dok se u 2010. godini i 2011. godini visine stopa dojenačke smrtnosti kreću u približnim vrijednostima (grafikon 6).

Grafikon 6. Stope dojenačke smrtnosti na području Tuzlanskog kantona, u periodu 2001.-2011. godine

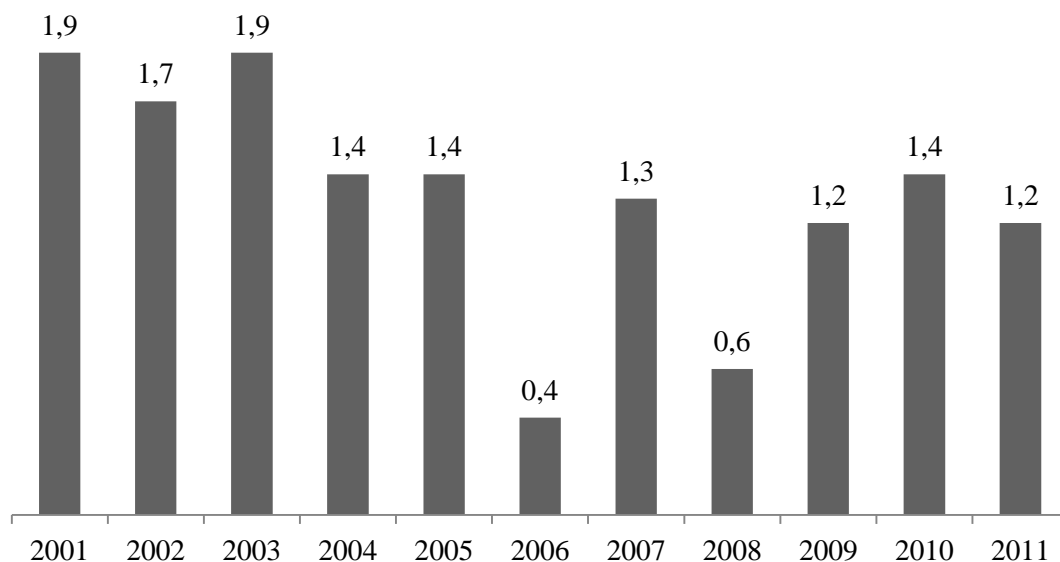
Visine stopa rane neonatalne smrtnosti u periodu od 2001. godine do 2011. godine su se kretale u promjenljivim vrijednostima. Najniža vrijednost je registrovana 2007. godine (2,3‰), a najviše u 2005. godini i 2008. godini, 5,8‰.

Kasna neonatalne smrtnosti u posmatranom periodu se kretala u intervalu vrijednosti od 0,2‰ 2004. godine do 1,7‰ u 2011. godini (grafikon 7.)

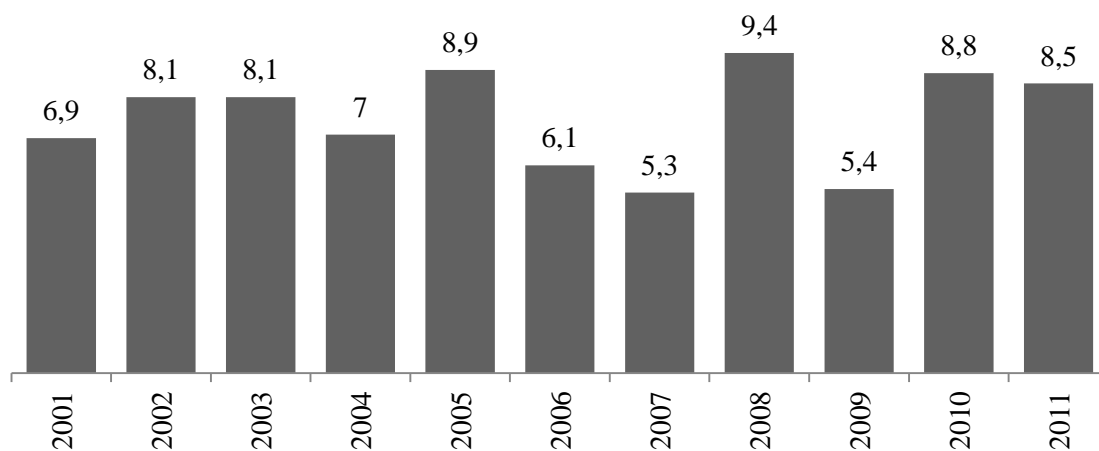
Grafikon 7. Stope rane i kasne neonatalne smrtnosti, na području Tuzlanskog kantona, u periodu od 2001. do 2011. godine

Vrijednosti stopa postneonatalna smrtnost u periodu od 2001. do 2011. kreće se u rasponu vrijednosti od 0,4‰ do 1,9‰ (grafikon 8).

Grafikon 8. Postneonatalne smrtnosti, na području Tuzlanskog kantona, u periodu od 2001. do 2011. godine

Visina stope umiranja djece do 5 godina starosti u analiziranom vremenskom periodu (2001-2011. godine), se kretala u intervalu od 5,3% u 2007. godini do 9,4% u 2008. godini (grafikon 9).

Grafikon 9. Stope smrtnosti djece do 5 godina na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2001. do 2011. godine

Respiratorni distress sindrom je bio uzrok 50% smrti novorođenčadi u ranom neonatalnom dobu. Od ostalih uzroka smrti u ovom periodu izdvajaju se kongenitalne malformacije i upale pluća.

U kasnom neonatalnom dobu umrlo je sedmero novorođenčadi i to usljed respiratornog distressa, kongenitalnih malformacija nervnog i digestivnog sistema i drugih perinatalnih poremećaja digestivnog sistema.

U postneonatalnom periodu (mjesec i više dana života), umrlo je petero dojenčadi usljed respiratornog distressa, netraumatskih intrakranijalnih krvarenja, multiplih povreda i toksičnih efekta

drugih neorganskih supstanci. U starosti od jedne do pet godina umrlo je petero djece zbog: hidrocefalisa, zastoja srca pneumonije i šoka.

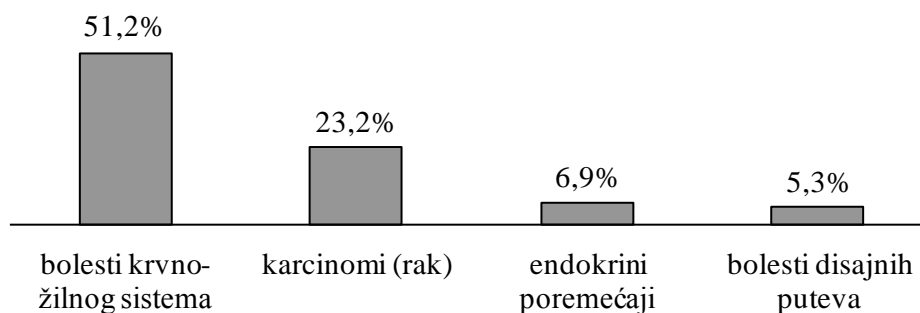
3. Uzroci umiranja

Vodeći uzroci umiranja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini su u 50% registrovanih uzroka smrti iz grupe bolesti kardiovaskularnog sistema: kardiomiopatija, moždani udar, povišeni krvni pritisak, srčani zastoj i infarkt miokarda. Ostali vodeći uzroci smrti su iz grupe malignih neoplazmi (tabela 6). Registrovanih deset pojedinačnih vodećih uzroka smrti uslovalo je 63% smrtnih slučajeva u 2011. godini

Tabela 6. Vodeći pojedinačni uzroci smrti stanovništva Tuzlanskog kantona u 2011. godini

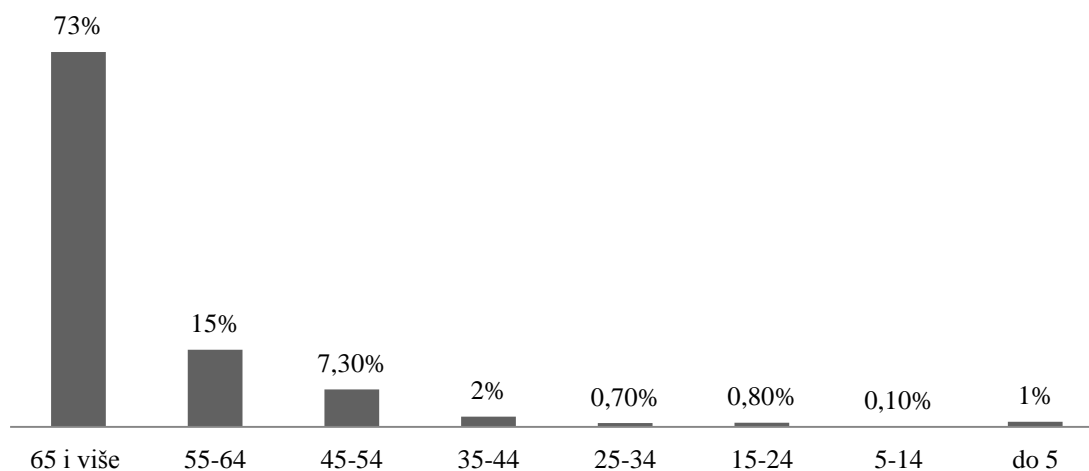
R.br.	Oboljenje-uzrok smrti	Broj umrlih	Stopa /100 000
1	Kardiomiopatija	396	79
2	Moždani udar	389	78
3	Hipertenzija	325	65
4	Zastoj srca	294	59
5	Šećerna bolest	224	45
6	Maligna neoplazma bronha i pluća	216	43
7	Akutni infarkt miokarda	187	37
8	Druga hronična opstruktivna plućna oboljenja	104	21
9	Maligna neoplazma jetre i intrahepatalnih žučnih vodova	72	14
10	Maligna neoplazma želuca	53	11
Ukupno vodeće		2260	453
Ukupno umrlih		3649	731

U pogledu zastupljenosti grupa oboljenja u strukturi uzroka smrti tokom 2011. godine bolesti cirkulatornog sistema (bolesti krvno-žilnog sistema) učestvuju sa 51,2% u ukupnom mortalitetu, a karcinomi (rak) sa 23,2%. Endokrini poremećaji su bili uzrok 6,9% smrti, a oboljenja disajnih puteva su registrovana kao uzrok 5,3% smrti (grafikon 11).

Grafikon 11. Specifični grupni uzroci smrti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U pogledu starosne strukture umrlih osoba u 2011. godini preko 95% umrlih je starije od 44 godine. Najveći procenat umrlih je registrovan u dobnoj skupini starosti 65 i više godina (73%) (grafikon 12).

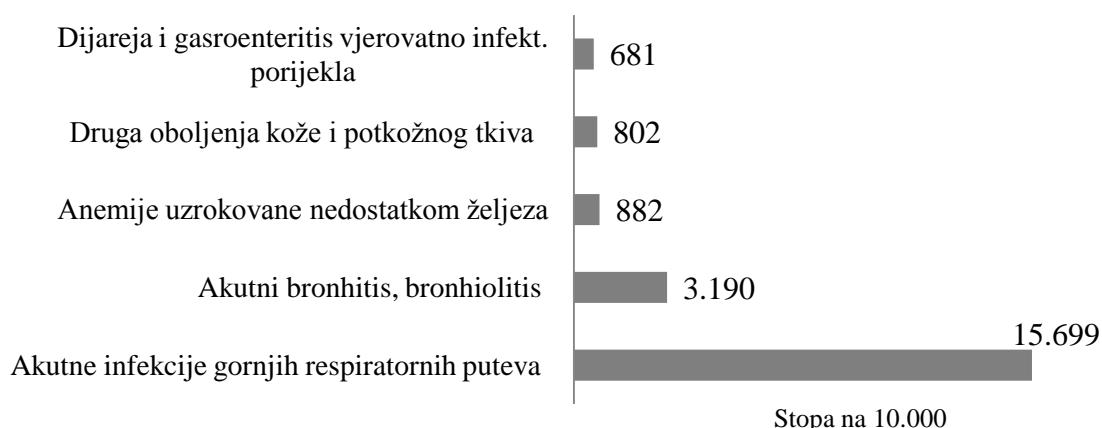
Grafikon 12. Starosna struktura umrlih osoba na području

II MORBIDITET – OBOLJEVANJE STANOVNIŠTVA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

1. Obolijevanje registrovano u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

1.1. Obolijevanje djece predškolske dobi

U ukupno registrovanom obolijevanju (90.565), primarne zdravstvene zaštite djece predškolske dobi, deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 89%. Vodeće bolesti djece predškolske dobi su: akutne infekcije gornjih disajnih puteva, bronhitis, anemija uzrokovana nedostatkom željeza, druga oboljenja kože i potkožnog tkiva i prolivi i upale vjerovatno infektivne prirode (*grafikon 1*).

Grafikon 1. Distribucija vodećih oboljenja predškolske djece, na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U rasponu stopa morbiditeta od 592 do 391 registrovani su: simptomi i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi; druga oboljenja crijeva i potrbušnice, oboljenja oka i okolnih tkiva, upale pluća i upale i drugi poremećaji srednjeg uha i mastoida (*tabela 1*).

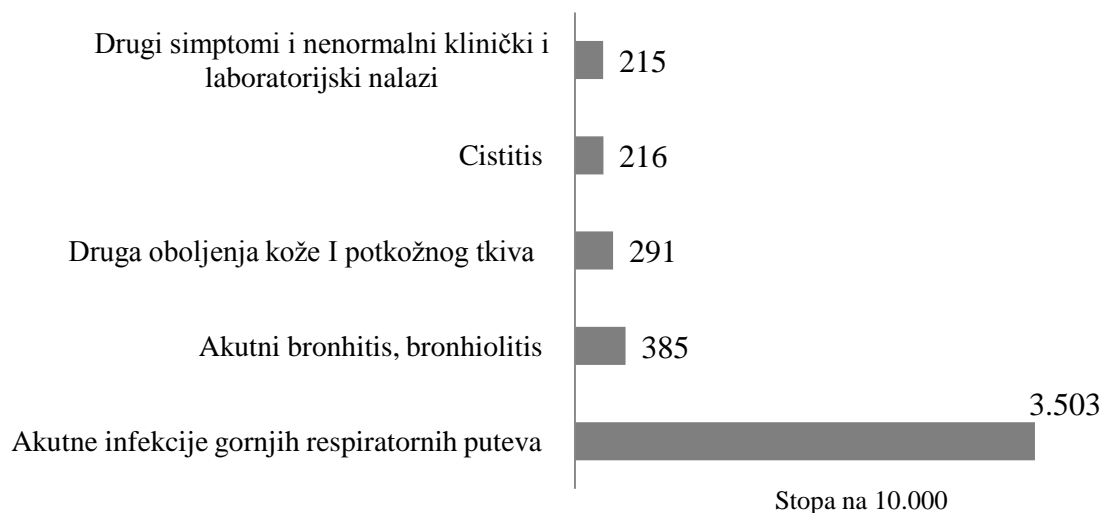
Tabela 1. Ostala registrovana oboljenja kod predškolske djece na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Redni broj	Naziv oboljenja	Stopa na 10.000 djece < 6 godina
6	Drugi simptomi i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi	592
7	Druga oboljenja crijeva i peritoneuma	543
8	Oboljenja oka i adneksa	522
9	Pneumonija	491
10	Otitis media i drugi poremećaji srednjeg uha i mastoida	391
Ukupno deset vodećih oboljenja		23.793
Ukupno registrovana oboljenja		26.622

1.2. Obolijevanje školske djece i omladine

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti školske djece i omladine, u ukupno registrovanom obolijevanju (65.276), deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 78%.

Prema stopama obolijevanja na 10.000 školske djece i omladine, vodeće bolesti su iz grupe respiratornih oboljenja (akutne infekcije gornjih disajnih puteva i bronhitisi), druga oboljenja kože i potkožnog tkiva, drugi simptomi i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi te upale mokraćnog mjehura (cistitis) (grafikon 2).

Grafikon 2. Distribucija vodećih oboljenja školske djece i omladine na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U rasponu stopa obolijevanja od 188 do 126 registrovane su: anemije zbog nedostatka željeza, oboljenja oka i adneksa, prolivi i upale vjerovatno infektivnog porijekla, upale srednjeg uha i okolnih tkiva i druga oboljenja gornjeg respiratornog sistema (tabela 2).

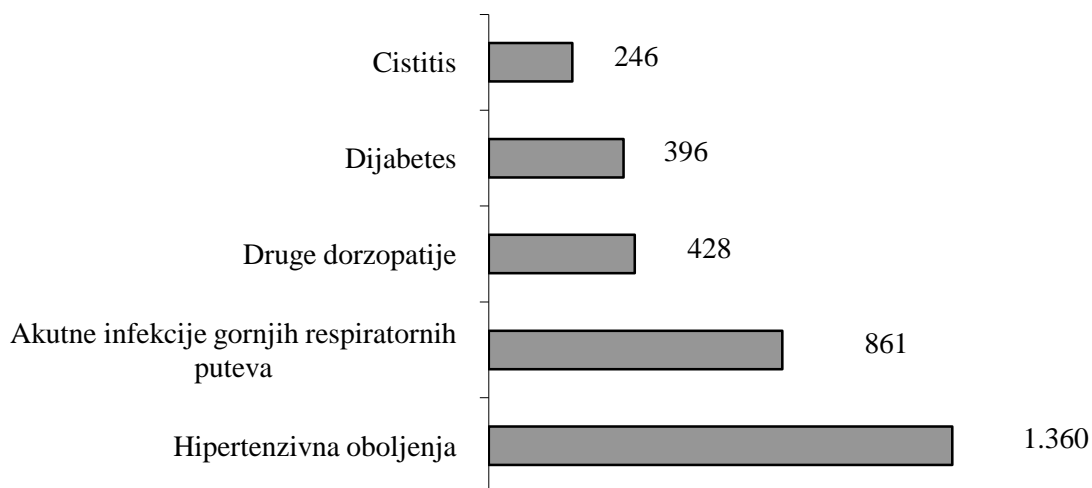
Tabela 2. Ostala registrovana oboljenja kod školske djece i omladine na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Redni broj	Naziv oboljenja	Stopa na 10.000 školske djece i omladine
6	Anemije uzrokovane nedostatkom željeza	188
7	Oboljenja oka i adneksa	186
8	Dijareja i gastroenteritis vjerovatno infekt. porijekla	147
9	Otitis media i drugi poremećaji srednjeg uha i mastoida	133
10	Druga oboljenja gornjeg respiratornog trakta	126
Ukupno deset vodećih		5.390
Ukupno registrovanih oboljenja		6.910

1.3. Obolijevanje odraslog stanovništva

U ukupno registrovanom obolijevanju (286.540), primarne zdravstvene zaštite odraslih stanovnika, deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 55%.

Vodeće uzroci oboljevanja su: povišeni krvni pritisak, akutne infekcije gornjih disajnih puteva, oboljenja kičmenog stuba, šećerna bolest i upale mokraćnog mjehura (grafikon 3).

Grafikon 3. Distribucija vodećih oboljenja odraslih stanovnika na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U rasponu stopa oboljevanja od 225 do 176 registrovani su: simptomi i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi, bolesti jednjaka, želuca i dvanaestopalačnog crijeva, poremećaji raspoloženja, neurotski sa stresom povezani i somatski poremećaji, te oboljenja kože i potkožnog tkiva (tabela 3).

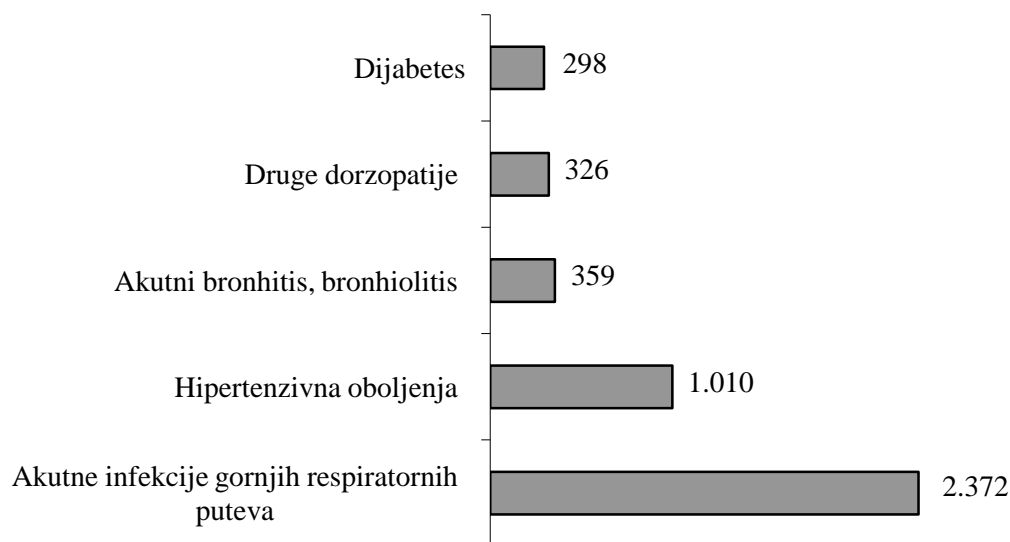
Tabela 3. Ostala registrovana oboljenja kod odraslih stanovnika na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Redni broj	Naziv oboljenja	Stopa na 10.000 odraslih stanovnika
6	Drugi simptomi i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi	225
7	Druge bolesti jednjaka, želuca i duodenuma	224
8	Poremećaji raspoloženja	195
9	Neurotski sa stresom povezani i somatski poremećaji	185
10	Druga oboljenja kože i potkožnog tkiva	176
Ukupno deset vodećih oboljenja		4.295
Ukupno registrovanih oboljenja		7.732

1.4. Obolijevanje ukupnog stanovništva

U ukupno registrovanom obolijevanju (442.381), primarne zdravstvene zaštite ukupnog stanovništva, deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 62%.

Vodeći uzroci oboljevanja su: akutne infekcije gornjih disajnih puteva, povišeni krvni pritisak i srodna stanja, bronhitis, oboljenja kičmenog stuba te dijabetes (grafikon 4).

Grafikon 4. Distribucija vodećih oboljenja ukupnog stanovništva na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U rasponu stopa oboljevanja od 248 do 188 registrovane su: simptomi i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi; upale mokraćnog mjehura; druga oboljenja kože i potkožnog tkiva; oboljenja oka i okolnih tkiva i bolesti jednjaka, želuca i dvanaestopalačnog crijeva (tabela 4).

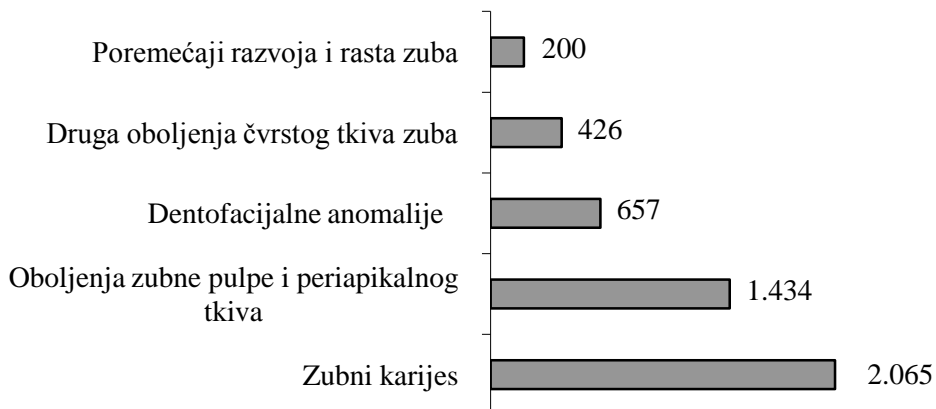
Tabela 4. Ostala registrovana oboljenja kod ukupnog stanovništva, na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Redni broj	Naziv oboljenja	Stopa na 10.000 stanovnika
6	Drugi simptomi i nenormalni klinički i laboratorijski nalazi	248
7	Cistitis	248
8	Druga oboljenja kože i potkožnog tkiva	240
9	Oboljenja oka i adneksa	189
10	Druge bolesti jednjaka, želuca duodenuma	188
Ukupno dvadeset vodećih oboljenja		5479
Ukupno registrovanih oboljenja		8861

1.5. Obolijevanje zuba i usta djece predškolske i školske dobi i omladine

U okviru zdravstvene zaštite zuba i usta djece predškolske i školske dobi i omladine registrovano je ukupno 67.067 oboljenja. Pet vodećih oboljenja učestvovalo je u procentu preko 93 % u ukupnom oboljevanju.

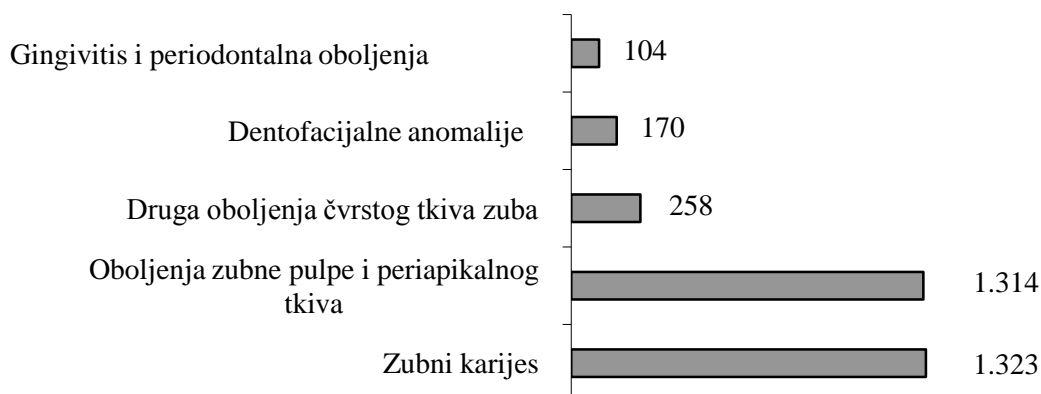
Vodeća oboljenja zuba i usta su: oboljenja zubne pulpe i okolnog tkiva, zubni karijes, druga oboljenja čvrstog tkiva zuba, anomalije zuba i usta i poremećaji razvoja i rasta zuba (grafikon 5).

Grafikon 5. Distribucija vodećih oboljenja zuba i usta kod djece predškolske i školske dobi i omladine na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

1.6. Obolijevanje zuba i usta ukupnog stanovništva

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti zuba i usta ukupnog stanovništva registrovano je 170.346 oboljenja. Pet vodećih oboljenja učestvovalo je sa 92,88% u ukupnom oboljevanju. Prema stopama oboljevanja na 10.000 ukupnog stanovništva, vodeće bolesti zuba i usta su: zubni karijes, oboljenja zubne pulpe i okolnih tkiva, oboljenja čvrstog tkiva zuba, anomalije zuba i usta i upale desni i okolnih tkiva (grafikon 6).

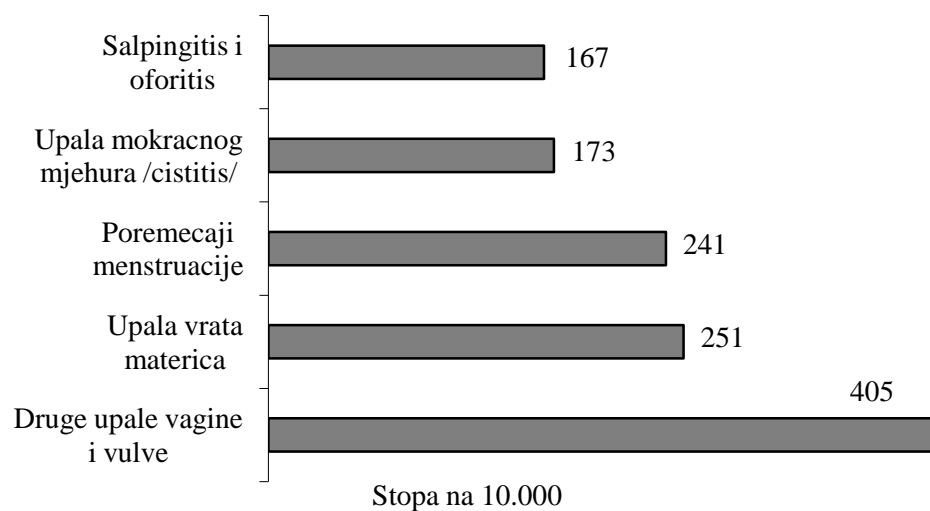

Grafikon 6. Distribucija vodećih oboljenja zuba i usta stanovnika na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

1.7. Obolijevanje žena 15-49 godina

U ukupno registrovanom obolijevanju ginekološke primarne zdravstvene zaštite žena 15 do 49 godina (29.963), pet vodećih oboljenja učestvovalo je sa 52%.

Prema stopama obolijevanja na 10.000 žena vodeće bolesti su: upale rodnicice i stidnice, upala vrata materice te poremećaji menstruacije, (grafikon 7).

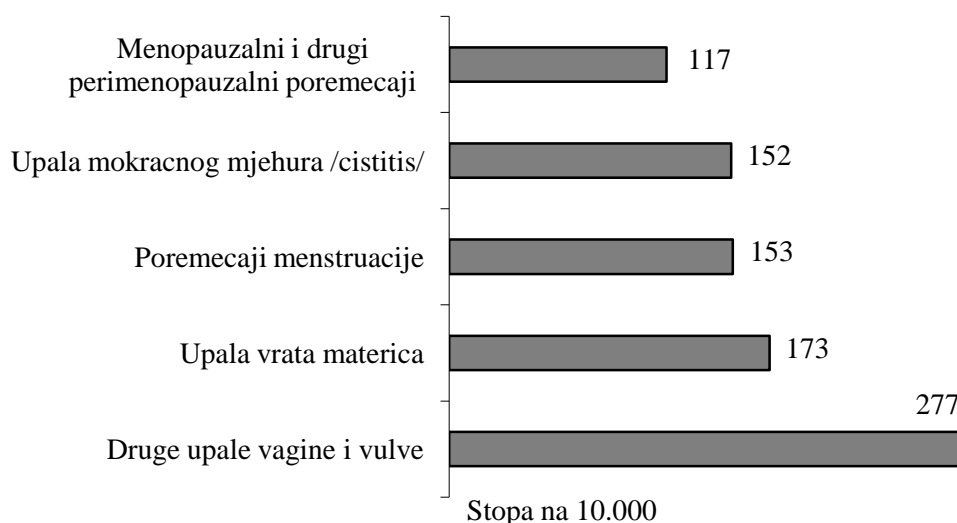

Grafikon 7. Distribucija vodećih oboljenja žena 15-49 godina na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

1.8. Obolijevanje žena 15 i više godina

U ukupno registrovanom obolijevanju (37.693), ginekološke primarne zdravstvene zaštite, pet vodećih oboljenja učestvovalo je sa 51%.

Prema stopama obolijevanja na 10.000 žena dobi 15 i više godina vodeće bolesti su: upale rodnicice i stidnice, upala vrata materice, poremećaji menstruacije, upala mokraćnog mjehura (cistitis) i klimakterični poremećaji (grafikon 8).

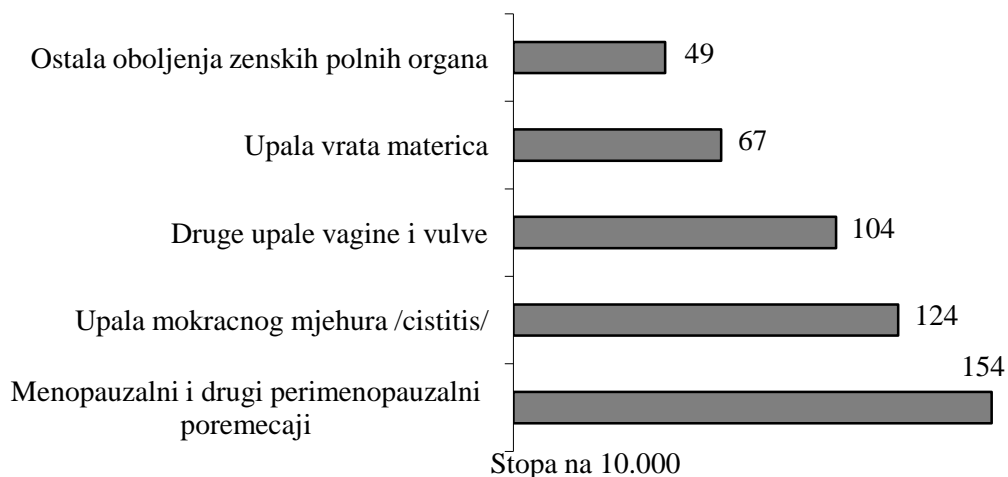

Grafikon 8. Distribucija vodećih oboljenja žena 15 i više godina na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

1.9. Morbiditet - obolijevanje žena 50 i više godina

U ukupno registrovanom obolijevanju (7.730), žena sa 50 i više godina, ginekološke primarne zdravstvene zaštite, pet vodećih oboljenja učestvovalo je sa 60%.

Prema stopama obolijevanja na 10.000 žena dobi 50 i više godina vodeće bolesti su: klimakterični poremećaji, upala mokraćnog mjehura, upale rodnice i stidnice, upale vrata materice i ostala oboljenja ženskih polnih organa (grafikon 9).

Grafikon 9. Distribucija vodećih oboljenja žena 50 i više godina na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

2. Bolnički registrovan morbiditet – obolijevanje

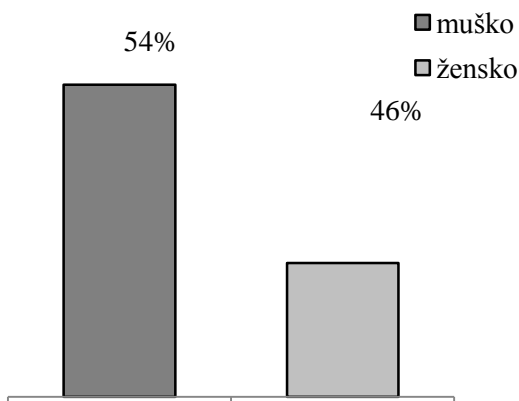
U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona registrovano je 47.172 liječenja u 2011. godini (tabela 5).

Tabela 5. Broj liječenja u bolničkim kapacitetima u 2011. godini prema grupnim dijagnozama

Grupe oboljenja prema X reviziji MKB		Broj ležanja
1	Određene infektivne i parazitarne bolesti (A00-B99)	1675
2	Maligne neoplazme (C00-D48)	6527
3	Bolesti krvi i krvotvornih organa i određeni poremećaji imunog sistema (D50-D89)	445
4	Endokrina i metabolička oboljenja sa poremećajima u ishrani (E00-E99)	1048
5	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja (F00-FF99)	1359
6	Oboljenja nervnog sistema (G00-G99)	1199
7	Oboljenja oka i adneksa (H00-H59)	2783
8	Oboljenja uha i mastoidnog nastavka (H60-H95)	212
9	Oboljenja cirkulatornog sistema (I00-I99)	7894
10	Oboljenja respiratornog sistema (J00-J99)	2926
11	Oboljenja digestivnog trakta (K00-K93)	5678
12	Oboljenja kože i potkožnog tkiva (L00-L99)	786
13	Oboljenja koštano-mišićnog sistema i vezivnog tkiva (M00-M99)	3265
14	Oboljenja genitourinarnog sistema (N00-N99)	3085
15	Trudnoća (bez porođaja)	2603
16	Određena stanja porijeklom perinatalnog perioda (P00-P96)	853
17	Kongenitalne malformacije, malformacije i hromozomske abnormalnosti (Q00-Q99)	431
18	Somptomi, znaci i nenormalni klinički nalazi i laboratorijski nalazi koji nisu drugdje klasificirani (R00-R99)	1096
19	Povrede, trovanja i druge posljedice spoljašnjih uzroka (S00-T98)	2683
20	Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama (Z00-Z99)	624
UKUPNO		47.172
Porođaji		4529
Dječiji box		4492
Spoljašnji uzroci morbiditeta i mortaliteta		1315

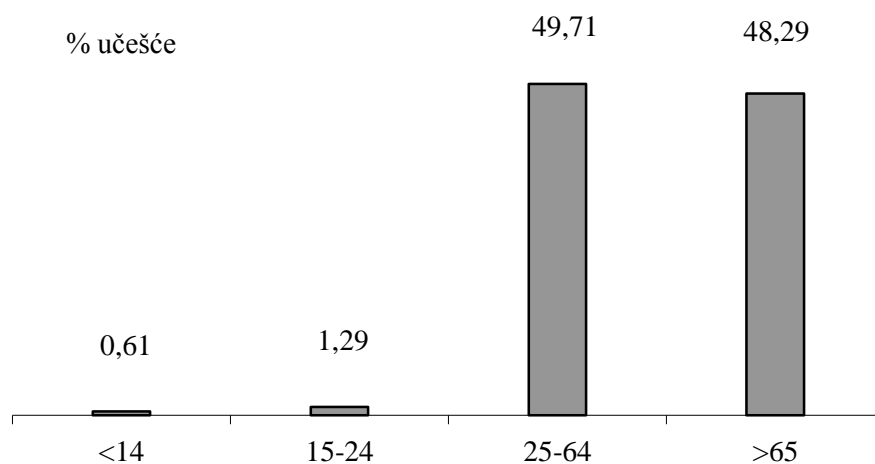
2.1. Bolesti cirkulatornog sistema – krvno žilni sistem

U bolničkim kapacitetima registrovano je 6.192 pacijenta sa područja Tuzlanskog kantona koji su ostvarili 7.894 liječenja od cirkulatornih bolesti. Muškarci su bili češće liječeni nego žene (54%) (grafikon 10).

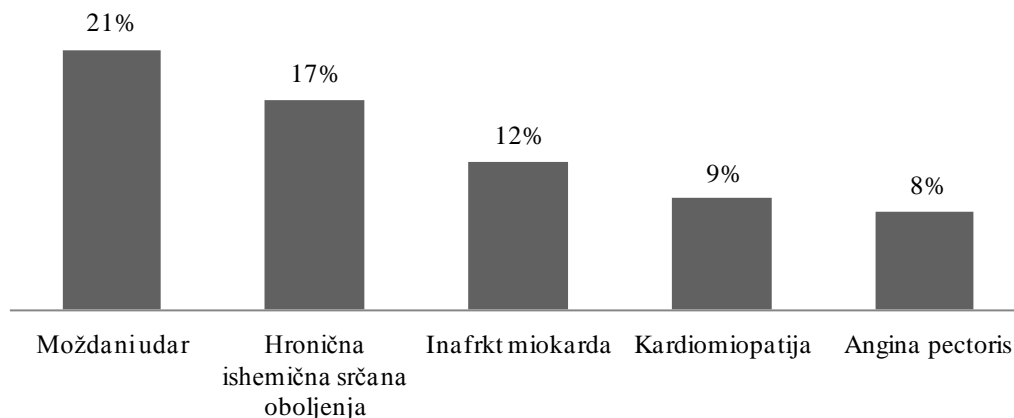
Grafikon 10. Spolna struktura pacijenata bolnički liječenih zbog bolesti cirkulatornog sistema na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Pacijenti su u prosjeku ležali 1,3 puta. U pogledu dobne strukture pacijenata koji su se bili bolnički liječeni zbog kardiovaskularnih oboljenja najveći procenat je bio starosne dobi 25-64 godine (grafikon 11).

Grafikon 11 Starosna struktura pacijenata liječenih usljed bolesti cirkulatornog sistema u bolničkim kapacitetima na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Najučestaliji pojedinačni uzroci bolničkog liječenja registrovani iz grupe oboljenja bolesti cirkulatornog sistema u 2011. godini su: moždani udar, ishemična srčana oboljenja i infarkt miokarda (grafikon 12):

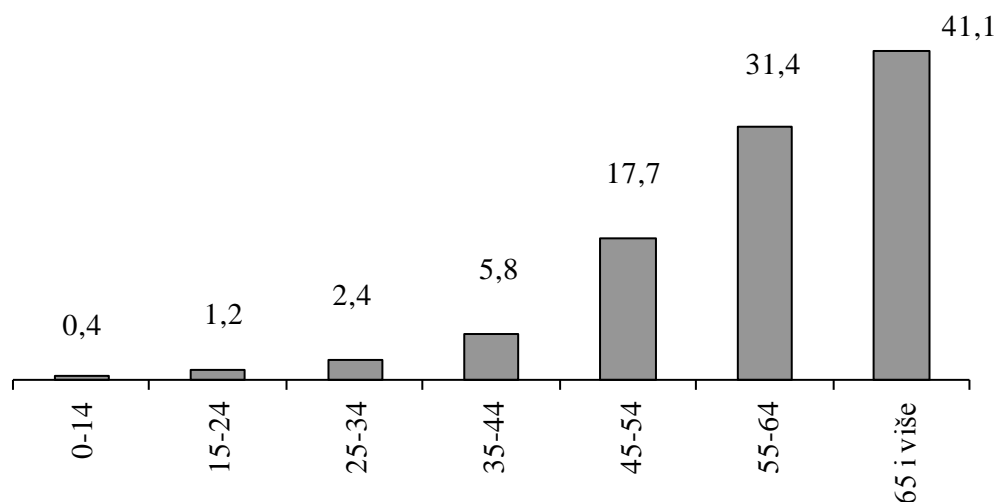
Grafikon 12: Najčešći pojedinačni uzroci bolničkog liječenja iz grupe bolesti cirkularnog sistema u 2011. godini

2.2. Maligne neoplazme

Na osnovu podataka iz registra malignih neoplazmi CanReg, na području Tuzlanskog kantona u toku 2011. godine registrovano je 944 novootkrivenih bolesnika sa invazivnom malignom neoplazmom. Stopa incidence iznosila je 189/100 000 stanovnika.

U odnosu na registrovan ukupan broj novotkrivenih bolesnika sa malignim oboljenjima, osobe ženskog spola su u 2011. godini češće oboljevale (54%).

Najveći procenat oboljelih od malignih neoplazmi (41%) su stariji od 65 godina, mada je pojava ove vrste oboljenja dosta česta i kod osoba starosti 55 do 64 godine (grafikon 13).

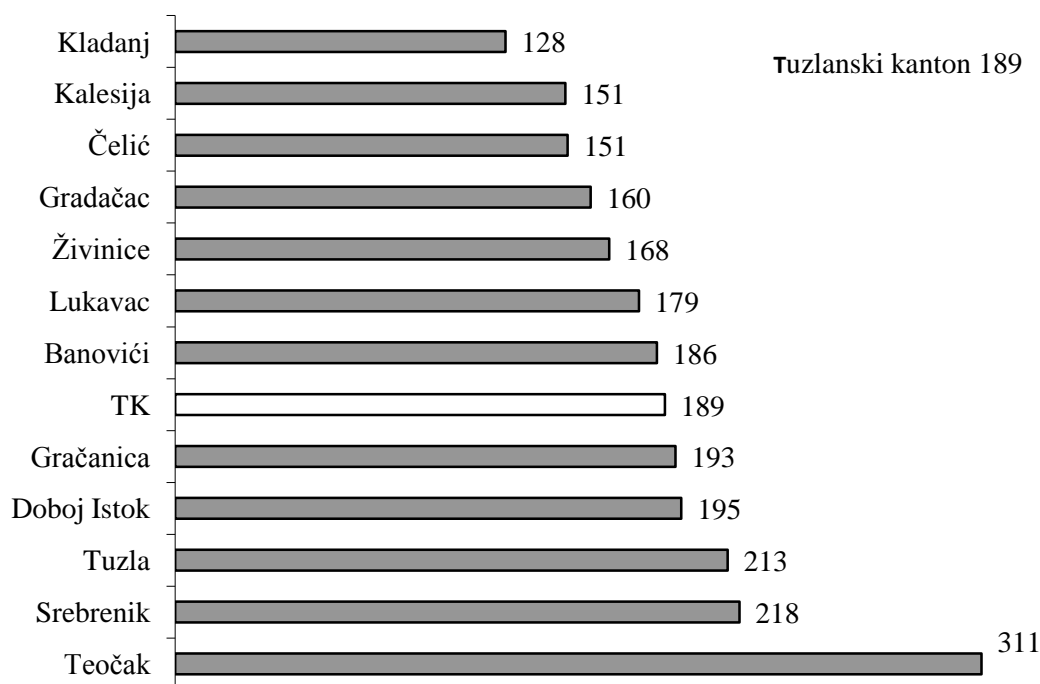

Grafikon 13. Dobna struktura oboljelih od malignih neoplazmi u 2011. godini na Tuzlanskom kantonu

Stope incidence malignih neoplazmi posmatrano po općinama Kantona su se kretale u rasponu od 128 do 311/100 000 stanovnika.

Najniža incidenca oboljevanja od malignih oboljenja registrovana je na području općine Kladanj, a najviša na području općine Teočak.

Stope incidence oboljevanja od malignih neoplazmi veće od stope registrovane za područje Kantona evidentirane su na području pet opština Gračanica Doboj Istok, Tuzla, Srebrenik i Teočak, (grafikon 14).

Grafikon 14. Stopa incidence malignih neoplazmi u 2011. godini na opštinama Tuzlanskog kantona

Najčešće lokacije novootkrivenih malignih neoplazmi su dojka, koža i pluća i bronh (tabela 6). U pogledu anatomskih lokacija deset vodećih lokacija malignih neoplazmi procentualno je zastupljeno sa 89%.

Tabela 6. Vodeće novootkrivene maligne neoplazme registrovane na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

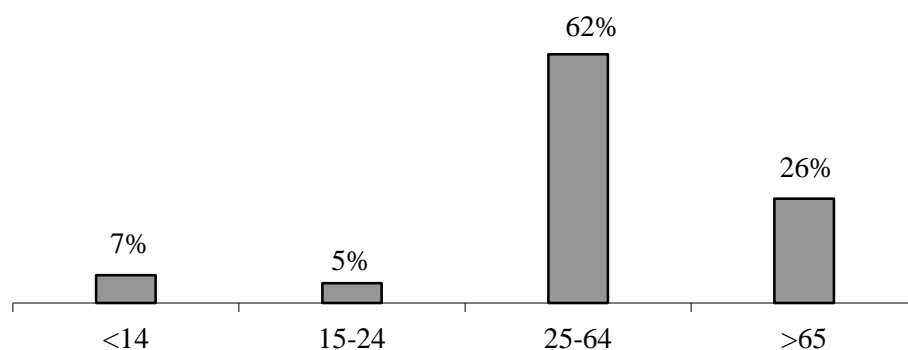
Redni broj	Primarna lokalizacija na osnovu X revizije MKB	Broj oboljelih	Index strukture %	Stopa na 100.000 stanovnika
1	Ca dojke	149	16	30
2	Druge neoplazme kože	126	13	25
3	Ca bronha i pluća	118	13	24
4	Ca želuca	55	6	11
5	Ca larinksa	41	4	8
6	Ca kolona	37	4	7
7	Ca rektuma	33	3	7
8	Ca rektosig.spoja	32	3	6
9	Ca grlića materice	32	3	6
10	Ca jetre i intrahep.žučnih vodova	31	3	6
UKUPNO VODEĆE		1569	89	168
UKUPNO OBOLJENJA		944	100	189

2.3. Bolesti koštano mišićnog sistema

Bolesti koštano mišićnog sistema tokom 2011. godine bile su uzrok bolničkog liječenja 2.124 pacijenta.

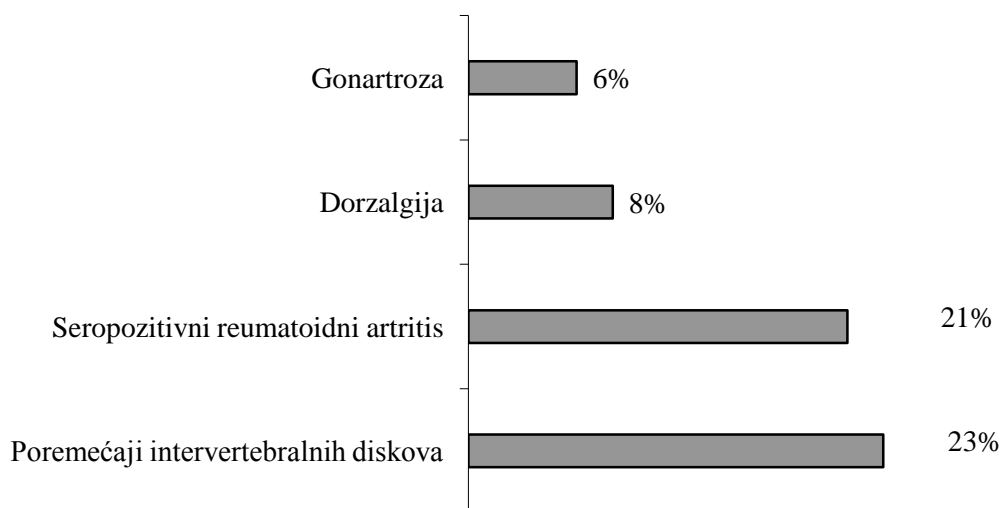
Registровано je 3.265 liječenja tako da je u prosjeku svaki pacijent liječen 1,5 puta.

U pogledu spolne strukture oboljelih, veća sklonost oboljevanju usljed bolesti koštano mišićnog sistema je registrovana kod žena (65%). Bolnički liječeni pacijenti zbog bolesti koštano mišićnog sistema su najčešće bili iz dobne skupine 25-64 godine (62%) (grafikon 15).

Grafikon 15. Starosna struktura pacijenata liječenih zbog bolesti koštano mišićnog sistema u bolničkim kapacitetima na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Najčešći pojedinačni uzroci iz ove grupe oboljenja registrovani kao uzrok bolničkog liječenja su poremećaji intervertebralnih diskova i reumatoidni artritis (grafikon 16).

Grafikon 16. Najčešći pojedinačni uzroci bolničkog liječenja iz grupe bolesti koštano mišićnog sistema u 2011. godini

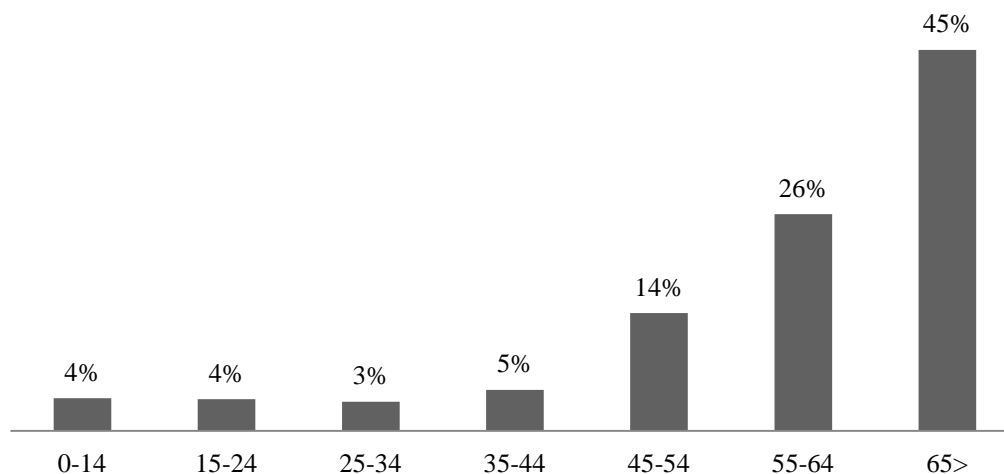
2.4. Diabetes mellitus

U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona zbog diabetes mellitusa je liječeno 729 pacijenta koji su ostvarili 798 liječenja.

U prosjeku je svaki pacijent jednom bolnički liječen tokom 2011. godine.

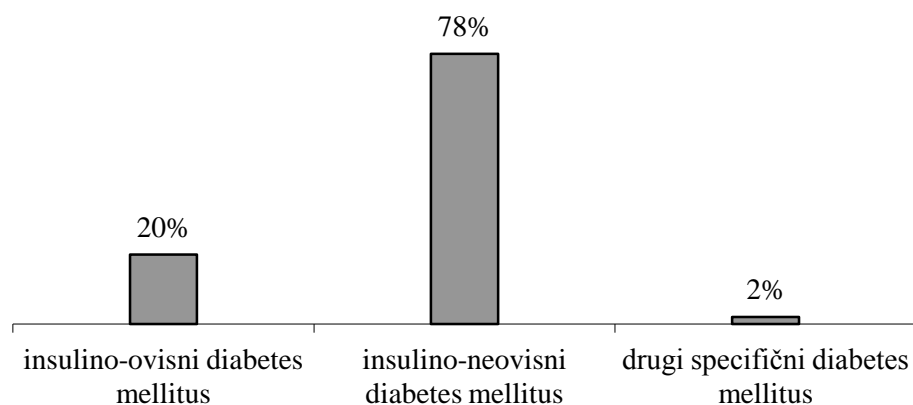
Bolnički liječeni pacijenti zbog diabetes mellitusa su bili uglavnom stariji od 45 godina, pri čemu su bili najzastupljeniji stariji od 65 godina, 45% (grafikon 17).

U pogledu spolne stukture u 2011. godini bolnički su češće liječene žene, 61%.

Grafikon 17. Starosna struktura bolničkih liječenih pacijenata zbog diabetes mellitusa na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

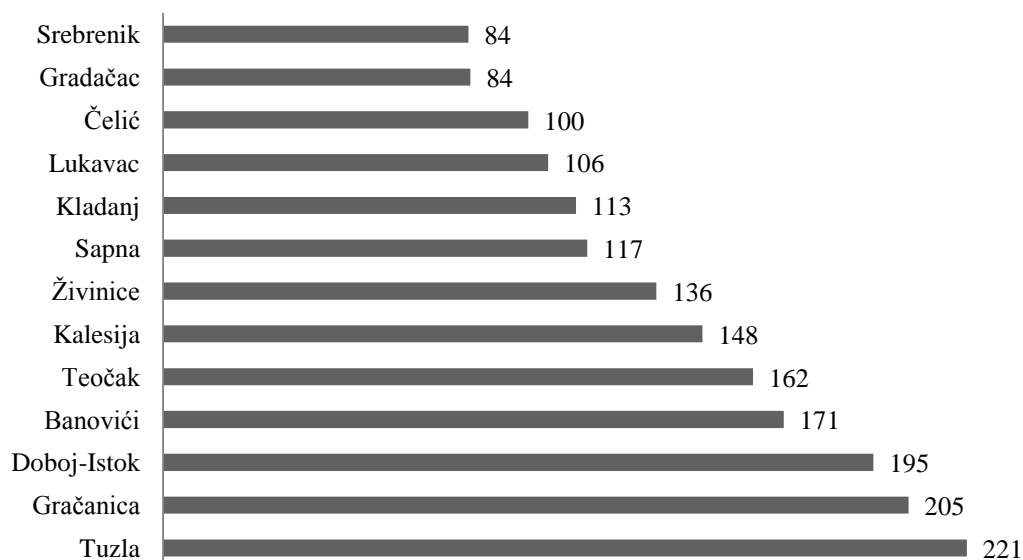
U pogledu tipa diabetes mellitusa bolnički su najčešće liječeni pacijenti koji imaju tip diabetes mellitusa koji je insulino neovisan (grafikon 18)

Grafikon 18. Bolnički liječeni pacijenti prema tipu diabetes mellitusa na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Bolnička prevalenca diabetes mellitusa za područje Tuzlanskog kantona iznosi 160/100 000 stanovnika.

Za područje pet opština Tuzlanskog kantona: Tuzla, Gračanica, Doboj Istok, Banovići i Teočak prevalenca je veća od prosjeka Kantona (grafikon 19)

Grafikon 19. Stopa bolničke prevalence diabetes mellitusa u 2011. godini.

2.5. Poremećaji mentalnog zdravlja

Usljed poremećaja mentalnog zdravlja tokom 2011. godine registrovano je 1.293 liječenja, odnosno 1.120 bolesnika koji su prosječno hospitalizirani 1,15 puta.

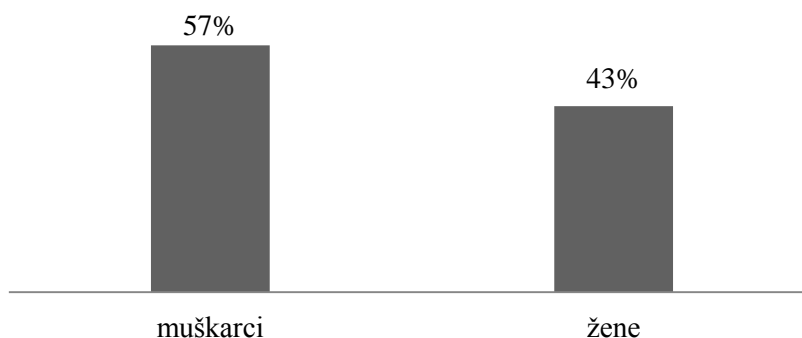
Za liječenje poremećaja mentalnog zdravlja iskorišteno je 26.695 bolno-opkrbnih dana. Prosječna dužina liječenja usljed oboljenja iz grupe poremećaja mentalnog zdravlja je iznosila 21 dan. Na području Tuzlanskog kantona stopa bolničkog liječenja usljed poremećaja mentalnog zdravlja iznosi 224/100.000.

Na općinama Tuzla, Živinice i Lukavac stopa bolničkog liječenja usljed poremećaja mentalnog zdravlja je viša od prosjeka Kantona (tabela 7).

Tabela 7. Stope bolničkog liječenja usljed poremećaja mentalnog zdravlja

Mjesto stanovanja	Stopa morbiditeta/100 000	
	2010 godine	2011 godine
Tuzla	320	285
Živinice	342	285
Lukavac	251	236
Gračanica	216	220
Srebrenik	213	189
Gradačac	113	141
Kalesija	190	165
Banovići	190	167
Doboj Istok	332	381
Kladanj	180	174
Sapna	62	180
Čelić	57	79
Teočak	203	95
Ukupno TK	242	224

U pogledu spolne strukture češće su bolnički usljed poremećaja mentalnog zdravlja liječeni muškarci (grafikon 20).

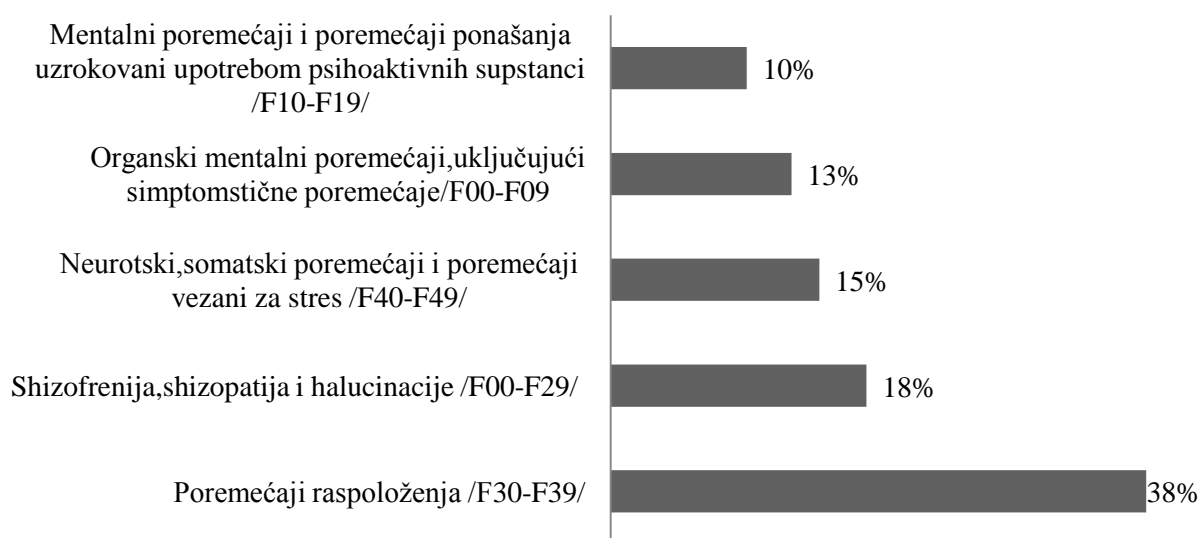
Grafikon 20. Spolna struktura bolnički liječenih pacijenata usljed poremećaja mentalnog zdravlja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Zbog mentalnih poremećaja bolnički su najčešće liječeni pacijenti iz starosne grupe 45-54 godine (44 %) (tabela 8).

Tabela 8. Starosna struktura bolnički liječenih pacijenata zbog mentalnih poremećaja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Dob	0-4	5-14.	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-84	85 i više
Broj bolesnika	1	4	47	75	196	488	240	40	25	4
%	0,08	0,36	4	7	18	44	21	4	2	0,36

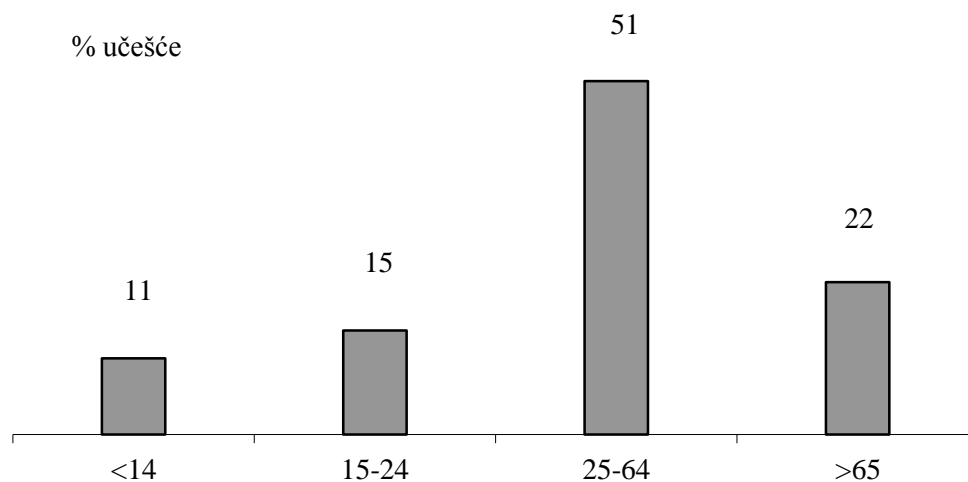
Najčešći razlozi bolničkog liječenja oboljelih od mentalnih bolesti u 2011. godini su bili iz grupe poremećaja raspoloženja (grafikon 21).

Grafikon 21. Vodeći uzroci bolničkog liječenja usljed poremećaja mentalnog zdravlja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

2.6. Povrede i trovanja

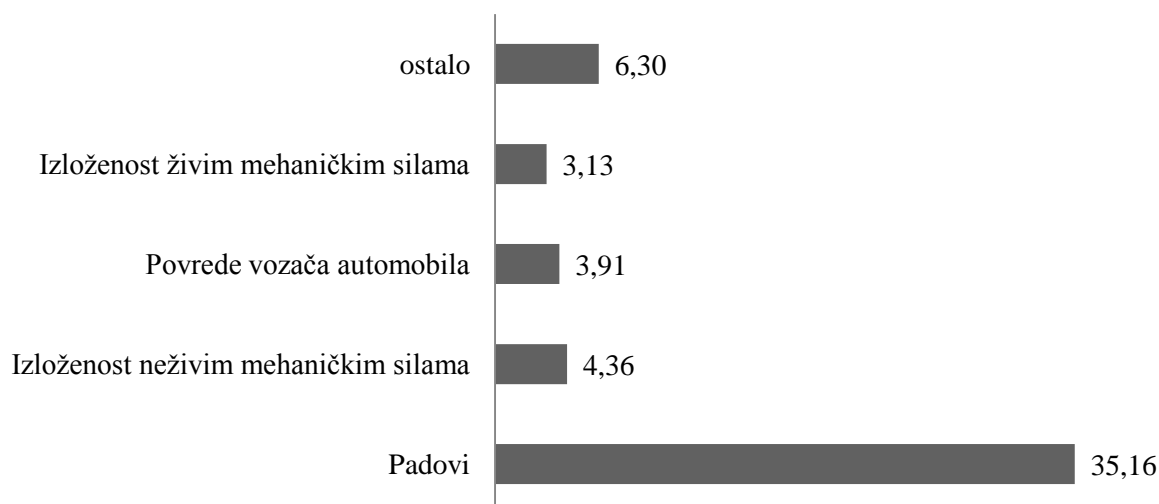
Tokom 2011. godine u bolničkim kapacitetima registrovano je 2.389 pacijenata sa povredama i trovanjima. Ostvareno je 2.683 liječenja. Kod 48% bolesnika nije registrovan uzrok povređivanja. U pogledu starosne strukture najčešće su skloni povređivanju i trovanju bile osobe starosti 25 do 64 godine, 51% (grafikon 22)

Grafikon 22 . Starosna struktura pacijenata bolnički liječenih usljed povreda i trovanja, na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U pogledu spolne strukture bolnički liječenih usljed povreda i trovanja, ovoj vrsti razloga hospitalizaciji su bili skloniji muškarci (66%).

Najčešće registrirani pojedinačni uzrok bolničkog liječenja usljed povređivanja su padovi (grafikon 23).

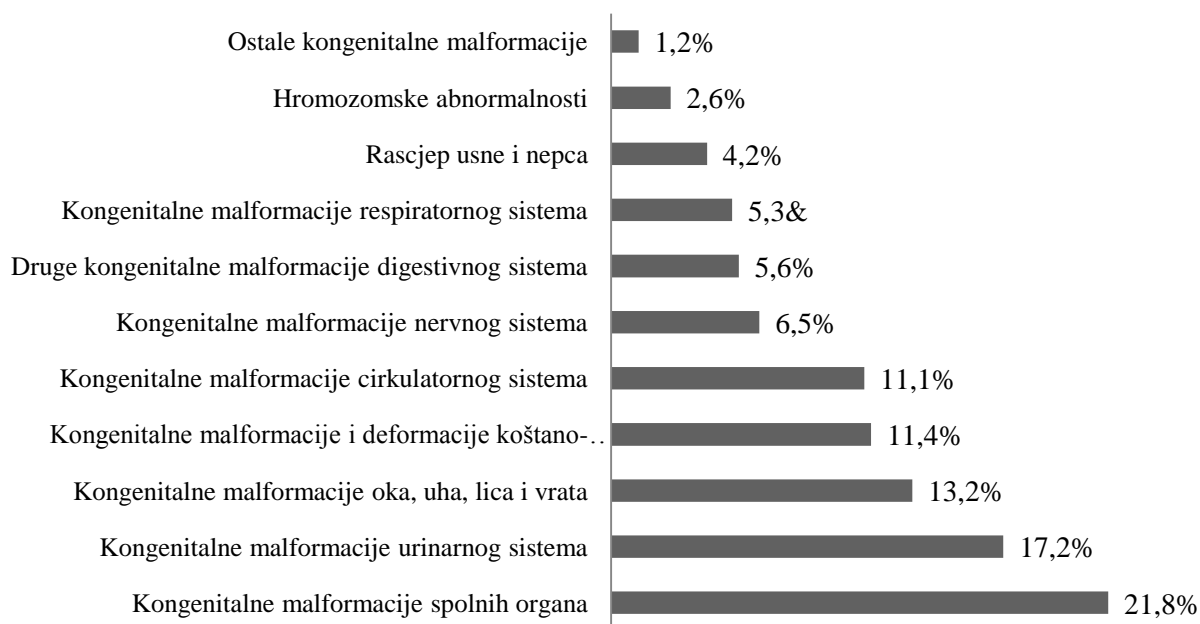
Grafikon 23. Najčešći pojedinačni uzroci bolničkog liječenja usljed povređivanja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

2.7. Kongenitalne - nasljedne malformacije

U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona u 2011. godini ležalo je 389 pacijenata sa kongenitalnim malformacijama i ostvarili su 431 liječenje.

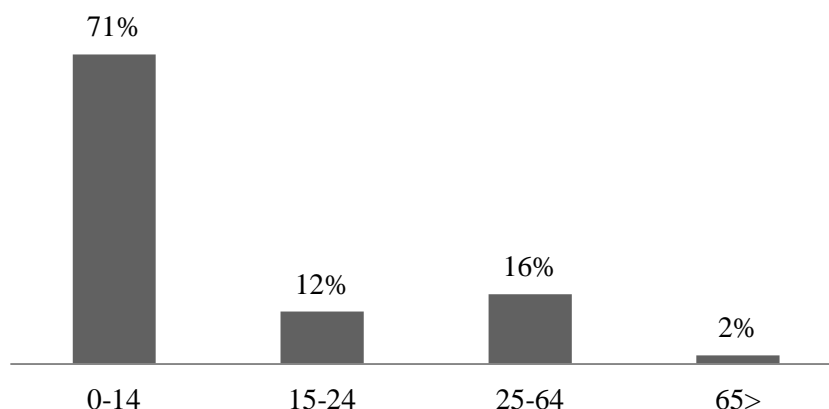
U pogledu spolne strukture pacijenata sa kongenitalnim malformacijama kod muškaraca su nešto češće registrovane (59%).

U 2011. godini najviše bolesnika je liječeno zbog kongenitalnih anomalija spolnih organa i kongenitalnih anomalija urinarnog (grafikon 24).

Grafikon 24. Najčešće lokacije kongenitalnih anomalija u 2011. godini

Pacijenti koji su liječeni zbog kongenitalnih malformacija najčešće su uzrasta do 14 godina (grafikon 25).

Grafikon 25. Dobna struktura bolnički liječenih pacijenata zbog kongenitalnih malformacija

2.8. Prekidi trudnoće

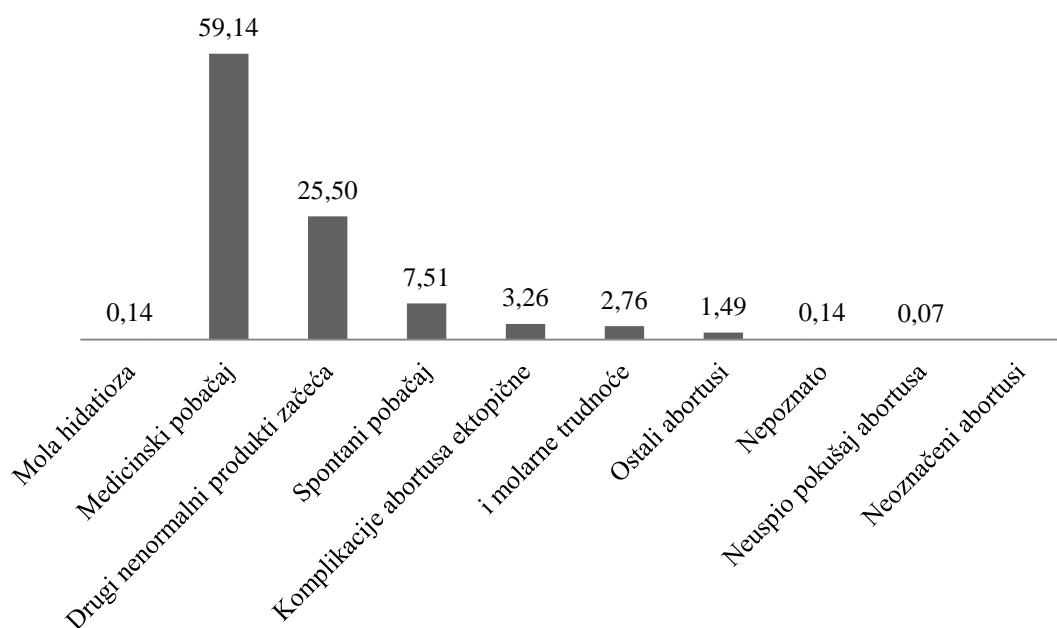
Prosječna stopa prekida trudnoće na 1.000 žena starosti od 15 i više godina iznosila je u 2011. godini 11,2. Prekidu trudnoće obavljani su u javnim (93%) i privatnim zdravstvenim ustanovama (7%) (tabela 9).

Tabela 9: Zdravstvene ustanove u kojima su obavljani prekidi trudnoće u 2011. godini

Zdravstvena ustanova	% prekida trudnoće
UKC Tuzla	80,0
DZ Gračanica	5,9
OB Gračanica	4,8
PZU Poliklinika Tinjić Suada	2,5
DZ Gradačac	1,8
DZ Banovići	1,5
Ginekološka ordinacija Omeragić	1,0
Ginekološka ordinacija Dr Begić	1,0
Ginekološka ordinacija Dr Šuvalić	0,8
DZ Srebrenik	0,6
Ginekološka ordinacija Dr Mujić	0,1
UKUPNO	100,0

U pogledu broja obavljenih abortusa evidentirano je da je 46% žena imalo ranije prekide trudnoće.

Najčešće evidentirani razlozi obavljenih prekida trudnoće su medicinski pobačaji i nenormalni produkti začeca (grafikon 26).

Grafikon 26. Uzroci prekida trudnoće u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona

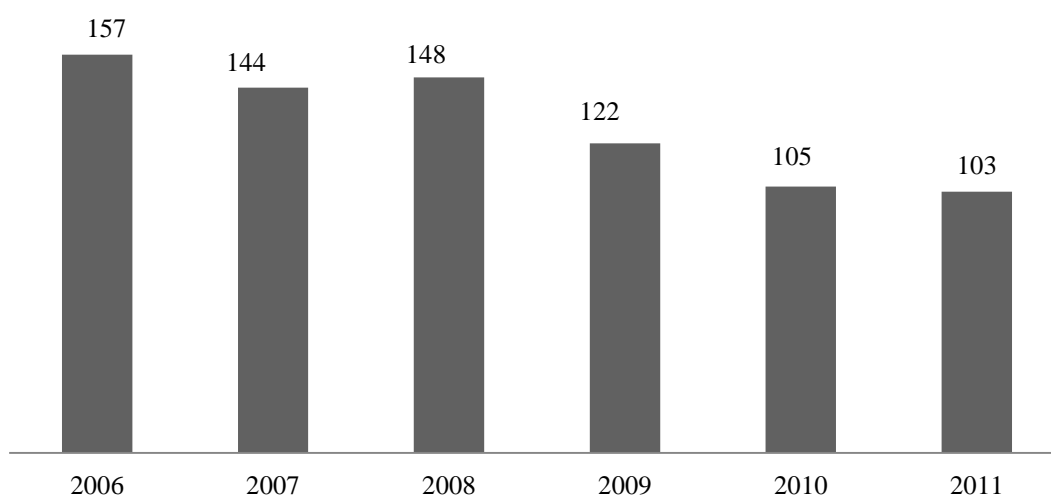
2.9. Epidemiološke karakteristike tuberkuloze

Na području Tuzlanskog kantona u 2010. godini prosječna stopa prevalencije tuberkuloze je iznosila 103 slučaja na 100.000 stanovnika Kantona (tabela 11).

Tabela 11. Prevalenca tuberkuloze po općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Općine	Prevalencija	Trenutna prevalencija
Banovići	66	39
Čelić	50	14
Doboj Istok	68	20
Gračanica	90	27
Gradačac	147	63
Kalesija	120	62
Kladanj	127	67
Lukavac	139	10
Sapna	54	16
Srebrenik	89	26
Tuzla	74	25
Teočak	162	54
Živinice	148	87
TK	103	38

Prevalenca tuberkuloze na području Tuzlanskog kantona ima tendenciju pada i to sa registrovanih vrijednosti od 157/100.000 stanovnika 2006. godine, do vrijednosti od 103/100.000 stanovnika u 2011. godini (grafikon 23).

Grafikon 23. Prevalenca tuberkuloze na Tuzlanskom kantonu u periodu od 2006. do 2011. godine

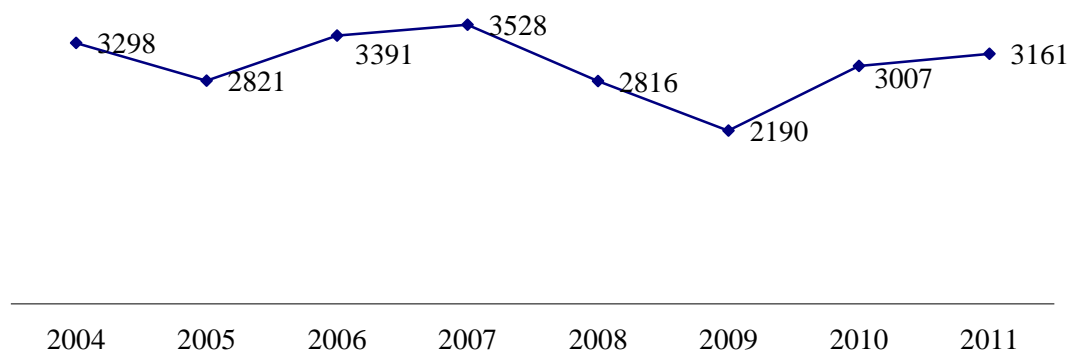
III EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA U 2011. GODINI

1. Ukupno registrovane zarazne bolesti

Na području Tuzlanskog kantona tokom 2011. godine registrovano je ukupno 3.161 osoba oboljela od zaraznih i parazitarnih oboljenja prijavljenim na pojedinačnim prijavama.

Zbirnih prijava oboljela od zaraznih i parazitarnih oboljenja nije bilo.

Stopa obolijevanja stanovništva od zaraznih oboljenja iznosila je 6,33 /₁₀₀₀. Registrovani broj zaraznih i parazitarnih oboljenja na pojedinačnim prijavama je nešto veći u odnosu na prethodnu godinu (grafikon 1).

Grafikon 1. Odnos broja registrovanih oboljenja na pojedinačnim prijavama u periodu 2004.-2011. godine

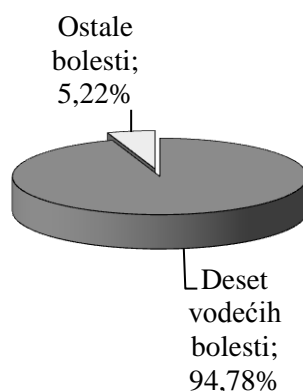
2. Vodeće zarazne bolesti

Na osnovu pojedinačnih prijava zaraznih oboljenja registrovana vodeća zarazna oboljenja su varicella i enterocolitis (tabela 1).

Tabela 1. Deset vodećih zaraznih oboljenja (pojedinačne prijave)

Zarazno oboljenje	Broj oboljelih osoba
Varicellae	1326
Enterocolitis	764
Tuberculosis activa	292
Scabies	158
Parotitis epidemica	150
Influenza	94
Toxiinfectio alimentaris	62
HBS Ag	56
Scarlatina	54
Angina streptococcica	36
U k u p n o	2996

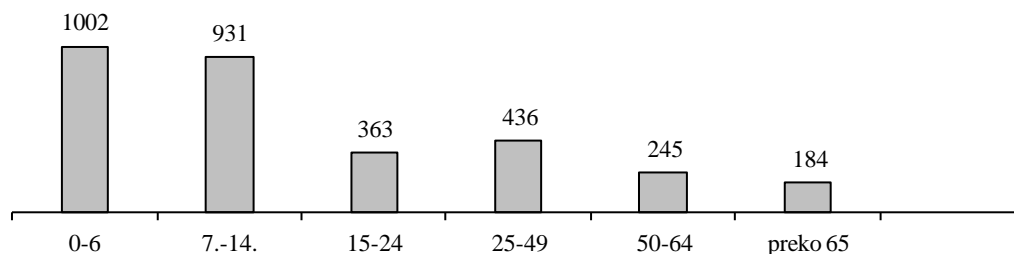
Deset vodećih zaraznih oboljenja čini 94,78 % od ukupnog broja prijavljenih zaraznih oboljenja na pojedinačnim prijavama.

Grafikon 2. Odnos deset vodećih i ostalih zaraznih oboljenja prema pojedinačnim prijavama

2.1. Starosna struktura oboljelih

Najveći broj oboljelih od zaraznih oboljenja je registrovan u starosnoj grupi od 0-6 godina (31,7%) te od 7-14 godine (29,5%) a najmanje u starosnoj grupi preko 65 godina (5,8%) (grafikon 3).

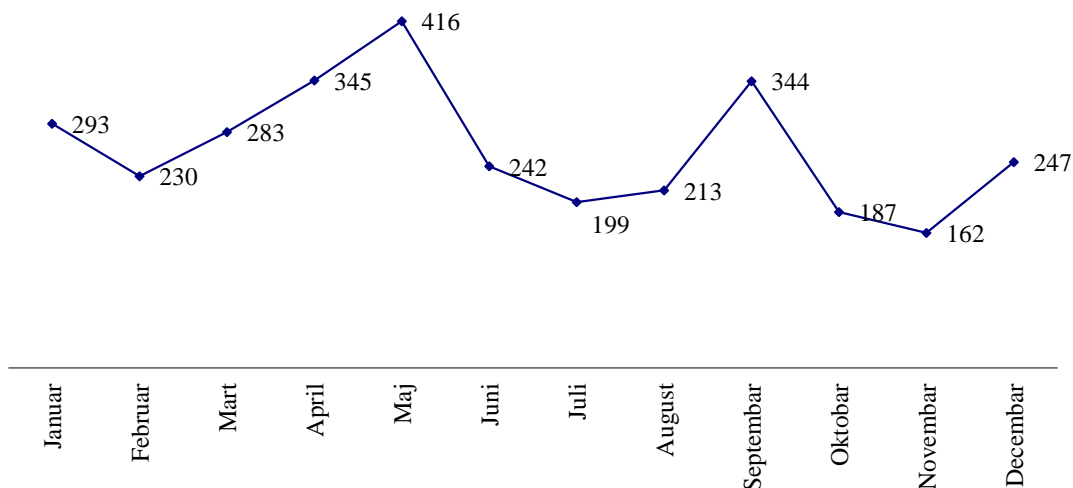
Grafikon 3. Starosna struktura oboljelih osoba prema pojedinačnim prijavama

3. Epidemije zaraznih oboljenja

U analiziranom periodu nije bilo epidemija zaraznih oboljenja.

4. Sezonost

Broj oboljelih osoba od zaraznih oboljenja prijavljivanih na pojedinačnim prijavama, tokom 2011.godine se kretao od 162 u novembru do 416 u maju (grafikon 4).

Grafikon 4. Mjesečna distribucija oboljelih od zaraznih oboljenja

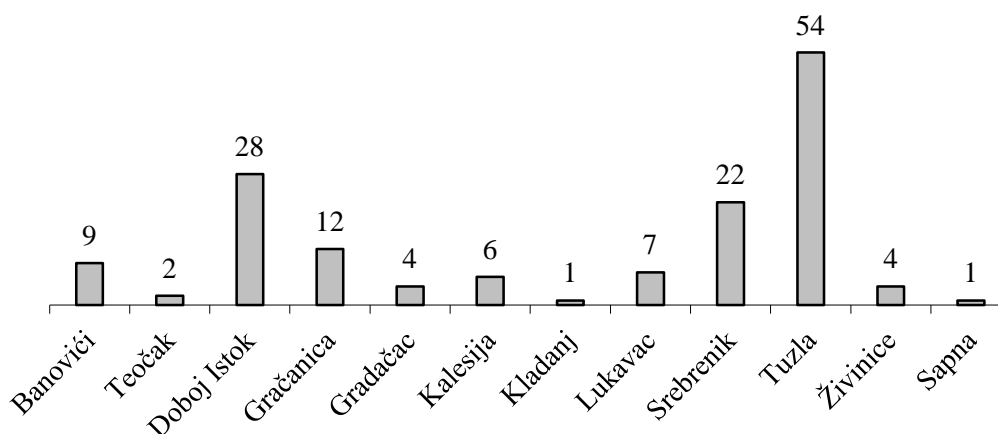
5. Letalitet od zaraznih oboljenja

Registровано je 13 smrtnih slučajeva kao posljedica zaraznih oboljenja i to: 9 kao posljedica tuberkuloze, 2 kao posljedica sepse, te po jedna kao posljedica meningokoknog encephalitisa i enterocolitisa.

Letalitet od zaraznih oboljenja je iznosio 0,41 %

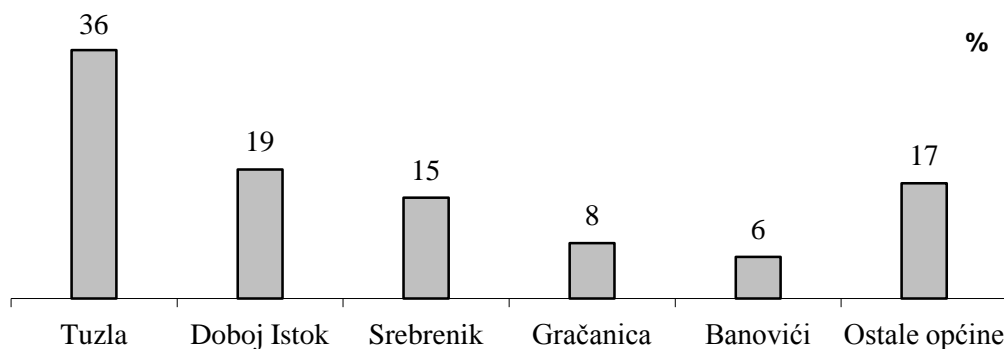
6. Parotitis epidemica

U toku 2011. godine na području Tuzlanskog kantona, registrovano je 150 oboljelih osoba od parotitisa (grafikon 5).

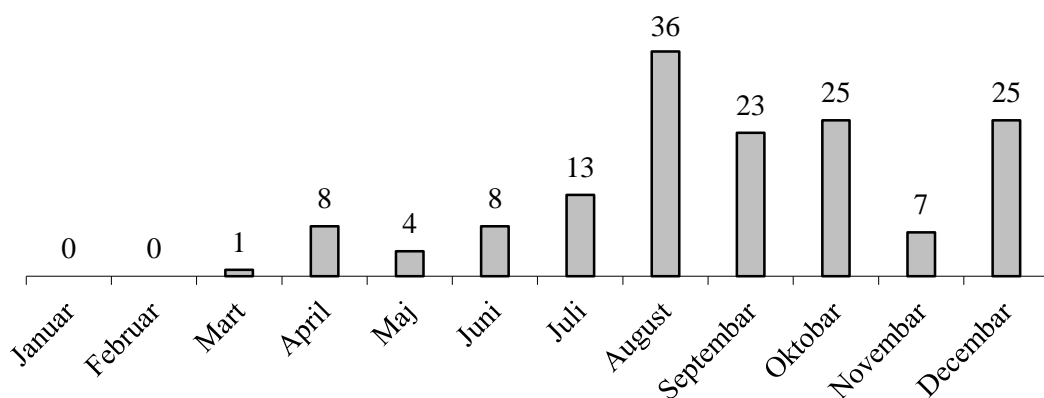
Grafikon 5. Kretanje oboljelih od parotitisa na području Tuzlanskog kantona u periodu od 01.01.2011. do 31.12.2011. godine

Pet općina sa najvećim brojem oboljelih od parotitisa učestvuju sa 83,3% u ukupnom obolijevanju od ove bolesti. Najveći broj oboljelih je sa područja općine Tuzla 54 (36%) i Doboj Istok 28 (18,71%), (grafikon 6.)

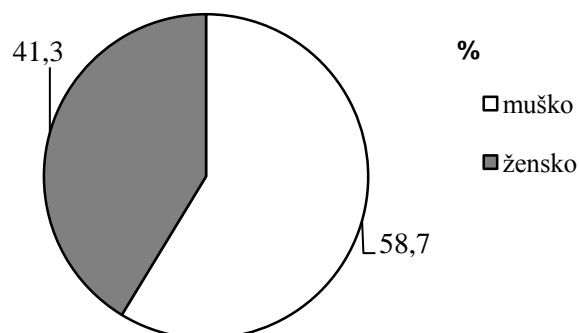
Grafikon 6. Općine sa najvećim brojem oboljelih od parotitisa na području Tuzlanskog kantona od 01.01.2011. do 31.12.2011. godine

Oboljevanje od parotitisa je registrovano u periodu od marta do decembra. Najveći broj oboljelih je registrovan u periodu od avgusta do decembra - 109 (72,7%) (grafikon 6).

Grafikon 6. Oboljeli od parotitisa na području TK po mjesecima u 2011. godini

Među oboljelim osobama više je osoba muškog spola 88 (58,7%) (grafikon 7.).

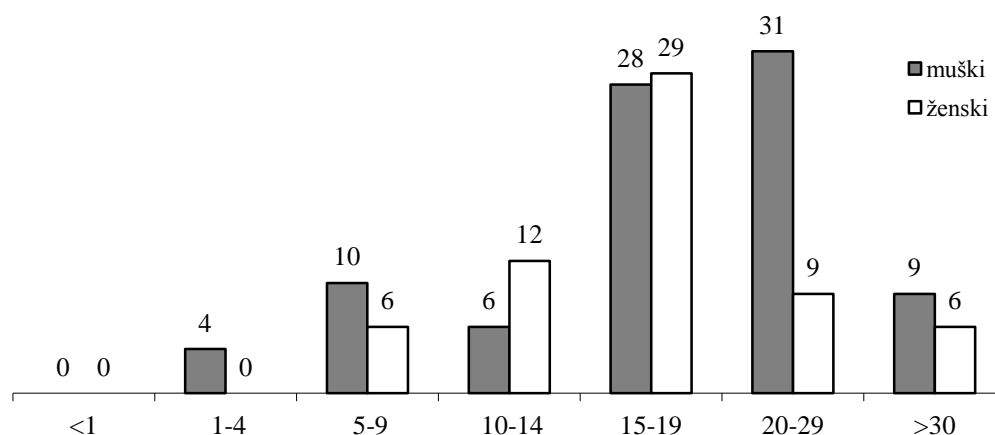
Grafikon 7. Spolna struktura oboljelih osobe od parotitisa

U pogledu vakcinalnog statusa osoba oboljelih od parotitisa registrovano je da 38% nije vakcinisano, a da je kod 31% oboljelih vakcinalni status nepoznat (tabela 2.).

Tabela 2. Vakcinalni status oboljelih od parotitisa (po prijavama)

Vakcinalni status	M	Ž	Ukupno	%
Vakcinisani	15	19	34	22,7
Nepotpuno vakcinisani	4	9	13	8,7
Nevakcinisani	39	18	57	38,0
Nepoznato	30	16	46	30,6
Ukupno	88	62	150	100

Obojeli od parotitisa su u najvećem procentu bile osobe starosne dobi 15-19 godina (38,0%), te starosne dobi 20-29 godina (26,7%) (grafikon 8.).

Grafikon 8. Dobna struktura oboljelih od parotitisa

7. Postekspoziciona antirabična zaštita

U ambulanti za provođenje postekspozicione antirabične zaštite u toku 2011.godine evidentirano je 456 osoba koje su povrijeđene od strane životinja, što je 12% više nego prethodne godine (287 osoba povrijeđeno od strane životinje poznatog vlasnika, 154 od strane nepoznatog vlasnika te 15 osoba od strane divljih životinja).

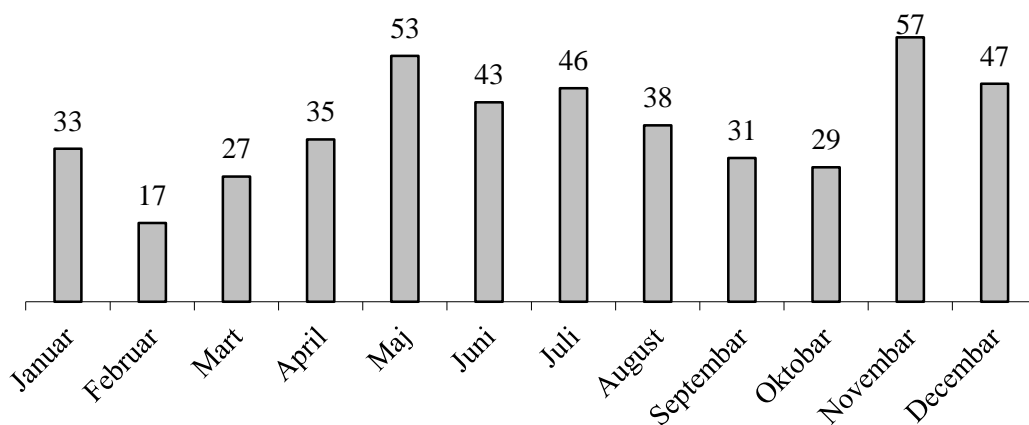
U odnosu na prošlu godinu evidentan je porast broja povrijeđenih osoba od strane životinja poznatog vlasnika za 26 % kao i povreda divljih životinja za 87% uz smanjenje povreda od strane životinja nepoznatog vlasnika.

Povrede su najčešće nanosene od strane životinja koje su poslije 10-to dnevnog veterinarskog posmatranja ostale zdrave (48,5%) te odlutalih nepoznatih životinja (21,1%) a najviše od strane pasa (87,1%) i mačaka (6,8%).

Grafikon 9. Vlasništvo životinja koje su izvršile povređivanje ljudi

Povređivanje od strane životinja je registrovano tokom cijele godine te se broj povređenih osoba po mjesecima kretao od 17 u februaru do 57 u novembru mjesecu (grafikon 9).

Grafikon 9. Sezonost povređivanja od strane životinja

8. Imunizacijska pokrivenost

Provedba Programa obaveznih imunizacija predstavljen je u tabeli 3.

Tokom godine dostignut je zadovoljavajući procenat pokrivenosti većim brojem obaveznih vakcina kako kod redovno planiranih obveznika tako i kod djece starijih dobnih skupina sa iznimkom primoinmunizacije MMR i Hib 3 vakcinom kao i revakcinacija koju treba intenzivirati u narednom periodu.

Imunizacijska pokrivenost djece na području Tuzlanskog kantona u 2011.godini

Vrsta vakcina		Ciljna grupa /kohorta/ djece prema kalendaru imunizacije			Djeca drugih dobnih skupina/necijepljena prema kalendaru imunizacije		
		Broj planiranih	Broj imuniziranih	%	Broj planiranih	Broj imuniziranih	%
		1	2	3	4	5	6
VAKCINISANJE	BCG	4561	4482	98,27	94	86	91,48
	HepB 1	4561	4560	99,98	340	83	20,59
	HepB 2	4644	4346	93,58	473	83	17,55
	HepB 3	4644	4469	96,23	873	292	33,45
	DTPa-IPV 1	4644	4467	96,19	451	118	26,16
	DTPa-IPV 2	4644	4489	96,66	510	116	22,75
	DTPa-IPV 3	4644	4477	96,40	786	178	22,65
	Hib 1	4644	4522	97,37	526	175	33,27
	Hib 2	4644	4507	97,05	546	126	23,08
	MRP	4857	4000	82,36	1083	248	22,90
REVAKINACIJA	Hib	5097	4206	82,52	302	148	49,01
	OPV 1	4986	3970	79,62	897	312	34,78
	DTPa	4573	3605	78,83	453	106	23,40
	OPV 2	4573	3506	76,67	796	153	19,22
	MRP	4510	3465	76,83	1032	264	25,58
	dT (pro adult.)	5541	4375	78,96	912	194	21,27
	OPV 3	5544	4322	77,96	927	194	20,93
	TT	4840	3711	76,67	1048	230	21,95

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O KRETANJU ZARAZNIH I PARAZITARNIH OBOLJENJA NA
PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA PO OPĆINAMA

Dijagnoza	Banovići	Čelić	Doboj Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice	Ukupno
Angina streptococcica			33		2					5				40
Anti-HCV				2									1	3
Brucellosis	1									3		1	1	6
Encefalitis kod parotitisa	1													1
Encefalitis poslije varičele				1								1		2
Encephalitis	1												1	2
Enterocolitis	7	221	38	73	31	19	10	77	45	54	6	132	51	764
HBsAG	2	1	1	12	3	2	2	5		3		14	11	56
Hepatitis virosa B						2		1	1	1		1	1	7
Hepatitis virosa C			1	2	1	1		1				8	3	17
Hepatitis virosa -Nediferencirani								1						1
Herpes zoster			1	2	1			1	1			4		10
Influenza		1					1		21			69	2	94
Leptospirosis			3		1	2		3		3	1	1	1	15
Lyme boreliosis													1	1
Meningitis (drugi bakt. meningitisi)				1	2		1			2		2		8
Meningitis epidemica				4										4
Meningitis specifica-TBC							2					1		3
Meningitis virosa	1			2		1		2	2	2		5		15
Meningokokni encefalitis				1										1
Mononucleosis infectiva	1					3		9				3	1	17
Morbilli						2								2
Nova gripa A/H1N1	1													1
Parotitis epidemica	9		28	12	4	6	1	7	1	22	2	54	4	150
Pediculosis										1				1
Pertussis								1						1
Q febris				1										1
Salmonellosis			2		1			4	1			9	2	19
Scabies	3	7	3	1	8	1	9	23	5	48		39	11	158
Scarlatina	2		1			1	1			2		43	4	54
Sepsis						1	1	3		2	1	8		16
Toxiinfectio alimentaris	2	1	2	2		19	1	13		3		14	5	62
Toxinfectio - stafilokokno													1	1
Trichinosis				1								9		10
Tuberculosis activa	15	5	3	21	25	21	17	21	4	32	6	85	37	292
Varicellae	49	5	77	199	25	39	26	297	2	115	4	423	65	1326
AFP														0
Ukupno	95	241	193	337	104	120	72	469	83	298	20	926	203	3161

Zdravstveno stanje stanovništva i zdravstvena zaštita u Tuzlanskom kantonu u 2011. godini

BOLEST	D O B N E S K U P I N E														Ukupno
	0-6		7-14		15-24		25-49		50-64		65>		Nep		
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Angina streptococcica	3	4	5	6	5	3	1	9	2	2					40
AIDS/HIV															
AFP															
Amebiasis															
Antimikrobial resistence															
Anthrax															
Ankylostomiasis															
Brucellosis					3		1		1		1				6
Botulismus															
Brill-Zinsser															
Chlamydia															
Dysentery bacilaris															
Encephalitis kod parotitisa					1										1
Encephalitis	1		1												2
Erysipelas															
Enterocolitis	215	166	45	39	35	37	49	64	27	34	20	33			764
Encephalitis poslije varičele		2													2
Gonorrhea															
Giardiasis															
Hepatitis virosa A															
Hepatitis virosa B							5		1	1					7
Hepatitis virosa C					1		6	3	1	1	2	3			17
Anti HCV								1		2					3
Hepatitis virosa non identificata								1							1
Hbs AG nosilaštvo			1		5	3	25	4	15	3					56
Herpes zoster			1	1	1		1		1	1	2	2			10
HGBS															
Hib infections															
Influenza	2	2	4	3	0	6	12	32	8	20	1	4			94
Leishmaniasis															
Leptospirosis					1		4	3	2	3	1	1			15
Lyme boreliosis			1												1
Listeriosis															
Malaria															
Meningokokni encefalitis												1			1
Meningitis specifica TBC						2					1				3
Meningitis epidemica	1	1	2												4
Meningitis virosa	2	5	5	1	1	1									15
Meningitis(other bacterial)	2	3			1		1			1					8
Mononucleosis infectiva	2	1	2	2	7	3									17
Morbilli			1	1											2
Nosokomial infections															
Parasitosis															
Parotitis epidemica	7	3	13	15	50	35	19	8							150
Pneumococcal infections															
Pertussis		1													1
Pediculosis		1													1
Postvaccinal complications															
Rubeolla															
Rickettziones															
Scabies	22	27	15	19	13	13	5	14	4	10	8	8			158
Scarlatina	23	18	2	8	1	1				1					54
Schygellosis															
Syphilis															
Sepssis	1	1	1			1	1	2		5	1	3			16
Salmonellosis	4	1	2			1	1	1	4	2		3			19
Tuberculosis activa		1		2	16	10	54	43	60	22	35	49			292
Toxiinfectio alimentaris	5	5	5	5	2	6	9	15	2	5	2	1			62
Toxiinfectio-stafilokokno										1					1
Trichinellosis			1				3	1	1	2	1	1			10
Toxoplasmosis															

Zdravstveno stanje stanovništva i zdravstvena zaštita u Tuzlanskom kantonu u 2011. godini

Tetanus															
Trachom															
Q febris							1								1
Varicellae	265	205	372	349	52	46	17	20							1326
Bakterijska trovanja hranom															
Tovanje hranom neoznačeno															
Nova gripa A/H1N1				1											1
Ukupno	555	447	479	452	195	168	215	221	129	11 6	75	109			3161

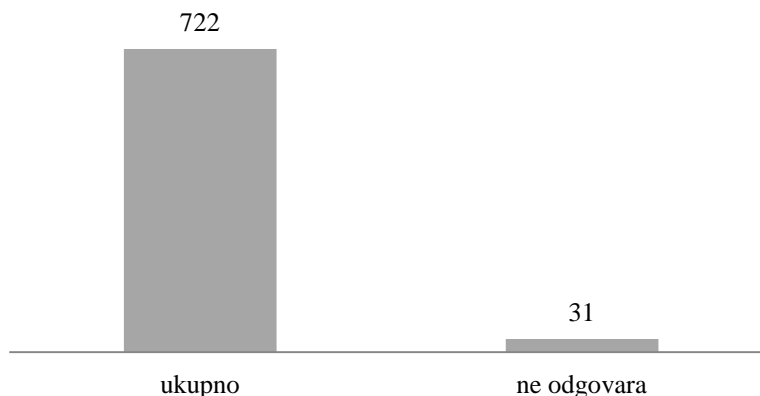
VAKCINOPREVENTABILNE BOLESTI U 2011. GODINI

Dob	Cjepni status	Morbilli		Rubeola		Parotitis		Pertussis		Hepatitis B		TBC		HIB		Tetanus	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
<1	Cijepljen																
	Nepotpuno cijepljen																
	Necijepljen							1									
	Nepoznato																
1-4	Cijepljen					1						1					
	Nepotpuno cijepljen.																
	Necijepljen					2											
	Nepoznato					1											
5-9	Cijepljen	1	1			2						1					
	Nepotpuno cijepljen.					2	1										
	Necijepljen					3	5										
	Nepoznato					3											
10-14	Cijepljen					1	3										
	Nepotpuno cijepljen.						2										
	Necijepljen					4	4										
	Nepoznato					1	3					1					
15-19	Cijepljen					5	13					2	1				
	Nepotpuno cijepljen.					1	4										
	Necijepljen					13	5					2	1				
	Nepoznato					9	7					1	1				
20-29	Cijepljen					6	3					5	7				
	Nepotpuno cijepljen.					1											
	Necijepljen					13	2			2		1	3				
	Nepoznato					11	4			1		13	9				
30+	Cijepljen											24	16				
	Nepotpuno cijepljen.						2					12	7				
	Necijepljen					4	2			1	1	23	27				
	Nepoznato					5	2			2		81	53				
	UKUPNO	1	1			88	62		1	6	1	164	128				

HEMIJSKE ANALIZE

Hemijska analiza životnih namirnica

U 2011. godini u hemijskoj laboratoriji Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, ukupno je urađeno 722 analize životnih namirnica od kojih 31 ili 4,29 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima (grafikon 1).

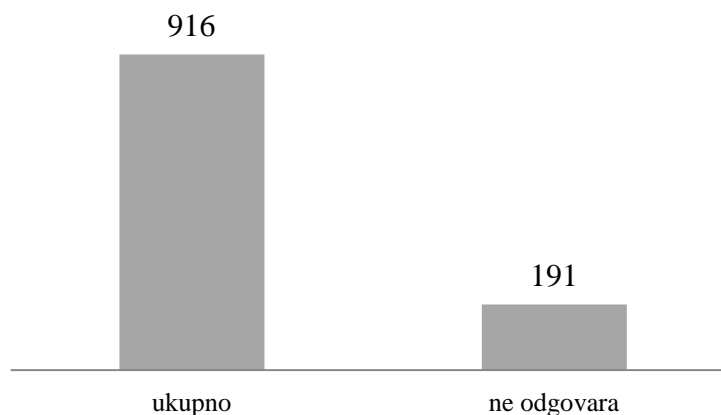

Grafikon 1. Hemijska ispravnost namirnica u 2011. godini

Najčešće analizirane namirnice su: pekarski proizvodi (hljeb, tjestenina, pecivo), proizvodi od žitarica (brašno), mlijeko i proizvodi od mlijeka, gotova jela, osvježavajuća bezalkoholna pića, kuhinjska so, začini (dodatak jelima sa sušenim povrćem). Najčešći razlozi neispravnosti analiziranih uzoraka bili su: neodgovarajući sadržaj pepela i vode (brašno), izmijenjena ili neodgovarajuća organoleptička svojstva (proizvodi od mlijeka, kokosovo brašno, proizvodi od mesa, smrznuto voće), neodgovarajući sadržaj pojedinih sastojaka (saharoze-med, jod-kuhinjska morska so, sadržaj suhe materije-osvježavajuća bezalkoholna pića, mliječna mast-jogurt) i neodgovarajuća deklaracija (mliječni proizvodi).

Hemijska analiza voda

U toku 2011. godine u hemijskoj laboratoriji Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je 916 analiza uzoraka voda od kojih 191 ili 20,85 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima (grafikon 2).

Grafikon 2. Hemijska ispravnost vode za piće u 2011. godini

Analizama su obuhvaćeni sljedeći vodni objekti: gradski vodovodi, lokalni vodovodi, bunari, izvori, javne česme i flaširane vode.

Najčešći razlozi neispravnosti uzoraka vode za piće su: nedostatak ili veći sadržaj rezidualnog hlora, boja, mutnoća, neodgovarajuća pH vrijednost, povećan sadržaj organskih materija, neodgovarajući sadržaj pojedinih sastojaka (amonijak, nitriti, nitrati, željezo, mangan, sulfati).

Neispravnost voda iz javnog vodosnabdijevanja (gradski i lokalni vodovodi) za pojedine općine (Kalesija, Lukavac, Sapna, Gračanica, Čelić, Banovići, Doboj Istok) je najčešće posljedica nedostatka rezidualnog hlora.

Najveći broj neispravnih uzoraka pokazale su vode individualnih vodnih objekata i javnih česmi zbog toga što nisu pod stalnim sanitarnim nadzorom i predstavljaju rizik po zdravlje stanovništva. Od ukupnog broja urađenih analiza vode za piće, veoma mali broj uzoraka (9 uzoraka) se odnosi na kontrolu flaširanih voda, što je nedovoljno s obzirom na asortiman flaširanih voda na tržištu i veliku potrošnju takve vode.

Hemijska analiza vode za kupanje

U toku 2011.godine u hemijskoj laboratoriji Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je ukupno 40 analiza uzoraka vode za kupanje od čega 7 ili 17,50 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima. Uzrok neodgovarajućeg kvaliteta voda za kupanje je povećana vrijednost BPK₅ i neodgovarajući sadržaj rastvorenog kisika.

Hemijske analize životnih namirnica i voda po općinama Tuzlanskog kantona i van općina Tuzlanskog kantona

Pregled izvršenih fizičko-hemijskih analiza životnih namirnica i vode za piće u Zavodu za javno zdravstvo u 2011. godini, po općinama i izvan općina Tuzlanskog kantona.

Životne namirnice

Tabela1: Pregled urađenih analiza životnih namirnica po općinama Tuzlanskog kantona i van općina TK

Općina	Ukupno urađenih analiza	% od ukupno urađenih analiza	Od toga ne odgovara	% ne odgovara
Tuzla	317	43,91	16	5,05
Gradačac	181	25,07	2	1,10
Gračanica	21	2,91	1	4,76
Srebrenik	91	12,60	4	4,40
Živinice	67	9,28	1	1,49
Kalesija	13	1,80	0	-
Lukavac	1	0,14	0	-
Doboj Istok	0	-	0	-
Banovići	0	-	0	-
Teočak	0	-	0	-
Kladanj	0	-	0	-
Čelić	0	-	0	-
Sapna	0	-	0	-
Ostale	31	4,29	7	22,58
Ukupno	722	-	31	4,29

Voda za piće

Tabela2: Pregled urađenih analiza vode za piće po općinama Tuzlanskog kantona i van općina TK

Općina	Ukupno urađenih analiza	% od ukupno urađenih analiza	Od toga ne odgovara	% ne odgovara
Tuzla	227	24,78	23	10,13
Gradačac	21	2,29	2	9,52
Gračanica	58	6,33	15	25,86
Srebrenik	133	14,52	13	9,77
Živinice	97	10,59	24	24,74
Kalesija	73	7,97	31	42,47
Lukavac	97	10,59	32	32,99
Doboj Istok	3	0,33	1	33,33
Banovići	25	2,73	7	28,00
Teočak	4	0,44	2	50,00
Kladanj	5	0,55	0	0
Čelić	17	1,86	10	58,82
Sapna	21	2,29	9	42,86
Ostale	135	14,74	22	16,30
Ukupno	916	-	191	20,85

S obzirom da se radi o kantonu sa najvećim brojem stanovnika može se zaključiti da se radi o malom broju analiziranih uzoraka životnih namirnica i voda, naročito sa pojedinih općina Tuzlanskog kantona.

REALIZOVANI PROJEKTI ZA ODJELJENJE SANITARNE DIJAGNOSTIKE

Povodom svjetskog dana voda urađeno je ukupno 24 uzorka voda za piće sa područja općina Tuzlanskog kantona (Lukavac, Kalesija, Živinice, Gradačac, Banovići). Od ispitanih uzoraka jedan uzorak nije zadovoljavao propisane zakonske norme (pH vrijednost) dok su ostali uzorci pokazali higijensku ispravnost.

Povodom obilježavanja Svjetskog dana hrane realizovani su projekti: Workshop edukativnog karaktera „Nitriti u proizvodima od mesa, uticaj na zdravlje i značaj kontrole, i “Fosfati u proizvodima od mesa, uticaj na zdravlje i značaj kontrole“, “Listeria monocytogenes potencijalna opasnost po ljudsko zdravlje“ u saradnji sa općinskim sanitarnim inspekcijama.

Ukupno je urađeno 30 fizičko-hemijskih analiza životnih namirnica na prisustvo aditiva (nitriti i fosfati). Hemijsku neispravnost u pogledu sadržaja fosfata su pokazala 3 uzorka (10%).

Ukupno je urađeno 41 uzorak namirnica na Listeriu monocytogenes, pri čemu nije izolovana ni u jednom uzorku.

Učešće na Ljetnom univerzitetu i prezentacija rada „Utvrđivanje prisustva vještačkih boja i vještačkog sladila-saharin u voćnim sokovima“.

U okviru saradnje sa RTV „Slon“ urađeno je pet mikrobioloških analiza uzoraka kolača.

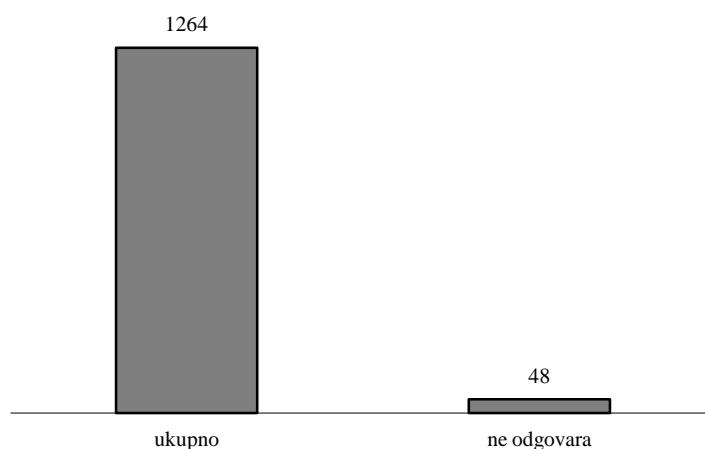
Tokom cijele godine, a u cilju prevencije bolesti uzrokovanih neispravnim namirnicama planirani su i ostvareni projekti na terenu „Kontrola higijenske ispravnosti hrane na području TK“ i „Higijensko-epidemiološka kontrola objekata za proizvodnju i promet životnih namirnica na području TK“.

“Mikrobiološka ispravnost sladoleda, kolača i briseva predmeta opšte upotrebe na pojedinim opštinama Tuzlanskog kantona“ u saradnji sa sanitarnom inspekcijom.

MIKROBIOLOŠKE ANALIZE

Mikrobiološka analiza životnih namirnica u 2011. godini

U 2011 godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, urađeno je 1264 analiza životnih namirnica od čega 48 ili 3,77% nije odgovaralo zakonskim propisima (*grafikon 1.*)

Grafikon 1. Mikrobiološka ispravnost namirnica na području Tuzlanskog kantona i ostale općine u 2011 godini.

Tabela 1. Vrsta i zastupljenost mikrobiološki neispravnih namirnica.

Vrsta namirnice	Broj pregledanih uzoraka	Broj neispravnih uzoraka	%
Mlijeko i proizvodi	36	4	11,11
Meso i proizvodi	101	28	27,72
Ribe i proizvodi	5	0	0
Jaja i preradevine	7	0	0
Zitarice i brasno	42	0	0
Hljeb i tjestenine	99	0	0
Kolaci i sladoled	165	10	6,76
Pica	39	1	2,57
Gotova jela	564	3	0,57
Ostale	206	2	0,97
UKUPNO	1264	48	3,77

Među životnim namirnicama koje su mikrobiološki neispravne u najvećem procentu su bile: meso i proizvodi od mesa, kolači i sladoled, mlijeko i mliječni proizvodi te gotova jela.

Tabela 2. Najčešći izolovani mikroorganizmi u životnim namirnicama

Vrsta namirnice	Enterobacter sp.	Staphylococcus aureus	Escherichia coli	Ostali mikroorganizmi	Ukupno
Mlijeko i proizvodi	0	0	3	2	5
Meso i proizvodi	3	0	26	25	54
Kolaci i sladoled	2	2	4	17	25
Pica	0	0	0	2	2
Gotova jela	0	0	2	3	5
Ostale namirnice	1	0	1	2	4
UKUPNO	6	2	36	51	95

Diskusija:

U analiziranim namirnicama najčešće su izolovani sljedeći uzročnici: Escherichia coli 36, Enterobacter sp. 6, Staphylococcus aureus 2. Od ukupnog broja analiziranih uzoraka, 101 mesa i mesnih prerađevina ukupno nije odgovaralo 27,7%, a najveći broj se odnosio na pileće sirovo meso, 20 uzoraka. Od ukupnog broja analiziranih uzoraka kolača i sladoleda 165, ukupno nije odgovaralo 10, a najveći broj neispravnih uzoraka odnosio se na sladolede (8).

Prisustvo najčešće izolovanih mikroorganizama Escherichia coli i vrste namirnica (meso) upućuje na nedovoljnu higijenu u objektima za preradu i pakovanje mesa i higijenu osoblja posebno ruku. Upotreba navedenih termički nedovoljno obrađenih namirnica, može dovesti do trovanja, a samim tim do pogoršanja epidemiološke situacije.

Tabela 3. Broj urađenih analiza namirnica po opštinama Tuzlanskog kantona i ostale općine

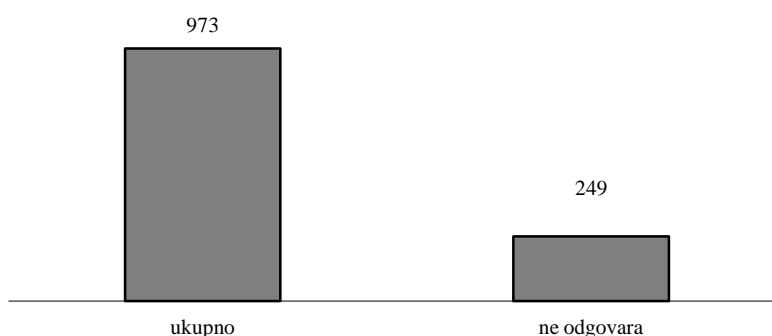
OPSTINA	UKUPNO	NE ODGOVARA	% NE ODGOVARA	IZOLOVANE BAKTERIJE
Tuzla	566	21	3,71	Escherichia coli, Enterobacter species, Enterococcus faecalis, Staphylococcus aureus
Gradacac	242	13	5,37	Klebsiella-Enterobacter, Escherichia coli, Enterococcus faecalis, Pseudomonas species
Srebrenik	82	0	0	0
Gracanica	21	0	0	0
Banovici	67	3	4,17	Escherichia coli, Enterobacter species, Enterococcus faecalis, Proteus mirabilis
Zivinice	103	2	1,91	Escherichia coli
Lukavac	43	7	16,27	Escherichia coli, Enterococcus faecalis, Proteus species
Doboj Istok	1	0	0	0
Kladanj	12	0	0	0
Ostale	127	2	1,57	Escherichia coli, Enterobacter species, Enterococcus faecalis, Staphylococcus aureus, Klebsiella-Enterobacter
UKUPNO	1264	48	3,77	

Zaključak: Dobiveni rezultati ukazuju na nedovoljnu informiranost o higijenskim mjerama koje je potrebn osprovođiti pri rukovanju i pripremi hrane .

Prijedlog mjera: rezultati dobivenih analiza uzoraka hrane, ukazuju na to, da bi trebalo pojačati edukativne mjere zaposlenih radnika iz oblasti higijene. Obratiti pažnju na dovoljnu termičku obradu i čuvanje pripremljene hrane te pojačati sanitarni nadzor nad objektima i zaposlenima koji se nalaze u proizvodnji i prometu životnih namirnica.

Mikrobiološka analiza voda

U 2011.godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, urađeno je 973 analiza voda od kojih 249 (25,59%) nije odgovaralo važećim zakonskim propisima (grafikon 2.)

Grafikon2. Mikrobiološka ispravnost voda na području Tuzlanskog kantona i ostale općine u 2011 godini

U analiziranim vodama najčešće su izolovane bakterije kao indikatori fekalnog zagađenja.

- Koliformnebakterije
- Streptococcus faecalis

Ovakvi rezultati su dobiveni iz analiza uzoraka bunara i javnih česmi koji nisu pod redovnim sanitarnim nadzorom, na što ukazuje i samo prisustvo koliformnih bakterija u ovim vodama.

Tabela 4. Broj uradjenih analiza voda po opstinama Tuzlanskog kantona i ostale općine u 2011. godini

OPSTINA	UKUPNO	NE ODGOVARA	% NE ODGOVARA	IZOLOVANE BAKTERIJE
Banovici	58	10	17,24	Escherichia coli, Enterococcus faecalis, Enterobacter species, Pseudomonas species, Klebsiella-Enterobacter
Celic	54	8	14,81	Acinetobacter species, Pseudomonas aeruginosa, Enterobacter species, Enterococcus faecalis
Doboj Istok	24	2	8,33	Escherichia coli, Citrobacter species
Gracanica	9	7	77,77	Escherichia coli, Enterobacter species, Klebsiella-Enterobacter, Enterococcus faecalis
Gradacac	61	7	11,45	Escherichia coli, Enterococcus faecalis, Enterobacter species, Pseudomonas aeruginosa
Kalesija	77	41	53,24	Enterobacter species, Escherichia coli, Pseudomonas aeruginosa, Enterococcus faecalis, Klebsiella-Enterobacter, Citrobacter species
Kladanj	38	2	5,26	Enterobacter species, Enterococcus faecalis
Lukavac	62	26	41,93	Enterobacter species, Escherichia coli, Pseudomonas aeruginosa, Enterococcus faecalis, Klebsiella-Enterobacter, Citrobacter species
Zivinice	122	62	50,81	Enterobacter species, Escherichia coli, Pseudomonas aeruginosa, Enterococcus faecalis, Klebsiella-Enterobacter, Citrobacter species, Pseudomonas species
Sapna	19	7	36,84	Enterobacter species, Escherichia coli, Pseudomonas species, Proteus species, Enterococcus faecalis
Srebrenik	6	5	83,33	Klebsiella-Enterobacter, Pseudomonas aeruginosa, Enterobacter species, Acinetobacter species
Teocak	4	3	75	Aeromonas species, Citrobacter species, Escherichia coli, Pseudomonas species
Tuzla	314	58	18,47	Enterobacter species, Escherichia coli, Pseudomonas aeruginosa, Enterococcus faecalis, Klebsiella-Enterobacter, Citrobacter species, Pseudomonas species
Ostale	125	11	8,80	Enterobacter species, Acinetobacter species, Escherichia coli, Klebsiella species, Citrobacter species,
UKUPNO	973	249	25,59	

Mikrobiološka analiza vode za kupanje

U toku 2011. godine u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je ukupno 49 analize uzoraka vode za kupanje od čega 3 ili 6,12 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima. Najčešći uzrok neispravnosti su koliformne bakterije .

Mikrobiološke analize briseva predmeta opšte upotrebe

U 2011. godini u mikrobiološkom laboratoriju ZZJZ TK urađeno je **776** analiza briseva opšte upotrebe od čega **92** ili **11,85%** nije odgovaralo.

Najčešće izolovani uzročnici su: Enterobakterije (Klebsiella – Enterobacter, Escherichia coli) i Enterococcus faecalis.

Sanitarni nadzor nad licima koja rade u proizvodnji i iprometu životnih namirnica

U mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, kontinuirano je provoden nadzor nad licima koji rade u proizvodnji i prometu životnih namirnica(5399).

Ukupno je analizirano:

- 4993 briseva nosa gdje je u 544 (10,90%) uzoraka izolovan *Staphylococcus aureus*
- 4669 briseva grla gdje je u 4 (0,09 %) uzorka izolovan β hemolitički streptokok grupe A, a *Staphylococcus aureus* u 1 uzorku (0,02%).
- 4252 uzoraka stolice na crijevne parasite (nisu pronađeni ni u jednom uzorku stolice)
- 4247 uzoraka na kliconoštvo u kojima nisu izolovane patogene bakterije.

Ostale analize:

Ispitivanje mikrobiološke čistoće farmaceutskih proizvoda - 184

Klinički materijal (vaginalni bris, cervikalni bris, urino kultura, spermo kultura, bris uretre, bris kože) - 534

Biološka kontrola sterilizacije –209

IV HIGIJENSKA SITUACIJA

Čovjek je biće koje živi u prirodi i sa prirodom, u stalnom među odnosu sa vodom, zrakom, tlom, hranom te su dobrim dijelom njegove karakteristike određene karakteristikama ovih medija. Životna sredina sa svojim aspektima i pozitivnim i negativnim, nalazi se u stalnoj dinamici. Najvažniji cilj razvoja svake zemlje je postizanje blagostanja stanovništva odnosno poboljšanje kvaliteta života gdje, svakako, zdravlje ima prioritet. Zdravlje kao najveća moguća vrijednost je rezultanta međudjelovanja bioloških (genetskih) karakteristika svake osobe i faktora koji potiču iz okruženja kako fizičkog tako i društvenog. Pod pojmom sanitacija okoline podrazumijeva se niz mjera i postupaka koji imaju prevenciju oboljenja vezanih za faktore i promociju zdravlja. Pored vodosnabdijevanja koje je jedan od ključnih faktora veoma bitni su: način dispozicije otpadnih materija, sa posebnim akcentom na kanalizacioni sistem, odnosno uklanjanje tečnih otpadnih materija, stambeni prostor, te radna i života sredina. Svi navedeni segmenti bitno zavise od socijalnog i kulturalnog okruženja, ali ne smije se zanemariti niti uticaj čovjeka na svoje okruženje, odnosno fizičku i društvenu sredinu. Neosporna je činjenica da kvalitet blagostanja direktno ovisi o kvalitetu okoline odnosno okolišnih faktora.

Prikaz podataka o stanju životne sredine odnosi se na snabdijevanje stanovništva higijenski ispravnom vodom za piće putem centralnih, lokalnih i ostalih izvora vodosnabdijevanja, centralni i lokalni način uklanjanja čvrstog i tekućeg otpada, ispitivanje sanitarno-higijenskog stanja vodotoka te zbrinjavanje opasnog medicinskog otpada. Putem upitnika distribuiranog HES-a i Inspeksijskim službama općina TK sakupljene su činjenice koje oslikavaju higijensko ekološku situaciju na cjelokupnom području. Kontrolu kvaliteta zraka na osnovu člana 9. Pravilnika o monitoringu kvaliteta ambijentalnog zraka (Sl. list FBiH br.12/05) vrši nadležno Ministarstvo za prostorno planiranje i zaštitu okolice. Buka i izloženost vibracijama značajne komponente zagađenja okoliša, nisu obuhvaćeni Analizom zbog nepostojanja monitoringa.

BANOVIĆI

Vodosnabdijevanje

Obezbjedenje stanovništva vodom za piće na području opštine Banovići se odvija putem centralnog vodovoda kojim gazduje JP „Komunalac“ doo, a izgrađen je 1950 godine. Napaja se sa dva izvorišta, „Studešnica“ i „Krabašnica“. Oba izvorišta zadovoljavaju higijensko-sanitarne principe. Izvor „Studešnica“ je u upotrebi tokom cijele godine, a izvor „Krabašnica“ zbog zamućenja, samo u periodu bez jakih oborina. Ostalo stanovništvo se snabdijeva putem 87 lokalnih vodovoda, 84 izvora i 3 kopana bunara. Iz dva rezervoara zapremine 1000 m³ i 1600 m³ koji ispunjavaju higijensko-sanitarne standarde se transportuje voda razvodnom mrežom dužine 16,8 km. Vodu gradskog vodovoda koristi oko 16000 stanovnika, te oko 343 industrijska, uslužna i poljoprivredna objekta.

Pojedinačni potrošači se snabdijevaju razvodnom mrežom dužine preko 100 km, uz dnevni gubitak u mreži od 60-70%. Dnevna potrošnja je 1920 m³ /dan, što po stanovniku iznosi oko 150-200 L/dan. Lokalne zajednice upravljaju sa 37 vodovoda, dok 60% od ukupno 87 seoskih vodovoda ne posjeduje vodoprivrednu dozvolu.

Filter stanica je kapaciteta 90 L/s, prečišćavanje se vrši pomoću brzih filtera, te hlorisanjem pomoću automatskog aparata za kontinuirano i ravnomjerno doziranje hlora, tečnim preparatima hlora i hlornim gasom. Nivo rezidualnog hlora u isporučenom efluentu nadziruradnici vodovoda. Kontrolu kvaliteta vode gradskog vodovoda redovno vrši Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona.

Utvrđene su tri zaštitne zone izvorišta za snabdijevanje vodom. Povremenu području druge i treće sanitarne zaštitne zone se vrši sječa i odvoz šumskog drveta, što uzrokuje povremena zamućenja vode.

Dispozicija otpada

Sistem sakupljanja čvrstog otpada zasniva se na prikupljanju, odvozu i deponovanju čvrstog otpada putem JP „Komunalac“ na opštinskom nivou više puta sedmično. Porijeklo čvrstog otpad je uglavnom iz domaćinstava i neotrovne lake industrije, te ne zahtijeva posebni tretman pri odlaganju. Na lokalitetu naselja Čubrić koristi se rekultivaciona zona površinskog kopa za dispoziciju i trajno, zbrinjavanje otpada. Budući da je lokalitet udaljen šest kilometara od samog naselja, deratizacija se ne vrši.

Odlaganje otpada se vrši na divljim deponije koje su locirane na lokalitetu prigradskih naselja Stražbenice, Selo Banovići i Treštenice koje egzistiraju kao neuređene sa nikakvim sanitarno-higijenskim uslovima. Tečni komunalni otpad iz domaćinstava se odvodi kanalizacionom mrežom ukupne dužine 18900m, predhodno tretiran odvodi u rijeku Litvu. Na kanalizacionu mrežu je priključeno oko 60% stanovništva. Dotrajalost kanalizacione mreže iznosi 30%.

Za dispozicijufekalnih i otpadnih voda iz domaćinstva stanovništvo sa udaljenih područja koristi nehigijenske septičke jame manjih dimenzija. Većina septičkih jamakao lokalnih načina dispozicije otpadnih materija je pod redovnom kontrolom HES-a

Kvalitet vodotoka

Kontroli kvaliteta vodotoka se ne poklanja dovoljno pažnje što predstavlja značajan epidemiološki rizik. Glavni vodotoci su rijeke Litva, Draganja, Ostrožna i Radina, a na širem području opštine su lokalizovani vodotoci manjih protoka. Ugrožavaju ih primarno otpadne vode iz kanalizacione mreže grada, kao i pogoni „Helios“-a, kopovi i separacija rudnika Banovići.

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvaliteta zraka bila je instalirana na području općine Banovići u razdoblju od 14.04.2011. do 18.05.2011. godine na lokalitetu – krug zgrade sportske dvorane koju je odredila nadležna općinska služba i u razdoblju od 18.11.2011 do 21.12.2011. godine na istom lokalitetu.

U tabeli1. i 3. dati su rezultati obavljenih mjerenja zagađujućih materija, a u tabeli2. i 4. dati su podaci o broju dana kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbuna u skladu sa važećim propisima.

Tabela 1. Rezultati mjerenja zagađujućih materija lokalitet – krug zgrade sportske dvorane (od 14.04.2011. do 18.05.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	13,8	43,4	24,6
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	9,6	43,5	23,3

Tabela 2. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Banovići – krug zgrade sportske dvorane (od 14.04.2011. do 18.05.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	-	500	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja u razdoblju od 14.04.2011. do 18.05.2011. godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida i lebdećih čestica nisu prelazile prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“ broj: 12/05).

Tabela 3. Rezultati mjerenja zagađujućih materija lokalitet – krug zgrade sportske dvorane (od 18.11.2011. do 21.12.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	27,2	270,6	130,0
Azotdioksid (NO_2)	2,4	100,5	43,8
Ugljenmonoksid (CO)	0,1	5,1	1,2
Ozon (O_3)	0,6	11,7	3,0
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	12,0	204,1	79,5

Tabela 4. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Banovići, lokalitet - krug zgrade sportske dvorane (od 18.11.2011. do 21.12.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	8	500	7
Azotdioksid (NO_2)	320	-	400	-
Ugljenmonoksid (CO)	20.000	-	25.000	-
Ozon (O_3)	192	-	240	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja u razdoblju od 18.11.2011. do 21.12.2011. godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida, lebdećih čestica (PM_{2,5}) i azotdioksida prelazile su prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“ broj:12/05).

Medicinski otpad

Medicinski otpad koji nastaje u toku rada zdravstvene ustanove dom zdravlja Banovići je slijedeći: oštri predmeti (igle, skalpeli, lancete), infektivni, farmaceutski, RTG filmovi i stomatološki otpad. Mjesečne količine su oko 60 kg. Oštriopasni infektivni otpad podliježe predtretmanu i odlaže se po procedurama ove ustanove, a u skladu sa Zakonom koji reguliše tu oblast.

ČELIĆ

Prema podacima komunalne Službe za urbanizam, stambeno komunalne imovinsko pravne i geodetske poslove općina Čelić je pretežno ruralno područje gdje se većina stanovništva bavi poljoprivredom. Industrijske proizvodnje u većem obimu skoro da i nema. Sve aktivnosti koje dovode do zagađenja okoliša su: tri betonjare i jedna asfaltna baza locirana na sjevernom dijelu naselja Čelić, eksploatacijariječnog šljunka iz riječnog korita i obala lokalnih riječnih tokova, individualna ložišta i ložišta iz javnih ustanova, ispuštanje otpadnih voda direktno u riječne tokove, lokalna deponija Cerik, otpadni gasovi iz termoelektrane Ugljevik.

Vodosnabdijevanje

Sistem za snabdijevanje stanovništva vodom za piće je izgrađen 1969 godine, kapaciteta 20 L/s, a napaja se sa četiri izvorišta, „Čelić“, „Vražići“, „Velino selo“ i „Nahvioci“ i njime upravlja JKP „Čistoća“. Postoji pet kaptaža koje ispunjavaju higijensko-sanitarne principe na tri na području Tukova, Šibovače i Stadion. Uređaji za prečišćavanje vode ne postoje. Vodosnabdijevanje se obavlja razvodnom mrežom dužini oko 43 kilometara sa gubitkom od oko 30%. Rezervoari su ukupnog kapaciteta 500m³, ne pokazuju higijensko-tehničke propuste, a ima ih četiri. Gradskim vodovodom se snabdijeva oko 8000 stanovnik i oko 200 industrijskih i uslužnih djelatnosti.

Na opštini Čelić dnevna potrošnja vode po stanovniku je 116 litara. Na pet tački se vrši dezinfekcija. Sa drugih vodoopskrbnih objekata snabdijeva se 4000 stanovnika. Ti objekti su: bunari i izvorišta, koji se neredovno kontrolišu. Higijensko-epidemiološke služba Doma zdravlja nadzire ih djelimično i po potrebi.

Na području opštine postoji oko 1100 kopanih bunara. Postoji i 15 seoskih vodovoda, od kojih se 11 vodovoda nalazi u vlasništvu mjesnih zajednica.

Dispozicija otpada

Dispozicija čvrstih otpadnih materija se vrši iz deset mjesnih zajednica specijalnim vozilima JP „Čistoća“ više puta sedmično. Uklonjeno smeće se konačno zbrinjavanje kontrolnim sanitarnim zasipanjem sa slojem zemlje. Lokalitet deponije je na udaljenosti četiri i pol kilometara od samog naselja i zahtjeva obavljanje povremene deratizacije. Deponija je ograđena, bez odvodnih kanala za procjedne vode, i posjeduje upotrebnu dozvolu. Jedan dio otpada se odvozi i na regionalnu deponiju na općini Bijeljina. Neadekvatno odlaganje otpada na divlje deponije se sporadično javljaju u okviru svih mjesnih zajednica, što predstavlja opasnost od pojave i širenja zaraznih bolesti. Dispozicija tečnog otpada kod 80% stanovništva koje nema mogućnost korištenja gradske kanalizacione mreže se vrši upotrebom septičkih jama koje u većini slučajeva ne zadovoljavaju higijenske standarde. Kanalizaciona mreža ima ukupnu dužinu oko 20 kilometara na koju je priključeno 20% stanovnika. Procenat dotrajalosti kanalizacione mreže je dosta visok i iznosi oko 50%. Otpadne vode se bez predhodne obrade ispuštaju na više mjesta u lokalne recipijente.

Kvalitet vodotoka

Fekalne i industrijske otpadne materije utiču negativno na kvalitet vodotoka. Području obiluje vodotoci manjih protoka, a glavni riječni tokovi su rijeke Šibošnica i Gnjica.

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvaliteta zraka bila je instalirana na području općine Čelić u razdoblju od 05.09.2011. do 21.09.2011. godine na lokalitetu – krug općine, i u razdoblju od 21.12.2011. do 13.01.2012. godine na istom lokalitetu u skladu sa prijedlogom od strane nadležne općinske službe. Mobilna stanica je opremljena sa analizatorima i meteorološkim sensorima za mjerenje polutanata u zraku (sumpordioksida, azotdioksida, ugljenmonoksida, ozona i prašine) kao i meteoroloških parametara (temperatura zraka, vlažnost zraka, sunčevo zračenje, pravac i smjer vjetrova).

Na osnovu prikupljenih podataka o kvalitetu zraka na području općine Čelić za period mjerenja od 06.09.2011. do 20.09.2011. godine može se zaključiti sljedeće:

- Utvrđene dnevne koncentracije lebdećih čestica $PM_{2,5}$, sumpordioksida (SO_2) azotdioksida (NO_2) nisu prelazile prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka („Sl. novine FBiH“, br. 12/05).
- Koncentracije lebdećih čestica $PM_{2,5}$, sumpordioksida (SO_2) ozona (O_3) i azotdioksida (NO_2) nisu prelazile vrijednosti za epizode pripravnosti, upozorenja i uzbune utvrđene Planom interventnih mjera u slučajevima prekomjernog zagađivanja zraka.

U tabeli 4. i 5. dati su rezultati obavljenih mjerenja zagađujućih materija i podaci o broju dana kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbuna u skladu sa važećim propisima.

Tabela 4. Rezultati mjerenja zagađujućih materija lokalitet – krug općine Čelić (od 21.12.2011. do 13.01.2012.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	36,5	124,3	81,4
Azotdioksid (NO_2)	3,7	28,3	14,6
Ugljenmonoksid (CO)	0,1	5,6	1,9
Ozon (O_3)	1,6	14,0	5,8
Lebdeće čestice ($PM_{2,5}$)	14,9	117,7	48,8

Tabela 5. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Čelić krug općine (od 21.12.2011. do 13.01.2012.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	-	500	-
Azotdioksid (NO_2)	320	-	400	-
Ugljenmonoksid (CO)	20.000	-	25.000	-
Ozon (O_3)	192	-	240	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja u razdoblju od 21.12.2011. do 13.01.2012.godine daje se slijedeći komentar o kvalitetu zraka:

- Koncentracije sumpordioksida prelazile su prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka, koncentracije lebdećih čestica ($\text{PM}_{2,5}$) prelazile su prosječne godišnje ciljane vrijednosti, dok koncentracije azotdioksida nisu prelazile prosječne ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“, broj.12/05).

Medicinski otpad

U toku rada zdravstvene ustanovedom zdravlja Čelić nastaje opasni medicinski otpad, naročito u stomatološkoj i ginekološkoj službi, te intervencijama porodične medicine i hitne pomoći i to oštri predmeti (igle, skalpeli, lancete), zavojni materijal, sistemi za infuziju, pvc šprice, lijekovi sa isteklim rokom, laboratorijski reagensi, stomatološki otpad, u mjesečnoj količini od oko 500-800 kg. Oštri predmeti se odlazu primarno u plastične kontejnere, tečni medicinski otpad se izljevaju u kanalizaciju a ostali u PVC vreće, bez sortiranja. Konačno zbrinjavanje se vrši neadekvatno zajedno sa komunalnim otpadom.

DOBOJ-ISTOK

Prema podacima Službe za prostorno uređenje opštine Doboj-Istok vršena je izgradnja poslovnih objekata koji ulaze u kategoriju zagađivača prirodnog okoliša za koje je tražena prije izgradnje vodoprivredna i okolišna dozvola.

Vodosnabdijevanje

Obezbjeđenje dovoljnih količina vode za piće se vrši iz arteških bušotina dubine oko 50 m. Voda se sprovodi cjelovodima dužine od 13000 m do dvanaestrezervoara ukupnog kapaciteta oko 2000 m³. Gubici u mreži se procjenjuju na 25%. Rezidualni hlor se kontroliše dva puta u toku jednog mjeseca pod stručnim nadzorom uposlenika JKP »Čisto«. Lokalni vodovodi izgrađeni su u pet mjesnih zajednica u različitom vremenskom periodu i to 1987.god u Brijesnici Maloj, a 1991.god u Brijesnici Velikoj, 1996-97.god u Klokotnici, te 1998.god u Stanić Rijeci. U vodosnabdijevanju opštine značajan izvor pitke vode za stanovništvo predstavljaju i oko 30 lokalnih vodovoda koje su bez nadzora što predstavlja izvor rizika po zdravlje korisnika uzrokovanih korištenjem higijenski neispravne vode. Broj korisnika takve vode je oko 5700. Utvrđene su prve sanitarne zaštitne zone, a registrovani zagađivači su bili: Vegafruit u Brijesnici Maloj koji je udaljen od bunara oko 50 m, od

bunara u Stanić Rijeci korito Spreče je udaljeno 150 m, drumski saobraćaj i samo naselje je u blizini bunara u Klokotnici, te benzinska pumpa u Brijesnici Velikoj.

Kvalitet vodotoka

Vodotok čini rijeka Spreča koju napajaju tri rječice, dok jedan vodotok odnosi svoj sadržaj u rijeku Bosnu. Razne vrste otpadnog materijala bez predhodnog prečišćavanja se ispuštaju u iste.

Dispozicija otpada

Sistem sakupljanja čvrstog otpada zasniva se na prikupljanju, neotrovanog i neinfektivnog čvrstog otpada, odvozu predviđenim vozilima i deponovanju na gradsku deponiju u Gračanici. Divlje deponije na opštini Doboj-Istok nisu registrovane, osim sporadičnih slučajeva. Kanalizaciono odvodna mreža nije centralizovana tako da 70% prihvata otpadnih voda i ispuštanje istih bez prethodnog tretmana se rješava alternativnim, ekološki neprimjerenim načinima poput direktnog ispuštanja u vodotoke i neuređene septičke jame.

Kvalitet zraka

Mobilna mjerna imisiona stanica Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okolice TK nije bilajeinstaliran na području općine Doboj Istok u toku protekle godine.

Medicinski otpad

Opasni medicinski otpad prema podacima doma zdravlja Doboj Istoku najvećem procentu čine oštri predmeti (igle, skalpeli), koji se uz predtretman u iglocidima, odlaže u improvizovana odlagališta. Farmaceutski otpad se drži u posebnoj prostoriji u namjenskom plastičnom buretu. Ostali medicinski otpad se odlaže bez razdvajanja neadekvatno zajedno sa komunalnim otpadom. Količina nastalog medicinskog otpada se ne mjeri.

GRAČANICA

Vodosnabdijevanje

Snabdijevanje stanovništva vodom za piće vrši se gradskim vodovodom u vlasništvu d.o.o. «Vodovod i kanalizacija». Vodovod je izgrađen 1962. godine, a 4 kaptaze: Ilidža, Vrela, Škakovica i Zmajevac ga opskrbljuju vodom. Pet rezervoara (Gaj, Drafnići, Seljanuša, Ritošići i Bahići) imaju ukupnu zapreminu 2.250 m³. Razvodna mreža je dužine 126.300 m, a oko 30 km mreže je dotrajalo što prouzrokuje gubitke vode od 42,5%. Gradski vodovod obezbjeđuje 17.000 stanovnika, a broj industrijskih objekata priključenih na vodovod je 620 (uslužna djelatnost, zanati, javne ustanove). U toku dana isporučuje 3.500 m³ za domaćinstva, te 500 m³ za industriju. Dezinfekcija vode vrši se automatski hlorinatorima. Kontrola rezidualnog hlora vrši se svakodnevno.

Vodoprivredne dozvole ne posjeduje 350 seoskih vodovoda koliko ih postoji na širem području opštine. Gradski vodovod upravlja vodovodima Gračanica i Pribava. Vodovodima Miričina i Malešići upravljaju mjesne zajednice, a snabdijevaju 70 stanovnika seoskih naselja. Periferni dijelovi koji su bez vodovodnog sistema, oko 1000 stanovnika, koriste alternativne sisteme poput lokalnih izvora i nehigijenskih bunara kojih ima 250. Na području uže i prve zaštitne sanitarne zone se nalazi Vrelo Soko, a na području druge zone Ilidža Soko, koje se za obilnijih padavina zamućuju.

Kvalitet vodotoka

Kvalitet glavnog vodotoka rijeku Spreču ugrožavaju industrijske otpadne materije, kanalizacija, površinski izvori sa poljoprivrednih površina koji se ulijevaju direktno u vodotok bez predhodnog prečišćavanja.

Dispozicija otpada

Dispozicija čvrstog otpada na općini Gračanica je povjerena JP Komus-u. Čvrste otpadne materije odvozi specijaliziranim vozilima svakodnevno, a jednom sedmično iz 5 mjesnih zajednica. Na općini sistematskim prikupljanjem čvrstog otpada nije obuhvaćeno 13 mjesnih zajednica. Deponija je propisno ograđena, sa uređenim odvodnim kanalima na udaljenosti 2 km od grada, ali ne posjeduje upotrebnu dozvolu. Ne vrši se konačna dispozicija otpada, već samo prekrivanje slojem zemlje. Na opštine postoji kanalizaciono odvodna mreža čiji je vlasnik d.o.o. „Vodovod i kanalizacija“. Prihvat otpadnih voda se obavlja mrežom dužine oko 25 km, od čega je oko 60% dotrajalo. Oko 95% stanovništva u gradu i 40% stanovništva po mjesnim zajednicama je priključeno na kanalizacionu mrežu.

Ispustanje otpadnih voda se vrši u rijeke Sokolušu i Spreču bez prethodnog tretmana. Postoji oko 700 ispusta. 60% stanovništvo koristi septičke jame, koje djelimično zadovoljavaju higijensko-sanitarne principe.

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvalitete zraka na području općine Gračanica u protekloj godini nije bila instalirana.

Medicinski otpad

Medicinski otpad koji nastaje u toku rada zdravstvene ustanove dom zdravlja Gračanice se ne klasifikovan, bez razvrstavanja odlaže u posebno označeni kontejner u krugu ustanove, kojeg dalje zbrinjava na gradsku deponiju JP „Komus“ zajedno sa komunalnim otpadom.

GRADAČAC

Vodosnabdijevanje

Obezbjedenje dovoljnih količina vode na području opštine se odvija putem gradskog vodovoda koji je izgrađen 1961. godine. JP „Komunalac“ dd gazduje vodovodom. Izvorište Okanovići posjeduje tri bušena bunara, a kapacitet iznosi 80-130L/s. Nema sistema za prečišćavanje. Voda se distribuira razvodnom mrežom dužine 73 km, sa gubitkom od 58%. Dnevna potrošnja vode po stanovniku iznosi oko 120 litara. Prečišćavanje vode se ne vrši, a dezinfekcija se obavlja automatski gasnim hlorigeneratorom. Kontrola rezidualnog hlora se vrši svaka dva sata na četiri punkta, od strane JP „Komunalac“ dd. Iz gradskog vodovoda vodu koristi 18000 stanovnika, 530 uslužnih i 20 industrijskih objekata. Količinu rezidualnog hlora u vodi jednom dnevno kontroliše HES DZ-a, a uz to nadzire i osam lokalnih vodovoda, dvije javne česme i izvor Banje Ilidža.

Ukupan broj kopanih bunara je 1218, broj cijevnih bunara je 67, od ukupno 14 izvora, 11 je nekaptiranih. Postoji 60 seoskih vodovoda, 10 je u vlasništvu mjesnih zajednica. Iz lokalnih vodovoda, bunara i izvora vodom se snabdijeva 28000 stanovnika.

Kvalitet vodotoka

Glavni vodotoci na području opštine su: Rajščanka, Zelinjka, Međićka, Poljanka, Mala Tinja i Gradašnica i dva vještačka jezera Vidara i Hazna. Rijeke i jezera zagađuju otpadne vode koje potiču od individualnih stambenih objekata.

Dispozicija otpada

Sistem sakupljanja čvrstog otpada zasniva se na prikupljanju, odvozu i deponovanju na odlagalište čvrstog otpada koje se nalazi u neposrednoj blizini grada (500m), i koje nema rješenu upotrebnu dozvolu. Odlagalište je propisno ograđeno ali bez izgrađenih odvodnih kanala za procijedne vode. Deratizacija se vrši periodično. Konačna dispozicija otpada vrši se zatrpavanjem sa slojem zemlje i spaljivanjem. Divlje deponije su smještene u naseljima Međića Donja i Liporašće.

Kanalizaciona mreža je u vlasništvu dd „Komunalac“. Dužina kanalizacione mreže iznosi 34,5 km. Prečišćavanje otpadnih voda gradske kanalizacije se vrši putem kolektora, a potom se odvode u recipijent, rijeku Gradašnicu. 70% stanovništva koristi usluge gradske kanalizacije, dok ostatak od oko 34 000 stanovnika ovo pitanje rješava alternativnim načinima poput septičkih jama koje u 80% slučajeva pokazuje higijensko-sanitarnu neispravnost.

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvalitete zraka na području općine Gradačac u protekloj godini nije bila instalirana.

Medicinski otpad

U toku rada zdravstvene ustanove dom zdravlja Gradačac, opasni medicinski otpada(oštri predmeti)se zbrinjava uz predhodni predtretman i to dezinfekciju. Ostali medicinski otpad se odlaže bez sortiranja sa komunalnim otpadom. Količina nastalog ukupnog medicinskog otpada se ne mjeri.

KALESIJA

Vodosnabdijevanje

Vodosnabdijevanje na području opštine Kalesija se odvijagradskim vodovodomkojim gazduje JP“Vodovod i kanalizacija“. Koristi izvorište „Krušik“ u naselju Donje Vukovije a izgrađen 1968 godine,u dužini od 50 km.Dnevna potrošnja po stanovniku iznosi 44 litra. Razvodna vodovodna mreža iznosi 95000 m, a gubici su 40%. Dezinfekcija vode vrši se na tri lokacije. Rezidualni hlor u vodi se kontroliše svakodnevno, kao i kvaliteta isporučene vode. Vodom se opskrbljuje oko 3500 domaćinstava, dok iz kategorije industrijskih i uslužnih djelatnosti na vodovod priključeno oko 209 korisnika.Na području opštine postoji 54 lokalna vodovoda koje koristi oko 45% stanovništva. Kopani bunara ima oko1500, koje koristi 25% ljudi. Cijevnih bunara ima oko 22, a izvora 25 od čega je 5 nekaptiranih.

Kvalitet vodotoka

Na području opštine rijeka Spreča je najbogatiji vodotok, pored manjih vodotoka Mandure, Gribaje i Male Spreče.Otpadne vode gradske kanalizacije i procijedne vode deponije čvrstog otpada se bez predhodnog prečišćavanja ispuštaju u sve vodotoke ugrožavajući njihov kvalitet.

Dispozicija otpada

Prema podacima Službe za budžet i poduzetništvo općine Kalesija na higijensko ekološku situaciju nepovoljno utiče-odlagalište smeća (deponija) koja se nalazi iznad sliva rijeke Spreče i odlaganje otpadnih voda i kanalizacionog sadržaja u rijeku Spreču.

Problemu prikupljanja,odvođenja i tretmana otpadnih voda naselja sa područja općine nije posvećena odgovarajuća pažnja.

Kalesija ima kanalizacionu mrežu u dužini od 4,2 km i procjenjuje se da je oko 80% zastarjelo. Samo centralni dijelovi naselja Kalesija, Prnjavor, Tojšići i Memići imaju dijelom izgrađenu kanalizacionu mrežu, koja ne zadovoljava tehničke i druge aspekte.U naselju Kalesija na kanalizacionu mrežu priključeno je oko 800 domaćinstava. Na nju je priključeno oko 20% stanovništva, dok ostatak koristi septičke jame, koje su prema saznanju iz predhodnih godina u dosta visokom procentu higijensko-sanitarno odgovarajuće (oko 85%). Sve kanalizacionalne vode se bez predhodnog prečišćavanja ispuštaju u sliv Spreče. Nije obezbijeden odgovarajući tretman prikupljenih otpadnih voda, obzirom da se iste ispuštaju u nekoliko većih septičkih jama, a ostale direktno u vodotoke. Na popdručju općine lociran je određen broj privrednih subjekata,u zasebnim zonama, čiji tehnološkim procesi ne proizvode otpadne vode koje zahtjevaju zaseban tretman. Problemi ove oblasti su identifikovani i odnose se na: neizgrađena fekalna i oborinska kanalizacija za cijelo područje, nepostojanje prečišćavača na izgrađenom dijelu kanalizacije za uže centre i izlivanje direktno u rijeku, izlivanje i prelijevanje fekalne kanalizacije iz nepropisno izgrađenih septičkih jama za vrijeme

povećanih padavina, lokacija deponije Vis neposredno pored korita rijeke Spreče, zagađenje slivnog područja izvorišta Krušik, nelegalno odlaganje raznih vrsta otpada u korita i na obale rijeka. Čvrsti otpad se sedmično odvozi iz 15 mjesnih zajednica i odlaže na ograđenu lokaciju u neposrednoj blizini rijeke Spreče i 4 km od samog naselja. Deratizacija se ne vrši. Povremeno se vrši spaljivanje otpada. Konačna dispozicija se završava tako da se otpad redovno pokriva slojem zemlje

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvalitete zraka bila je instalirana na području općine Kalesija u razdoblju od 18.05.2011. do 17.06.2011. godine na lokalitetu – krug Vatrogasnog doma, koju je odredila nadležna općinska služba. U *tabela 7.* dati su rezultati obavljenih mjerenja, a u *tabela 8.* dati su podaci o broju dana kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune u skladu sa važećim propisima.

Tabela 7. Rezultati mjerenja zagađujućih materija lokalitet – krug Vatrogasnog doma (od 18.05.2011. do 17.06.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	9,6	32,8	16,5
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	10,7	25,9	19,6

Tabela 8. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Kalesija, lokalitet – krug Vatrogasnog doma (od 18.05.2011. do 17.06.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	-	500	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja u razdoblju od 18.05.2011. do 17.06.2011. godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida i lebdećih čestica ($\text{PM}_{2,5}$) nisu prelazile prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“, broj:12/05).

Medicinski otpad

Prema podacima doma zdravlja Kalesija, u toku rada zdravstvene ustanove posebna kategorija opasnog medicinskog otpada infektivni otpad (oštri predmeti) se zbrinjava uz predtretman (sakuplja se u plastične kontejnere određene boje u koje je nasuto dezinfekciono sredstvo). Farmaceutski otpad se odlažu u namjensko plastično bure posebno označeno, a dalje se zbrinjava u doo Kemis Lukavac. Opasni medicinski otpad se sortira na mjestu nastanka i skuplja u označene vreće i odlaže u posebni kontejner svakih 6 sati po potrebi i češće. Hemijski otpad se odstranjuje neadekvatno, ispuštanjem u gradsku kanalizaciju.

KLADANJ

Vodosnabdijevanje

Opskrba stanovništva vodom za piće se obavlja gradskim vodovodom koji je izgrađen 1971 godine. JP „Komunalac“ dd Kladanj gazduje vodovodom. Voda se transportuje mrežom dužine 6 km koja je je u visokom procentu dotrajala, te su gubici vode od 50-70%. Izvorišta Gluha Bukovica, Vojnik, Begova voda, Bojranica, Aličevića česma, Selište, Kućište, Stoliće, Starička rijeka i Buševo napajaju grad.

Zaštitne zone oko izvorišta za snabdijevanje vodom gradskog područja ne postoje. Rezervoari ne ispunjavaju higijensko-sanitarne principe. Dužina cjevovoda je 21km. Zahvaćena voda se ne prečišćava. Kapacitet vodovoda je oko 25 L/s. Zamućenje vode u području vodozahvata je uzrokovnošječom šume. Gubici u mreži su oko 60%. Voda se hlorige na četiri mjesta, od strane stručnog osoblja vodovoda. Broj individualnih korisnika je oko 5100 ili 1500 domaćinstava, kao i veći broj industrijskih i uslužnih djelatnosti (oko 200). Gradski vodovod Tuzla redovno kontrolise i hlorige vodovod u Stuparima.

Sa drugih vodoopskrbnih objekata u samoj gradskoj zonise snabdijeva oko 10% stanovništva, dok stanovnici perifernih naselja koristi privatne vodovodne sisteme koji ne posjeduju vodoprivrednu saglasnost niti upotrebnu dozvolu. Vodovode te vrste redovno kontrolise HES DZ-a Kladanj.

Kvalitet vodotoka

Kvalitet vodotoka Drinjača, Ujića, Osica i Gosteljaje ugrožen neprečišćenim otpadnim materijama okolnih naselja.

Dispozicija otpada

Dispozicija krutih i otpadnihmaterijase vrši na deponiju „Stanovi “ koja je udaljena 7 km od grada, neuređena i djelimično zagrađena. Smještena je pored magistralnog puta Tuzla-Sarajevo, nizvodno od naselja. Ne posjeduje upotrebnu dozvolu.

Pored gradskog područja opština ima organizovan odvoz krutog otpada specijalnim vozilima i za mjesne zajednice Stupari i Tarevo. Konačna dispozicija smeća se vrši spaljivanjem na deponiji. Odlaganje otpada se vrši i na neuređenim divljim deponijama koje su smještene najčešće u blizini naselja i puteva i nemaju nikakve higijensko-sanitarne uslove.

Oko 80% stanovništva posjeduje kanalizaciono odvodnu mrežu koja vrši prihvata otpadnih voda i ispuštanje istih bez prethodnog tretmana u recipijente Ujića, Gostelja i Drinjača. Stepentrajalosti je 70 %. Septičke jame koristi oko 60% stanovništva.

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvalitete zraka na području općine Kladanj nije bila instalirana u protekloj godini.

Medicinski otpad

Podacima koji se odnose na vrstu, količinu, način i mjesto skladištenja kao i načine konačnog zbrinjavanja medicinskog otpada koji nastaje u toku rada zdravstvene ustanove Dom zdravlja Kladanjne raspoložemo.

LUKAVAC

Vodosnabdijevanje

Vodovodom koji je izgrađen 1952 godine obezbjeđuje se stanovništvu voda za piće. Gradskim vodovodom upravlja JP “Rad“ Lukavac. Toplice 305 L/s, rijeka Spreča 771 L/s, 18 bunara Modrac su izvorišta kojima se snabdijeva grad. Potrošnja vode po stanovniku je 210 litara za jedan dan.

Cjevovod gradskog vodovoda je dužine 22545 m. Na vodovod su priključeni i industrijski objekti: KHK, FCL, SSL, Fakol kao i 34 objekta uslužnih djelatnosti. Glavni vod je dužine 3400 m, primarni vodovi su dužine 15863 m, dok je sekundarna mreža dužine 8427m. 60 km mreže je dotrajalo, a gubici u mrežisu 30%. Kvalitet pijaće vode kontroliše HES doma zdravlja Lukavac. Dezinfekcija se vrši automatski na filter stanici, hipohlorinatorom odnosno aparatom za kontinuirano i ravnomjerno doziranje hlora u praškastom obliku vodi. Drugi vodoopskrbni objekti snabdjevaju 24 917 stanovnika. Od ostalih vodnih objekata postoji 127 lokalnih vodovoda, 3500 kopanih bunara, 146 cijevnih bunara i oko 37 izvora od kojih je 12 ispravno kaptiranih.

Kvalitet vodotoka

Kvalitet vodotoka koji na opštini čine Rijeke Spreča, Turija i jezero Modrac zagađuju otpadne materije gradske kanalizacije, rudnika uglja i ostalih industrijskih objekata koje se djelimično prečišćavaju prije ispuštanja u iste.

Dispozicija otpada

Kruti otpad se zbrinjava organizovano odvozom specijaliziranim vozilima iz svih mjesnih zajednica na deponiju „Huskići“. Deponija je neuređena, 5 km udaljena od grada, djelimično ograđena, bez odvodnih kanala. Deratizacija se ne obavlja. Na deponiji se vrši minimalizacija volumena otpada prije konačne dispozicija zasipanjem inertnom materijom (zemlja, šljaka, usitnjeni građevinski otpad). Odlaganje otpada se obavlja i na divljim deponijama koje postoje u skoro svakoj mjesnoj zajednici. 45% domaćinstava je priključeno na kanalizacionu mrežu. Dužina kanalizacione odvodne mreže iznosi 10000 m, a dotrajalost je oko 80%. Otpadne vode se neprečišćene izlijevaju u rijeku Spreču. Odvođenje otpadnih materija kod 55% stanovnika vrši se putem septičkih jama.

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvaliteta zraka bila je instalirana na području općine Lukavac u dva navrata: u razdoblju od 18.02.2011. do 16.03.2011. godine na lokalitetu (krug komunalnog preduzeća „Rad“) i u razdoblju od 14.10.2011. do 04.11.2011. godine na istom lokalitetu, koje je odredila nadležna općinska služba. U tabeli 9 i 11. dati su rezultati obavljenih mjerenja zagađujućih materija, a u tabeli 10 i 12. dati su podaci o broju dana kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune u skladu sa važećim propisima.

Tabela 9. Rezultati mjerenja zagađujućih materija lokalitet - krug komunalnog preduzeća „Rad“ (od 18.02.2011. do 16.03.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	13,7	138,5	45,1
Azotdioksid (NO_2)	0,9	31,6	10,5
Ozon (O_3)	7,7	35,3	18,8
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	14,6	167,2	76,0

Tabela 10. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Lukavac, lokalitet - krug komunalnog preduzeća „Rad“ (od 18.02.2011. do 16.03.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	1	500	1
Azotdioksid (NO_2)	320	-	400	-
Ozon (O_3)	192	-	240	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja od 18.02.2011. do 16.03.2011.godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida i lebdećih čestica ($\text{PM}_{2,5}$) prelazile su prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom.
- Koncentracije azotdioksida nisu prelazile prosječne ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka.

Tabela 11. Rezultati mjerenja zagađujućih materija lokalitet – krug komunalnog preduzeća „Rad“ (od 14.10.2011. do 04.11.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	4,9	258,9	63,0
Azotdioksid (NO_2)	0,2	89,0	25,0
Ozon (O_3)	0,7	19,9	8,6
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	16,2	128,9	65,0

Tabela 12. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Lukavac krug komunalnog preduzeća „Rad“ (od 14.10.2011. do 04.11.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	3	500	2
Azotdioksid (NO_2)	320	-	400	-
Ozon (O_3)	192	-	240	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja od 14.10.2011. do 04.11.2011.godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida i azotdioksida prelazile su prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom, dok su koncentracije lebdećih čestica (PM_{2,5}) prelazile prosječne godišnje ciljane vrijednosti kvaliteta zraka.

Medicinski otpad

U domu zdravlja Lukavac nastaju sve vrste medicinskog otpada, čije se količine kreću od 10-20 kg, konačno zbrinjavanje otpada se ne sprovodi adekvatno.

SAPNA

Vodosnabdijevanje

Snabdijevanje grada vodom za piće vrši se putem vodovoda koji je izgrađen 1998.godine. Njime gazduje opština, a u pojedinim mjesnim zajednicama samostalno mjesne zajednice.

Gradskim vodovodom se koristi 70% stanovništva, a lokalnim 30% stanovništva (prema podacima HES-a DZ Sapna). L. Glavna izvorišta su: Rožanjka, Orlovski potok 1 i 2, Kalilo-vrelo, Arteški bunar-vrelo, Skakavac 1 i 2.

Utvrđene su sanitarni zone zaštite. Razvodna mreža je uzadovoljavajućem stanju, a dužina iznosi 6768 m. Dezinfekciju gradskog vodovoda vrši firma doo Fontana a seoskih mjesne zajednice. Potrošnja vode za jedan dan iznosi 30-50L. Dio stanovništva koristi vlastite bunare koje nadzire HES DZ Sapna.

Od ostalih vodnih objekata na području opštine postoji 9 lokalnih vodovoda, pod upravom gradskog vodovoda su dva, dok sa ostalih 7 upravljaju mjesne zajednice. Stanovništvo se snabdijeva vodom i putem 100-150 kopanih bunara i 100 cijevnih bunara.

Kvalitet vodotoka

Na prostoru općine Sapna u površini od oko 466,7 ha nalazi se jezero Sniježnica jedno od najčistijih jezera u regionu. Ovo područje ima nekoliko vodotoka, od kojih je najznačajniji rijeka Munjača i rijeka Rožanjka koji se spajaju i čine novu rijeku Sapnu. Rijeke su uglavnom zagađene ispuštanjem kanalizacijskih i drugih otpadnih voda a ovaj problem je posebno izražen u toku ljetnih suša kada rijeke skoro presuše. U ostalom dijelu općine gdje protiče rijeka Kavgara kvalitet vodotoka je očuvan.

Dispozicija otpada

Ovaj komunalni djelatnosti, sakupljanje, odvoza i deponovanja smeća na području općine Sapna povjerenje je doo "Fontana" Sapna. Odvoz smeća je uspostavljanje iz dvanaest mjesnih zajednica, od ukupno četrnaest. 40% stanovništva koristi usluge ove firme. Sav sakupljeni otpad, osim metalnog, sa teritorije općine Sapna odlaze se van njene teritorije i to na deponiju Crni vrh općina Osmaci. Metalni otpad se skuplja i prodaje kao sekundarna sirovina te ne predstavlja veći problem. U cilju smanjenja otpada u 2011.g. očišćene su tri manje divlje deponije u MZ Kovačevići i Nezuk, a u okviru „MILP-Radno intenzivni projekat u BiH“ sakupljen je i odvezen sav otpad sa regionalnih i lokalnih puteva u općini Sapna.

Uklanjanje tečnog otpada vrši se gradskom kanalizacionom mrežom koja se nalazi u samom centru u dužini od 600 m. Kanalizacionu mrežu koristi 60% stanovništva. Kanalizacionu mrežu su u 99% slučajeva pokriveni MZZaseok, Nezuk, Kobilići, Vitinica, Goduš idio MZ Kraljevići. Septičke jame koristi 3000-5000 stanovnika, što iznosi 40%.

Kvalitet zraka

Prema podacima Službe za prostorno uređenje, geodetske, imovinsko-pravne poslove, poduzetništvo i finansije općine Sapna ne posjeduje nikakvu evidenciju o promjenama okoliša. Područje je sa čistim zrakom iz razloga što nema industrijskih zagađivača, nego su to samo automobili i individualna kućna ložišta u vrijeme grejne sezone.

Mobilna stanica za praćenje kvalitete zraka na području općine Sapna nije bila instalirana u protekloj godini.

Medicinski otpad

Medicinski otpad koji nastaje pružanjem usluga u DZ Sapna se ne razdvaja na mjestu nastanka, sem infektivnog otpada (oštri predmeti) koji se odlaže u namjenske kontejnere koji se nalaze u svakoj službi, a potom sa ostalim otpadom u plastične vreće. 5-7 kg otpada nastane u toku dana. Konačno zbrinjavanje je neadekvatno odlaganjem sa komunalnim otpadom.

SREBRENİK

Vodosnabdijevanje

JP "Vodovod i kanalizacija Srebrenik" dd upravlja gradskim vodovodom koji je izgrađen 1967. godine. Bunari B3, B6 i B7 su izvorišta sa kojeg se napaja. Vodu iz vodovoda koristi oko 12000 stanovnika a broj industrijskih i uslužnih djelatnosti priključenih na vodovod je 541. Kapacitet vodovoda iznosi 55 L/s. Dnevna potrošnja po stanovniku je 296 L. Dezinfekcija se vrši na dvije tačke. Dužina razvodne mreže je 205 km. Gubicima u mreži su 28%. Stanovništvo prigradskih naselja se snabdijeva iz 160 lokalnih vodovoda.

Kvalitet vodotoka

Rijeke Sladna i Tinja su glavni vodotoci, a spadaju u drugu kategoriju vodotoka. Pod nadzorom su JP "Vodovod i kanalizacija" Srebrenik. Krajem 2011. godine urađena je sanacija na dvije lokacije ranije izgrađene lokacije korita rijeke Tinje od Kiseljčkog mosta do Kopričkog mosta.

Dispozicija otpada

Iz 38 mjesnih zajednica čvrsti otpad se odvozi na gradsku deponiju u naselju Babunovići. Deponija je sanitarno uređena, obložena nepropusnim materijalom sa otvorima za gasove. Povremeno se obavlja deratizacija. Na području većine mjesnih zajednica tokom godine stvaraju se divlje deponije koje se periodično uklanjaju. Na kanalizacionu mrežu koja je izgrađena u periodu 1980-2008, u dužini od 29840 m je priključeno oko 96% stanovništva.

Kvalitet zraka

U dva navrata, mobilna stanica za praćenje kvaliteta zraka bila je instalirana na području općine Srebrenik na lokaciji – krug gradske džamije, kao i krugu firme d.o.o. „Herceg“ Srebrenik, koje je odredila nadležna općinska služba i to u razdoblju od 19.01.2011. godine do 18.02.2011. godine u prvom navratu i u razdoblju od 21.09.2011. godine do 14.10.2011. godine u drugom navratu.

U tabelama 13 i 15. dati su rezultati obavljenih mjerenja, za zagađujuće materije, a u tabelama 14 i 16., dati su podaci o broju dana kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbuna u skladu sa važećim propisima.

Tabela 13. Rezultati mjerenja zagađujućih materija, lokalitet krug gradske džamije (od 19.01.2011. do 18.02.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	58,6	137,5	82,1
Azotdioksid (NO_2)	3,1	23,4	11,8
Ozon (O_3)	5,7	18,5	11,6
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	42,4	126,2	87,0

Tabela 14. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Srebrenik, lokalitet krug gradske džamije (od 19.01.2011. do 18.02.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	-	500	-
Azotdioksid (NO_2)	320	-	400	-
Ozon (O_3)	192	-	240	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja u razdoblju od 19.01.2011. - 18.02.2011. godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida prelazile su prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka, dok su koncentracije lebdećih čestica ($\text{PM}_{2,5}$) prelazile samo prosječne godišnje ciljane vrijednosti utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“ broj: 12/05).
- Koncentracije azotdioksida nisu prelazile prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka.

Tabela 15. Rezultati mjerenja zagađujućih materija, lokalitet – krug firme „Herceg“ Srebrenik (od 21.09.2011. do 14.10.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	1,5	79,4	11,7
Azotdioksid (NO_2)	12,2	35,8	25,2
Ozon (O_3)	10,2	46,4	32,8
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	10,7	38,2	23,5

Tabela 16. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Srebrenik, krug firme „Herceg“ Srebrenik (od 21.09.2011. do 14.10.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	-	500	-
Azotdioksid (NO_2)	320	-	400	-
Ozon (O_3)	192	-	240	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja u razdoblju od 21.09.- 14.10.2011. godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida prelazile su prosječne godišnje ciljane vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom.
- Koncentracije lebdećih čestica (PM_{2,5}) i azotdioksida nisu prelazile prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka.

Medicinski otpad

Infektivni otpad (oštri predmeti) koji nastaje u toku rada zdravstvene ustanove se dezinfikuje u autoklavu a potom odlaže u namjenske plastične kontejnere. Količine medicinskog otpadase ne mjere. Farmaceutski otpad se čuva u posebnoj buradi do dalje distribucije, tečni medicinski otpad se nakon predtretmana autoklavom ispušta u kanalizacionu mrežu. Ostali otpad se odlaže u plastične vreće i zbrinjava kao komunalni otpad, odnosno ne postupa se po propisima koji regulišu zbrinjavanje medicinskog otpada.

TEOČAK

Vodosnabdijevanje

Neriješen problem vodosnabdijevanja stanovništva na području grada predstavljala ozbiljan problem, stoga se dnevna potrošnja vode po stanovniku kao i tačna dužina vodovodne mreže ne može utvrditi. Snabdijevanje stanovništva vodom zapiće se obavlja preko grupnih i zbirnih izvorišta koja su umrežena u manje bazene, kapaciteta do 10m³.

Lokalnim vodovodima upravljaju mjesne zajednice koje vrše dezinfekciju i kontrolišu higijensku bezbjednost pitke vode. Sistem za prečišćavanje vode ne postoji.

50% domaćinstava se na ovakav način snabdijeva pitkom vodom. Razvodna mreža na ovim vodovodima je zastarjela i u veoma lošem stanju.. Dnevna potrošnja vode sa ovih vodovoda u zimskom periodu je oko 40 L, a u ljetnjem 15 L po glavi stanovnika. Osim mjesnih vodova stanovništvo se pitkom vodom obezbjeđuje i iz bunara, čiji kvalitet nadziru sami vlasnici.

Kvalitet vodotoka

U općini Teočak se nalazi jezero Sniježnica, čiji se kvalitet ne kontroliše. Obale jezera se čiste od komunalnog otpada više puta godišnje.

Dispozicija otpada

Privremena deponija za odlaganje komunalnog otpada iz domaćinstava, ugostiteljskih objekata, prodavnica i zanatskih radnji se nalazi u bivšem kamenolomu Gradac koji je udaljen od najbližeg naseljenog mjesta oko 700m, a od vodotoka negdje od oko 300m.

Čvrst otpad se dalje odvozi na sanitarnu deponiju u Bijeljini čiji je suvlasnik općina Teočak. Postoje divlje deponije na lokalitetima Mejdan, Brane i Prosjek.

Na području općine Teočak nije riješeno odvođenje otpadnih voda, nemaju glavne vodove kanalizacije (kolektor). Higijenski-sanitarno neuređene septičke jame koristi 60% stanovništva.

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvalitete zraka na području općine Teočak nije bila instalirana u protekloj godini. U zimskom periodu kada su veće količine kišnih padavina i snijega na čistoću zraka utiče dim iz dimnjaka individualnih stambenih objekata iz razloga što se u zimskom periodu više koristi ugalj.

Medicinski otpad

U toku rada zdravstvene ustanove dom zdravlja Teočak od opasnog medicinskog otpada nastaje infektivni otpad (količina oko 0,5 kg u toku dana), opšti otpad (dnevna količina oko 15 kg), sanitetski medicinski otpad (dnevna količina oko 3 kg). Sortiranje otpada na mjestu nastanka se ne vrši, izuzev oštih predmeta koji se bez predtretmana odlažu u posebne posude. Sav medicinski otpad se zbrinjava kao komunalni otpad. Postoje definisane procedure za upravljanje otpadom usvojene od komisije za praćenje kvaliteta i sigurnosti.

TUZLA

Vodosnabdijevanje

Obezbjeđenje dovoljnih količina vode za piće obavlja gradski vodovod koji je izgrađen 1910 godine. Vodovodom upravlja općina Tuzla. Oko 90% stanovništva posjeduje priključke. Izvorišta za snabdijevanje grada su: Stupari (Tarevčica, Zatoča 1, Zatoča 2 i Sedam Vrela), Spreča (Toplica, bunari Sprečko polje), Cerik (Jezero Modrac), lokalni sistem Požarnica (rijeka Kovačica) i lokalni sistem Dobrnja (Bunari). Pogoni Cerik i Spreča imaju sistem za prečišćavanje vode. Pogonski kapaciteti su: Stupari oko 280L/s, Spreča oko 340L/s, Cerik oko 300L/s, lokalni sistem Požarnica oko 12L/s, lokalni sistem Dobrnja oko 20L/s.

Broj stanovnika koji koristi vodu iz gradskog vodovoda je oko 130000, broj industrijskih objekata priključenih na vodovodnu mrežu je 2400, a broj uslužnih i poljoprivrednih objekata priključenih na vodovodnu mrežu je 350. Dnevna potrošnja vode po stanovniku je 150L/s.

Potrošači se snabdijevaju razvodnom mrežom dužine oko 750 km. Gubici u mreži su oko 45%. Dezinfekcija se vrši na 4 tačke: pogoni Stupari, Spreča, Cerik i Dobrnja. Zdravstvenu ispravnost vode za piće kontroliraju laboratorij JKP "Vodovod i kanalizacija", Zavod za javno zdravstvo TK i Zavod za javno zdravstvo FBiH. Sa drugih vodoopskrbnih objekata se snabdijeva oko 10000 stanovnika. Dotrajalost razvodne vodovodne mreže je 25%.

Kvalitet vodotoka

Vodotoke na području opštine čine rijeke Jala i Spreča. Zagađuju ih fekalne i industrijske otpadne materije. Otpadne vode iz bolnice Gradina i Slavinovići se prečišćavaju prije ispuštanja u kanalizacionu mrežu.

Dispozicija otpada

Odlaganje krutog otpada se obavlja na lokalitetu Desetine ispod naselja Rasovac. Deponija je udaljena 8 km od centra grada i ima osam tehnoloških odlagališta. Generatori opasnog otpada su Polihem, Siporex, Dita, Fabrika soli, Termoelektrana, Agrosirovina i Elir Nikola Tesla. Deponija je ograđena i pod stalnim je nadzorom. Opasni industrijski otpad se ne odlaže na deponiji. Na deponiji se redovno vrši deratizacija i dezinfekcija. Smeće se odlaže uz predtretman. Poslije svaka 2 m debljine sloja deponovano smeće se prekriva zemljom ili pijeskom. Dispozicija otpada se obavlja i na deponijama koje egzistiraju kao neuređene i to na lokalitetu Kiseljak i Ilinčica.

Kanalizaciona mreža grada je ukupne dužine oko 100 km, a 15% je dotrajalo. Gradsku kanalizacionu mrežu koristi 50% stanovništva dok ostali upotrebljavaju septičke jame. Oborinske vode se usmjeravaju u Moluški potok, dok se procjedne vode odvođe kolektorom dužine 4300 m u korito rijeke Jale. Sistem za prečišćavanje otpadnih voda postoji u mjesnoj zajednici Kiseljak.

Kvalitet zraka

Kontrola kvaliteta zraka se od 2003 godine prati svaki dan na pet mjernih stanica i to koncentracija ugljen monoksida, azotnih i sumpornih oksida, ozona i lebdećih čestica. Veći industrijski zagađivači locirani su na udaljenosti 7 km od grada. U samom gradu zrak je ugrožen velikim brojem kotlana i individualnih ložišta, kao i velikim brojem motornih vozila.

Dobiveni rezultati imisijskih mjerenja za sve pokazatelje kvaliteta zraka, sumpordioksid (SO_2) azotdioksid (NO_2), ugljenmonoksid (CO), ozon (O_3) i lebdećih čestica ($PM_{2,5}$), dati su kao prosječne dnevne vrijednosti računane na osnovu vrijednosti dobivenih za satne intervale, i to kao maksimalne, minimalne i prosječne dnevne vrijednosti utvrđene tokom mjeseca i kao godišnji prosjek dnevnih vrijednosti (tabela 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23).

Tabela 17. Pregled prosječnih godišnjih vrijednosti za sumpordioksid (SO_2), (vrijednosti izračunate na osnovu dnevnih intervala)

	LOKALITETI MJERNIH STANICA				
	MS1 (Skver)	MS2 (BKC)	MS3 (Bukinje)	MS4 (Bektići)	MS5 (Cerik)
Utvrđene vrijednosti ($\mu g/m^3$)	116,36	*	59,26	*	58,20

*) Nedovoljan broj validnih podataka (servisiranje, prekid u komunikaciji između mjernih stanica i centra i sl.)

Tabela 18. Pregled broja prekoračenja pragova upozorenja, pragova uzbune i visokih vrijednosti za sumpordioksid (SO_2) tokom godine (satni i dnevni intervale)

PROPISANE VRIJEDNOSTI	LOKALITETI MJERNIH STANICA				
	MS1 (Skver)	MS2 (BKC)	MS3 (Bukinje)	MS4 (Bektići)	MS5 (Cerik)
Prag upozorenja (satni interval) - ($400 \mu g/m^3$)	56	*	24	*	15
Prag uzbune i visoka vrijednost (satni interval) ($500 \mu g/m^3$)	88	*	60	*	26
Visoka vrijednost (dnevni interval) ($240 \mu g/m^3$)	19	*	7	*	5

*) Nedovoljan broj validnih podataka (servisiranje, prekid u komunikaciji između mjernih stanica i centra i sl.)

Tabela 19. Pregled prosječnih godišnjih vrijednosti za azotdioksid (NO_2) (vrijednosti izračunate na osnovu dnevnih intervala)

	LOKALITETI MJERNIH STANICA				
	MS1 (Skver)	MS2 (BKC)	MS3 (Bukinje)	MS4 (Bektići)	MS5 (Cerik)
Utvrđene vrijednosti ($\mu g/m^3$)	*	36,60	25,28	*	37,21

*) Nedovoljan broj validnih podataka (servisiranje opreme, prekid u komunikaciji između mjernih stanica i centra i sl.)

Tabela 20. Pregled broja prekoračenja pragova upozorenja, pragova uzbune i visokih vrijednosti za azotdioksid (NO_2) tokom godine (satni i dnevni intervali)

PROPISANE VRIJEDNOSTI	LOKALITETI MJERNIH STANICA				
	MS1 (Skver)	MS2 (BKC)	MS3 (Bukinje)	MS4 (Bektići)	MS5 (Cerik)
Prag upozorenja (satni intervali) ($320 \mu g/m^3$)	*	-	-	*	-
Prag uzbune (satni interval) ($400 \mu g/m^3$)	*	-	-	*	-
Visoka vrijednost (dnevni interval) ($140 \mu g/m^3$)	*	-	2	*	-

*) Nedovoljan broj validnih podataka (servisiranje, prekid u komunikaciji između mjernih stanica i centra i sl.)

Tabela 21. Pregled prosječnih godišnjih vrijednosti za ugljenmonoksid (CO) (vrijednosti izračunate na osnovu dnevnih intervala)

	LOKALITETI MJERNIH STANICA				
	MS1 (Skver)	MS2 (BKC)	MS3 (Bukinje)	MS4 (Bektići)	MS5 (Cerik)
Utvrđene vrijednosti (mg/m^3)	*	1,6	*	*	*

*) Nedovoljan broj validnih podataka (servisiranje, prekid u komunikaciji između mjernih stanica i centra i sl.)

Tabela 22. Pregled prosječnih godišnjih vrijednosti za ozon (O_3) (vrijednosti izračunate na osnovu dnevnih intervala)

	LOKALITETI MJERNIH STANICA				
	MS1 (Skver)	MS2 (BKC)	MS3 (Bukinje)	MS4 (Bektići)	MS5 (Cerik)
Utvrđene vrijednosti ($\mu g/m^3$)	*	17,2	26,8	*	23,0

*) Nedovoljan broj validnih podataka (servisiranje, prekid u komunikaciji između mjernih stanica i centra i sl.)

Tabela 23. Pregled broja prekoračenja pragova upozorenja, pragova uzbune i visokih vrijednosti za ozon (O₃) tokom godine (satni i 8 h interval)

PROPISANE VRIJEDNOSTI	LOKALITETI MJERNIH STANICA				
	MS1 (Skver)	MS2 (BKC)	MS3 (Bukinje)	MS4 (Bektići)	MS5 (Cerik)
Prag upozorenja (satni interval) (192 µg/m ³)	*	-	-	*	-
Prag uzbune (satni interval) (240 µg/m ³)	*	-	-	*	-
Visoka vrijednost (8h interval) (150 µg/m ³)	*	-	-	*	-

*) Nedovoljan broj validnih podataka (servisiranje, prekid u komunikaciji između mjernih stanica i centra i sl.

Medicinski otpad

Medicinski otpad se skladišti u odvojenom, ograđenom prostoru kojem je omogućen pristup vozilima za odvoz. Skladištenje infektivnog otpada i oštih predmeta bez kondicioniranja smije trajati najduže osam dana. Infektivni otpad i oštri predmeti zbrinjavaju se postupcima obrađivanja (drobljenje, mljevenje, dezinfekcija, sterilizacija) dovode u stanje kad više nisu opasni za zdravlje te se mogu odlagati kao inertni-komunalni otpad. U ambulancama gdje nema mogućnosti obrađivanja postupa se u skladu sa procedurom odlaganja oštih predmeta i ne može se odlagati sa komunalnim otpadom. Krv koja preostane nakon laboratorijske pretrage zbrinjava se kao infektivni otpad zajedno sa vacutainerima. Krv i krvni derivati koji su slijedom dijagnostičkim pretraga pomiješani s hemikalijama zbrinjavaju se kao hemijski otpad.

Farmaceutski otpad sakuplja i skladišti u apoteci. Zbrinjavanje farmaceutskog otpada vrši se preko ovlaštene organizacije za zbrinjavanje takvog otpada. Posude pod pritiskom ne smiju se izlagati povišenoj temperaturi (mogućnost eksplozije) niti odlagati bez deaktivacije. Nakon izvršene klasifikacije otpada, medicinska sestra vrši obilježavanje otpada deklaracijom. Otpad se pakuje u posebne kese i kutije.

Infektivni otpad se mora pakovati u propisnu ambalažu žute boje označenu simbolom opasnog otpada, sačinjenu od nepropusne materije, otporne na svoj sadržaj, na pucanje i probijanje, ako su u pitanju oštri predmeti i slično koja podnosi uslove transporta, vibracije, pritisak i sl. Kutije su isključivo predviđene za pakovanje oštrog otpada (igle, skalpeli bočice lijekova, epruvete i sl) kao i krv i kontaminirane tečnosti. Kесе su isključivo predviđene za pakovanje neoštrog otpada (zavojni materijal, brisevi, ulošci i sl.). Ostali komunalni otpad se pakuje u crne vreće.

Konačna dispozicija medicinskog otpada se vrši na taj način da se u redovnim terminima jedan put godišnje, kada se prikupi dovoljna količina lijekova, otpad predaje licu koje ima pribavljenu dozvolu za upravljanje otpadom. Farmaceutski otpad se izvozi u druge zemlje i uništava. Lijekovi koji se nabavljaju putem ugovora, kojim se dozvoljava povrat istih sa isteklim rokom upotrebe, predaju se dostavljaču.

ŽIVINICE

Vodosnabdijevanje

Vodosnabdijevanje na području opštine Živinice, se odvija preko gradskog seoskih vodovoda. JKP „Vodovod i kanalizacija Tuzla“ upravlja centralnim gradskim vodovodom, koji je izgrađen 1948. godine. Izvorišta koja koristi su tri i to „Stupari“, „Toplice“ i „Sprečko polje“. Oko 5 industrijskih objekata i oko 28.000 stanovnika koristi vodu gradskog vodovoda. Sistemom za prečišćavanje Spreča voda se prečišćava, a kapacitet pumpne stanice je 4750 m³ dnevno. Uz dnevni gubitak u mreži od 60%, razvodna mrežaja dužine 150 km, dok je dnevna potrošnja po stanovniku oko 100L/dan.

Oko 45 000 stanovnika vodom se snabdjeva putem lokalnih seoskih vodovoda čija se voda ne hlariše redovno. Dezinfekcija vodovodne mreže se vrši na jednom mjestu, u Živinicama. Nadzor nad ovim vodovodima povremeno provodi Higijensko-epidemiološka služba Doma zdravlja Živinice.

Kvalitet vodotoka

Vodotoke na širem području čine rijeke: Spreča, Oskova, Gostelja te nekoliko manjih rijeka kao što su Toplica, Suška rijeka, Gračanička rijeka, Jablanica i dr.

Rijeke Spreča, Oskova i Gosteljzbog prirodnog hidrološkog režima imaju izrazito nepovoljnu i neravnomjernu raspodjelu vode u vremenu i prostoru što uzrokuje plavljenje određenih površina zemljišta u toku godine. Tu se prije svega misli na rijeku Spreču koja zbog oblika i konfiguracije terena kojim protiče stvara velike probleme stanovništvu svojim izlivanjem iz svog korita u vremenu kada je povećan intenzitet padavina. Oskova i Gostelja takođe zbog neuređenosti i zapuštenosti svojih korita ugrožavaju stanovništvo sa izlivanjem u kišnim periodima, ali u manjem obliku.

Ostale manje rijeke kao što je Toplica i druge, su većim dijelom na izvorištima provedene u vodovodne mreže kao voda za piće. Stajaće vode na području općine Živinice čine vještačka jezera. Jezero Modrac je najveće vještačko jezero na području BiH i TK, jednim dijelom (u dužini 4 kilometra) pripada općini Živinice, a koje je formirano kao akumulacija vode za termoelektranu Tuzla. Predstavlja značajan vodeni potencijal za općine Živinice i Tuzla. Ostala manja vještačka jezera su nastala kao rezultat eksploatacije prirodnih resursa (uglja) na Općini kojih ima nekoliko i to: jezero u Bašigovcima, jezero u G. Višći zvano "Ćenda", jezero u Šahićima i Odžaku i dr.

Dispozicija otpada

Potrošači imaju na raspolaganju kanalizacionu mrežu dužine oko 47000 m, dok je stepen trajalosti 80-90%. U rijeku Oskovu se izljevaju otpadne materije bez prethodnog prečišćavanja. Na kanalizacionu mrežu je priključeno 30-40% stanovništva. Septičke jame koristi oko 20% stanovništva.

Na tekućim vodama nije obezbijeđeno sistematsko osmatranje režima voda pa nema pouzdanih podataka o njihovom proticaju i kvalitetu voda. Procjena stanja i rizika daje na osnovu iskustvenih podataka, prikupljenih na terenu tokom proteklih godina, kako u vezi s režimom voda rijeke Spreče, Oskove i Gostelje, tako i o proizvođačima otpadnih voda na slivnom području. Ove rijeke pripadaju slivnom području rijeke Save, odnosno rijeke Dunav, dakle crnomorskog su sliva.

Rijeka Oskova i Gostelja prolazeći kroz naseljena mjesta primaju značajne količine fekalnih kanalizacionih voda i industrijskih otpadnih voda kao rezultat ispuštanja taloga od separisanja uglja u rudniku Banovići i Đurđevik. Zagađena voda predstavlja opasnost za ekosistem nizvodnog toka i negativno utiče na upotrebljivost vode. Kao potencijalni zagađivač rijeke Gostelje može se smatrati i terminal Energopetrola u Đurđeviku. Rijeka Spreča protiče između istočnog i sjevernog dijela općine. Njen najveći zagađivač je Farma "Krušik" iz Donjih Vukovija, a manje domaćinstva iz naseljenih mjesta obzirom da rijeka Spreča svojim većim dijelom protiče kroz nenaseljena mjesta. Sem ovih glavnih vodotoka imamo još i male rječice i potoke čiji vodni potencijal nije zanemariv. To su Gračanička rijeka, Jablanica, Suška rijeka, i dr. Njih uglavnom zagađuju otpadne vode iz domaćinstva.

Zbrinjavanje i odvozsmeća vrši se iz deset mjesnih zajednica. Odlagalište otpada je locirano na degradiranom zemljištu bivšeg površinskog kopa u Gornjoj Višći. Deponija smeća u mjesnoj zajednici Višća Gornja ima površinu od 4900 m², dimenzija 70 m x 70 m, i nema projektnu dokumentaciju. Deponija je formirana u toku poslijeratnog perioda 1996 godine. Postupci neplanskog odlaganja otpada na ovoj lokaciji, direktno predstavljaju potencijalnu opasnost za grad a naročito za okolna naselja mjesnih zajednica Gornja Višća, Donja Višća, Šišići, Đurđevik Stari, Đurđevik Dom (kao što su izbijanje epidemije, širenje neprijatnih mirisa, leglo komaraca itd.). Sve nabrojano ukazuje na neadekvatan izbor lokacije postojeće deponije zbog neposredne blizine naselja.

Deponije predstavljaju kontrolisano smetljište i nezadovoljava sanitarne kriterije odnosno nema izgrađen sistem evakuacije i korištenja biogasa; nije na odgovarajući način riješena problematika

ocjednih i atmosferskih voda; ne sprovodi se praćenje eventualnih zagađenja tla i podzemnih voda; nije urađeno ograđivanje deponije; ne sprovodi se u potpunosti pokrivanje inertnim materijalom, što pruža mogućnost širenja neprijatnih mirisa, namnožavanja insekata i glodara; usljed nedostatka kompaktora ne obezbeđuje se neophodna zapremina deponije.

Kvalitet zraka

Mobilna stanica za praćenje kvaliteta zraka bila je instalirana na području općine Živinice u razdoblju od 16.03.2011. do 06.04.2011. godine na lokalitetu – krug JP Komunalno Živinice i u razdoblju od 04.11.2011. do 18.11.2011.godine na istom lokalitetu, koje je odredila nadležna općinska služba. U *tabeli 24* i *26*. dati su rezultati obavljenih mjerenja, a u *tabeli 25*. i *27*. dati su podaci o broju dana kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune u skladu sa važećim propisima.

Tabela 24. Rezultati mjerenja zagađujućih materija lokalitet - krug JP Komunalno (od 16.03.2011. do 06.04.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	24,3	106,3	62,1
Azotdioksid (NO_2)	4,1	15,9	9,9
Ozon (O_3)	8,5	15,1	12,8
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	15,7	91,9	52,8

Tabela 25. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Živinice, krug JP Komunalac (od 16.03.2011. do 06.04.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	-	500	-
Azotdioksid (NO_2)	320	-	400	-
Ozon (O_3)	192	-	240	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	-	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja u razdoblju od 16.03.2011. do 06.04.2011. godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida prelazile su prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom, dok su koncentracije lebdećih čestica ($\text{PM}_{2,5}$) prelazile prosječne godišnje ciljane vrijednosti.
- Koncentracije azotdioksida nisu prelazile prosječne ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom.

Tabela 26. Rezultati mjerenja zagađujućih materija lokalitet - krug JP Komunalno (od 04.11.2011. do 18.11.2011.)

Zagađujuća materija	Utvrđene vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Minimalne	Maksimalne	Prosječne
Sumpordioksid (SO_2)	69,6	303,6	174,2
Azotdioksid (NO_2)	15,5	112,0	62,2
Ozon (O_3)	1,8	16,3	7,7
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	59,2	276,6	153,3

Tabela 27. Podaci o broju satnih intervala kada su koncentracije zagađujućih materija prelazile pragove upozorenja i pragove uzbune na području općine Živinice, krug JP Komunalno (od 04.11.2011. do 18.11.2011.)

Zagađujuća materija	Prag upozorenja		Prag uzbune	
	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti	Propisane vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Broj satnih prekoračenja vrijednosti
Sumpordioksid (SO_2)	400	7	500	5
Azotdioksid (NO_2)	320	-	400	-
Ozon (O_3)	192	-	240	-
Lebdeće čestice ($\text{PM}_{2,5}$)	500	2	625	-

Na osnovu utvrđenih mjerenja u razdoblju od 04.11.2011. do 18.11.2011. godine daje se slijedeći komentar kvaliteta zraka:

- Koncentracije sumpordioksida, lebdećih čestica ($\text{PM}_{2,5}$) i azotdioksida prelazile su prosječne godišnje ciljane i granične vrijednosti kvaliteta zraka utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“, broj. 12/05).

Medicinski otpad

Godišnje količine medicinskog otpada koje nastaju u toku rada doma zdravlja Živinice su oko 700kg. Unutar ustanove su usvojeni propisi o postupanju sa medicinskim otpadom.. Oštri predmeti se uz predhodnu dezinfekciju odvajaju u pvc kanistere.

HIGIJENSKA SITUACIJA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

Na području Tuzlanskog kantona praćeni su higijensko-ekološki faktori i to kvalitet zraka na sedam opština te vodosnabdijevanje i dispozicija otpadnih materija na svim opštinama.

Vodosnabdijevanje na području Tuzlanskog kantona

U dvanaest opština snabdijevanje stanovništva pitkom vodom vrši se vodovodom centralnog tipa.

Opština Teočak nema centralizovani sistem vodosnabdijevanja. Dotrajalost razvodne mreže kreće se 15%-100%, a gubici u mreži tokom dana su od 30% do 70%.

U vodovodima općina Banovići, Lukavac, Živinice i Tuzla se vrši prečišćavanje vode.

U svim vodovodima voda se redovno dezinfikuje hlornim preparatima, a dezinfekciju sprovede stručna lica.

Na cijeloj teritoriji Tuzlanskog kantona postoji veliki broj lokalnih vodovoda, kopanih i cijevnih bunara te kaptiranih i nekaptiranih izvora koji nisu pod redovnom kontrolom.

Tabela 28. Vodosnabdijevanje na području Tuzlanskog kantona

Opština	Godina izgradnje	% dotrajale mreže	Gubitak vode u mreži u %	Prečišćavanje vode	Dezinfekcija vode
Banovići	1950; 1988	40-50%	60-70%	da	da
Čelić	1969	60	30	ne	da
Doboj-Istok	1987,91,96,97,98	–	–	–	–
Gračanica	1962	15	42	ne	da
Gradačac	1961,1997	80	52	–	da
Kalesija	1968,2000	15	40	ne	da
Kladanj	1971	100	50-70	ne	da
Lukavac	1952	20	30	da	da
Sapna	1998	nije dotrajala	nema	ne	da
Srebrenik	1967	–	28%	ne	da
Teočak	–	–	–	–	–
Tuzla	1910	25	45	da	da
Živinice	1948	20	60	da	da

Dispozicija otpadnih materija na području TK: Odvodna kanalizaciona mreža postoji u 11 opština sem na opštinama Teočak i Doboj-Istok. Dotrajalost mreže je 15%-100%. Za otklanjanje tečnih otpadnih materija se koriste nehigijenske septičke jame. Kruti otpad se uglavnom odvozi redovno na gradska odlagališta kojih na kantonu ima 11, dok opština Doboj-Istok koristi deponiju opštine Gračanica, kao i Sapna koja svoj otpad odlaže u Kalesiji. Opština Teočak koristi privremenu deponiju na području bivšeg kamenola Gradac. Odlagališta su udaljena od naselja od 500 m do 8 km. Konačna dispozicija krutog otpada na deponiji vrši se zasipanjem slojem zemlje i spaljivanjem. Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda postoje u opštinama Gradačac, Srebrenik i Tuzla.

Tabela 29. Uklanjanje tečnih otpadnih materija na TK

Opština	% priključenih na mrežu	% dotrajale mreže	prečišćavanje otpadnih voda	% stanovništva koji koristi septičke jame	% nehigijenskih septičkih jama
Banovići	60	30	da	40	50
Čelić	20	50	ne	80	100
Doboj-Istok	-	-	-	70	100
Gračanica	95	-	ne	5	-
Gradačac	70	-	da	30	80
Kalesija	20	80	ne	80	85
Kladanj	80	70	ne	60	100
Lukavac	45	70	ne	55	100
Sapna	60	-	ne	40	50
Srebrenik	96	20	da	-	-
Teočak				60	
Tuzla	50	15	da	3	100
Živinice	30-40	80-90	ne	-	-

Tabela 30. Uklanjanje čvrstog otpada na Tuzlanskom kantonu

Opština	Postojanje deponije	Udaljenost od naselja u km	Način konačne dispozicije
Banovići	da	6	zasipanje
Čelić	da	4,5	zasipanje
Doboj-Istok	da u Gračanici	-	zasipanje
Gračanica	da	-	zasipanje
Gradačac	da	0,5	zasipanje
Kalesija	da	4	zasipanje, spaljivanje
Kladanj	da	5	zasipanje
Lukavac	da	5	zasipanje, spaljivanje
Sapna	da u Kalesiji	-	zasipanje, spaljivanje
Srebrenik	da	3	zasipanje, spaljivanje
Teočak	da privremena	0,7	-
Tuzla	da	8	zasipanje, DDD
Živinice	da	8	zasipanje

Kvalitet vodotoka na području TK: Kontrola kvaliteta vodotoka na području TK ne posvećuje se dovoljna pažnja, a takvo stanje rezultira intenzivno i stalno zagađenje otpadnim vodama istih.

MONITORING RADIOAKTIVNOSTI ŽIVOTNE SREDINE NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

Prikupljeni podaci o monitoringu kontaminacije životne sredine radionuklidima na području Tuzlanskog kantona su podaci Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost jer Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona ne raspolaže takvim podacima.

Praćenje i analiza radioaktivnosti životne sredine u 2011 godini obuhvatila je općine Tuzla i Gradačac, a obrađeni ekološki faktori su zemlja, voda za piće, trava i vazduh.

1. Zemlja

Zemlja je uzorkovana dva puta u toku godine sa dubine od 3 m, na dva lokaliteta Tuzla i Gradačac. U uzorcima je određivana koncentracija aktivnosti radionuklida i utvrđeno je prisustvo radionuklida prirodnog porijekla (K-40, U-238, Ra-226, Th-232) kao i prisustvo radionuklida vještačkog porijekla Cs-137.

Rezultati sa pridruženim nesigurnostima mjerenja i uzorkovanja su na nivou vrijednosti iz predhodnih godina, kao i vrijednosti zemalja u regionu.

2. Voda za piće

Voda za piće iz gradske vodovodne mreže je uzorkovana na lokalitetu Tuzla dva puta u tekućoj godini, utvrđeno je prisustvo radionuklida prirodnog porijekla (K-40, U-238, U-234, a u prvom polugodištu prisustvo Sr-90, radionuklida vještačkog porijekla. Rezultati sa pridruženim nesigurnostima mjerenja i uzorkovanja su na nivou prošlogodišnjih, kao i vrijednosti zemalja u regionu.

Izmjerene vrijednosti za uranove izotope u svim vodama su ispod zakonom propisanih vrijednosti prema važećem Pravilniku o maksimalnim granicama radioaktivne kontaminacije čovjekove sredine i o obavljanju dekontaminacije (Sl.list SFRJ 8/87).

3. Trava

Trava je uzorkovana dva puta u toku godine na lokalitetu Tuzla i Gradačca, a utvrđeno je prisustvo radionuklida prirodnog porijekla (K-40, Ra-226) kao i koncentracije radioaktivnosti Th-232 i Cs-137 koje su bile ispod donje granice detekcije mjerne metode.

4. Vazduh

U Tuzli je postavljen uređaj koji mjeri prisustvo radiativne kontaminacije u zraku i kontinuirano registruje dnevne promjene brzine prostornog ekvivalenta doze gama zračenja. Izmjerena je prosječna vrijednost od 117 nSv/h. Ovakav rezultat ne ukazuje na prisustvo radiativne kontaminacije. Na dvije lokacije u Tuzli i Gradačcu izmjeren je i prostorni ekvivalent doze gama zračenja u vazduhu čija je vrijednost iznosila 531 μ Sv za Tuzlu i 631 μ Sv za Gradačac. Za vrijednosti doza može se smatrati da su posljedica jonizujućeg zračenja prirodnog porijekla i zračenja iz tla. Rezultati sa pridruženim nesigurnostima mjerenja i uzorkovanja su na nivou prošlogodišnjih vrijednosti.

KONTROLA JONIZUJUĆEG ZRAČENJA U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA

Kontrola otvorenih i zatvorenih izvora i generatora X zraka na Tuzlanskom kantonu za 2011. godinu

Broj generatora X zraka na Tuzlanskom kantonu po ustanovi je 83. U 2011. godini je kontrolisano 79 uređaja i pratećih radnih mjesta. Svi uređaji zadovoljavaju kriterije kvalitete, kvantiteta i geometrije snopa X zraka koji su preporučeni. Mjerenjem i proračunom je ustanovljeno da operateri koji rade sa ovim izvorima kao i pojedinac iz stanovništva koji se kreće ili boravi u okolnom prostoru, ne može za godinu dana primiti dozu veću od zakonom propisane.

Kontrola lica profesionalno uposlenih na radnim mjestima na kojima su izloženi jonizirajućem zračenju u Federaciji BiH za 2011. godinu

Broj osoba uposlenih na izvorima jonizujućeg zračenja prema podacima Zavoda za javno zdravstvo FBiH je 301, a ukupna kolektivna doza (mSv) je 128,605. I u 2011. godini rezultati ukazuju da lica koja rade u zoni jonizujućeg zračenja primaju godišnju efektivnu dozu znatno ispod dozvoljenih vrijednosti što je obezbijeđeno upotrebom zaštitnih sredstava i poštovanjem procedura.

Zdravstveni nadzor osoba koje rade u zoni jonizirajućeg zračenja je obuhvatio na Tuzlanskom kantonu ukupno 349 osoba i to zdravstvene ustanove javni sektor 302 osobe, a iz privatnog sektora 38 osoba, dok je iz društvenog sektora obuhvaćeno 9 osoba. U javnim zdravstvenim ustanovama broj ljekarskih pregleda je 233, a u privatnim 17, dok su u društvenom sektoru pregledane 3 osobe.

V ORGANIZACIJA ZDRAVSTVA I KADROVI

UVOD

U ovom izvještaju su prezentirani podaci redovne zdravstvene statistike za 2011. godinu koji se odnose na javni sektor, sa napomenom da uvid u stvarno stanje organizacije zdravstvene zaštite otežava nepostojanje potpunih podataka o privatnom sektoru.

Kroz organizaciju zdravstvene zaštite i strukturu kadrova u ovom poglavlju predstavljena je procjena razvijenosti zdravstvenog sistema na području Tuzlanskog kantona. Izvori podataka su zakonom propisani izvještajni obrazci: obr. 02.0B; obr.02.1B; obr. 02.05; obr. br. 3-00-6; obr. br. 01. , obr. br. 3-21-60, obr. br.02.2., obr. br.02.4A., obr. br. 02.6B, obr. br. 3-06-60,

1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Koz ovo poglavlje prezentirat ćemo:

- domove zdravlja sa punktovima i ordinacijama,
- punktove i ordinacije konsultativno specijalističkih djelatnosti,
- punktove laboratorijskih djelatnosti,
- sadašnje stanje kadrovske strukture prema organizacionoj strukturi i nivoima zdravstvene zaštite i
- promjene u kadrovskoj strukturi.

2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

2.1. Zdravstveni sistem i organizacija JZU

U ovom poglavlju prezentirana je globalna šema organizovanja JZU svih nivoa, distribuirana na prostor Kantona kroz liniju mikrosistema kroz koju su predstavljene JZU, njihovi punktovi i ordinacije. Tabele broj 1, 2, 3, 4, 4.1, 4.2. i 5 prezentiraju punktove i ordinacije primarne zdravstvene zaštite, punktove i ordinacije konsultativno specijalističkih djelatnosti te punktove laboratorijskih djelatnosti i bolničkih kapaciteta.

2.1.1. Vanbolnička zdravstvena zaštita

Vanbolnička zdravstvena zaštita prezentirana je kroz punktove i ordinacije kroz koje se ostvaruje primarni – vanbolnički nivo zdravstvene zaštite. Vanbolnička zdravstvena zaštita organizovana je kroz rad domova zdravlja kojih na području Tuzlanskog kantona ima 13. Vanbolnička zdravstvena zaštita obuhvata primarnu zdravstvenu zaštitu, konsultativno specijalističku zdravstvenu zaštitu vanbolničkog nivoa kao i laboratorijsku dijagnostiku vanbolničkog nivoa.

Primarna zdravstvena zaštitu na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini pružala se u okviru 258 punktova i 419 ordinacija (*tabela 1*).

Tabela 1. *Punktovi i ordinacije primarne zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini*

Djelatnost domova zdravlja	Broj punktova		Broj ordinacija	
	2010	2011	2010	2011
Opća medicina	28	16	33	16
Medicina rada	16	15	33	31
Dječiji dispanzer	10	9	24	25
Školski dispanzer	10	8	12	10
Dispanzer za žene	13	13	32	31
Dispanzer za studente	1	1	1	1
Pneumoftiziološka zaštita	12	12	14	14
Patronažna djelatnost	8	7	4	4
Hitna medicinska pomoć	13	13	15	14
Zdravstvena njega u kući	27	13	3	4
Centar za porodičnu medicinu	94	107	179	194
Higijensko epidemiološka djelatnost	13	12	14	14
Zubno zdravstvena zaštita	33	32	60*	61*
Ukupno	278	258	424	419

*stomatološka stolica

U ukupnom broju punktova uključene su i stomatološke stolice,

- punkt predstavlja građevinski objekat u kojem je smještena ordinacija određene službe
- ordinacija predstavlja prostoriju opremljenu po standardima i normativima za rad doktora. To je prostorija u kojoj radi jedan radni tim.

Jednom punktu primarne zdravstvene zaštite gravitira prosječno 1.935 stanovnika, dok na jednu ordinaciju gravitira prosječno 1.191 stanovnik. U 2011. godini registruje se povećanje broja stomatoloških stolica u zubno zdravstvenoj zaštiti u odnosu na predhodnu godinu.

U odnosu na 2010. godinu u 2011. godini povećanje broja punktova je registrovano u porodičnoj medicini. Smanjenje broja punktova je registrovano u djelatnosti opće medicine medicine rada, zdravstvene zaštite predškolskog i školskog uzrasta. Ova kretanja su za očekivati, obzirom na reformska opredjeljenja jačanja primarne zdravstvene zaštite kroz projekat porodične medicine. U odnosu na 2010. godinu u 2011. godini, povećanje broja ordinacija je registrovano u djelatnosti porodične medicine. Smanjenje broja ordinacija je registrovano u djelatnostima opće medicine i medicine rada.

2.1.2. *Konsultativno specijalistička zdravstvena zaštita*

Tokom 2011. godine na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 91 punkt vanbolničke konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite sekundarnog nivoa sa 109 ordinacija. Jednom punktu konsultativno specijalističke vanbolničke zdravstvene zaštite gravitira 5.485 stanovnika, a jednoj ordinaciji konsultativno specijalističke vanbolničke zdravstvene zaštite gravitira 4.580 stanovnika. U odnosu na 2010. godinu broj punktova je povećan za 4,6%. U odnosu na 2010. godinu broj ordinacija je povećan za 5,8% (*tabela 2*).

Centar za mentalno zdravlje je djelatnost primarne zdravstvene zaštite, a domovi zdravlja ga prikazuju u djelatnosti vanbolničke specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite što nije u skladu sa programom zdravstvene zaštite niti standardima i normativima zdravstvene zaštite.

Tabela 2. *Punktovi i ordinacije konsultativno specijalističke vanbolničke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini*

Konsultativno specijalistička zdravstvena zaštita	Broj punktova		Broj ordinacija	
	2010	2011	2010	2011
Interna medicina	12	12	24	23
Pedijatrija	7	7	5	5
Neurologija	8	8	8	8
Psihijatrija	1	1	0	0
Dermatovenerologija	5	5	6	6
Opća hirurgija	2	2	1	2
Ortopedija	2	2	0	0
Traumatologija	1	1	1	1
Pneumoftizilogija	4	4	3	3
Otorinolaringologija	5	5	5	5
Oftalmologija	9	10	12	13
Radiologija	11	12	14	17
Centar za mentalno zdravlje	10	10	11	11
Hemodijaliza	1	1	1	1
Dispanzer za savjetovalište i diabetes	2	2	2	2
Sportska medicina	1	1	2	2
Rehabilitacija sluha, glasa i govora	4	4	6	6
Bronhološki kabinet	1	1	1	1
Medicina rada	1	3	1	3
Ukupno	87	91	103	109

Tokom 2011. godine na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 42 punkta bolničke konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite sa 117 ordinacija. Jednom punktu konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite gravitira 11.886 stanovnika, a jednoj ordinaciji konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite gravitira 4.267 stanovnika.

U odnosu na 2010. godinu broj punktova konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona se u 2011. godini smanjen je za 8,7%, a broj ordinacija povećan za 3,5% (*tabela 3.*)

Tabela 3. *Punktovi i ordinacije bolničke konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini*

Konsultativno specijalistička zdravstvena zaštita	Broj punktova		Broj ordinacija	
	2010	2011	2010	2011
Interna	2	2	5	7
Kardiologija	1	1	4	5
Reumatologija	1	1	1	1
Gastroenterologija	1	1	3	3
Pedijatrija	2	2	12	14
Infektologija	1	1	6	6
Neurologija	3	3	9	9
Psihijatrija	1	1	10	10
Dermatovenerologija	1	1	6	6
Opća hirurgija	2	2	3	4
Grudna hirurgija	1	1	0	0
Ortopedija	1	1	5	5
Pneumoftizilogija	1	1	6	5
Neurohirurgija	1	1	1	1
Urologija	2	1	3	4
Maksilofacijalna hirurgija	1	1	1	1
Plastična hirurdija	1	1	1	1
Otorinolaringologija	2	1	4	4
Oftalmologija	3	1	8	7
Ginekologija i akušerstvo	3	2	9	6
Radiologija	3	4	0	1
Nuklearna medicina i izotopi	1	1	3	3
Hemodijaliza	2	2	1	1
Anestezija	2	2	2	2
Kardiovaskularna hirurgija	1	1	1	1
Onkologija i dnevna bolnica	1	1	2	2
Hematologija	1	1	1	2
Radioterapija	1	1	3	3
Alergologija i spirometrija	1	1	1	1
Patologija	1	1	0	0
Palijativna njega i dnevni hospis	1	1	2	2
Ukupno	46	42	113	117

2.1.3. Laboratorijska djelatnost

Tokom 2011. godine na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 43 punkta bolničkih i vanbolničkih laboratorija (tabela 4). Jednom punktu laboratorijske djelatnosti (bolničke i vanbolničke) gravitira 11.609 stanovnika.

Tabela 4. *Punktovi (bolničkih i vanbolničkih) laboratorijskih djelatnosti u 2010. i 2011. godini na području Tuzlanskog kantona*

Vrsta laboratorije	Broj punktova	
	2010	2011
Biohemijska i hematološka laboratorija	23	23
Mikrobiološka laboratorija	8	8
Parazitološka laboratorija	7	7
Bromatološka laboratorija	0	0
Serološka laboratorija	2	2
Citološki laboratorij	0	0
Imunološki laboratorij	1	1
Virusološka laboratorija	1	1
Laboratorija sanitarne hemije	1	1
<i>Ukupno</i>	43	43

Tokom 2011. godine na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 35 punktova vanbolničkih laboratorija (*tabela 4.1.*).

Jednom punktu vanbolničke laboratorijske djelatnosti gravitira 14.263 stanovnika.

Tabela 4.1 *Punktovi vanbolničke laboratorijske djelatnosti u 2010. i 2011. godini na području Tuzlanskog kantona*

Vrsta laboratorije	Broj punktova	
	2010	2011
Biohemijska i hematološka laboratorija	21	21
Mikrobiološka laboratorija	6	6
Parazitološka laboratorija	6	6
Bromatološka laboratorija		
Serološka laboratorija	1	1
Citološki laboratorij		
Imunološki laboratorij		
Virusološka laboratorija		
Laboratorija sanitarne hemije	1	1
<i>Ukupno</i>	35	35

Tokom 2011. godine na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 8 punktova bolničkih laboratorija (*tabela 4.2.*).

U odnosu na 2010. godinu u 2011. godini broj punktova bolničke laboratorijske djelatnosti je nepromjenjen.

Tabela 4.2. *Punktovi bolničke laboratorijske djelatnosti u 2010. i 2011. godini na području Tuzlanskog kantona*

Vrsta laboratorije	Broj punktova	
	2010	2011
Biohemijska i hematološka laboratorija	2	2
Mikrobiološka laboratorija	2	2
Parazitološka laboratorija	1	1
Bromatološka laboratorija		
Serološka laboratorija	1	1
Citološki laboratorij		
Imunološki laboratorij	1	1
Virusološka laboratorija	1	1
Laboratorija sanitarne hemije		
<i>Ukupno</i>	8	8

2.1.4. *Bolnička zdravstvena zaštita*

Bolnička zdravstvena zaštita pruža se na dva nivoa, sekundarnom i tercijarnom. Nivo sekundarne i tercijarne bolničke zdravstvene zaštite pruža Klinički centar Tuzla, a nivo sekundarne bolničke zdravstvene zaštite pružaju Opća bolnica Gračanica i Stacionar doma zdravlja u Gradačcu (stacionar ginekologije i akušerstve). Banja „Ilidža“ Gradačac pruža usluge produženog bolničkog liječenja nivoa kantonalne bolnice iz djelatnosti medicinske rehabilitacije sekundarnog nivoa i banjско liječenje.

U odnosu na 2010 godinu u 2011. godini registrovano je smanjenje broja postelja za 1,17% u kapacitetima stacionarne bolničke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona (*tabela 5*).

Tabela 5. *Broj postelja u stacionarnoj bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona 2009, 2010. i 2011. godini*

Zdravstvena ustanova	Broj postelja		
	2009. godina	2010. godina	2011. godina
UKC Tuzla	1.274	1.373	1.351
Opća bolnica Gračanica	110	98	101
Banja „Ilidža“ Gradačac	150	150	150
Stacionar DZ Gradačac	10	10	10
<i>Ukupno</i>	1.544	1.631	1.612

U odnosu na predhodnu 2010. godinu povećanje broja postelja u 2011. godini registruje se u Općoj bolnici Gračanica, a smanjenje u UKC Tuzla.

Pokrivenost i obezbjeđenje bolničke zdravstvene zaštite

U 2011. godini bolničku zdravstvenu zaštitu pružalo je 408 doktora i 1.074 0 zdravstvenih tehničara sa srednjom, višom i visokom stručnom spremom. Na jednog doktora medicine zaposlenog u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti registrovano je 3,9 postelja. Broj bolničkih postelja za Tuzlanski kanton 3,2/1.000 stanovnika.

Bolnički kapaciteti su prosječno u 2011. godini bili zauzeti u procentu od 65,9%.. Prosječna dužina liječenja u bolničkim kapacitetima u posmatranom periodu iznosila je 7 dana. Na odjeljenjima

fizijatrije, psihijatrije i pneumoftizilogije u UKC-u Tuzla registruje se najduže prosječno ležanje. Pacijenti su u prosjeku najkraće ležali na odjeljenju za akušerstvo i neonatologiju.

Pokrivenost i obezbjeđenje bolničke zdravstvene zaštite u 2009,2010. i 2011. godini na području Tuzlanskog kantona u odnosu na FBiH prema dostupnim pokazateljima prezentirano je u tabeli 6.

Tabela 6. Bolnička - stacionarna zdravstvena zaštita na području Tuzlanskog kantona u 2009, 2010. i 2011. godini

Pokrivenost i obezbjeđenje stacionarne zdravstvene zaštite	Tuzlanski kanton		
	2009	2010	2011
Broj doktora na 100.000 stanovnika u stacionarnim ustanovama	82	83	82
Broj zdravstvenih tehničara na 100.000 stanovnika u stacionarnim ustanovama	199	208	215
Broj postelja na jednog doktora medicine	3,8	3,93	3,9
Broj bolničkih postelja na 1000 stanovnika	3,09	3,3	3,2
Prosječna zauzetost posteljnog fonda u %	66,38	65,62	65,9
Prosječna dužina ležanja u danima	7	7,29	7

2. KADROVI U ZDRAVSTVU

3.1. Struktura zdravstvenih radnika na području Tuzlanskog kantona u javnim zdravstvenim ustanovama

Ukupan broj radnika zaposlenih u zdravstvu na Tuzlanskom kantonu u toku 2011. godine iznosi 5.017. Ukupan broj zdravstvenih radnika u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona je 3.575, što je 71,26% ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama. Odnos između broja zdravstvenih radnika, zdravstvenih saradnika i nezdravstvenih radnika u 2011. godini iznosi 71% : 2% : 27%.

Broj zdravstvenih saradnika u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona je 82, što je 1,63% od ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama. Broj nezdravstvenih radnika u 2011. godini je 1.360, što je 27,11% od ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama. Broj doktora medicine u 2011. godini je 251 što iznosi 5% od ukupnog broja zaposlenih radnika, a 7,02% od ukupnog broja zdravstvenih radnika. Broj doktora medicine specijalista je 748, što iznosi 15% od ukupnog broja zaposlenih radnika, a 21% od ukupnog broja zdravstvenih radnika.

U 2011. godini ukupan broj doktora stomatologije je 59. Broj doktora opšte stomatologije je 49, što iznosi 0,98% od ukupnog broja zaposlenih radnika, a 1,37% od ukupnog broja zdravstvenih radnika. Broj doktora stomatologije specijalista je 10 što iznosi 0,02% od ukupnog broja zaposlenih radnika, a 0,28% od ukupnog broja zdravstvenih radnika.

Broj zaposlenih magistara farmacije u 2011. godini je 38, što iznosi 0,76% od ukupnog broja zaposlenih radnika, a 1,06% od ukupnog broja zdravstvenih radnika. Od ukupnog broja magistara farmacije 29 % su specijalisti magistri farmacije. Broj zdravstvenih radnika sa visokom zdravstvenom školom u 2011. godini je 86, što iznosi 1,71% od ukupnog broja zaposlenih radnika, a 2,41 % od ukupnog broja zdravstvenih radnika.

Broj viših zdravstvenih tehničara u 2011. godini je 154, što iznosi 3,07% od ukupnog broja zaposlenih radnika, a 4,31% od ukupnog broja zdravstvenih radnika. Broj zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme je 2.239 što iznosi 44,63% od ukupnog broja zaposlenih radnika, 62,68% od ukupnog broja zdravstvenih radnika.

Broj zdravstvenih saradnika (82) u 2011. godini je za 6,5% veći u odnosu na 2010. godinu. Nezdravstveni radnici su u 2011. godini u ukupnom broju zaposlenih radnika u zdravstvu zastupljeni sa 27 % U odnosu na prethodnu godinu broj ukupno zaposlenih u zdravstvu je povećan za 0,66%. U strukturi zaposlenih broj zdravstvenih radnika je povećan za 0,76%.

Tabela 7. Broj zdravstvenih radnika, zdravstvenih saradnika i nezdravstvenih radnika na području Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini

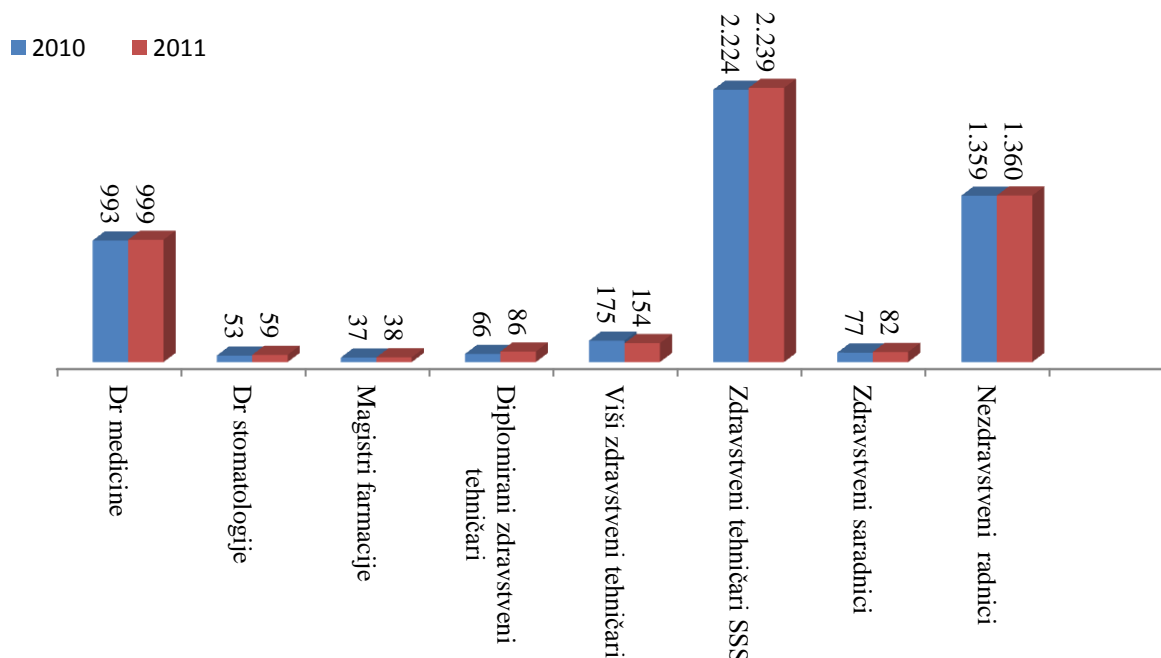
Profil kadra	Broj kadra		Učešće u ukupnom broju medicinskih radnika		Učešće u ukupnom broju radnika	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Dr medicine ukupno	993	999	27,99	27,94	19,92	19,91
Dr medicine	266	251	7,50	7,02	5,34	5,00
Dr medicine specijalisti	727	748	20,49	20,92	14,59	14,91
Dr stomatologije ukupno	53	59	1,49	1,65	1,06	1,18
Dr stomatologije	42	49	1,18	1,37	0,84	0,98
Dr stomatologije specijalisti	11	10	0,31	0,28	0,22	0,20
Magistri farmacije ukupno	37	38	1,04	1,06	0,74	0,76
Magistri farmacije	26	27	0,73	0,76	0,52	0,54
Magistri farmacije specijalisti	11	11	0,31	0,31	0,22	0,22
Visoka zdravstvena škola	66	86	1,86	2,41	1,32	1,71
Viši zdravstveni tehničari	175	154	4,93	4,31	3,51	3,07
Zdravstveni tehničari SSS	2.224	2.239	62,68	62,63	44,62	44,63
Ukupno zdravstvenih radnika	3.548	3.575	100,00	100,00	71,19	71,26
Zdravstveni saradnici	77	82			1,54	1,63
Nezdravstveni radnici	1.359	1.360			27,27	27,11
UKUPNO	4.984	5.017			100,00	100,00

U odnosu na 2010. godinu u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona registruje se povećanje broja doktora medicine i stomatologije, magistara farmacije, zdravstvenih tehničara visoke stručne spreme te povećanje broja zdravstvenih saradnika i nemedicinskih radnika. Broj nezdravstvenih radnika (1.360) u 2011. godini je za 0,07% veći u odnosu na 2010. godinu.

Tabela 7.1. Indeks rasta i pada kadrova zaposlenih u zdravstvenom sistemu Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini

Profil kadra	Broj kadra		
	2010	2011	Index 2011/2010
Dr medicine ukupno	993	999	100,60
Dr medicine	266	251	94,36
Dr medicine specijalisti	727	748	102,89
Dr stomatologije ukupno	53	59	111,32
Dr stomatologije	42	49	116,67
Dr stomatologije specijalisti	11	10	90,91
Magistri farmacije ukupno	37	38	102,70
Magistri farmacije	26	27	103,85
Magistri farmacije specijalisti	11	11	100,00
Visoka zdravstvena škola	66	86	130,30
Viši zdravstveni tehničari	175	154	88,00
Zdravstveni tehničari SSS	2.224	2.239	100,67
Ukupno zdravstvenih radnika	3.548	3.575	100,76
Zdravstveni saradnici	77	82	106,49
Nezdravstveni radnici	1.359	1.360	100,07
UKUPNO	4.984	5.017	100,66

Kadrovi zaposleni u zdravstvenom sistemu Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini prikazani su u grafikonu 1.

Grafikon 1. Broj kadrova svih profila u zdravstvenom sistemu Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini

Prema ukupno registrovanim stopama na 100.000 stanovnika u javnim zdravstvenim ustanovama na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini zapaža se porast stope zaposlenih za 6,29 u odnosu na 2010. godinu (tabela 8).

Tabela 8. Stopa zdravstvenih radnika, zdravstvenih saradnika i nezdravstvenih radnika na 100.000 stanovnika na području Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini

Profil kadra	Stopa na 100000 stanovnika		
	2010	2011	Indeks 2011/2010
Dr medicine ukupno	198,98	200,11	100,57
Dr medicine	53,30	50,28	94,33
Dr medicine specijalisti	145,67	149,83	102,86
Dr stomatologije ukupno	10,62	11,82	111,30
Dr stomatologije	8,42	9,82	116,63
Dr stomatologije specijalisti	2,20	2,00	90,91
Magistri farmacije ukupno	7,41	7,61	102,70
Magistri farmacije	5,21	5,41	103,84
Magistri farmacije specijalisti	2,20	2,20	100,00
Visoka zdravstvena škola	13,22	17,23	130,33
Viši zdravstveni tehničari	35,07	30,85	87,97
Zdravstveni tehničari SSS	445,64	448,50	100,64
Ukupno zdravstvenih radnika	710,94	716,12	100,73
Zdravstveni saradnici	15,43	16,43	106,48
Nezdravstveni radnici	272,31	272,42	100,04
UKUPNO	998,68	1.004,97	100,63

3.2. Zdravstveni radnici u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti

Odnos zdravstvenih radnika u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2011. godini je 49:51 dok je u 2010. godini taj odnos bio 48:52 (tabela 9).

Tabela 9. Zdravstveni radnici u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti i njihov odnos na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Profil kadra	Primarna zdravstvena zaštita	Sekundarna zdravstvena zaštita	Odnos zaposlenih u primarnoj i sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti
Dr medicine - ukupno	511	488	51:49
Dr medicine specijalisti	346	402	46:54
Dr medicine	165	86	66:34
Dr stomatologije	59	0	100:0
Magistri farmacije	29	9	76:24
Apoteke – magistri farmacije	27		100:0
Visoka zdravstvena škola	24	62	28:72
Viši zdravstveni tehničari	80	74	52:48
Zdravstveni tehničari	1.046	1.193	47:53
Ukupno	1.749	1.826	49:51

3.3. Opterećenost zdravstvenih radnika

U 2011. godini stopa doktora medicine iznosi 50/100.000 stanovnika, doktora specijalista 150/100.000 stanovnika, doktora stomatologije 12/100.000 stanovnika, magistara farmacije 8/100.000 stanovnika. Broj zdravstvenih tehničara sa visokom stručnom spremom je 17/100.000 stanovnika. Broj viših zdravstvenih tehničara je 31/100.000 stanovnika, a broj zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme je 448/100.000 stanovnika. Broj farmaceutskih tehničara zaposlenih u javnim apotekama je 5/100.000 stanovnika. Prema stopama u javnim zdravstvenim ustanovama na području Tuzlanskog kantona deficitarni su: magistri farmacije, doktori stomatologije i viši zdravstveni tehničari koji su zaposleni u javnim zdravstvenim ustanovama (tabela 10).

Tabela 10. Stope zdravstvenih radnika na 100.000 stanovnika prema nivoima zdravstvene zaštite

Profil kadra	Primarna zdravstvena zaštita	Sekundarna zdravstvena zaštita	Ukupno
Dr medicine - ukupno	102	98	200
Dr medicine specijalisti	69	81	150
Dr medicine	33	17	50
Dr stomatologije	12	0	12
Magistri farmacije	6	2	8
Apoteke- magistri farmacije	5	0	5
Visoka zdravstvena škola	5	12	17
Viši zdravstveni tehničari	16	15	31
Zdravstveni tehničari	210	239	448
Ukupno	350	366	716

VI MREŽE, KAPACITETI I RAD JAVNO ZDRAVSTVENIH USTANOVA PO NIVOIMA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

1. UVOD

Mreža, kapaciteti i rad javno zdravstvenih ustanova i djelatnosti po nivoima zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona analizirana je na osnovu broja zaposlenog osoblja, prostornih kapaciteta i rada zdravstvenih ustanova i djelatnosti. Podaci o aktivnosti zdravstvenih službi su potrebni radi sagledavanja korištenja kapaciteta pojedinih službi, obima i strukture rada službi, aktivnosti zdravstvenih radnika, rada na rješavanju zdravstvenih problema.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Korištene su Zakonom propisane evidencije (izvještaji) koji su dostavljeni u Zavod za javno zdravstvo Tuzla.

Vanbolnička zdravstvena zaštita prikazana je kroz rad domova zdravlja na području Tuzlanskog kantona (punktovi, ordinacije i angažovanost timova).

Bolnička zdravstvena zaštita prikazana je kroz broj izvršilaca, dužinu i ishod liječenja bolesnika, te iskorištenost kapaciteta UKC Tuzla, bolnica i stacionara na području Tuzlanskog kantona.

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

3.1. Primarna zdravstvena zaštita

Vanbolnička zdravstvena zaštita organizovana je kroz rad domova zdravlja, a obuhvata primarnu zdravstvenu zaštitu i konsultativno specijalističku zdravstvenu zaštitu (*tabela 1*).

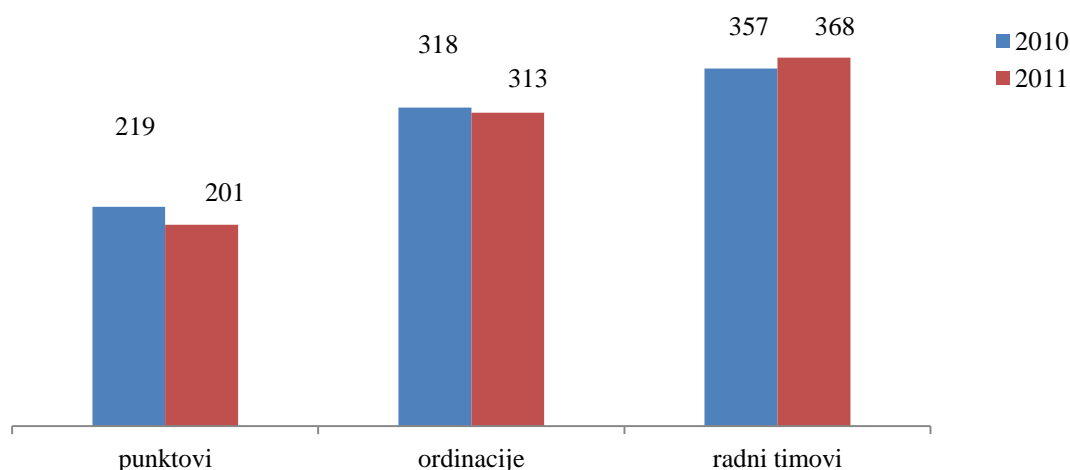
Tabela 1. Mreža primarne zdravstvene zaštite na području TK u 2011. godini

Broj punktova primarne zdravstvene zaštite	201
Broj ordinacija primarne zdravstvene zaštite	313
Broj radnih timova primarne zdravstvene zaštite	368

Primarna zdravstvena zaštita tokom 2011. godine radila je na svih 13 općina Tuzlanskog kantona za potrebe 499.221 stanovnika. Registrovan je ukupno 201 punkt sa 313 ordinacija i 368 radnih timova, izuzimajući stomatološku, ginekološku i higijensko epidemiološku zdravstvenu zaštitu koje su poseban separat ove publikacije te su i posebno razrađene i obrađene djelatnosti.

Tokom 2011. godine u primarnoj zdravstvenoj zaštiti registrovano je 360 doktora, 7 diplomiranih zdravstvenih tehničara visoke stručne spreme, 37 zdravstvenih tehničara više stručne spreme, 594 zdravstvena tehničara srednje stručne spreme i 4 zdravstvena saradnika izuzimajući stomatološku, ginekološku i higijensko epidemiološku djelatnost.

Punktovi, ordinacije i radni timovi u 2011. godini prezentirani su u *grafikonu 1*.

Grafikon 1. Broj punktova, ordinacija i radnih timova na području Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini

3.1.1. Opterećenost punktova primarne zdravstvene zaštite

U 2011. godini jednom punktu primarne zdravstvene zaštite gravitira prosječno 2.484 stanovnika. Na jednu ordinaciju prosječno gravitira 1.595 stanovnika, a radni tim primarne zdravstvene zaštite opterećen je sa 1.357 stanovnika. Na jednog doktora prosječno gravitira 1.418 stanovnika.

Opterećenost punktova, ordinacija i radnih timova prikazana je izuzimajući stomatološku, ginekološku i higijensko epidemiološku djelatnost zdravstvenu zaštitu koje su poseban separat ove publikacije. Opterećenost punktova, ordinacija i radnih timova stanovnicima u primarnoj zdravstvenoj na području TK u 2009, 2010 i 2011. godini prikazana je u tabeli 2.

3.1.2. Opterećenost punktova, ordinacija i timova u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

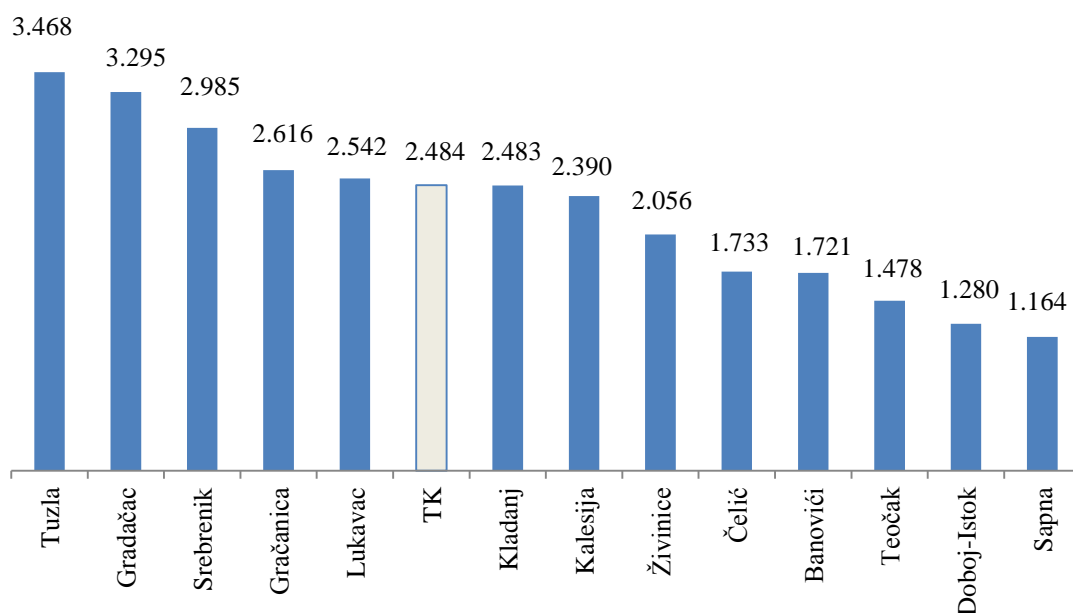
Tabela 2. Opterećenost punkta, ordinacije i radnog tima stanovnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području TK u 2009, 2010. i 2011. godini

Opterećenost	2009	2010	2011
Broj stanovnika /1 punkt PZZ	2.408	2.279	2.484
Broj stanovnika /1 ordinaciju PZZ	1.578	1.569	1.595
Broj stanovnika /1 radni tim PZZ	1.458	1.398	1.357
Broj stanovnika /1 doktora PZZ	1.475	1.418	1.387
Broj stanovnika /1 zdravstvenog tehničara PZZ	825	847	782

Izvor podataka: Izvještaj o radu primarne zdravstvene zaštite: Obrazac broj 02.0B

U 2011. godini jednom punktu gravitira prosječno 2.484 stanovnika na području Kantona. Više stanovnika od prosjeka na kantonu gravitira punktovima u općinama Tuzla, Gradačac, Srebrenik, Gračanica i Lukavac. U odnosu na prosjek Kantona manje stanovnika gravitira punktovima u općinama Kladanj, Kalesija, Živinice, Čelić, Banovići, Teočak, Doboj Istok i Sapanj.

Opterećenost punktova stanovnicima općina na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini, prikazana je u grafikonu 2.

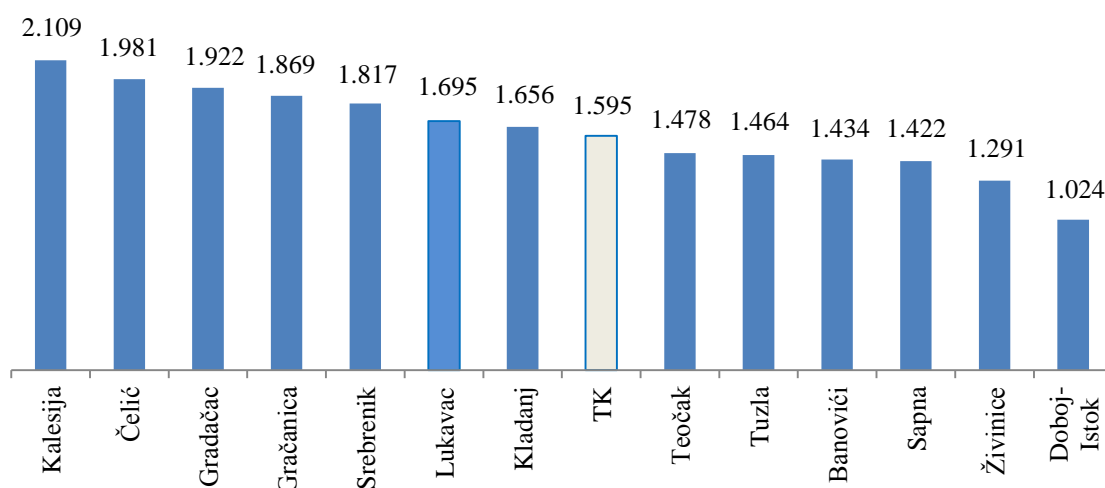
Grafikon 2. Opterećenost punktova primarne zdravstvene zaštite u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona

Prosječna opterećenost jedne ordinacije je 1.595 stanovnika na Tuzlanskom kantonu u 2011. godini.

Više od prosjeka opterećene su ordinacije u općinama Kalesija, Čelić, Gradačac, Gračanica, Srebrenik, Lukavac i Kladanj.

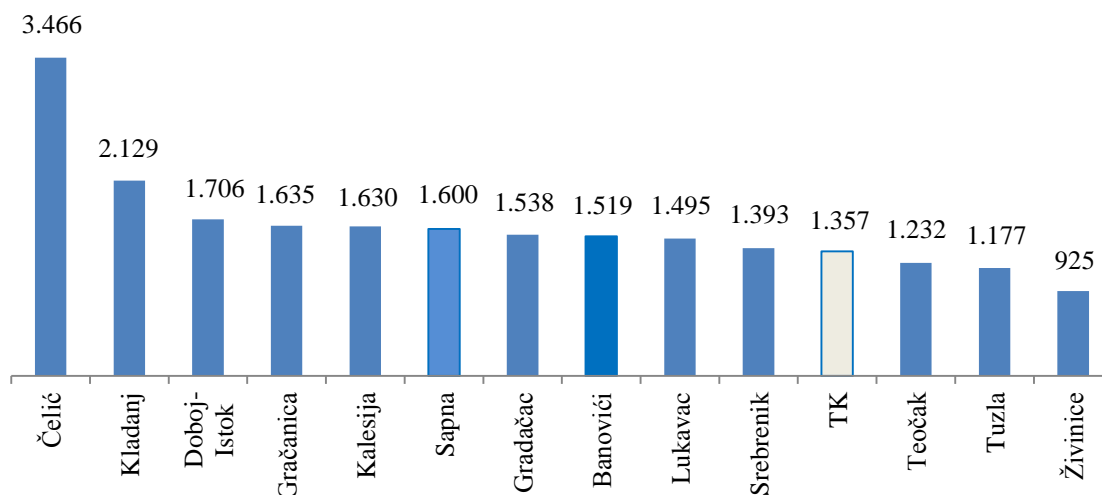
U odnosu na prosjek Kantona manje stanovnika gravitira ordinacijama u općinama Teočak, Tuzla, Banovići, Sapna Živinice i Doboj Istok.

Opterećenost jedne ordinacije stanovnicima općina na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini prezentirana je u grafikonu 3.

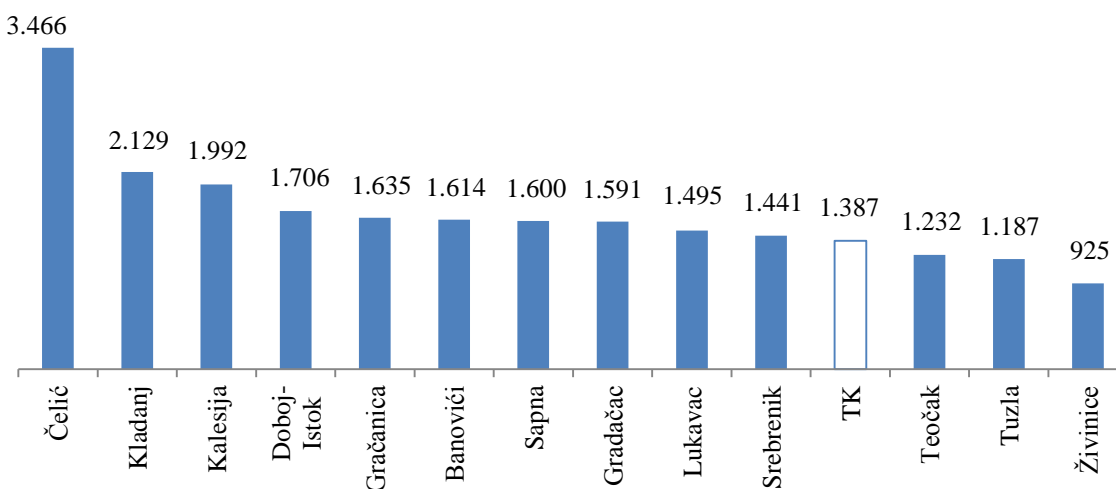
Grafikon 3. Opterećenost jedne ordinacije u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona

Prosječna opterećenost je 1.357 stanovnika na jedan radni tim, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti tokom 2011. godine. Manje od prosjeka opterećeni su radni timovi u općinama Teočak Tuzla i Živinice dok su u svim drugim općinama timovi opterećeniji od prosjeka Tuzlanskog kantona. Opterećenost stanovnika na jedan radni tim primarne zdravstvene zaštite u 2011. godini prikazana je u grafikonu 4.

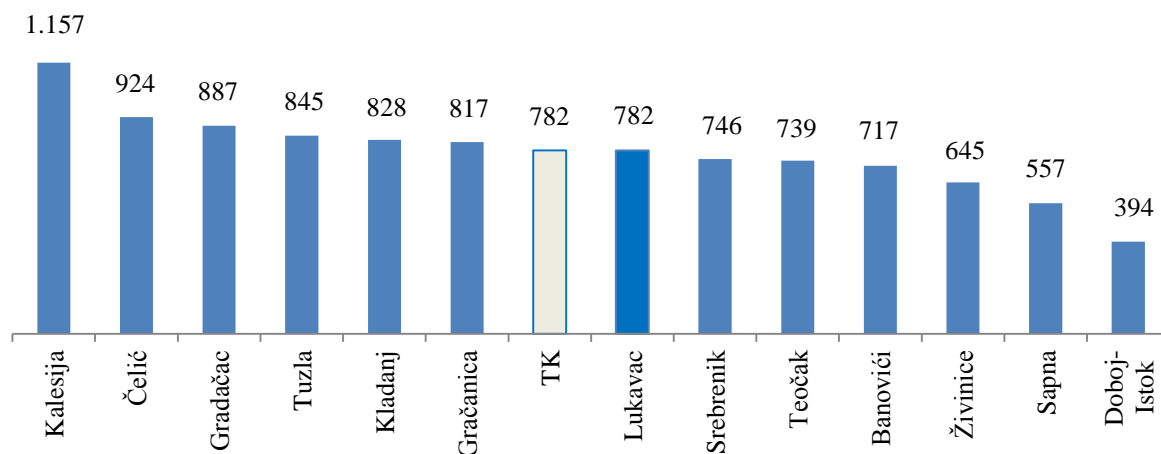
Grafikon 4. Opterećenost radnih timova primarne zdravstvene zaštite stanovnicima općina u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona

Prosječna opterećenost na jednog doktora je 1.387 stanovnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti tokom 2011. godine. Manje od prosjeka opterećeni su doktori u općinama Teočak, Tuzla, i Živinice, dok su u svim drugim općinama timovi opterećeniji od prosjeka Tuzlanskog kantona. Opterećenost doktora stanovnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini prikazana je u grafikonu 5.

Grafikon 5. Opterećenost doktora u primarnoj zdravstvenoj zaštiti stanovnicima općina u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona

Prosječna opterećenost na jednog zdravstvenog tehničara je 782 stanovnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti tokom 2011. godine. Manje od prosjeka opterećeni su zdravstveni tehničari u općinama Srebrenik, Teočak, Banovići, Živinice, Sapna i Doboj Istok dok su u svim drugim općinama timovi opterećeniji od prosjeka Tuzlanskog kantona. Opterećenost zdravstvenih tehničara stanovnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini prikazana je u grafikonu 6.

Grafikon 6. Opterećenost zdravstvenih tehničara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti stanovnicima općina u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona

U okviru prezentirane opterećenosti stanovnicima izuzimaju se stomatološka, ginekološka i higijensko epidemiološka djelatnost koje su posebni separat ove publikacije pa se posebno i prikazuju.

3.1. Realizacija usluga primarne zdravstvene zaštite

3.2.1. Realizacija izvršenih pregleda i usluga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti je pruženo 7.209 pregleda u ordinaciji doktora tokom 2011. godine po jednom radnom timu.

Od ukupnog broja pregleda po doktoru godišnje, prvih pregleda je bilo 3.294. Prosječan odnos prvih i ponovnih pregleda po doktoru (3.294 : 3.915) na Kantonu je 54% : 46%.

U okviru prezentirane realizacije pregleda i usluga izuzimaju se stomatološka, ginekološka i higijensko epidemiološka djelatnost koje su posebni separat ove publikacije pa se posebno i prikazuju.

Ukupna opterećenost pregledima i posjetama i opterećenost pregledima i posjetama po timu, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona, prikazana je u tabelama 3 i 4.

Tabela 3. Broj pruženih pregleda i posjeta u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr	Općine	Godišnja opterećenost						
		Ukupnim pregl.	Od toga prvim	Sistematski pregledi	Kont. pregledi	Pregledi u cilju zapošljavanja	Posjete savjetovalištu	Kućne posjete doktora
1	Banovići	132.975	40.986	3.349	85	170	9.589	95
2	Čelić	45.604	14.913	0	0	149	0	59
3	Doboj Istok	64.807	22.044	133	31	0	8.299	86
4	Gračanica	232.487	63.914	0	0	0	25.577	391
5	Gradačac	217.832	89.758	1.191	74	732	47.629	554
6	Kalesija	194.239	58.679	25	0	392	8.025	0
7	Kladanj	68.258	16.470	0	0	190	4.737	301
8	Lukavac	239.232	90.960	8.235	541	701	32.118	635
9	Srebrenik	201.292	73.069	4.547	4	134	20.147	135
10	Teočak	42.627	19.340	814	173	0	25.265	235
11	Tuzla	786.486	579.965	13.108	796	5.486	57.818	9.357
12	Sapna	64.440	22.961	0	0	0	1.641	278
13	Živinice	305.109	92.632	1.357	114	1.810	113.727	3.494
	Ukupno	2.595.388	1.185.691	32.759	1.818	9.764	354.572	15.620

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti tokom 2011. godine ukupno je pruženo 2.595.388 pregleda u ordinaciji doktora od čega 1.185.691 prvih pregleda.

U okviru preventivnog rada ukupno je pruženo 32.759 sistematskih pregleda, 1.818 kontrolna pregleda 9.764 pregleda u cilju zapošljavanja, 354.572 posjeta u savjetovalištu.

Doktori su izvršili 15.620 kućnih posjeta.

Zdravstveni tehničari pružili su ukupno 1.607.342 usluga i izvršili 230.096 kućnih posjeta.

Zdravstveni saradnici su pružili 20.732 usluge. Iz primarne zdravstvene zaštite specijalistima je upućeno 820.428 pacijenata, a u laboratorij 375.223 pacijenata.

Više od prosječnog broja pregleda po doktoru pružili su zdravstveni timovi u općinama Banovići, Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj i Sapna (tabela 4).

Tabela 4. Godišnja opterećenost po jednom timu pregledima i posjetama u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr	Općine	Godišnja opterećenost po jednom radnom timu						
		Ukupnim pregl.	Od toga prvim	Sistematski pregledi	Kont. pregledi	Pregledi u cilju zapošljavanja	Posjete savjetovalištu	Kućne posjete doktora
1	Banovići	8.311	2.562	209	5	11	599	6
2	Čelić	11.401	3.728	0	0	37	0	15
3	Doboj Istok	10.801	3.674	22	5	0	1.383	14
4	Gračanica	7.265	1.997	0	0	0	799	12
5	Gradačac	7.511	3.095	41	3	25	1.642	19
6	Kalesija	10.791	3.260	1	0	22	446	0
7	Kladanj	9.751	2.353	0	0	27	677	43
8	Lukavac	7.036	2.675	242	16	21	945	19
9	Srebrenik	6.941	2.520	157	0	5	695	5
10	Teočak	7.105	3.223	136	29	0	4.211	39
11	Tuzla	7.085	5.225	118	7	49	521	84
12	Sapna	8.055	2.870	0	0	0	205	35
13	Živinice	5.085	1.544	23	2	30	1.895	58
	Ukupno	7.209	3.294	91	5	27	985	43

Sistematske preglede nisu sprovodili ljekarski timovi u općinama Čelić, Kladanj i Sapna. Po jednom timu godišnje pruženo je 91 sistematski pregled. Kontrolne preglede nisu sprovodili ljekarski timovi u Čeliću, Gračanici, Kalesiji, Kladnju, Srebreniku i Sapni. Prosječno je pruženo 5 kontrolnih pregleda po timu.

Preglede u cilju zapošljavanja nisu sprovodili ljekarski timovi u općinama Doboj Istoku, Gračanici, Teočaku i Sapni. Prosječno je godišnje pruženo 27 pregleda u cilju zapošljavanja po timu.

Rad u savjetovalištimu realizovan je u svim općinama izuzev općine Čelić. Prosječno su ljekarski timovi u savjetovalištimu na Tuzlanskom kantonu pružili 985 usluga godišnje po doktoru.

Kućne posjete su registrovane u svim općinama i prosječno je pruženo po doktoru 43 kućne posjete.

3.2.2. Realizacija usluga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na nivou zdravstvenih tehničara

Zdravstveni tehničari su u 2011. godini prikazivali usluge u ambulancama i kućne posjete. U ambulancama zdravstveni tehničar je u prosjeku pružio 2.519 usluga u toku 2011. godine na području Kantona.

Više usluga od prosjeka pružili su tehničari u Kalesiji, Teočaku i Tuzli.

Prosječno po jednom tehničaru pruženo je 361 kućnih posjeta. Više kućnih posjeta od prosjeka pružili su tehničari u Tuzli, Živinicama i Kalesiji.

Godišnja opterećenost zdravstvenih tehničara uslugama i kućnim posjetama u općinama u 2011. godini je prikazana u tabeli 5.

Tabela 5. Usluge i kućne posjete zdravstvenih tehničara u općinama na području Tuzlanskog kantona

Rbr.	Općine	Broj tehničara	Usluge zdravstvenih tehničara	Kućne posjete zdravstvenih tehničara	Opterećenost uslugama po zdravstvenom tehničaru	Opterećenost kućnim posjetama po zdravstvenom tehničaru
1	Banovići	36	58.115	2.908	1.614	81
2	Čelić	15	30.699	3.443	2.047	230
3	Doboj-Istok	26	31.196	6.868	1.200	264
4	Gračanica	64	95.929	14.358	1.499	224
5	Gradačac	52	125.752	10.061	2.418	193
6	Kalesija	31	170.406	16.292	5.497	526
7	Kladanj	18	39.569	6.085	2.198	338
8	Lukavac	65	142.184	8.287	2.187	127
9	Srebrenik	56	98.366	7.943	1.757	142
10	Teočak	10	51.030	1.936	5.103	194
11	Tuzla	156	566.132	94.161	3.629	604
12	Sapna	23	43.681	2.005	1.899	87
13	Živinice	86	154.283	55.749	1.794	648
	Ukupno	638	1.607.342	230.096	2.519	361

Na području Tuzlanskog kantona zdravstveni tehničari (638 od kojih je 7 sa visokom zdravstvenom školom i 37 sa višom stručnom spremom) su u 2011. godini ukupno pružili 1.607.342 usluge i 230.096 kućnih posjeta. Najveći broj usluga pružili su zdravstveni tehničari u domu zdravlja Tuzla.

1.3. Odnos prvih i ponovnih posjeta

Index dispanzerizacije izračunat je na osnovu odnosa između prvih i ponovnih pregleda po pojedinim djelatnostima primarne zdravstvene zaštite.

Indeks dispanzeracije (odnos prvih i ponovnih pregleda) na području Tuzlanskog kantona najniži je u općini Tuzla gdje na prvu u prosjeku dolazi 0,36 ponovnih posjeta, a najviši u općini Kladanj gdje na 1 prvi pregled u prosjeku dolazi 3,14 ponovni pregled.

Index dispanzerizacije u primarnoj zdravstvenoj zaštiti za područje Tuzlanskog kantona iznosi u 2011. godini 1,19 i prezentiran je u tabeli 6.

Tabela 6. Index disperzije po općinama Tuzlanskog kantona u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2011. godini

Rbr	Općine	Prvi pregledi	Ponovni pregledi	Odnos prvih i ponovnih posjeta
1	Banovići	40.986	91.989	2,24
2	Čelić	14.913	30.691	2,06
3	Doboj istok	22.044	42.763	1,94
4	Gračanica	63.914	168.573	2,64
5	Gradačac	89.758	128.074	1,43
6	Kalesija	58.679	135.560	2,31
7	Kladanj	16.470	51.788	3,14
8	Lukavac	90.960	148.272	1,63
9	Srebrenik	73.069	128.223	1,75
10	Teočak	19.340	23.287	1,20
11	Tuzla	579.965	206.521	0,36
12	Sapna	22.961	41.479	1,81
13	Živinice	92.632	212.477	2,29
	Ukupno	1.185.691	1.409.697	1,19

1.4. Realizacija ukupnog broja pregleda i usluga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti po djelatnostima

Ako se posmatraju pregledi i usluge po timu primarne zdravstvene zaštite u djelatnostima domova zdravlja nosioci timova su tokom 2011. godine pružili 2.595.388 pregleda u ordinaciji doktora odnosno 7.209 pregleda po 1 doktoru. Kalkulacijom dnevne opterećenosti 27 pregleda je pružio svaki nosilac tima. Zdravstveni tehničari su ukupno godišnje pružili 1.607.342 usluge i 230.096 kućnih posjeta. Najviše usluga pružili su zdravstveni tehničari u službi porodične medicine, hitne medicinske pomoći, zdravstvene zaštite predškolske djece i medicine rada. Zdravstveni saradnici su ukupno pružili 20.732 usluge godišnje na području Tuzlanskog kantona, a dnevno su pružili 20 usluge u djelatnostima gdje su timski radili.

U okviru realizacije ukupnog broja pregleda i usluga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti posmatrane su djelatnosti i polivalentne patronaže i zdravstvene njege u kući.

Služba polivalentne patronažne djelatnosti obavila je 71.671 kućnih posjeta radeći na 7 punktova uz angažman 8 radnih timova (8 zdravstvenih tehničara više stručne spreme) i 31 zdravstvenim tehničarem.

U djelatnosti zdravstvene njege u kući registrovano je 6.917 pregleda u ordinaciji doktora od kojih su 493 prve. Registrovano je 5.217 kućnih posjeta doktora i 133.678 posjete zdravstvenih tehničara, te 6.653 posjeta savjetovalištu. Djelatnost zdravstvene njege u kući radila je na 13 punktova u 4 ordinacije i angažman 1 doktora i 39 zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme.

Radni timovi pružili su u 2011. godini 32.759 sistematskih i periodičnih pregleda, 1.818 kontrolna pregleda poslije sistematskih, 9.764 pregleda u cilju zapošljavanja, 354.572 pregleda u savjetovalištu te 15.620 kućnih posjeta doktora i 230.096 kućnih posjeta zdravstvenih tehničara. Iz primarne zdravstvene zaštite registrovano je 820.428 upućivanja specijalisti i 375.223 upućivanja u laboratorij.

Opterećenost zdravstvenih radnika primarne zdravstvene zaštite u 2011. godini prikazana godišnjim pregledima u ordinaciji doktora i uslugama zdravstvenih tehničara po djelatnostima prikazana je u tabeli 7.

Tabela 7. Opterećenost zdravstvenih radnika primarne zdravstvene zaštite godišnjim pregledima doktora i uslugama zdravstvenih tehničara po djelatnostima na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr	Zdravstvena zaštita	Ukupno na nosioca tima			Zdravstvenih tehničara usluga		
		Godišnje pregleda kod doktora	Godišnje	Dnevno	Ukupno godišnje usluga	Godišnje	Dnevno
1	Opća medicina	88.133	7.344	27	42.708	3.883	14
2	Medicina rada	154.053	4.279	16	100.395	2.335	9
3	Zaštita djece	183.649	7.346	27	113.384	2.907	11
4	Zaštita školske djece	76.489	8.499	31	35.027	2.335	9
5	Dispanzer za zdr.z.studenata	5.283	5.283	20	4.056	2.028	8
6	Pneumoftiziolo. služba	73.149	6.650	25	84.791	5.299	20
7	Polivalentna patronaža	0	0	0	0	0	0
8	Hitna medicinska pomoć	297.220	4.794	18	522.342	4.582	17
9	Porodična medicina	1.710.495	8.426	31	696.814	2.178	8
10	Zdr.njega u kući	6.917	6.917	26	7.825	201	1
	Ukupno	2.595.388	7.209	27	1.607.342	2.519	9

1.4.1. Realizacija pregleda i usluga u zdravstvenoj zaštiti predškolske djece

Predškolska djeca su svoje zdravstvene potrebe u 2011. godini zadovoljavala u dispanzerima i službama primarne zdravstvene zaštite. Posmatrana je dnevna opterećenost po jednom radnom timu, pregledima, od toga prvim, sistematskim pregledima, kontrolnim pregledima, pregledima u savjetovalištim i kućnim posjetama (tabela 8).

Tabela 8. Dnevna opterećenost po timu u zdravstvenoj zaštiti predškolske djece ukupnim pregledima, od toga prvim pregledima i sistematskim pregledima i pregledima u savjetovalištim na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr	Općine	Ukupnim pregledima	Od toga prvim	Sistematskim pregledima	Pregledi u savjetovalištu
1	Banovići	26	9	6	11
2	Čelić				
3	Doboj Istok				
4	Gračanica	29	14	0	5
5	Gradačac	60	33	0	20
6	Kalesija	51	6	0	5
7	Kladanj				
8	Lukavac	20	15	7	10
9	Srebrenik	58	27	15	14
10	Teočak				
11	Tuzla	27	13	2	3
12	Sapna	18	5	0	1
13	Živinice	16	8	0	20
	Ukupno	27	13	2	9

Prosječno je dnevno svaki tim pružio 27 pregleda od čega je dnevno bilo 13 prvih pregleda. Najveći broj pregleda dnevno pruženo je u Gradačcu, Srebreniku i Kalesiji. Prosječno je urađeno 9 pregleda po timu u savjetovalištu i 2 sistematska pregleda. Ostali zdravstveni radnici pružili su ukupno 113.384 usluga godišnje, što iznosi 11 usluga dnevno. Registrovano je 44.951 upućivanje specijalisti i 25.379 upućivanja u laboratorij.

3.4.2. Realizacija pregleda i usluga zdravstvene zaštite školske djece i omladine

Školska djeca su svoje zdravstvene potrebe u 2011. godini zadovoljavala u dispanzerima i službama primarne zdravstvene zaštite. Posmatrana je dnevna opterećenost po jednom radnom timu, pregledima, od toga prvim, sistematskim pregledima, kontrolnim pregledima, pregledima u savjetovalištima i kućnim posjetama. Realizacija ukupnih pregleda i usluga u školskom dispanzeru za 2011. godinu prikazana je u tabeli 9.

Tabela 9. Dnevna opterećenost po timu u zdravstvenoj zaštiti školske djece ukupnim pregledima, od toga prvim pregledima, sistematskim pregledima i pregledima u savjetovalištima na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr	Općine	Ukupnim pregledima	Od toga prvim	Sistematskim pregledima	Pregledi u savjetovalištu
1	Banovići				
2	Čelić				
3	Doboj Istok				
4	Gračanica				
5	Gradačac	18	9		7
6	Kalesija	39	5		2
7	Kladanj				
8	Lukavac	61	28	2	11
9	Srebrenik	4	2		1
10	Teočak				
11	Tuzla	30	12		
12	Sapna				
13	Živinice				
	Ukupno	31	12	2	2

Dnevna opterećenost po timu ukupnim pregledima u zdravstvenoj zaštiti školske djece iznosila je 31 na području Kantona. Više od prosječnog broja pregleda po timu pruženo je u Lukavcu i Kalesiji. Dnevno je od ukupnih pregleda po timu pruženo 12 prvih pregleda. Preglede u savjetovalištu radili su timovi u Gradačcu, Kalesiji, Lukavcu i Srebreniku i dnevno su pružili 2 pregleda u savjetovalištima po timu.

Sistematske preglede radili su timovi u Lukavcu dnevno su pružili 2 sistematska pregleda po timu.

Ostali zdravstveni radnici (15) pružili su ukupno 35.027 usluga godišnje što iznosi 9 usluga dnevno. Zdravstveni saradnici (1) pružili su 3.057 usluga i pružali su usluge samo u općini Lukavac.

Registrovano je 30.233 upućivanja specijalisti i 11.371 upućivanja u laboratorij.

U dispanzeru za zdravstvenu zaštitu studenata doma zdravlja Tuzla registrovana je djelatnost na 1 punktu, 1 ordinaciji i uz angažman 1 radnog tima. Registrovan je rad jednog doktora specijaliste urgentne medicine i 2 zdravstvena tehničara. Pruženo je 5.283 pregleda u ordinaciji doktora od kojih je 32% prvih pregleda. Ostali zdravstveni radnici pružili su ukupno 4.056 usluga godišnje što iznosi 8 usluga dnevno. Registrovano je 1.198 upućivanja specijalisti i 934 upućivanja u laboratorij.

3.4.3. Realizacija pregleda i usluga opće zdravstvene zaštite

U okviru realizacije rada opće zdravstvene zaštite istraživana je realizacija timskog rada tokom 2011. godine i godišnja i dnevna opterećenost ukupnim pregledima i od toga prvim, sistematskim pregledima i posjetama u savjetovalištima. Realizacija rada opće zdravstvene zaštite prikazana je u tabeli 10.

Tabela 10. Opterećenost u općoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini.

Rbr.	Općine	Ukupnim pregledima	Od toga prvih	Sistematskim pregledima	Pregledi u savjetovalištima
1	Banovići	1.962	383		98
2	Čelić				
3	Doboj-Istok				
4	Gračanica	8.632	1.299		
5	Gradačac	20.924	4.070	27	1.151
6	Kalesija	41.197	15.044		87
7	Kladanj				
8	Lukavac	2.411	256		501
9	Srebrenik	265	78		28
10	Teočak				
11	Tuzla	12.742	1.410		468
12	Sapna				
13	Živinice				
	Ukupno	88.133	22.540	27	2.333

Jedan tim prosječno je dnevno pružio 27 pregleda. Ukupnih pregleda najviše su pružili timovi u Kalesiji i Gradačcu. Od ukupnog broja pregleda prvih je bilo prosječno 7 po timu dnevno.

Sistematski pregledi su se radili u Gradačcu (27). Preglede u savjetovalištima radili su timovi u Banovićima, Gradačcu, Kalesiji, Lukavcu, Srebreniku i Tuzli i ukupno je registrovano 2.333 pregleda. Preglede u cilju zapošljavanja radili su timovi u Gradačcu i Tuzli i pružili su ukupno 84 pregleda. Ostali zdravstveni radnici pružili su ukupno 42.708 usluga godišnje što iznosi 14 usluga dnevno.

Kućne posjete su radili timovi u općinama Banovići, Gračanica, Kalesiji, Lukavcu i Tuzli. Registrovano je 94 kućne posjete doktora i 910 kućnih posjeta ostalih zdravstvenih radnika

Registrovano je 29.797 upućivanja specijalisti i 13.824 upućivanja u laboratorij.

3.4.4. Realizacija pregleda i usluga u zdravstvenoj zaštiti radnika

Tokom 2011. godine zdravstvenu zaštitu radnika radili su svi domovi zdravlja izuzev domova zdravlja Doboj Istok, Gračanica, Kladanj, Srebrenik, Teočak i Sapna.

Dom zdravlja Čelić ima registrovane preglede i usluge u okviru službe za zdravstvenu zaštitu radnika ali ih pruža postojeći kadar iz drugih službi ili spoljni saradnici.

Prosječna dnevna opterećenost po timu u zdravstvenoj zaštiti radnika dnevno iznosi 16 pregleda, od čega je dnevno 2 prvih.

Opterećenost timova u zdravstvenoj zaštiti radnika prikazana je u tabeli 11.

Tabela 11. Opterećenost u zdravstvenoj zaštiti radnika na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini.

Rbr	Općine	Ukupnim pregledima	Od toga prvim	Sistematskim pregledima	Pregledima u cilju zapošljavar
1	Banovići	18.705	3.552	1.197	32
2	Čelić				
3	Doboj Istok				
4	Gračanica				
5	Gradačac	4.207	1.024	254	263
6	Kalesija	16.467	1.807	10	211
7	Kladanj				
8	Lukavac	20.801	6.005	2.540	701
9	Srebrenik				
10	Teočak				
11	Tuzla	77.079	7.468	6.826	4.546
12	Sapna				
13	Živinice	16.794	2.246	749	930
	Ukupno	154.053	22.102	11.576	6.832

Prosječno na Kantonu pružen je jedan sistematski pregled. Prosječno je po timu pruženo je 2 pregled u cilju zapošljavanja. U toku 2011. godine rad u savjetovalištu registrovan je u općinama Banovići, Gradačacu, Tuzli i Živinicama i pruženo je 3.779 pregleda. Kontrolne preglede radili su timovi u općinama Gradačac i Živinice. Ukupno je pruženo 914 kontrolnih pregleda. U cilju zapošljavanja pruženo je ukupno 6.832 pregleda.

Ostali zdravstveni radnici (43) pružili su ukupno 100.395 usluga godišnje što iznosi 9 usluga dnevno. Registrovano je 52.049 upućivanje specijalisti i 17.751 upućivanje u laboratorij.

3.4.5. Realizacija rada u hitnoj medicinskoj pomoći, pneumoftiziološkom dispanzeru i polivalentnoj patronaži

Pneumoftiziološka zdravstvena zaštita nije registrovana u evidenciji doma zdravlja Teočak. Pneumoftiziološka zdravstvena zaštita pružana je na 12 puktova, 14 ordinacija i angažman 11 doktora te 16 zdravstvenih tehničara. Pruženo je 2.379 sistematskih pregleda, 89 kontrolnih pregleda poslije sistematskih pregleda, 1.457 pregleda u cilju zapošljavanja te 8.674 posjeta savjetovalištu.

Pneumoftiziološki dispanzeri su u 2011. godini su pružili 73.149 pregleda od koji su 26.878 prvi i imali dnevnu opterećenost doktora sa 25 pregleda i 9 usluga zdravstvenih tehničara. Zdravstveni tehničari su pružili 87.676 usluga. Registrovano je 1.948 upućivanje specijalisti i 1.562 upućivanja u laboratorij.

Prema dostavljenim izvještajima u 2011. godini polivalentnu patronažnu djelatnost obavljali su domovi zdravlja Banovići, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Srebrenik, Tuzla i Živinice, a hitnu medicinsku pomoć obavljali su svi domovi zdravlja na području Tuzlanskog kantona.

Zdravstveni tehničari u polivalentnoj patronažnoj djelatnosti dnevno su pružili 7 usluga po tehničaru. Registrovano je ukupno 71.671 usluga.

U djelatnosti hitne medicinske pomoći na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini pruženo je ukupno 297.220 pregleda doktora i 522.342 usluga zdravstvenih tehničara. Najveći broj pregleda i usluga registrovano je u općini Tuzla, Živinice, Gradačac, Lukavac i Srebrenik. Registrovano je

7.318 kućnih posjeta doktora i 13.883 kućnih posjeta ostalih zdravstvenih radnika. Registrovano je 16.564 upućivanje specijalisti i 6.959 upućivanja u laboratorij.

Opterećenost timova u hitnoj medicinskoj pomoći na području Tuzlanskog kantona prezentirana je u tabeli 12.

Tabela 12. Opterećenost zdravstvenih radnika pregledima i uslugama u ordinaciji doktora u hitnoj medicinskoj pomoći na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr	Općine	Broj pregleda i usluga		Godišnja opterećenost po	
		Dr medicine	Zdrav. tehničara	Dr medicine	Zdrav. tehničara
1	Banovići	15.071	24.964	3.768	3.566
2	Čelić	6.406	11.069	0	5.535
3	Doboj Istok	6.892	13.832	6.892	1.537
4	Gračanica	19.980	44.700	3.996	4.470
5	Gradačac	39.358	61.248	5.623	5.568
6	Kalesija	27.300	58.807	13.650	11.761
7	Kladanj	8.027	17.922	0	3.584
8	Lukavac	36.457	46.612	6.076	3.329
9	Srebrenik	31.786	26.653	6.357	2.961
10	Teočak	10.052	23.609	5.026	23.609
11	Tuzla	41.888	99.983	2.618	4.761
12	Sapna	12.133	19.105	6.067	2.123
13	Živinice	41.870	73.838	3.489	6.713
	Ukupno	297.220	522.342	4.794	4.582

3.4.6. Realizacija pregleda i usluga u ginekološkoj zdravstvenoj zaštiti

Ginekološka zdravstvena zaštita je tokom 2011. godine radila na svim općinama Tuzlanskog kantona na 13 punktova, 31 ordinacije i angažman 24 radna tima. U strukturi tima bilo je angažovano 24 doktora od kojih su 21 specijalisti, 3 doktori opće medicine, 2 zdravstvena tehničara visoke i 1 zdravstveni tehničar više stručne spreme i 33 zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme.

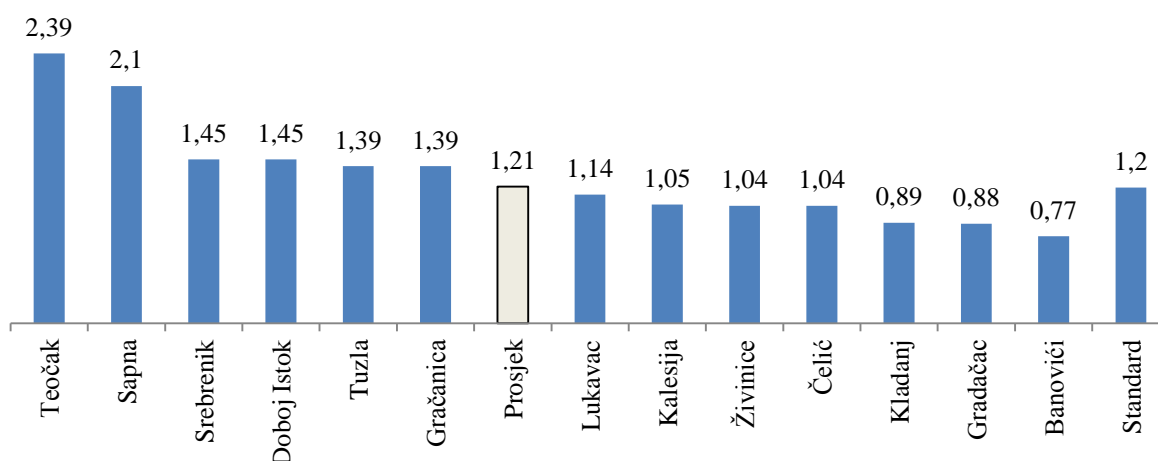
U ginekološkoj zdravstvenoj zaštiti u 2011. godini registrovano je ukupno 30.806 posjeta savjetovalištu za trudnice, 2.000 posjeta savjetovalištu za planiranje porodice, 305 posjete juvenilnom ginekologu i 932 posjete zbog steriliteta. Propisano je 2.309 kontraceptiva. Rezultati rada u ginekološkoj zdravstvenoj zaštiti prikazani su u tabeli 13.

Tabela 13. Godišnja opterećenost pregledima u zdravstvenoj zaštiti žena u 2011. godini na Tuzlanskom kantonu

Rbr	Općine	Posjete u ordinaciji kod doktora	Od toga prve	Ciljani serijski pregledi	Hirurške intervencije	Posjete kod ostalih zdravstvenih radnika
1	Banovići	3.356	1.566	970	44	3.759
2	Čelić	2.106	1.133	2.730	20	0
3	Doboj istok	2.453	1.718	1.007	36	3.775
4	Gračanica	15.925	5.418	8.634	87	4.583
5	Gradačac	4.661	2.568	4.424	159	2.856
6	Kalesija	8.143	2.448	993	0	3.803
7	Kladanj	1.958	541	677	0	495
8	Lukavac	10.663	6.182	3.150	87	26.610
9	Srebrenik	12.592	3.896	2.005	9	615
10	Teočak	837	336	0	0	1.360
11	Tuzla	29.849	7.749	10.778	13	44.509
12	Sapna	3.774	1.715	2.788	0	1.704
13	Živinice	10.967	2.488	2.753	0	1.756
	Ukupno	107.284	37.758	40.909	455	95.825

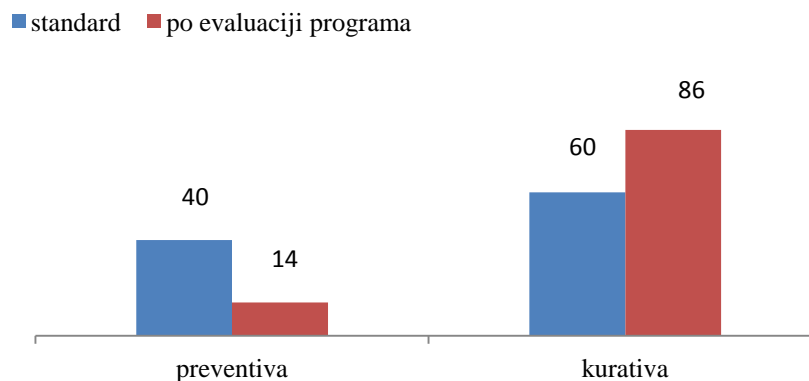
Prosječno po timu pruženo je 16 pregleda dnevno. Zdravstveni tehničari dnevno su pružili 10 usluga. Od ukupnog broja hirurških intervencija kojih je bilo 465 prekidi trudnoće-abortusi iznose 30%. Od ukupnog broja ciljanih serijskih pregleda (40.909) 16% su pregledi grlića maternice, 28% pregledi dojke, a 56% su ostali pregledi. U ginekološkoj zdravstvenoj zaštiti u 2011. godini registrovano je 29.518 upućivanja specijalistima i 21.187 upućivanja u laboratorij. Evaluacijom Programa zdravstvene zaštite žena u 2011. godini prosječan broj usluga zdravstvene zaštite žena po osiguranom licu na području Tuzlanskog kantona je 1,21.

Djelatnošću zdravstvene zaštite žena se prema standardu osigurava 1,2 usluge po korisniku godišnje. Prema izjašnjenjima JZU Domova zdravlja za pružanjem zdravstvene zaštite u 2011. godini usluge zdravstvene zaštite žena obezbjeđuju se u svim domovima zdravlja Kantona (grafikon 6).

Grafikon 6. Broj usluga po osiguranom licu u djelatnosti zdravstvene zaštite žena po općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi **14:86** što u odnosu na broj preventivnih i kurativnih usluga po standardu **40:60** ukazuje na nedovoljnu implementaciju programa u oblasti preventivnih usluga (grafikon 7).

Grafikon 7. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji i po standardu u zdravstvenoj zaštiti žena na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

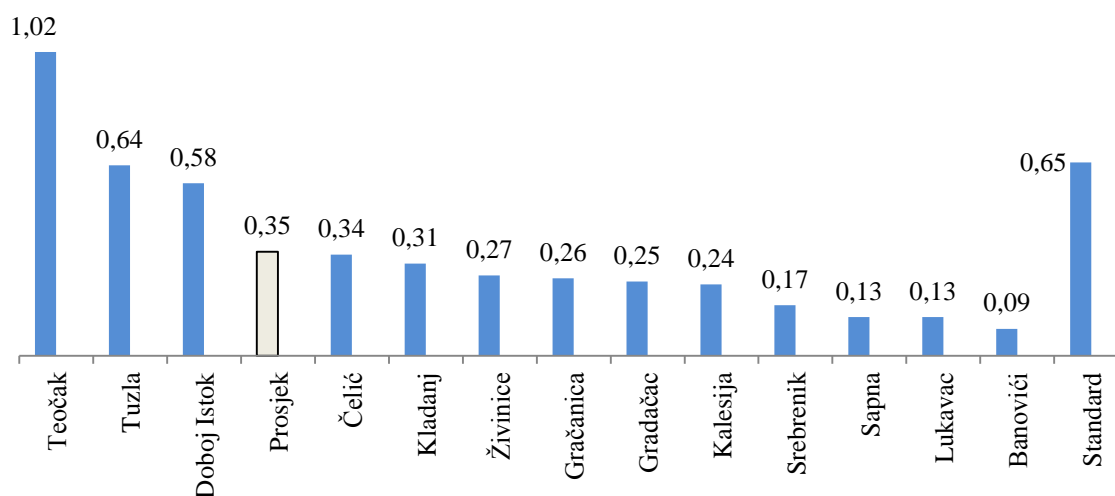
3.4.7. Realizacija usluga u službi za zdravstvenu njegu u kući

Službe za zdravstvenu njegu u kući u toku 2011. godine pružale su preglede i usluge na području Tuzlanskog kantona na 13 punktova i 4 ordinacije i uz angažman 1 doktora i 39 zdravstvenih tehničara. Pruženo je ukupno 5.217 kućnih posjeta doktora i 133.678 kućnih posjeta ostalih zdravstvenih radnika.

U toku 2011. godine registrovano je 6.917 posjeta u ordinaciji doktora i 6.653 posjeta savjetovalištu. Specijalistima je upućeno 2.267 pacijenta, a u laboratorij 795 pacijenta.

Evaluacijom Programa zdravstvene njege u kući u 2011. godini prosječan broj usluga zdravstvene njege u kuću na području Tuzlanskog kantona iznosi 0,35.

Ovom djelatnošću se prema standardu osigurava 0,65 usluga po korisniku godišnje. U odnosu na predhodnu 2010. godinu na području Tuzlanskog kantona registruje se pad broja usluga zdravstvene njege u kući (grafikon 8).

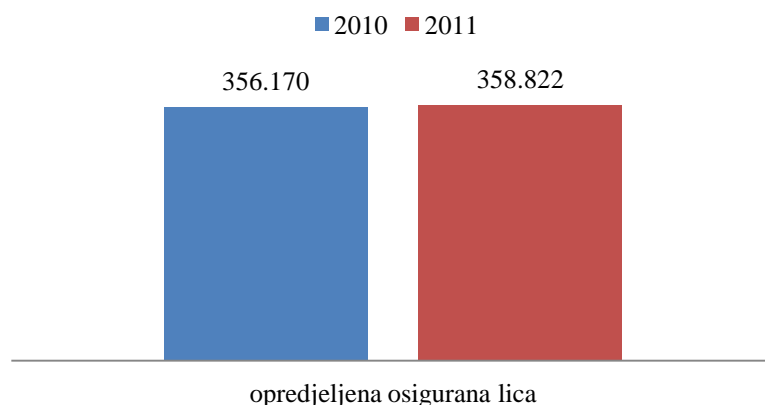

Grafikon 8. Broj usluga po osiguranom licu u djelatnosti zdravstvene njege u kući po općinama Tuzlanskog kantona u 2011 godini

3.4.8. Realizacija pregleda i usluga porodične medicine

U skladu sa usvojenom Strategijom za razvoj primarne zdravstvene zaštite i u 2011. godini nastavljen je proces implementacije porodične medicine u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona. Projekat porodične medicine se implementira na području Tuzlanskog kantona sa ciljem da unaprijedi zdravstvenu zaštitu na primarnom nivou i da obezbijedi efikasniju i kvalitetniju zdravstvenu zaštitu za korisnika i smanjenje troškova u zdravstvu. Timovi porodične medicine bi trebali da pokrivaju 80% zahtjeva za zdravstvenom zaštitom. Timovi porodične medicine predstavljaju ulazna vrata za usklađivanje sveobuhvatne zdravstvene zaštite te smanjenje broja upućivanja na više – skuplje nivoe zdravstvene zaštite. Reforma primarne zdravstvene zaštite kroz implementaciju porodične medicine na području Tuzlanskog kantona zabilježila je značajan napredak ako se posmatra broj radnih timova koji su ispunili uslove za uspostavljanje ugovornih odnosa sa Zavodom zdravstvenog osiguranja.

Za djelatnost porodične medicine u 2011. godini opredjeljeno je 358.822 osiguranih lica (*grafikon 9*).

Grafikon 9. Opredjeljena osigurana lica za timove porodične medicine na području Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini

Centri za porodičnu medicinu u domovima zdravlja i područnim ambulancama u 2011. godini radili su na svim općinama Tuzlanskog kantona i pružili su ukupno 1.710.495 pregleda u 194 ordinacije. Po timu pruženo je 8.426 pregleda i dnevna opterećenost po doktoru iznosi 32 pregleda. Od ukupnog broja pregleda 41% je prvih pregleda. Ostali zdravstveni radnici (320) u centrima za porodičnu medicinu pružili su ukupno 696.814 usluga, što predstavlja opterećenost po jednom zdravstvenom tehničaru 8 usluga dnevno. U centrima za porodičnu medicinu registrovano je ukupno 3.819 sistematska i periodična pregleda, 324 kontrolna pregleda, 1.391 pregled u cilju zapošljavanja i 242.564 posjeta savjetovalištu. Registrovano je i 2.885 kućnih posjeta doktora i 9.355 kućnih posjeta zdravstvenih tehničara. Iz centara za porodičnu medicinu u 2011. godini specijalistima je upućen 641.421 pacijenat, a u laboratorij 296.648 pacijenata.

Evaluacijom Programa porodične medicine u 2011. godini u okviru porodične medicine registrovano je prosječno 7,20 usluga porodične medicine po opredjeljenom osiguranom licu. Prema standardu radni tim obezbjeđuje 4,9 usluga po korisniku godišnje. Dobnim skupinama osiguranika obuhvaćenim djelatnošću porodične pruženo je prosječno usluga po osiguranom licu:

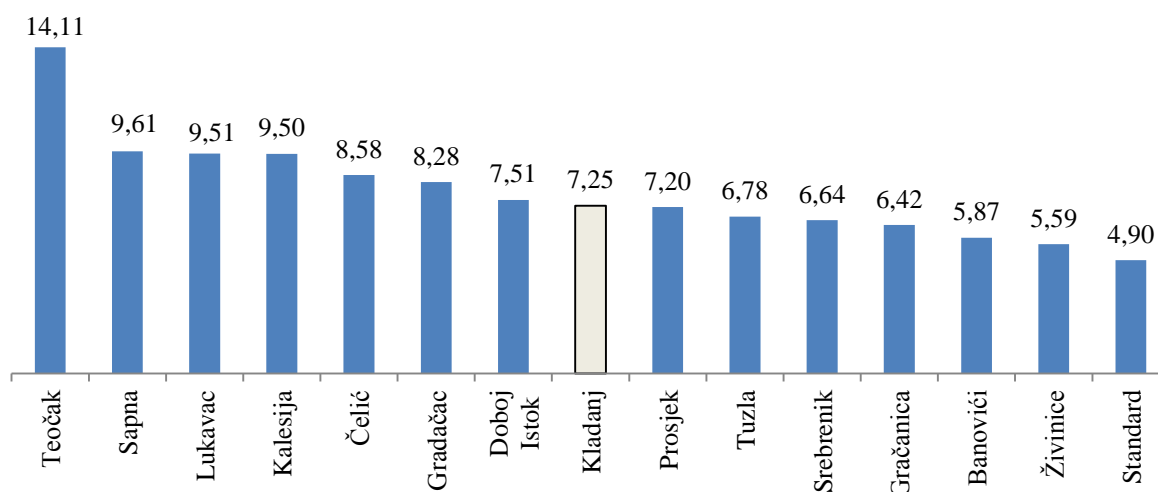
- 6,98 usluga u dobnoj skupini od 0-6 godina,
- 3,32 usluga u dobnoj skupini od 7-19 godina,
- 6,72 usluga u dobnoj skupini od 20-64 godina i
- 13,06 usluga u dobnoj skupini preko 65 godina.

U odnosu na predhodne godine posmatranja u porodičnoj medicini u 2011. godini registruje se porast prosječnog broja pruženih usluga po osiguraniku u zdravstvenoj zaštiti djece 0-6 godina, te pad prosječnog broja pruženih usluga po osiguraniku u zdravstvenoj zaštiti dobnih skupina od 20-64 godina i preko 65 godina starosti što je svakako *pozitivno* (tabela 14.)

Tabela 14. Prosječan broj usluga po opredjeljenom osiguranom licu u djelatnosti porodične medicine na području Tuzlanskog kantona u 2008., 2009. i 2010. i 2011. godini

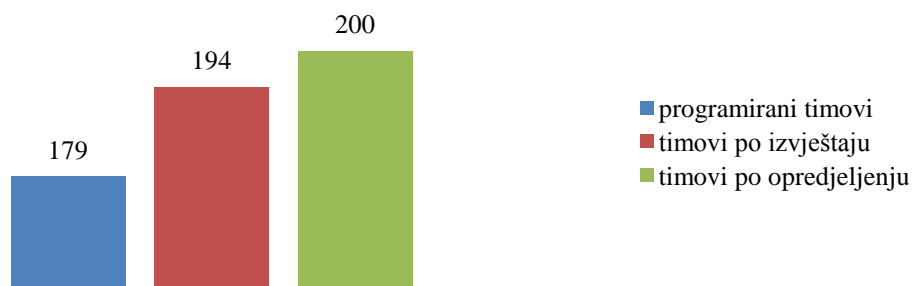
Porodična medicina	2008. godina	2009. godina	2010. godina	2011. godina
Usluge porodične medicine u dobnj skupini od 0-6 godina	2,85	3,85	6,96	6,98
Usluge porodične medicine u dobnj skupini od 7-19 godina	3,01	3,78	3,14	3,32
Usluge porodične medicine u dobnj skupini od 20-64 godina	9,98	8,74	6,62	6,72
Usluge porodične medicine u dobnj skupini preko 65 godina	24,31	18,56	12,80	13,06
Prosječan broj usluga porodične medicine za Tuzlanski kanton	10,29	9,03	7,13	7,20

U svim domovima zdravlja Tuzlanskog kantona prosječno se registruje **7,20** pruženih usluga po opredjeljenom osiguranom licu (grafikon 10).

Grafikon 10. Prosječan broj usluga po opredjeljenom osiguranom licu za porodičnu medicinu po općinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

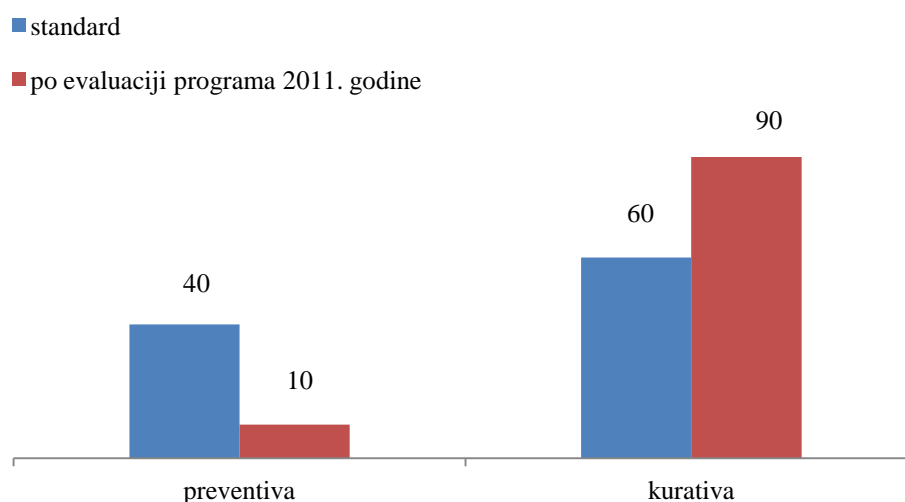
U 2011. godini Domovi zdravlja Tuzlanskog kantona opredjeljeni su za 200 timova porodične medicine, a programom je predviđeno 179,41 tim. Izvještaji o radu za 2011. godinu potvrđuju aktivnost 194,57 timova. Rast broja opredjeljenih osiguranih lica kroz godine implementiranja Porodične medicine prati proporcijalan porast kako broja programiranih timova, tako i timova po izvještajima koji su se opredjelili za porodičnu medicinu po evidenciji Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona (grafikon 11).

Grafikon 11. Timovi porodične medicine u 2011. godini

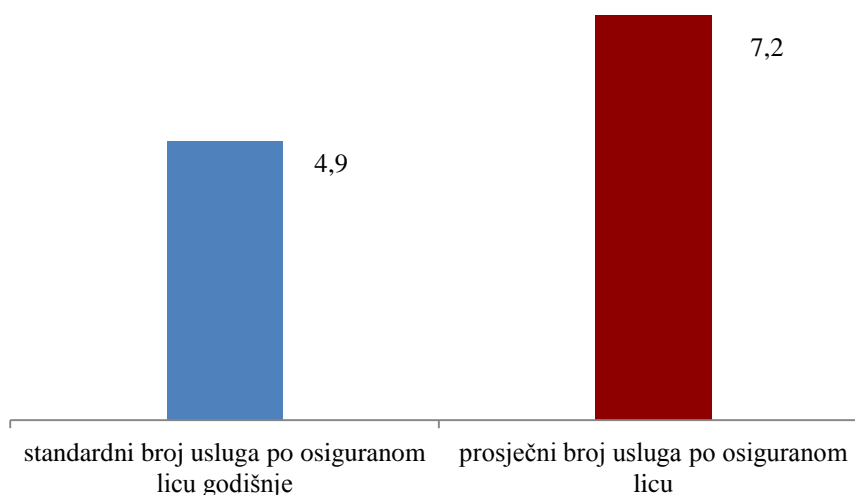
Različit broj registrovanih opredjeljenih osiguranih lica za timove porodične medicine (od 597 do 2.627 osiguranika na jedan tim) u odnosu na standardom predviđeni broj osiguranih opredjeljenih lica (2.000) je razlog registrovanja većeg broja opredjeljenih timova porodične medicine u odnosu na Programom predviđeni. Razlozi za ovako veliki raspon registrovanih osiguranih lica leži u činjenici da dio nosioca timova porodične medicine ima podijeljeno radno vrijeme, da je na broj opredjeljenih osiguranih lica imala uticaj i specifičnosti određenog opštinskog područja.

Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 10:90 što u odnosu na broj preventivnih i kurativnih usluga po standardu 40:60 ukazuje na nedovoljnu implementaciju programa u oblasti preventivnih usluga (grafikon 12).

Grafikon 12. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji u odnosu na standard porodične medicine na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U okviru djelatnosti porodične medicine na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini registrovano je prosječno 7,20 usluga po osiguranom licu. Prema standardu radni tim obezbjeđuje 4,9 usluga po korisniku godišnje i iz toga proizilazi da su timovi porodične medicine u 2011. godini ostvarili više od standardnog broja usluga po korisniku za godinu dana. (grafikon 12.1).

Grafikon 12.1. Odnos standardnog i prosječnog broja usluga po osiguranom licu u porodičnoj medicini na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

1.5. Stomatološka zdravstvena zaštita

Stomatološka zdravstvena zaštita se obavljala u toku 2011. godine na svim općinama Tuzlanskog kantona i to na 32 punkta sa 61 stomatološkom stolicom i 59 radnih timova. Na jedan punkt gravitira 15.601 stanovnik. Jednoj stomatološkoj stolici gravitira 8.183 stanovnika, a na jedan radni tim prosječno gravitira 8.416 stanovnika.

Dnevna opterećenost stomatoloških timova u prosjeku na Kantonu iznosi 15 pregleda, 5 plombiranih zuba, 17 hirurških zahvata. Mreža, kadar i rad stomatološke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini prikazan je u tabeli 15.

Tabela 15. Mreža, kadar i rad stomatološke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Broj stolica	61
Broj doktora stomatologije	59
Broj zdravstvenih tehničara	81
Broj posjeta u stomatološkim ordinacijama	230.022
Broj posjeta u stomatološkim ordinacijama godišnje/timu	3.899
Broj posjeta u stomatološkim ordinacijama dnevno/timu	15
Plombirani zubi	76.169
Hirurške intervencije	268.648
Protetski radovi	785
Pokretni ortodonski aparati	850
Liječenje bolesti usta	9.467

U toku 2011. godine u stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti bilo je angažovano 59 doktora stomatologije od kojih je 10 specijalista, 24 zubna tehničara, 55 zubna asistenta i 2 rentgen tehničara.

U djelatnosti stomatološke zdravstvene zaštite registrovano je 230.022 posjeta, 76.169 usluga plombiranja zuba, 268.648 hirurških intervencija, 785 usluga protetskih radova, 850 usluga ugrađivanja pokretnih ortodonskih aparata i 9.467 usluga liječenja bolesti usta.

1.6. Konsultativno specijalistička zdravstvena zaštita

1.6.1. Realizacija rada u konsultativno-specijalističkim djelatnostima

Za razliku od djelatnosti primarne zdravstvene zaštite koja svoje aktivnosti usmjerava na zaštitu i unapređenje zdravlja te ambulantno i kućno liječenje bolesti i stanja konsultativno specijalistička djelatnost organizacijski je u pravilu povezana u cijelinu sa stacionarnom zdravstvenom zaštitom i usmjerena na dijagnostiku i liječenje. Specijalisti raznih specijalnosti samostalno obavljaju poslove viših nivoa zdravstvene zaštite na zahtjev doktora primarne zdravstvene zaštite.

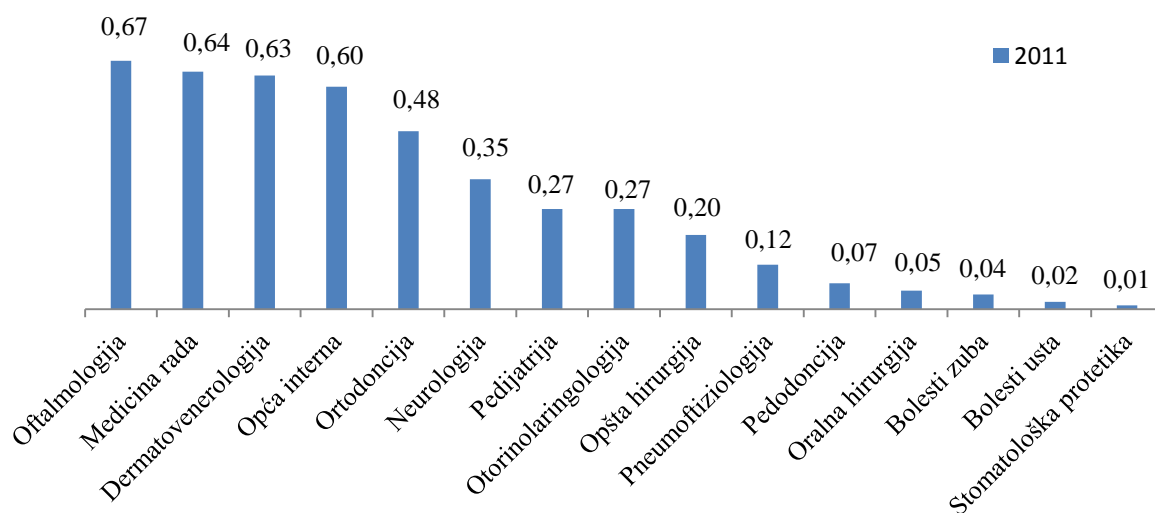
Konsultativno specijalistička djelatnost na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini izvodila se u Univerzitetsko kliničkom centru Tuzla, Općoj bolnici Gračanica i svim domovima zdravlja Tuzlanskog kantona do određenog vanbolničkog nivoa.

U Univerzitetsko kliničkom centru Tuzla registrovana su 34 punkta i 108 ordinacija koje obavljaju konsultativno specijalističku djelatnost. U Općoj bolnici Gračanica registrovano je 8 punktova i 9 ordinacija koje obavljaju konsultativno specijalističku djelatnost. U domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona koji obavljaju konsultativno specijalističku djelatnost registrovan je 91 punktova i 108 ordinacija. Udio specijalističko konsultativnih pregleda doktora u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti u odnosu na ukupan broj pregleda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti iznosi 51%. Realizacija rada u konsultativno specijalističkoj djelatnosti na području Tuzlanskog kantona prikazana je u *tabeli 16*.

Tabela 16. Opterećenost doktora i zdravstvenih tehničara u konsultativno specijalističkim djelatnostima na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr	Javno zdravstvene ustanove	Opterećenost	
		doktora	zdravstvenih tehničara
1	DZ Banovići	22.316	24.465
2	DZ Čelić	6.060	10.837
3	DZ Doboj istok	1.953	3.369
4	DZ Gračanica	41.200	57.203
5	Opća bolnica Gračanica	30.847	97.633
6	DZ Gradačac	27.376	18.513
7	DZ Kalesija	20.471	54.911
8	DZ Kladanj	3.365	594
9	DZ Lukavac	86.826	85.963
10	DZ Srebrenik	25.073	30.871
11	DZ Teočak	1.009	874
12	DZ Tuzla	201.379	559.535
13	DZ Sapna	1.694	2.160
14	DZ Živinice	54.347	37.676
15	UKC Tuzla	435.577	861.722
	Ukupno	959.493	1.846.326

Evaluacijom Programa specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite u 2011. godini, registrovane su usluge specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite u odnosu na osigurana lica (grafikon 13).

Grafikon 13. Prosječan broj pruženih usluga specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona u odnosu na osigurana lica u 2011. godini

1.6.2. Realizacija rada u službi za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju

Službe za medicinsku rehabilitaciju na području Tuzlanskog kantona u toku 2011. godine radile su na 13 punktova i uz angažman 10 doktora, 9 viših zdravstvenih tehničara i 51 zdravstvenim tehničarem srednje stručne spreme. Dnevna opterećenost po jednom doktoru ukupnim pregledima iznosila je 23 pregleda. Zdravstveni tehničari su u prosjeku pružili 58 usluga dnevno. Službe za medicinsku rehabilitaciju su zbrinule 13.872 pacijenta ambulantnim tretmanom, od čega je 9.594 osposobljeno za rad, 44 osposobljeno za rad uz promjenu radnog mjesta, 576 osposobljeno za rad za vršenje neophodnih aktivnosti i 58 pacijanata je osposobljeno za rad sa skraćenim radnim vremenom.

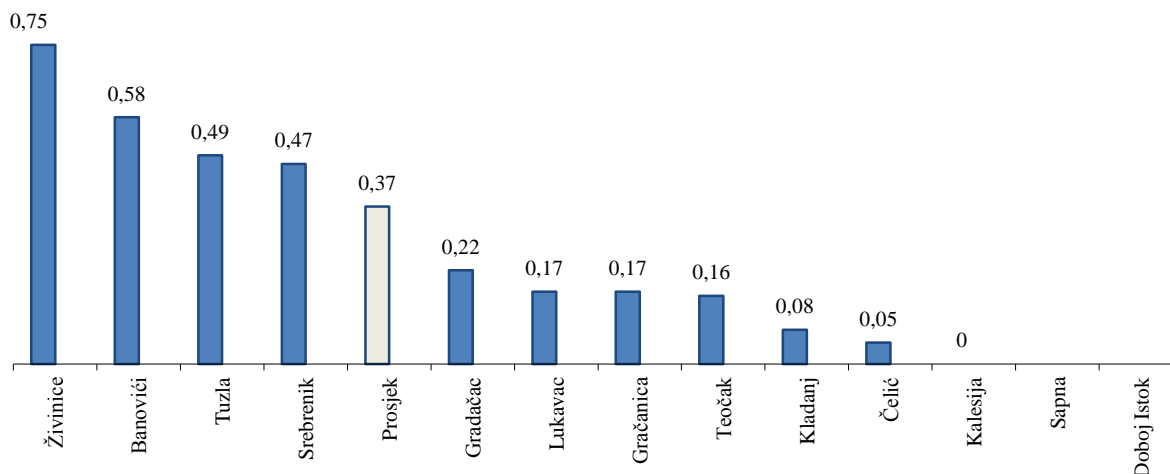
Od ukupnog broja pacijenata kod 217 pacijenta liječenje nije dalo uspjeha, a 206 pacijenata je samovoljno napustilo liječenje. Opterećenost po timu i zdravstvenom tehničaru u radu službe za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju prikazana je u *tabeli 17*.

Tabela 17. Opterećenost po timu i zdravstvenom tehničaru u radu službe za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju

Općine	Na jednog	
	Nosioca tima pregleda	Zdravstvenog tehničara usluga
	godišnje	godišnje
DZ Banovići	2.343	25.531
DZ Čelić	888	27.377
DZ Doboj Istok	1.291	6.360
DZ Gračanica	4.813	15.061
DZ Gradačac	4.661	106.607
DZ Kalesija	2.105	48.954
DZ Kladanj	1.070	13.396
DZ Lukavac	8.389	131.535
DZ Srebrenik	4.860	75.584
Poliklinika za fiz. med. i rehabilitaciju Tuzla	15.160	377.627
Specijalistička ord. za fiz. med. i rehabilitaciju Tuzla	8.036	58.405
DZ Živinice	6.221	56.780
Ukupno	59.837	943.217

Centar za mentalnu rehabilitaciju

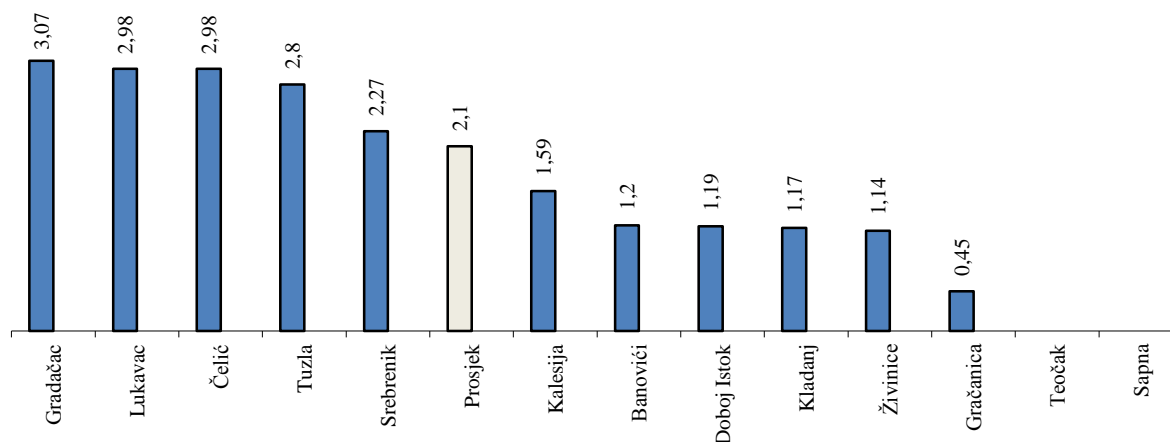
U okviru djelatnosti **centra za mentalnu rehabilitaciju** pruženo je prosječno **0,37** usluga po osiguranom licu u 2011. godini. Važeći standardi i normativi nisu regulisali standardni broj usluga po osiguranom licu za centar za mentalnu rehabilitaciju ali su regulisali njihovu strukturu. Standardi i normativi zdravstvene zaštite su utvrdili da se za područja za koja nisu osnovani Centri mentalnog zdravlja organizuje specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita iz djelatnosti psihijatrije. U domu zdravlja Tuzla organizovana su oba vida zdravstvene zaštite i centar za mentalno zdravlje i specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita iz psihijatrije sa istim nosiocima timova (*grafikon 14*).

Grafikon 14. Broj usluga po osiguranom licu u Centrima za mentalnu rehabilitaciju po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Centar za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju

U djelatnosti **centara za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju** pruženo je prosječno **2,10** usluga po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini. Usluge centra za fizikalnu rehabilitaciju za osiguranike sa područja opština Sapna i Teočak pružale su se u Domu zdravlja Tuzla (grafikon 15).

Grafikon 15. Broj usluga po osiguranom licu u Centrima za fizikalnu rehabilitaciju po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

3.6.3 Rad službe za plućne bolesti i tuberkulozu

Službe za plućne bolesti i tuberkulozu svih nivoa na području Tuzlanskog kantona u toku 2011. godine radile su na 12 punktova i uz angažman 11 doktora od kojih su 10 specijalisti, 5 zdravstvenih tehničara više stručne spreme i 16 zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme.

3.7. Laboratorijska djelatnost

Laboratorijska djelatnost je u toku 2011. godine na području Tuzlanskog kantona obavljana na 8 bolničkih i 34 vanbolnička laboratorijska punkta. U Zavodu za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona registrovan je 1 punkt sanitarne hemije i 1 punkt mikrobiološke laboratorije. U bolničkim laboratorijama bilo je angažovano tokom 2011. godine 11 doktora specijalista medicine, 5 doktora medicine, 7 magistara farmacije specijalista, 5 zdravstvenih saradnika VSS, 11 zdravstvenih

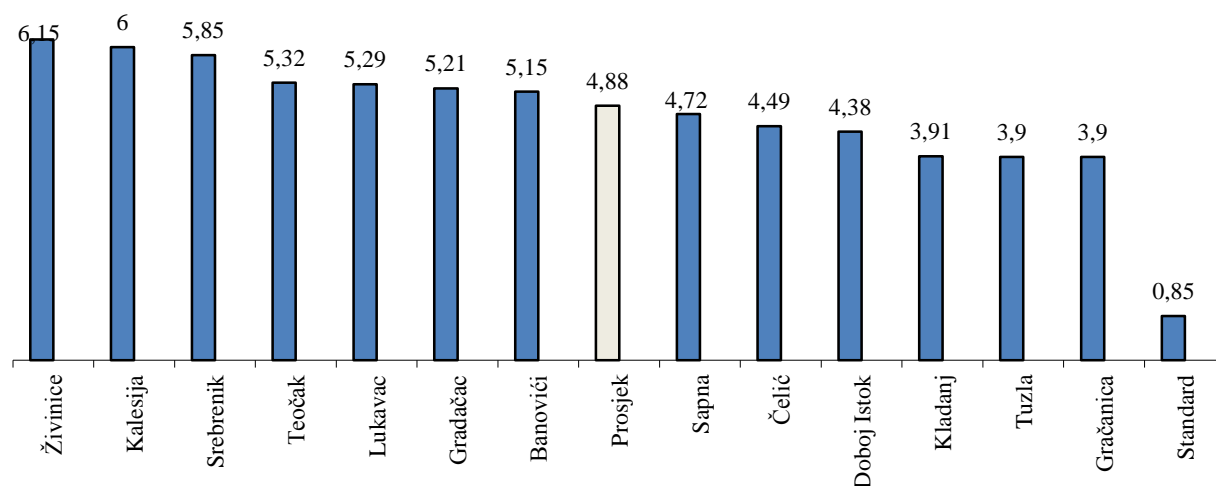
tehničara sa višom i 61 zdravstveni tehničar sa srednjom stručnom spremom. U vanbolničkim laboratorijima bilo je angažovano tokom 2011. godine 8 doktora medicine specijalista i 3 doktora medicine, 2 magistra farmacije, 2 zdravstvena saradnika, a pored njih još 11 zdravstvenih tehničara sa višom i 90 zdravstvenih tehničara sa srednjom stručnom spremom. Laboratorijska djelatnost je evidentirana u laboratorijima sa prosječno 1,55 uzorka po pacijentu i 4,48 urađenih analiza po pacijentu u bolničkoj laboratoriji i prosječno 2,14 uzorka po pacijentu i 5,63 analiza po pacijentu u vanbolničkim laboratorijama. U bolničkim laboratorijama uzeto je ukupno 484.104 uzoraka i izvršeno 1.396.967 analiza, dok je u vanbolničkim laboratorijama uzeto ukupno 1.108.826 uzoraka i izvršeno 2.921.933 analiza. Od ukupnog broja urađenih analiza u bolničkim laboratorijama 38% je bilo patoloških, a u vanbolničkim laboratorijama 17,5%. Prosječan broj uzoraka po pacijentu i prosječan broj urađenih analiza po pacijentu u laboratorijskoj djelatnosti u 2011. godini za područje Tuzlanskog kantona prikazani su u tabeli 18.

Tabela 18. Prosječan broj uzoraka po pacijentu i prosječan broj urađenih analiza po pacijentu u laboratorijskoj djelatnosti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr	Vrsta laboratorije		Prosječan broj uzoraka po pacijentu	Prosječan broj urađenih analiza po pacijentu
1	Biohemijska i hematološka	1	1,71	5,41
		2	2,20	6,04
2	Mikrobiološka	1	1,33	2,37
		2	1,88	3,15
3	Parazitološka	1	1,01	2,86
		2	1,00	1,93
4	Serološka	1	1,00	2,99
		2	1,00	4,57
5	Bromatološka	1		
		2		
6	Parafiziološka	1		
		2		
7	Imunološki	1	1,05	2,84
		2		
8	Virusološka	1	1,00	2,96
		2		
	Ukupno	1	1,55	4,48
		2	2,14	5,63

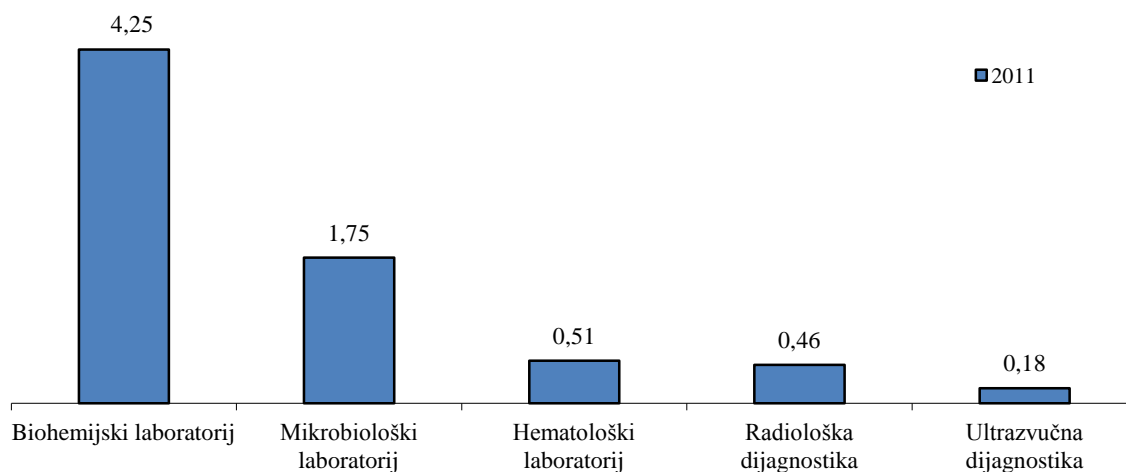
1. bolnička laboratorija
2. vanbolnička laboratorija

U okviru laboratorijske djelatnosti u 2011. godini pruženo je prosječno **4,88** usluga po osiguranom licu na području Kantona što je znatno **više** od standarda koji iznosi **0,85 usluga po korisniku godišnje**. Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge laboratorijske dijagnostike obezbjeđivali su svi domovi zdravlja na području Tuzlanskog kantona (grafikon 16).

Grafikon 16. Broj usluga po osiguranom licu u laboratorijskoj djelatnosti po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Vanbolničku dijagnostičku djelatnost sekundarnog i tercijarnog nivoa pružaju domovi zdravlja Tuzlanskog kantona do određenog nivoa za laboratorijsku djelatnost: hematološki laboratorij, biohemijski laboratorij, mikrobiološki laboratorij *grafikon 17.*

Grafikon 17. Registrovane usluge po osiguranom licu u vanbolničkoj dijagnostici na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

3. 8. Realizacija rada u službi za transfuziju krvi

Službe za transfuziju krvi na području Tuzlanskog kantona u toku 2011. godine radile su na 2 punkta i 4 ordinacija i uz angažman 9 doktora, 4 viša zdravstvena tehničara i 22 zdravstvena tehničara srednje stručne spreme. Pregledano je ukupno 12.085 davalaca krvi od kojih 6.667 starih i 5.409 nova davaoca krvi i od kojih je 2.100 odbijeno. U 2011. godini registrovano je ukupno 10.890 davaoca krvi od kojih je dobijeno 4.673.260 ml krvi. Najveći broj pregledanih davoca krvi je u Zavodu za transfuziologiju Tuzla gdje je pregledano ukupno 7.527 davaoca krvi od kojih su 6.262 dali krv i od kojih je dobijeno 2.678.010 ml krvi. U Općoj bolnici Gračanica pregledano je 1.899 lica od kojih su 1.752 dali krv i od kojih je dobiveno 701.100 ml krvi. U toku 2011. godine izrađeno je 100.880 IJ krioprecipitata, 4.704 doza koncentrovanih trombocita, 636.570 ml deplazmatisane krvi, 1.178.590 ml de leukocitirane krvi i 1.491.860 ml tečne plazme.

3.9. Realizacija rada u farmaceutskoj djelatnosti

Za 2011 godinu farmaceutska djelatnost u okviru Javno zdravstvenih ustanova na području Tuzlanskog kantona radila je na području pet općina. U posmatranom periodu registrovano je ukupno devet društvenih apoteka kao samostalnih i devet depoa kao djelova apoteka, kao i jedan ogranak. Apoteke su radile uz angažman dvadeset magistra farmacije, jednog zdravstvenog saradnika visoke stručne spreme, jednog diplomiranog medicinskog tehničara, tridesetri farmaceutska tehničara i tri zdravstvena tehničara srednje stručne spreme. U apotekama na području Kantona u posmatranom periodu izdato je na recept gotovih esencijalnih lijekova 1.598.360 u vrijednosti od 9.201.777 KM, gotovih ostalih 907.501 u vrijednosti od 3.708.508 KM, magistralnih lijekova 238 u vrijednosti od 1.245 KM, lijekova koji sadrže opojne droge 11.878 u vrijednosti od 51.988 KM. U ručnoj prodaji izdato je gotovih lijekova 616.608 u vrijednosti od 2.357.075 KM i magistralnih lijekova 41.125 u vrijednosti od 123.157 KM.

Prema rješenjima Ministarstva zdravstva dostavljenim do kraja 2011-e godine registrovano je 115 apoteka sa ograncima i depoima u privatnom sektoru. Od ukupnog broja registrovanih apoteka, ogranaka i depoa u okviru privatnog sektora za 2011 godinu, 47 privatnih apoteka dostavilo je izvještaje o radu apoteka i prometu i potrošnji lijekova u apotekama po opštinama, a to su:

- Apoteka “Ajla” – Lukavac – Poljice
- Apoteka “Zdravlje” – Živinice
- Apoteka “Mahmutovac”- Gračanica
- Apoteka “Mediflor” - Živinice sa ograncima i depoima (ukupno 3)
- Apoteka “Stari Grad” – Tuzla
- Apoteka “Iris” – Lukavac
- Apoteka “Iris-Farm” – Lukavac
- Apoteka “Galen Plant” – Tuzla
- Apoteka “Dur-Farm” – Sapna sa ograncima i depoima (ukupno 4)
- Apoteka “Amara” – Srebrenik
- Apoteka “Higia” – Tuzla
- Apoteka “Green” – Tuzla
- Apoteka “Anea” – Tuzla
- Apoteka “Ćerimagić” – Gračanica
- Apoteka “Lijek” - Tuzla
- Apoteka “IBN-SINA” – Tuzla sa ograncima i depoima (ukupno 10)
- Apoteka “Eurofarm-Edal”- Tuzla sa ograncima i depoima (ukupno 4)
- Apoteka “Os Pharm” – Kalesija sa ograncima i depoima (ukupno 9)
- Apoteka “Alma”- Tuzla
- Apoteka “Lamele” – Gračanica
- Apoteka “Eurorarm-Centar”, Ilidža – Tuzla
- Apoteka “Miapharm” - Kalesija

Od ukupno registrovanih apoteka u privatnom sektoru 59,13% nije dostavilo zakonom predviđene informacije.

2. BOLNIČKO - STACIONARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

4.1. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara

Parametar broja postelja na jednog doktora medicine i zdravstvenog tehničara po odjeljenjima UKC Tuzla, općim bolnicama i stacionarima Tuzlanskog kantona posmatran je prema broju izvršioca doktora medicine i zdravstvenih tehničara i posteljnim kapacitetima.

4.1.1. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara

Na jednog doktora medicine bilo je u prosjeku 3,95 postelje. Registrovano je najviše postelja na jednog doktora medicine na neonatologiji i palijativnoj njezi. Jedan zdravstveni tehničar prosječno je opterećen sa 1,50 postelja. U 2011. godini zdravstveni tehničari su najviše opterećeni na neonatologiji. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara posteljama po odjeljenjima u 2011. godini u bolničkim kapacitetima na području Tuzlanskog kantona prikazana je u *tabeli 19*.

Tabela 19. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara posteljama po odjeljenjima u bolničkim kapacitetima na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini.

Rbr.	Odjeljenje	Broj postelja	
		Na doktora	Na zdravstvenog tehničara
1.	Interno	3,88	1,33
2.	Ftiziološko	5,22	2,00
3.	Pedijatrijsko	3,17	1,46
4.	Hirurško	4,26	1,42
5.	Klinika za neurohirurgiju	4,29	1,88
6.	Klinika za plastičnu i maksilofacijalnu hirurgiju	3,75	2,14
7.	Ginekološko	4,22	1,55
8.	Akušersko	6,36	2,06
9.	Infektivno	4,00	1,67
10.	ORL	3,73	1,41
11.	Oftamološko	2,79	1,50
12.	Neurološko	3,10	1,29
13.	Psihijatrijsko	3,89	1,89
14.	Dermatovenerologija	2,67	1,23
15.	Ortopedsko	4,76	1,14
16.	Fizijatrijsko	10,00	2,90
17.	Anestezija	0,60	0,35
18.	Kardiovaskularna hirurgija	2,83	0,93
19.	Klinika za neonatologiju	75,00	4,41
20.	Centar palijativne njege-hospis	20,00	1,82
21.	Klinika za onkologiju, hematologiju i radioterapiju	3,56	1,36
Ukupno		3,95	1,50

4.1.2. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja u Općoj bolnici Gračanica

U Općoj bolnici Gračanica u 2011. godini jedan doktor medicine prosječno je opterećen sa 5,94 postelja po odjeljenjima, a sa 1,77 postelja jedan zdravstveni tehničar. Registrovano je najviše postelja na jednog doktora medicine na neurologiji. Zdravstveni tehničari su najviše opterećeni na internom. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja po odjeljenjima Opće bolnice Gračanica prikazana je u *tabeli 20*.

Tabela 20. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja po odjeljenjima Opće bolnice Gračanica u 2011. godini

Rbr.	Naziv javno zdravstvene ustanove	Broj postelja	
		na doktora medicine	na zdravstvenog tehničara
1.	Interno	6,50	2,89
2.	Pedijatrija i neonatologija	2,33	1,40
3.	Hirurgija	4,80	1,71
4.	Ginekologija	6,00	2,00
5.	Akušerstvo	0,00	1,11
6.	Neurologija	12,00	1,50
7.	Anestezija	5,00	1,67
Ukupno-prosjek		5,94	1,77

4.1.3. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja u stacionaru doma zdravlja Gradačac

U stacionaru doma zdravlja Gradačac u 2011. godini jedan doktor medicine prosječno je opterećen sa 10 postelja, a sa 3,33 postelje jedan zdravstveni tehničar. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja u Stacionaru doma zdravlja Gradačac prikazana je u tabeli 21.

Tabela 21. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja u Stacionaru DZ Gradačac u 2011. godini

Rbr.	Naziv javno zdravstvene ustanove	Broj postelja	
		na doktora medicine	na zdravstvenog tehničara
1.	Ginekologija	0,00	5,00
2.	Akušerstvo	5,00	2,50
Ukupno-prosjek		10,00	3,33

4.1.4. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja u Banji „Ilidža” Gradačac

U Banji “Ilidža” Gradačac u 2011. godini jedan doktor medicine prosječno je opterećen sa 37,5 postelja, a sa 6,82 postelje jedan zdravstveni tehničar. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja u Banji “Ilidža” Gradačac prikazana je u tabeli 22.

Tabela 22. Opterećenost doktora medicine i zdravstvenih tehničara brojem postelja u Banji “Ilidža” u 2011. godini

Rbr.	Naziv javno zdravstvene ustanove	Broj postelja	
		na doktora medicine	na zdravstvenog tehničara
1.	Fizikalna medicina i rehabilitacija	37,50	6,82

4.2. Kapaciteti bolničko stacionarne zdravstvene zaštite

4.2.1. Dužina i ishod liječenja bolesnika i kapaciteti UKC u Tuzli

Ukupan broj postelja koji posjeduje UKC Tuzla u 2011. godini je 1.351. U 2011. godini liječenih i ispisanih bolesnika bilo je 46.494, a neispisanih 644 bolesnika. Ispisanim bolesnicima pruženo je 329.803 bolno opskrbnih dana. Broj umrlih je 1.763 i prosječno u odnosu na broj liječenih bolesnika je 3.78% umrlih. U UKC Tuzla u 2011. godini registruje se i 120 bolesnika koji su se liječili na Psihijatriji – dnevnoj bolnici i koji su ostvarili 5.815 bolno opskrbnih dana liječenja. Dužina i ishod liječenja bolesnika i kapaciteti UKC u Tuzli u 2011. godini prikazani su u *tabeli 23*.

Tabela 23. Dužina i ishod liječenja bolesnika i kapaciteti UKC u Tuzli za 2010. godini

Rbr.	Odjeljenje - Klinika	Postelja	Liječenih bolesnika	Neispisanih bolesnika	BOD-a ispisanih	Umrlih	% Umrlih u odnosu na ispisanane
1	Interno	191	6.493	120	60.835	486	7,48
2	Ftiziološko	94	1.746	78	31.222	217	12,43
3	Pedijatrsko	126	3.071	21	17.080	31	1,01
4	Hirurško	121	4.665	45	30.333	87	1,86
5	Klinika za neurohirurgiju	30	716	4	5.537	13	1,82
6	Klinika za maksilofacijalnu i plastičnu hirurgiju	30	1.355	6	5.032	1	0,07
7	Ginekološko	59	2.192	21	8.348	4	0,18
8	Akušersko	55	5.334	39	14.829		0,00
9	Infektivno	60	1.602	25	16.194	20	1,25
10	O R L	41	1.277	9	6.123	11	0,86
11	Oftalmološko	39	2.887	2	9.732		0,00
12	Neurološko	50	1.643	33	15.969	297	18,08
13	Psihijatrsko	70	1.150	56	22.000	8	0,70
14	Dermatovenerološko	16	459	5	3.842	1	0,22
15	Ortopedsko	81	2.245	35	17.101	46	2,05
16	Fizijatrsko	50	778	48	18.485	1	0,13
17	Anestezija	31	871	13	5.862	159	18,25
18	Kardiovaskularna hirurgija	65	2.060	12	9.773	41	1,99
19	Neonatalogija	65	4.118	32	9.481	18	0,44
20	Centar palijativne njege- hospis	20	651	10	4.759	262	40,25
21	Klinika za onkologiju, hematologiju i radioterapiju	57	1.371	30	17.266	60	4,38
UKUPNO :		1.351	46.684	644	329.803	1.763	3,78
Psihijatrija- dnevna bolnica			120	17	5.815		

U UKC Tuzla u 2011. godini na 1.000 stanovnika prosječno je bilo 93,51 ispisanih bolesnika i 2,71 postelja. Prosječna dužina liječenja u UKC Tuzla iznosila je 7,06 dana, a prosječna zauzetost posteljnog fonda iznosila je 66,88%. Pacijenti su najduže boravili na fizikalnoj medicini, psihijatriji, pneumoftiziologiji, i onkologiji, hematologiji i radioterapiji. Veliku zauzetost posteljnog fonda prikazuju fizikalna medicina pneumoftiziologija i neurologija. Iskorištenost kapaciteta UKC Tuzla u 2011. godini prikazana je u *tabeli 24*.

Tabela 24. Iskorištenost kapaciteta UKC - u Tuzla u 2011. godini

Rbr.	Odjeljenje - Klinika	Na 1000 stanovnika		Prosječna	
		Broj liječenih ispisanih	Broj postelja	Dužina liječenja	Zauzetost post. fonda
1	Interno	13,01	0,38	9,37	87,26
2	Pneumoftizilogija	3,50	0,19	17,88	91,00
3	Pedijatrija	6,15	0,25	5,56	37,14
4	Hirurško	9,34	0,24	6,50	68,68
5	Klinika za neurohirurgiju	1,43	0,06	7,73	50,57
6	Klinika za maksilofacijalnu i plastičnu hirurgiju	2,71	0,06	3,71	45,95
7	Ginekološko	4,39	0,12	3,81	38,76
8	Akušersko	10,68	0,11	2,78	73,87
9	Infektivno	3,21	0,12	10,11	73,95
10	O R L	2,56	0,08	4,79	40,92
11	Oftalmološko	5,78	0,08	3,37	68,37
12	Neurološko	3,29	0,10	9,72	87,50
13	Psihijatrijsko	2,30	0,14	19,13	86,11
14	Dermatovenerološko	0,92	0,03	8,37	65,79
15	Ortopedsko	4,50	0,16	7,62	57,84
16	Fizijatrijsko	1,56	0,10	23,76	101,29
17	Anestezija	1,74	0,06	6,73	51,81
18	Kardiovaskularna hirurgija	4,13	0,13	4,74	41,19
19	Neonatalogija	8,25	0,13	2,30	39,96
20	Centar palijativne njege- hospis	1,30	0,04	7,31	65,19
21	Klinika za onkologiju, hematologiju i radioterapiju	2,75	0,11	12,59	82,99
UKUPNO :		93,52	2,71	7,06	66,88
Psihijatrija- dnevna bolnica					

4.2.2. Dužina i ishod liječenja bolesnika i kapaciteti u ostalim ustanovama stacionarnog tipa (Stacionar DZ Gradačac, OB Gračanica, i Banja "Ilidža" Gradačac)

U 2011. godini ostale bolnice, banje i stacionari na području Kantona raspolagale su sa 261 posteljom.

U posmatranom periodu liječeno je i ispisano 7,483 pacijenata i neispisano 40 pacijenata koji su nastavili liječenje u 2011. godini. Ostvareno je ukupno 58.111 bolno opskrbnih dana ispisanih pacijenata.

U toku 2011. godine u ostalim bolnicama i stacionarima na području Tuzlanskog kantona umrlo je 123 pacijenta.

U Centru za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Banja Ilidža" Gradačac tokom 2011. godine registrovano je 150 postelja koje opslužuju 4 doktora, 1 zdravstveni tehničar sa visokom stručnom spremom, 4 zdravstvena tehničara sa višom i 17 zdravstvenih tehničara sa srednjom stručnom spremom.

U Centru za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju registrovano je 3.206 pacijenata, a pruženo je 38.717 bolno opskrbna dana.

Prosječna zauzetost posteljnog fonda u Centru za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju je 70,72%, a prosječna dužina liječenja 12 dana.

Dužina i ishod liječenja bolesnika i iskorištenost kapaciteta opšte bolnice Gračanice, Stacionara ginekologije i akušerstva Gradačac i Banje Iliđza Gradačac prezentirana je u *tabeli 25*.

Tabela 25. Dužina i ishod liječenja bolesnika i iskorištenost kapaciteta opštih bolnica i stacionara na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Rbr.	Jzu Odjeljenje	Broj postelja	Broj ispisanih	Broj ne ispisanih bolesnika	Broj BOD- a	Broj umrlih	Umrli u odnosu na ispisanane	Prosječna dužina liječenja	Zauzetost posteljnog fonda
I	Stacionar Gradačac	10	323	4	2.047	0	0,00	6,34	56,08
1	Ginekologija	5	235	4	1.896	0	0,00	8,07	103,89
2	Akušerstvo	5	88	0	151	0	0,00	1,72	8,27
II	Opća bolnica Gračanica	101	3954	36	17.347	123	3,11	4,39	47,06
1	Interno	26	1.134	11	6.524	88	7,76	5,75	68,75
2	Pedijatrija	7	293	5	1.509	0	0,00	5,15	59,06
3	Hirurgija	24	891	12	2.851	4	0,45	3,20	32,55
4	Ginekologija	12	336	1	1.596	0	0,00	4,75	36,44
5	Akušerstvo	10	447	6	1.015	0	0,00	2,27	27,81
6	Neurologija	12	453	1	3.226	31	6,84	7,12	73,65
7	Neonatologija	10	400	0	626	0	0,00	1,57	17,15
III	“Banja Iliđza” Gradačac	150	3.206	0	38.717	0	0,00	12,08	70,72
1	Fizijatrija	150	3.206	0	38.717	0	0,00	12,08	70,72
	Sve ukupno	261	7.483	40	58.111	123	1,64	7,77	60,99

4.2.3. Dužina i ishod liječenja bolesnika i kapaciteti u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona

Sve ustanove bolničke zdravstvene zaštite na području Kantona raspolagale su sa 1.612 postelja što je u odnosu na 2010. godinu smanjenje.

U 2011. godini liječeno je i ispisan 54.167 bolesnika i neispisano 684 bolesnika koji su nastavili liječenje u 2012. godini.

U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona u 2011. godini na 1000 stanovnika prosječno je bilo 108 ispisanih bolesnika i 3,22 postelje.

U toku 2011. godine u svim ustanovama bolničke zdravstvene zaštite na području Kantona izvršeno je 18.188 hirurških operacija.

Ostvareno je ukupno 387.914 bolno opskrbna dana. U UKC Tuzla u okviru bolničkih kapaciteta u 2011. godini registruje se i 120 bolesnika koji su se liječili na Psihijatriji u dnevnoj bolnici i koji su ostvarili 5.815 bolno opskrbnih dana liječenja.

U toku 2011. godine umrlo je 1.886 bolesnika, od kojih je 49 ili 2,6% obdukovano.

Dužina i ishod liječenja bolesnika i iskorištenost kapaciteta bolnica i stacionara na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini prikazana je u *tabeli 26*.

Tabela 26. Dužina i ishod liječenja u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Klinika-Odjeljenje	Broj postelja	Broj ispisanih bolesnika			Za ispisane bolesnike		Broj neispisanih bolesnika
		Svega	Od toga		Broj dana liječenja	Broj hirurških operacija	
	Umrlo		Obduk.				
Interno	217	7.627	574	4	67.359	0	131
Ftiziološko	94	1.746	217	2	31.222	0	78
Pedijatrijsko	133	3.364	31	1	18.589	515	26
Hirurško	145	5.556	91	1	33.184	4.474	57
Klinika za neurohirurgiju	30	716	13	1	5.537	607	4
Klinika za plastičnu i maksilofacijalnu hirurgiju	30	1.355	1	0	5.032	1.318	6
Ginekološko	76	2.763	4	0	11.840	1.771	26
Akušersko	70	5.869	0	0	15.995	3.131	45
Infektivno	60	1.602	20	0	16.194	0	25
O R L	41	1.277	11	0	6.123	1.010	9
Oftalmološko	39	2.887	0	0	9.732	2.617	2
Neurološko	62	2.096	328	1	19.195	0	34
Psijatrijsko	70	1.150	8	1	22.000	0	56
Dermatovenerološko	16	459	1	0	3.842	0	5
Ortopedsko	81	2.245	46	3	17.101	1.974	35
Fizijatrijsko	200	3.984	1	0	57.202	0	48
Anestezija	31	871	159	29	5.862	0	13
Kardiovaskularna hirurgija	65	2.060	41	1	9.773	701	12
Neonatologija	75	4.518	18	3	10.107	0	32
Centar palijativne njege-dječiji hospis	20	651	262	1	4.759	0	10
Klinika za onkologiju, hematologiju i radioterapiju	57	1.371	60	1	17.266	0	30
Ukupno	1.612	54.167	1.886	49	387.914	18.118	684
Psijatrija- dnevna bolnica		120			5.815		17

Prosječna dužina liječenja je 7,16 dana, a prosječna zauzetost posteljnog fonda je 65,93%. Prosječna dužina liječenja i prosječna dužina liječenja računata je samo za ostvarene dane liječenja ispisanih bolesnika, prezentirana je u tabeli 27.

Tabela 27. Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Klinika-Odjeljenje	Dužina liječenja	Zauzetost posteljnog fonda
Interno	8,83	85,04
Ftiziološko	17,88	91,00
Pedijatrisko	5,53	38,29
Hirurško	5,97	62,70
Klinika za neurohirurgiju	7,73	50,57
Klinika za plastičnu i maksilofacijalnu hirurgiju	3,71	45,95
Ginekološko	4,29	42,68
Akušersko	2,73	62,60
Infektivno	10,11	73,95
O R L	4,79	40,92
Oftalmološko	3,37	68,37
Neurološko	9,16	84,82
Psijatrijsko	19,13	86,11
Dermatovenerološko	8,37	65,79
Ortopedsko	7,62	57,84
Fizijatrijsko	14,36	78,36
Anestezija	6,73	51,81
Kardiovaskularna hirurgija	4,74	41,19
Neonatologija	2,24	36,92
Centar palijativne njege-dječiji hospis	7,31	65,19
Klinika za onkologiju, hematologiju i radioterapiju	12,59	82,99
	7,16	65,93

Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2008, 2009, 2010. i 2011. godini prikazana je u tabeli 28.

Tabela 28. Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2008, 2009, 2010. i 2011. godini

Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti	2008	2009	2010	2011	odnos 2011/2010 godina
Broj postelja	1.466	1.544	1.631	1.612	98,84
Broj ispisanih na 1000 stanovnika	109	107	107	108	100,93
Broj postelja na 1000 stanovnika	2,94	3,09	3,26	3,22	98,77
Broj ostavrenih BOD-a	389.092	374.113	390.652	387.914	99,30
Prosječna dužina ležanja	7,19	6,99	7,29	7,16	98,22
Prosječna zauzetost posteljnog fonda	72,71	66,38	65,62	65,93	100,47

**PROSTOR I LOKALITETI
ZDRAVSTVENIH USTANOVA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA**

Rbr	Naziv zdravstvene ustanove	Lokaliteti
		<i>Ukupno</i>
1	DOM ZDRAVLJA BANOVICI	Dom zdravlja Banovići Treštenica - PM Ambulanta Borac Selo Banovići- PM Pribitkovići - PM Oskova Ježevac Ribnica Seona - PM Omazići Čubrić
2	DOM ZDRAVLJA ČELIĆ	<i>Ukupno</i> Dom zdravlja Čelić Vražići - PM Humci -PM Šibošnica -PM
3	DOM ZDRAVLJA DOBOJ ISTOK	<i>Ukupno</i> Velika Brijesnica - PM Mala Brijesnica - PM Stanić Rijeka - PM Lukavica Rijeka - PM
4	DOM ZDRAVLJA GRAČANICA	<i>Ukupno</i> Dom zdravlja Gračanica Miričina - PM Donja Orahovica - PM Gornja Orahovica - PM Stjepan Polje - PM Lukavica - PM Malešići - PM Soko Džakule - PM Doborovci - PM Prijeko Brdo Škahovica Vranovići
5.	DOM ZDRAVLJA I STACIONAR GRADAČAC	<i>Ukupno</i> Stacionar Dom zdravlja Gradačac Vučkovci - PM Zelinja - PM Međeđa Donja -PM Srnice – PM Mionica - PM
Rbr	Naziv zdravstvene ustanove	Lokaliteti
6.	DOM ZDRAVLJA KALESIIJA	<i>Ukupno</i> Dom zdravlja Kalesija Tojšići - PM

		Hrasno Donje Vukovije Donje Međaš - PM Memići - PM Gojčin
		<i>Ukupno</i>
7.	DOM ZDRAVLJA KLADANJ	Dom zdravlja Kladanj Stupari - PM Tuholj - PM
		<i>Ukupno</i>
8.	DOM ZDRAVLJA LUKAVAC	Dom zdravlja Lukavac Milino Selo Turija - PM Prokosovići Gnojnica - PM Donje Poljice - PM Gornje Poljice - PM Puračić - PM Panjik Duboštica - PM Jaruške GIKIL - PM Sisecam soda Rudnik - PM Devetak
		<i>Ukupno</i>
9.	DOM ZDRAVLJA SREBRENİK	Dom zdravlja Srebrenik Brezik Podorašje - PM Tinja - PM Duboki Potok - PM Seona - PM Sladna - PM Špionica - PM
		<i>Ukupno</i>
10.	DOM ZDRAVLJA TEOČAK	Dom zdravlja Teočak Snježnica – PM Bilalići - PM
		<i>Ukupno</i>
11.	DOM ZDRAVLJA TUZLA	Dom zdravlja Tuzla Husino - PM Ljubače - PM Gornji Pasci - PM Kiseljak - PM Slavinovići - PM Par Selo -PM Dokanj - PM Breške - PM Gornja Tuzla - PM Mramor - PM Bukinje - PM Simin Han –PM Lipnica – PM Mikrostanica - PM Previle - PM Tušanj Solana

		Termoelektrana HAK Mihatovići - PM Kovačevo selo - PM Sjenjak - PM Solina - PM Dobrnja – PM
		<i>Ukupno</i>
12.	DOM ZDRAVLJA SAPNA	Dom zdravlja Sapna Rastošnica - PM Nezuk - PM Međeđa - PM Vitinica - PM Goduš - PM Klisa
		<i>Ukupno</i>
13.	DOM ZDRAVLJA ŽIVINICE	Dom zdravlja Živinice Podgajevi – Kuljan - PM Đurđevik - PM Tupkovići - PM Gračanica - PM Lukavica Donja Dubrave Gornje-ambulanta rudnik-PM Dubrave Donje - PM Stari Đurđevik- Kovači- PM Priluk - PM Suha - PM Šerići - PM Živinice Gornje Višća Gornja Svojat - PM Donja Višća Bučik Šišići
14.	BANJA "ILIDŽA" GRADAČAC	
15.	ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO TK TUZLA	
16.	KLINIČKI CENTAR TUZLA	
17.	OPĆA BOLNICA GRAČANICA	

- PM- ambulanta porodične medicine

VII EVALUACIJA REALIZACIJE PROGRAMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

1. UVOD

Program zdravstvene zaštite osiguranih lica Tuzlanskog kantona predstavlja skup mjera i akcija koje se organizovano provode u cilju unapređenja – očuvanja zdravlja i liječenja oboljelih. Program zdravstvene zaštite polazi od demografskih i higijensko epidemioloških prilika, zdravstvenog stanja stanovništva, dostignutog nivoa razvijenosti i organizovanosti zdravstvene zaštite, standarda i normativa zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja te finansijskih mogućnosti i sredstava koja se namjenski putem Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona izdvajaju za finansiranje zdravstvenog sistema. Program zdravstvene zaštite osiguranih lica Tuzlanskog kantona predstavlja temeljni akt za regulisanje obaveza javnih zdravstvenih ustanova prema stanovnicima – korisnicima zdravstvene zaštite. Isti se upotrebljava za potpisivanje ugovora o pružanju usluga zdravstvene zaštite između javnih zdravstvenih ustanova i Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona te praćenje, evaluaciju i ocjenu izvršenja Programa javnih zdravstvenih ustanova prema regulisanim obavezama i ugovorima.

Programom zdravstvene zaštite se usmjeravaju aktivnosti u pravcu zadovoljenja potreba i zahtjeva stanovništva za zdravstvenom zaštitom, izbjegava stihijnost i neorganizovanost u provođenju zdravstvene zaštite, te zadaci svode u realne, ostvarljive i kvalitetne usluge zdravstvene zaštite u cijelini. Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona Programme zdravstvene zaštite sačinjava od 1985. godine u skladu sa statističkim istraživanjima od interesa za Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona

1.1. Programiranje zdravstvene zaštite

Programiranje zdravstvene zaštite kroz zdravstvene ustanove, službe i djelatnosti zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona podrazumjeva podjelu sadržaja rada primarne, sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite između nosilaca zdravstvene djelatnosti sa ciljem da obim i sadržaj, razmještaj i razvoj kapaciteta, njihova opremljenost i iskorištenost, broj i struktura kadrova i njihova osposobljenost budu u funkciji efikasne zdravstvene zaštite. Programiranjem zdravstvene zaštite obuhvataju se svi potrebni resursi (timovi, strukturu timova, kadrovi i usluge) kao i aktivnosti zdravstvenih djelatnosti na svim nivoima.

Primarna zdravstvena zaštita obuhvata zdravstvenu zaštitu primarnog, sekundarnog konsultativno specijalističkog i sekundarnog i tercijarnog dijagnostičkog vanbolničkog nivoa zdravstvene zaštite. U okviru programiranja primarne zdravstvene zaštite planskim putem obezbjeđuje se preventivna i promotivna uloga i funkcija tima porodične medicine kao planskog opredjeljenja u okviru rekonstrukcije primarne zdravstvene zaštite.

Sekundarni nivo zdravstvene zaštite osiguranika obezbjeđen je kroz usluge konsultativno specijalističkih djelatnosti, kroz sekundarnu stomatologiju i dijagnostiku i bolničku zdravstvenu zaštitu, a praćenje izvršenja Programa određeno je na osnovu izvještaja o broju pruženih usluga koji se registruje tekućom evidencijom i radnim angažmanom svakog nosioca tima.

Tercijarni nivo zdravstvene zaštite osiguranika obezbjeđen je kroz usluge konsultativno specijalističkih djelatnosti, dijagnostiku i bolničku zdravstvenu zaštitu tercijarnog nivoa, a praćenje izvršenja Programa određeno je na osnovu izvještaja o broju pruženih usluga koji je registruje tekućom evidencijom i radnim angažmanom svakog nosioca tima.

Bolnička zdravstvena zaštita programira se za sadržaj opće i kantonalne bolnice i klinike, a zdravstvenu zaštitu u stacionarnim ustanovama osigurana lica ostvaruju u odgovarajućoj stacionarnoj

ustanovi na području Kantona, na osnovu uputnice izabranog doktora medicine odnosno stomatologije osim u hitnim slučajevima kada se liječenje ostvaruje bez uputnice, ali se uputnica obezbjeđuje naknadno. Pružaoci usluga bolničkog nivoa zdravstvene zaštite za osigurana lica svih uzrasta obezbjeđuju usluge kroz bolničku zdravstvenu zaštitu nivoa opće, kantonalne bolnice i kliničkog centra.

Programirana stacionarna zdravstvena zaštita nivoa prati se na jedinstven način putem obrazca prilagođenog za automatsku obradu podataka – bolesničko statističkog listića, koji se primjenjuje u svim bolničkim i kliničkim djelatnostima osim porodiljstva. Ovi obrazci su jedinstveni za područje cijele FBiH, utvrđeni aktima Zavoda za javno zdravstvo FBiH, a dio pokazatelja finansijske prirode prilagođen sistemu programiranja i praćenja na području Tuzlanskog kantona. Obrazci se popunjavaju u stacionarnim ustanovama kod prijema bolesnika na bolničko liječenje sa podacima koji su sadržani u prijemnom-matičnom listu, po završenom liječenju - otpustu bolesnika na bolničkom – kliničkom odjeljenju sa podacima iz istorije bolesti, otpusnice ili otpusnog pisma, što doktor koji je tretirao pacijenta svojim potpisom i faksimilom i ovjerava, u obračunskoj – faktornoj službi se na bazi podataka iz tačke 1 i 2 vrši finansijska obrada podataka i utvrđuje vrijednost liječenja za dotičnog pacijenta. U sistemu automatske obrade podataka ovi podaci se kvartalno izlistavaju i ujedno predstavljaju osnovnu finansijsku dokumentaciju pri praćenju u izradi evaluacije bolničke zdravstvene zaštite stacionarnog tipa.

1.2. Praćenje izvršenja Programa

Praćenje izvršenja Programa vrši se preko dokumentacije (izvještaja o radu, kadru i uslugama) koju javne zdravstvene ustanove dostavljaju Zavodu za javno zdravstvo. Na osnovu programa zdravstvene zaštite i izvještaja o radu za svaku programiranu djelatnost Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona daje prijedlog ocjene izvršenja programa zdravstvene zaštite.

1.3. Evaluacija Programa zdravstvene zaštite

Evaluacija kao skup procedura ocjenjuje proces i rezultat, te predstavlja stav neprekidnog ispitivanja i dobivanja informacija. Evaluacija kao kontinuirani proces podrazumjeva planiranje, primjenu procedura, evaluaciju rezultata i donošenje odluka.

1.4. Realizacija

Realizacija cjelokupnog Programa zdravstvene zaštite u 2011. godini praćena je kvartalno po kumulativnom principu prema novoj utvrđenoj metodologiji. I u narednom periodu ovaj dokument će biti solidna osnova za praćenje funkcionisanja sistema zdravstva u Tuzlanskom kantonu jer ocjena realizacije programa zdravstvene zaštite vodi ka racionalnijem korištenju resursa i unapređenju zdravstvene zaštite i zdravstvenog stanja stanovništva u svim opštinama i zdravstvenom sistemu Tuzlanskog kantona uopšte.

2. ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE IZ OBAVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

Od načina na koji način korisnik zdravstvene zaštite ulazi u zdravstveni sistem i gdje zadovoljava zdravstvene potrebe i podjela zdravstvene zaštite izvršena je po nivoima.

2.1. Primarna zdravstvena zaštita

Primarna zdravstvena zaštita je efikasnija ukoliko je u stanju smanjiti broj pacijenata koje nepotrebno šalje do sekundarnog i tercijarnog nivoa. Educirani timovi porodične medicine trebali bi sami zbrinjavati najveći dio zahtjeva za zdravstvenom zaštitom.

Od doktora porodične medicine se očekuje da preuzme ulogu «vratar» za korišćenje višeg nivoa zdravstvene zaštite. Projekat porodične medicine koji se implementira na području Tuzlanskog kantona ima za cilj da unaprijedi zdravstvenu zaštitu na primarnom nivou i da obezbjedi efikasniju i kvalitetniju zdravstvenu zaštitu za korisnika i smanjenje troškova u zdravstvu.

Stanje resursa u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Primarna zdravstvena zaštita organizovana je kroz rad 13 domova zdravlja raspoređenih po opštinama Tuzlanskog kantona.

U toku 2011. godine primarna zdravstvena zaštita je registrovala je rad na 215 punktova i 325 ordinacija. U okviru primarne zdravstvene zaštite rad stomatološke zdravstvene zaštite registrovan je sa 61 stomatološkom stolicom na 32 punkta.

U okviru primarne zdravstvene zaštite rad u djelatnosti zdravstvene zaštite žena registrovan je na 13 punktova i u 31 ordinaciji. Zdravstvena zaštita u porodičnoj medicini u javnim zdravstvenim ustanovama Domovi zdravlja pružala se na 107 punktova i u 194 ordinacije.

U skladu sa reformskim trendovima organizuje se porodična medicina. Ugovoreni timovi porodične medicine registrovali su za 2011. godinu 358.822 osigurana lica što je 79,5% ukupnog broja osiguranih lica Tuzlanskog kantona.

Za finansiranje porodične medicine iz sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja u 2011. godini prijavljeno je 200 timova porodične medicine.

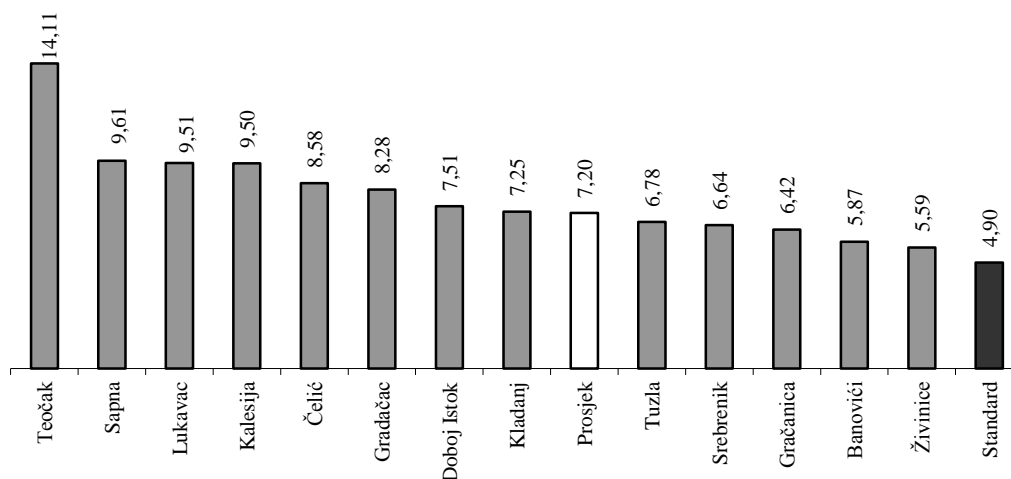
Centar za mentalnu rehabilitaciju registruje rad na 10 punktova i 11 ordinacija, dok se djelatnost medicinske rehabilitacije obezbjeđuje na 13 punktova.

3. EFIKASNOST RADA

Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja zdravstvenih ustanova primarnog nivoa zdravstvene zaštite i evaluacije Programa primarne zdravstvene zaštite za 2011. godinu, registrovan je slijedeći obim usluga po djelatnostima zdravstvene zaštite:

3.1. Porodična medicina – opredjeljena osigurana lica

Radni tim u djelatnosti porodične medicine prema standardima i normativima zdravstvene zaštite treba da obezbjedi 4,9 usluga po korisniku godišnje. U 2011. godini u okviru porodične medicine registrovano je prosječno 7,20 usluga porodične medicine po opredjeljenom osiguranom licu. Na osnovu rezultata praćenja izvršenja programa zdravstvene zaštite u 2011. godini, evidentno je da je prosječan broj usluga pruženih od strane jednog tima po opredjeljenom osiguranom licu iznad broja usluga predviđenog standardom. U 2011. godini u okviru porodične medicine registrovano je prosječno 7,20 usluga porodične medicine po opredjeljenom osiguranom licu. Prosječan broj usluga po opredjeljenom osiguranom licu registrovan u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona prikazan je u *grafikonu 1*.

Grafikon 1. Broj usluga po opredjeljenom osiguranom licu za porodičnu medicinu po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Dobnim skupinama osiguranika obuhvaćenim djelatnošću porodične pruženo je prosječno usluga po osiguranom licu:

- 6,98 usluga u dobnoj skupini od 0-6 godina,
- 3,32 usluga u dobnoj skupini od 7-19 godina,
- 6,72 usluga u dobnoj skupini od 20-64 godina i
- 13,06 usluga u dobnoj skupini preko 65 godina.

3. 2. Djelatnosti zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica

Zdravstvena zaštita za osigurana lica koja se nisu opredjelila za timove porodične medicine se pruža u okviru djelatnosti: zdravstvene zaštite stanovništva 20 i više godina, polivalentne patronaže, zdravstvene zaštite predškolske djece i zdravstvene zaštite školske djece i omladine. U opštinama: Doboj Istok i Kladanj ne evidentiraju se usluge djelatnosti za neopredjeljeno stanovništvo jer je stanovništvo ovih opština u potpunosti obuhvaćeno porodičnom medicinom (tabela 1).

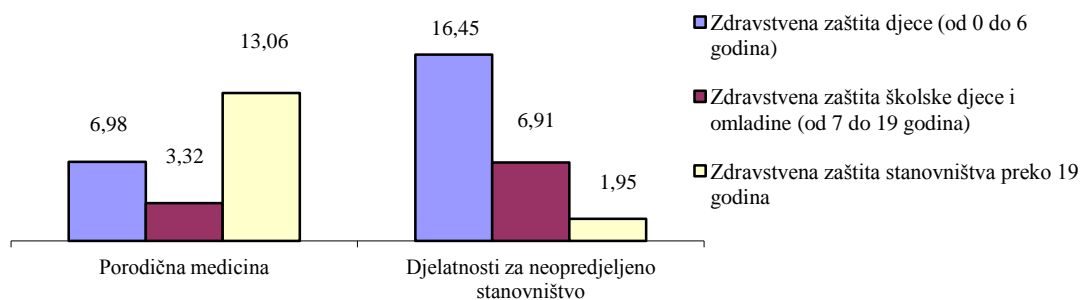
Tabela 1. Broj usluga po osiguraniku u djelatnostima zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011.godini

Vrsta zdravstvene zaštite	USLUGE POKORISNIKU													
	Banovići	Čelić	Doboj Istok	Gračanica	Gradacac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice	Ukupno
Zdravstvena zaštita stanovništva 20 i više godina	0,84	0,00		1,94	5,58	2,89		0,31	0,00	0,47	0,00	1,26	0,00	1,95
Polivalentna patronaža	0,67	0,00		0,36	0,17	1,19		0,00	0,00	0,71	0,00	0,74	18,07	1,03
Zdravstvena zašt. predšk. djece (od 0 do 6 god.)	8,74	0,00		12,56	25,21	11,98		11,88	0,00	14,07	0,00	17,80	36,78	16,45
Zdrav. zašt. škol. djece i omladine (od 7-19 god.)	1,31	0,00			4,59	4,94		5,60	0,00	4,27	0,00	13,71	0,00	6,91

U djelatnostima zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica u 2011. godini pruženo je prosječno po osiguranom licu:

- 1,03 usluge polivalentne patronaže (standard 0,36 usluga po korisniku godišnje);
- 16,45 usluga zdravstvene zaštite djece 0-6 godina (standard 6 usluga po korisniku godišnje);
- 1,95 usluga zdravstvene zaštite stanovništva preko 19 godina (standard 3,6 usluga po korisniku godišnje);
- 6,91 usluga zdravstvene zaštite školske djece i omladine (standard 3,4 usluga po korisniku godišnje);

Registrovani broj usluga po osiguraniku u oblasti zdravstvene zaštite djece predškolskog i školskog uzrasta je konstanto veći u djelatnostima zdravstvene zaštite za neopredjeljene osiguranike nego u porodičnoj medicini. Registrovani broj usluga po osiguraniku u oblasti zdravstvene zaštite odraslog stanovništva u djelatnosti porodične medicine je veći u odnosu na djelatnosti zdravstvene zaštite za neopredjeljene osiguranike. Razlog razlike u broju pruženih usluga po osiguranom licu u ovim djelatnostima je problem registracije osiguranih lica u odnosu na dobnu strukturu po timovima porodične medicine (grafikon 2).

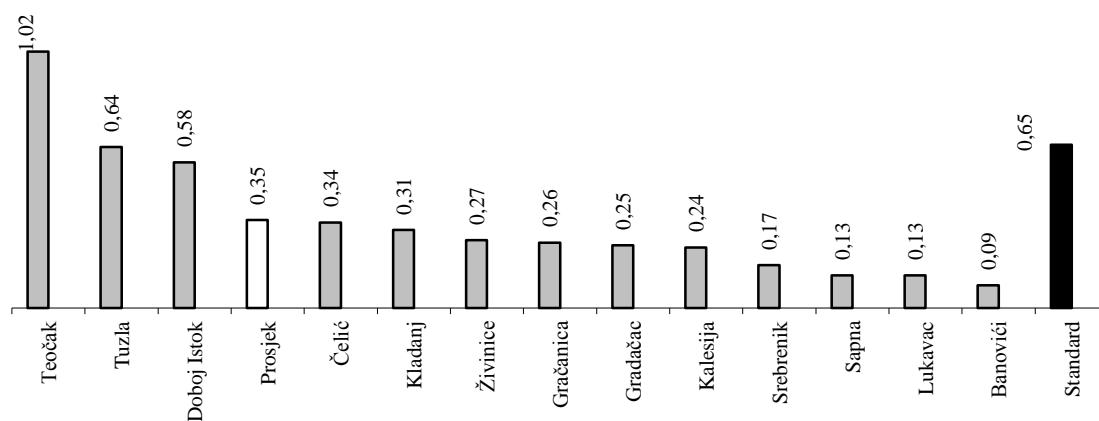

Grafikon 2. Registrovani broj usluga po osiguraniku zdravstvene zaštite predškolske i školske djece, te odraslog stanovništva na području Kantona u 2011. godini

3.3. Ostale djelatnosti primarne zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica:

Usluge zdravstvene njege u kući

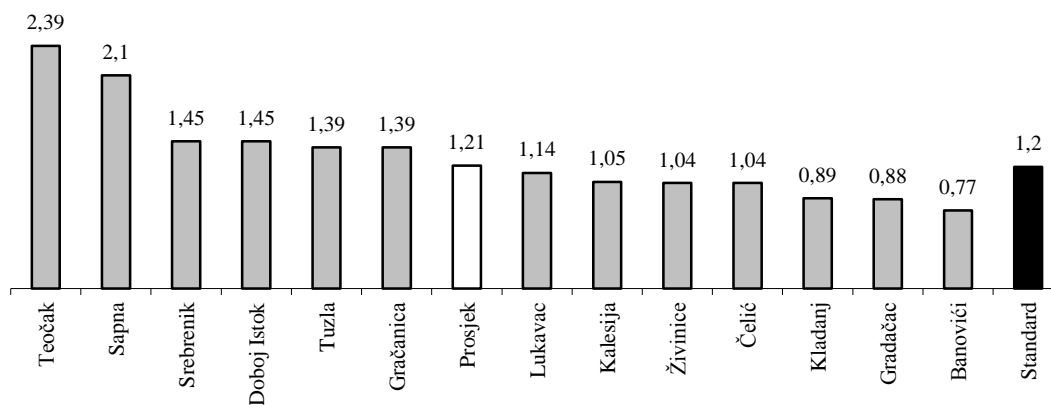
Djelatnošću zdravstvene njege u kući se prema standardu osigurava 0,65 usluga po korisniku godišnje. Prosječan broj usluga zdravstvene njege u kući na području Kantona u 2011. godini iznosi 0,35 (grafikon 3).

Grafikon 3. Broj usluga po osiguranom licu u djelatnosti zdravstvene njege u kući po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Zdravstvena zaštita žena (15 i više godina)

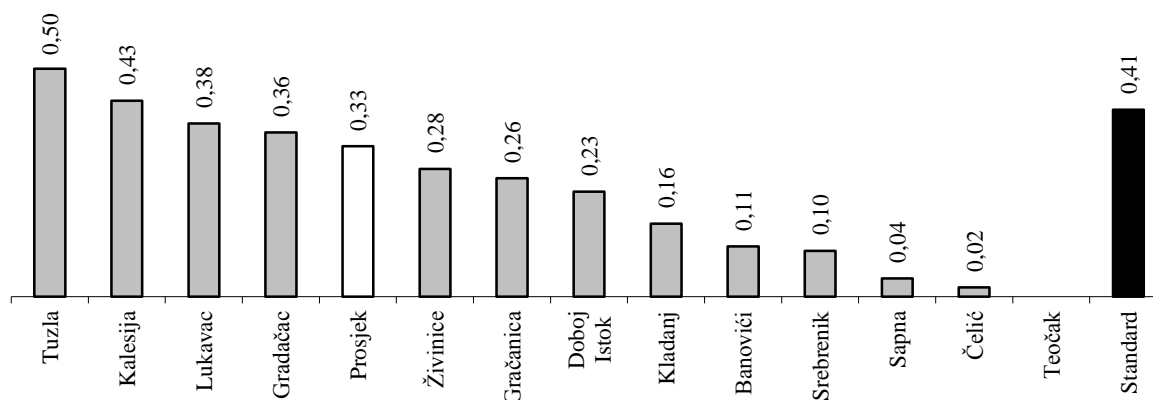
Djelatnošću zdravstvene zaštite žena se prema standardu osigurava 1,2 usluge po korisniku godišnje. Prosječan broj usluga zdravstvene zaštite žena po osiguranom licu registrovan u 2011. godini na području Kantona iznosi 1,21. Prema izjašnjenjima JZU Domova zdravlja za pružanjem zdravstvene zaštite u 2011. godini usluge zdravstvene zaštite žena obezbjeđuju se u svim domovima zdravlja Kantona (grafikon 4).

Grafikon 4. Broj usluga po osiguranom licu u djelatnosti zdravstvene zaštite žena po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

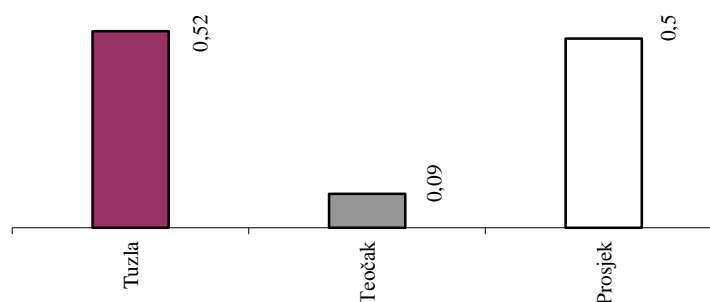
Pneumoftiziološka zdravstvena zaštita

U pneumoftiziološkoj zdravstvenoj zaštiti se prema standardu osigurava 0,41 usluga po korisniku godišnje. Registrovano je prosječno 0,33 usluge po osiguranom licu u ovoj djelatnosti u 2011. godini. Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja za osiguranike sa područja opštine Teočak usluge pneumoftiziološke zdravstvene zaštite su se pružale u Domu zdravlja Tuzla (grafikon 5).

Grafikon 5. Broj usluga po osiguranom licu u pneumoftiziološkoj zdravstvenoj zaštiti po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U Domu zdravlja Tuzla je registrovano prosječno 0,09 usluga po osiguranom licu sa područja opštine Teočak u 2011. godini (grafikon 5a).

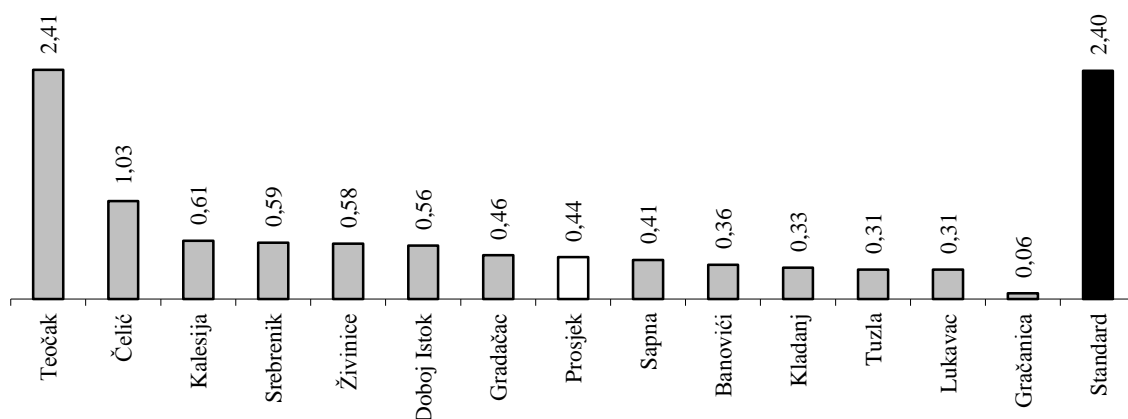

Grafikon 5a. Broj pruženih usluga po osiguranom licu u pneumoftiziološkoj zdravstvenoj zaštiti Doma zdravlja Tuzla prema izjašnjenjima u 2011. godini

Zdravstvena zaštita zuba i usta

Zdravstvena zaštita zuba i usta predškolske djece od 0-6 godina

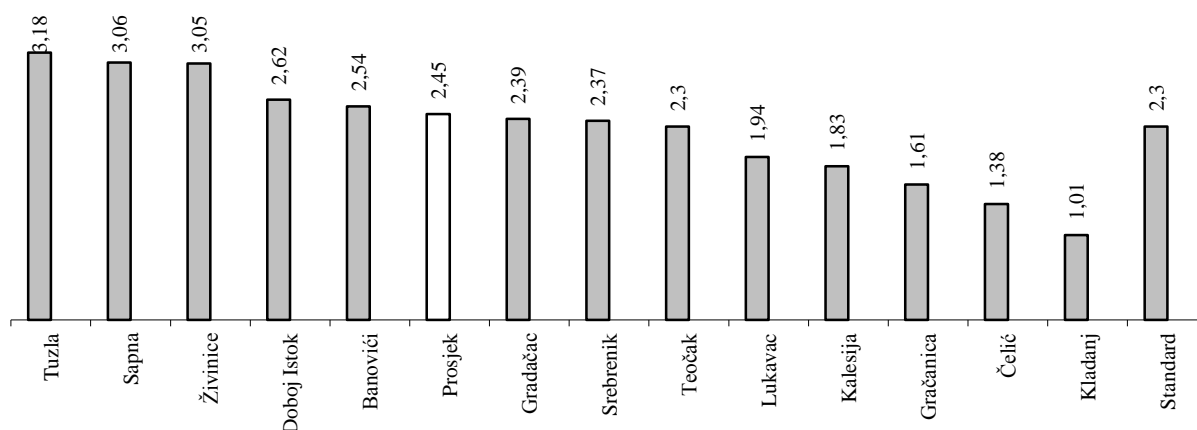
U djelatnosti zdravstvene zaštite zuba i usta predškolske djece registrovano je prosječno 0,44 usluga godišnje po osiguranom licu u 2011 godini što je skoro 6 puta manje u odnosu na standardom predviđen broj usluga, 2,40 (grafikon 6). Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge zdravstvene zaštite zuba i usta predškolskoj djeci pružale su se u svim domovima zdravlja Tuzlanskog kantona.

Grafikon 6. Broj usluga po osiguranom licu u zdravstvenoj zaštiti zuba i usta predškolske djece 0-6 godina po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Zdravstvena zaštita zuba i usta školske djece i omladine 7-19 godina

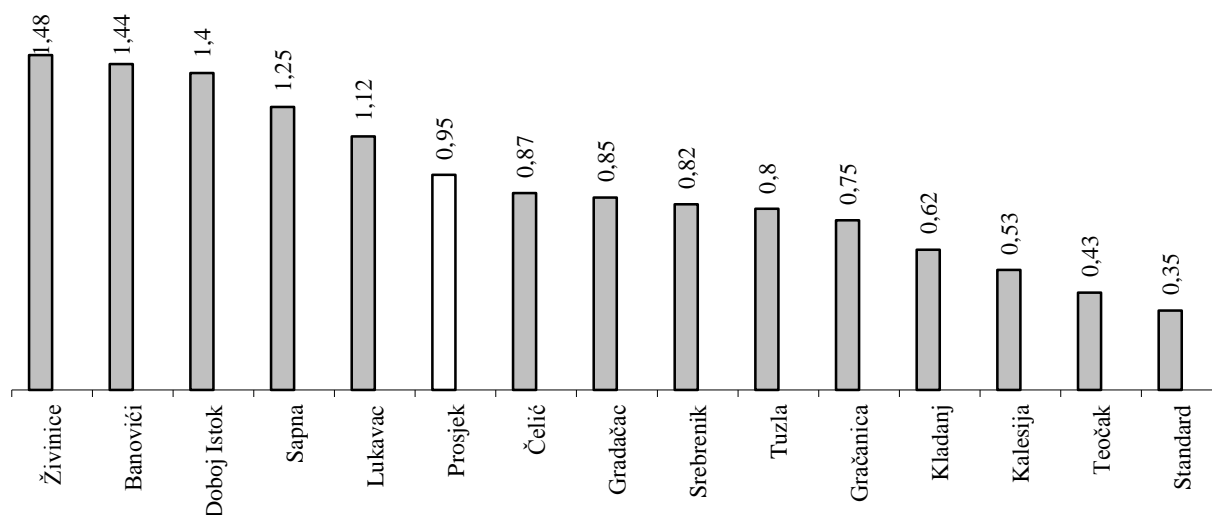
Prosječno je pruženo u 2011. godini 2,45 usluga po osiguranom licu u djelatnosti zdravstvene zaštite zuba i usta školske djece i omladine 7-19 godina. U ovoj djelatnosti se prema standardu osigurava 2,30 usluga po korisniku godišnje. Na osnovu Evaluacije programa zdravstvene zaštite usluge zdravstvene zaštite zuba i usta školske djece i omladine pružale su se u svim domovima zdravlja na području Kantona (grafikon 7).

Grafikon 7. Broj usluga po osiguranom licu u zdravstvenoj zaštiti zuba i usta školske djece i omladine 7-19 godina po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Zdravstvena zaštita zuba i usta odraslih

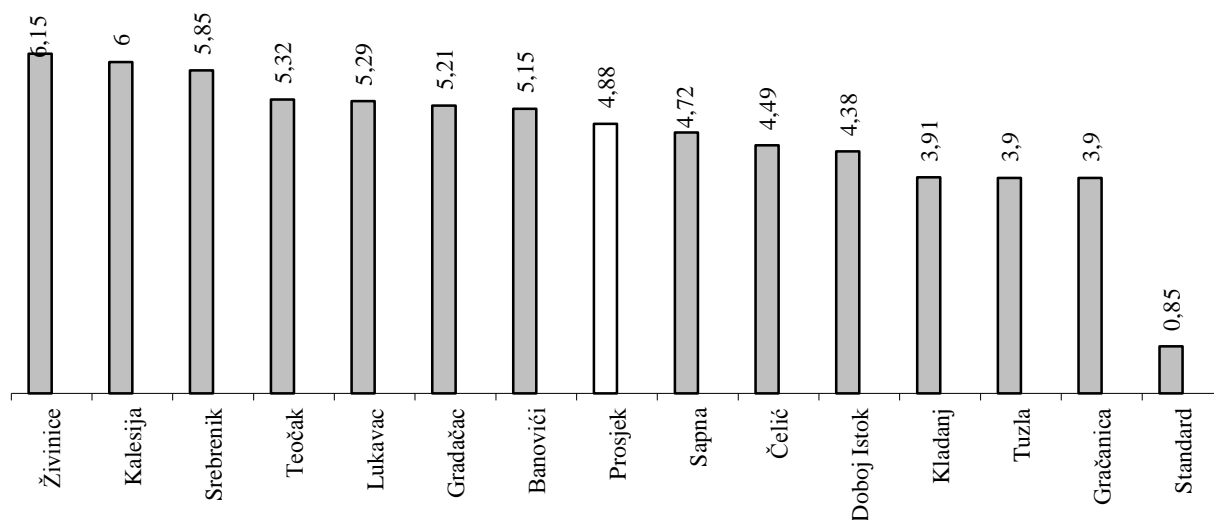
Prosječan broj usluga u zdravstvenoj zaštiti zuba i usta odraslih po osiguranom licu na području Kantona je 0,95. Ovom djelatnošću se prema standardu osigurava 0,35 usluga po korisniku godišnje. Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge zdravstvene zaštite zuba i usta odraslih pružali su svi domovi zdravlja na području Kantona (grafikon 8).

Grafikon 8. Broj usluga po osiguranom licu u zdravstvenoj zaštiti zuba i usta odraslih po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Laboratorijska djelatnost

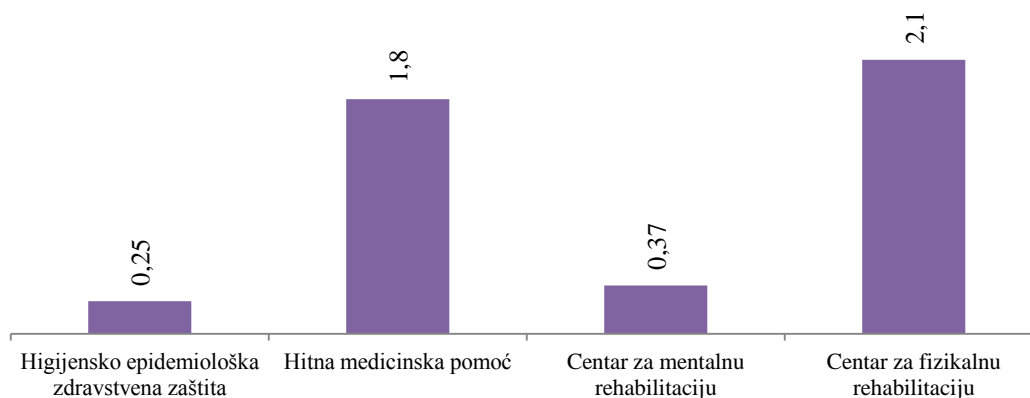
U okviru laboratorijske djelatnosti u 2011. godini pruženo je prosječno 4,88 usluga po osiguranom licu na području Kantona što je znatno više od standarda koji iznosi 0,85 usluga po korisniku godišnje. Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge laboratorijske dijagnostike obezbjeđivali su svi domovi zdravlja na području Tuzlanskog kantona (grafikon 9).

Grafikon 9. Broj usluga po osiguranom licu u laboratorijskoj djelatnosti po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

3.4. Djelatnosti zdravstvene zaštite čije usluge nisu regulisane Standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja

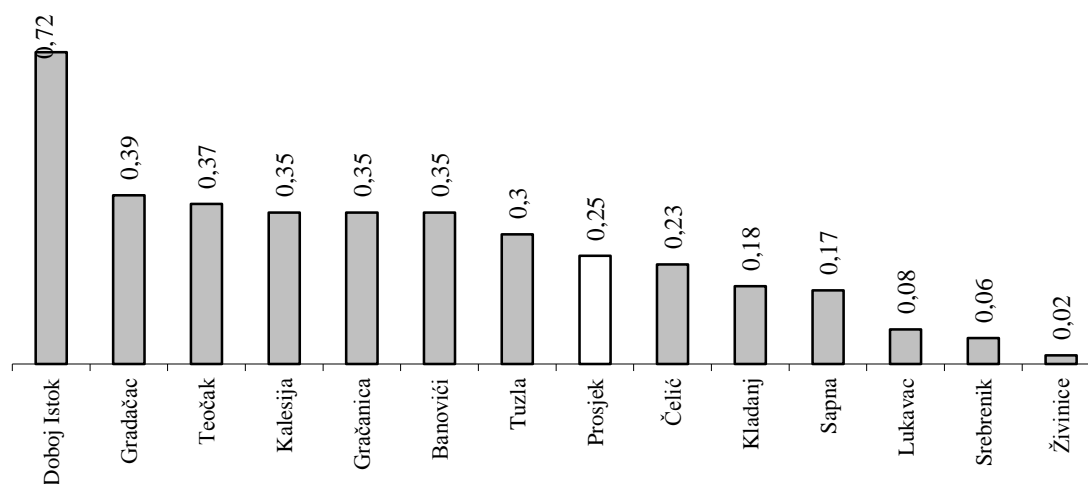
U djelatnostima zdravstvene zaštite čije usluge nisu regulisane standardima i normativima zdravstvene zaštite (higijensko epidemiološka zdravstvena zaštita, hitna medicinska pomoć, centar za mentalnu rehabilitaciju i centar za fizikalnu rehabilitaciju) prosječno registrovan broj usluga po stanovniku i osiguranom licu je prikazan u *grafikonu 10*.

Grafikon 10. Prosječan broj usluga u djelatnostima zdravstvene zaštite koje nisu regulisane standardom po stanovniku i osiguranom licu u 2011. godini

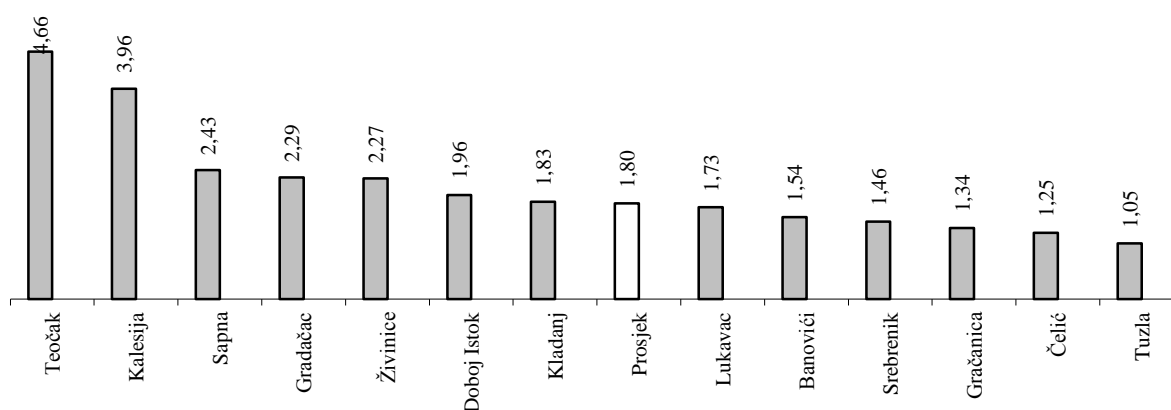
Higijensko epidemiološka zaštita

U toku 2011. godine pruženo je prosječno 0,25 usluga higijensko epidemiološke zaštite po stanovniku na području Kantona. Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge higijensko epidemiološke zaštite obezbjeđivali su svi domovi zdravlja (*grafikon 11*).

Grafikon 11. Broj usluga po stanovniku u higijensko epidemiološkoj zdravstvenoj zaštiti po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Hitna medicinska pomoć

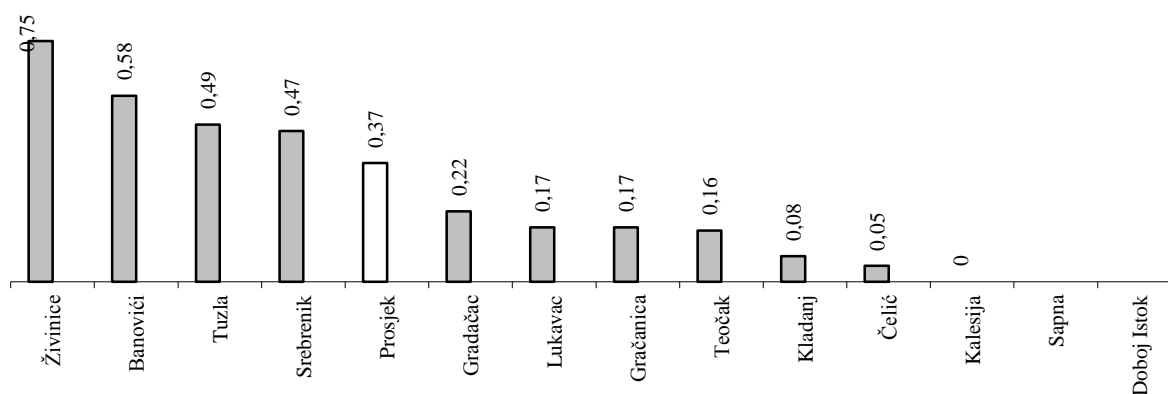

Prosječan broj usluga pruženih u djelatnosti hitne medicinske pomoći po stanovniku na području Kantona iznosi 1,80. Usluge hitne medicinske pomoći obezbjeđivali su svi domovi zdravlja (*grafikon 12*).

Grafikon 12. Broj usluga po stanovniku u hitnoj medicinskoj pomoći po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

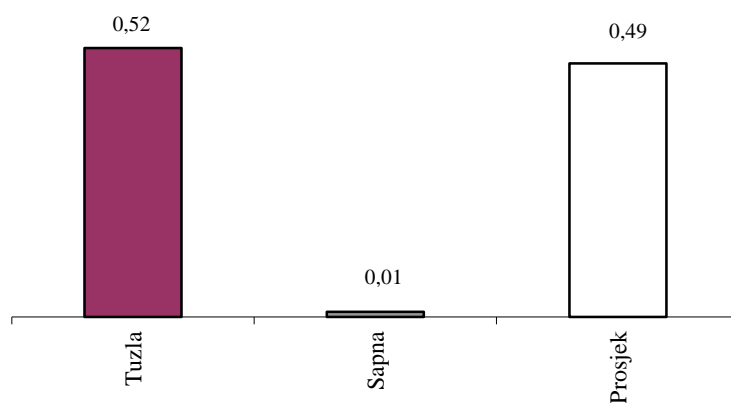
Centar za mentalnu rehabilitaciju

U okviru djelatnosti centra za mentalnu rehabilitaciju pruženo je prosječno 0,37 usluga po osiguranom licu u 2011. godini. Važeći standardi i normativi nisu regulisali standardni broj usluga po osiguranom licu za centar za mentalnu rehabilitaciju ali su regulisali njihovu strukturu. Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge Centra za mentalno zdravlje za opštinu Doboj Istok obezbjeđivale su se u Domu zdravlja Gračanica, a za opštinu Sapna u Domu zdravlja Tuzla, dok je za opštinu Kalesija usluge pružao Dom zdravlja Tuzla po ugovoru. Standardi i normativi zdravstvene zaštite su utvrdili da se za područja za koja nisu osnovani Centri mentalnog zdravlja organizuje specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita iz djelatnosti psihijatrije. U domu zdravlja Tuzla organizovana su oba vida zdravstvene zaštite i centar za mentalno zdravlje i specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita iz psihijatrije sa istim nosiocima timova što za rezultat ima manji broj usluga po osiguranom licu iz razloga što se usluge pružaju na dva nivoa primarnom i specijalističko konsultativnom (*grafikon 13*).

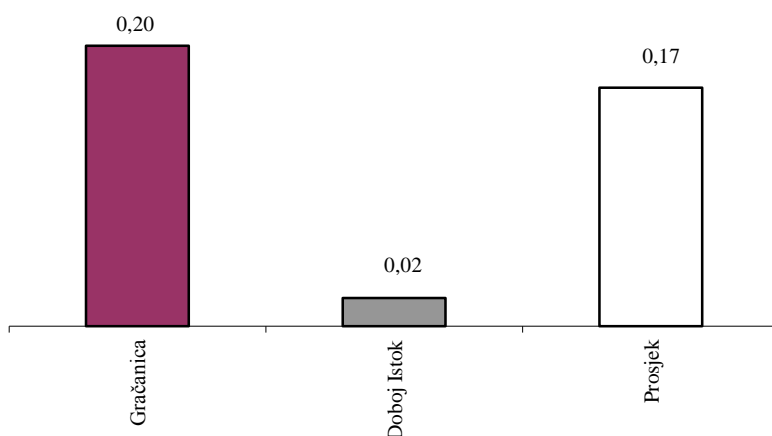
Grafikon 13. Broj usluga po osiguranom licu u Centrima za mentalnu rehabilitaciju po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Prema izjašnjenjima JZU Domova zdravlja Tuzlanskog kantona za pružanjem zdravstvene zaštite u 2011. godini usluge Centra za mentalno zdravlje za osigurana lica opštine Sapna obezbjeđivale su se u Domu zdravlja Tuzla (*grafikon 13 a*).

Grafikon 13a. Broj pruženih usluga po osiguranom licu u Centru za mentalnu rehabilitaciju Doma zdravlja Tuzla prema izjašnjenjima u 2011. godini

Usluge Centra za mentalno zdravlje za osigurana lica opštine Doboj Istok obezbjeđivale su se u Domu zdravlja Gračanica (grafikon 13 b).

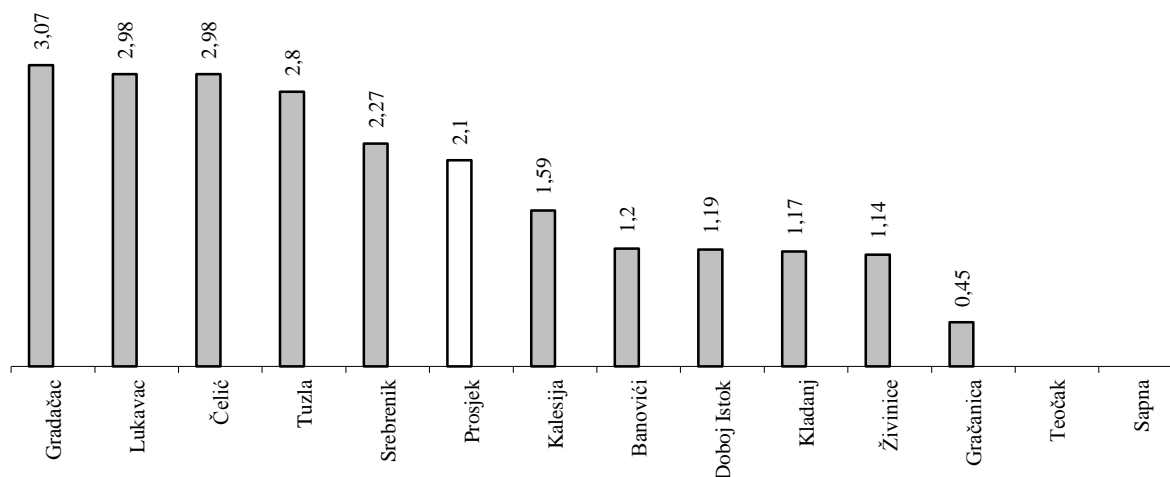

Grafikon 13.b. Broj pruženih usluga po osiguranom licu u Centru za mentalnu rehabilitaciju Doma zdravlja Gračanica prema izjašnjenjima u 2011. godini

Centar za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju

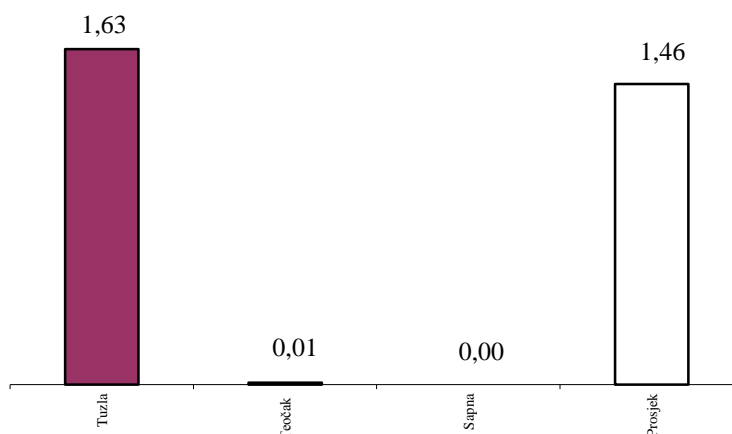
U djelatnosti centara za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju pruženo je prosječno 2,10 usluga po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini. Važeći standardi i normativi nisu regulisali standardni broj usluga po osiguranom licu za centar za fizikalnu rehabilitaciju ali su regulisali njihovu strukturu.

Usluge centra za fizikalnu rehabilitaciju za osiguranike sa područja opština Sapna i Teočak pružale su se u Domu zdravlja Tuzla (grafikon 14).

Grafikon 14. Broj usluga po osiguranom licu u Centrima za fizikalnu rehabilitaciju po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U Domu zdravlja Tuzla pružale su se usluge Centra za fizikalnu rehabilitaciju za osigurana lica sa područja opština Sapna i Teočak (grafikon 14 a).

Grafikon 14 a. Broj pruženih usluga po osiguranom licu u Centru za fizikalnu rehabilitaciju Doma zdravlja Tuzla prema izjašnjenjima u 2011. godini

3.5. Specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita

Specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita pruža se na dva nivoa, sekundarnom i tercijarnom. Domovi zdravlja Tuzlanskog kantona su programirani da pružaju sekundarni nivo konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite kao i Opća bolnica Gračanica i Stacionar Doma zdravlja u Gradačcu (ginekologija i akušerstvo).

Nivo sekundarne i tercijarne specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite pruža Klinički centar Tuzla. Specijalističko konsultativne djelatnosti organizovane su kao posebne organizacione jedinice domova zdravlja iz sljedećih disciplina: interne medicine, pedijatrije, opće hirurgije, otorinolaringologije, dermatovenerologije, pneumoftizilogije, medicine rada, oftalmologije, neurologije i stomatološke zaštite sekundarnog nivoa.

Pokrivenost i obezbjeđenje konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite

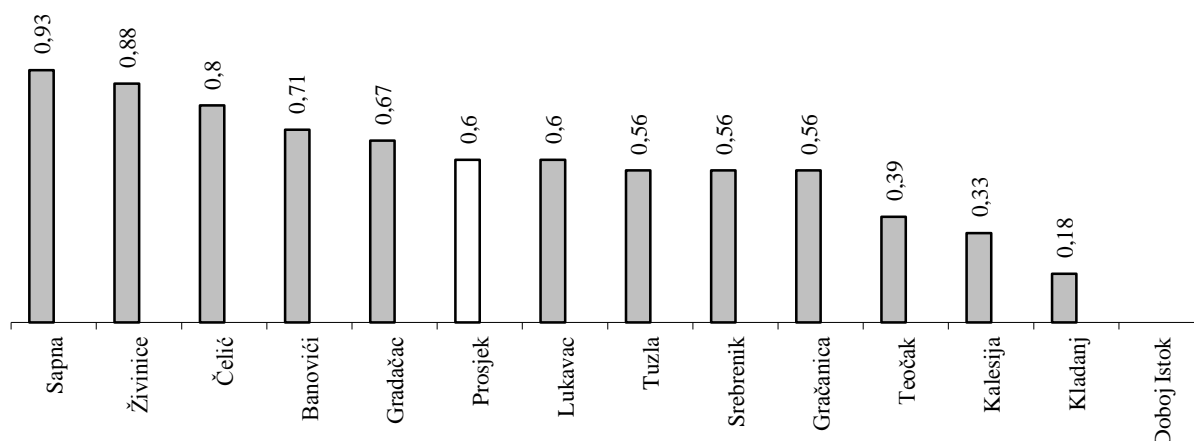
Specijalističko konsultativna vanbolnička zdravstvena zaštita (nivo doma zdravlja) obavljala se na 91 punktu i u 109 ordinacija, a u UKC-u Tuzla na 34 punkta i u 108 ordinacija. Opća bolnica Gračanica je specijalističko konsultativnu zdravstvenu zaštitu u 2011. godini pružala na 8 punktova i u 9 ordinacija. Prema izjašnjenjima javnih zdravstvenih ustanova domova zdravlja Tuzlanskog kantona i evaluacije Programa specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite u 2011. godini registrovano je prosječno usluga specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite u odnosu na osigurana lica:

- 0,60 usluga opšte internističke zdravstvene zaštite po osiguranom licu
- 0,27 usluga pedijatrije po osiguranom licu
- 0,20 usluga opšte hirurgije po osiguranom licu
- 0,35 usluga neurologije po osiguranom licu
- 0,27 usluga otorinolaringologije po osiguranom licu
- 0,67 usluge oftalmologije po osiguranom licu
- 0,63 usluge dermatologije po osiguranom licu
- 0,12 usluga pneumoftiziologije po osiguranom licu
- 0,64 usluge medicine rada po osiguranom licu
- 0,02 usluge bolesti usta po osiguranom licu
- 0,04 usluge bolesti zuba po osiguranom licu
- 0,48 usluga ortodontije po osiguranom licu
- 0,07 usluga pedodontije po osiguranom licu
- 0,05 usluga oralne hirurgije po osiguranom licu
- 0,01 usluga stomatološke protetike po osiguranom licu

Za ovaj nivo zdravstvene zaštite nije definisan standardni broj usluga iz obaveznog zdravstvenog osiguranja.

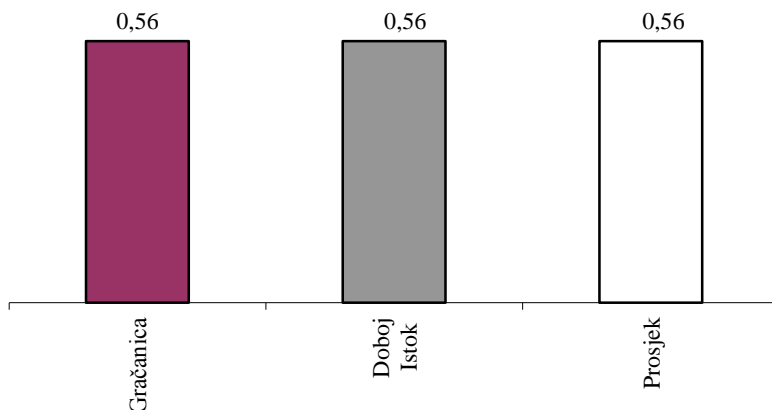
Opća internistička zaštita

U općoj internističkoj zdravstvenoj zaštiti pruženo je 0,60 usluga po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini. Usluge opšte internističke zaštite pružali su svi domovi zdravlja izuzev Doma zdravlja Doboj Istok za koga je usluge interne medicine pružao Dom zdravlja Gračanica (grafikon 15).

Grafikon 15. Broj usluga po osiguranom licu opće internističke zaštite po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

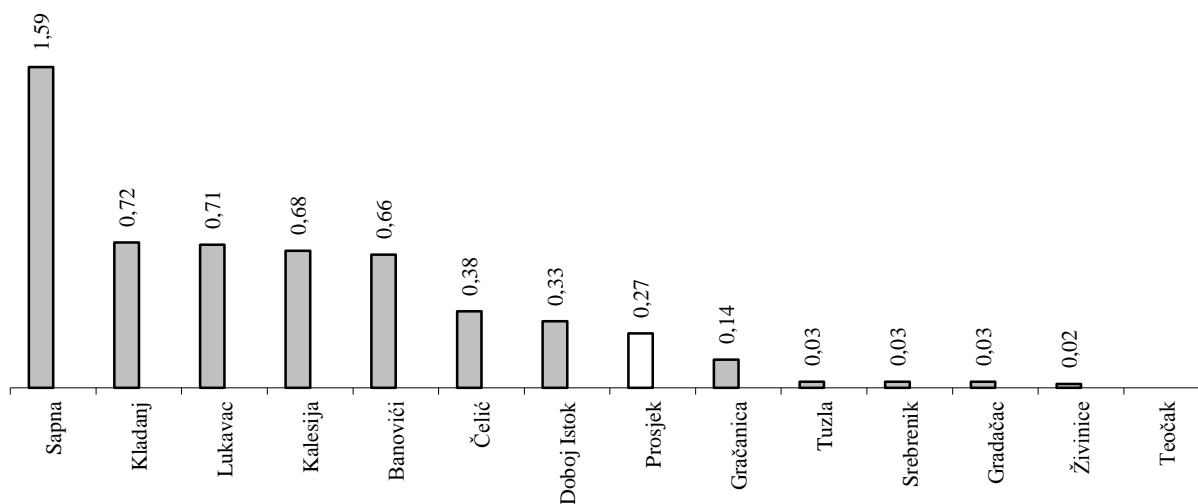
Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge interne medicine za osigurana lica opštine Dobož Istok obezbjeđivale su se u Domu zdravlja Gračanica po privremenoj odluci finansiranja za period I-III 2011. godine, a kasnije u Općoj bolnici Gračanica (grafikon 15 a).

Grafikon 15a. Broj pruženih usluga po osiguranom licu u Općoj internističkoj zdravstvenoj zaštiti Doma zdravlja Gračanica prema izjašnjenjima u 2011. godini

Pedijatrija

U djelatnosti pedijatrije pruženo je prosječno 0,27 usluga po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini. Usluge pedijatrije pružale su se u svim domovima zdravlja izuzev u Domu zdravlja Teočak za koga je usluge pedijatrije pružao Dom zdravlja Tuzla (grafikon 16).

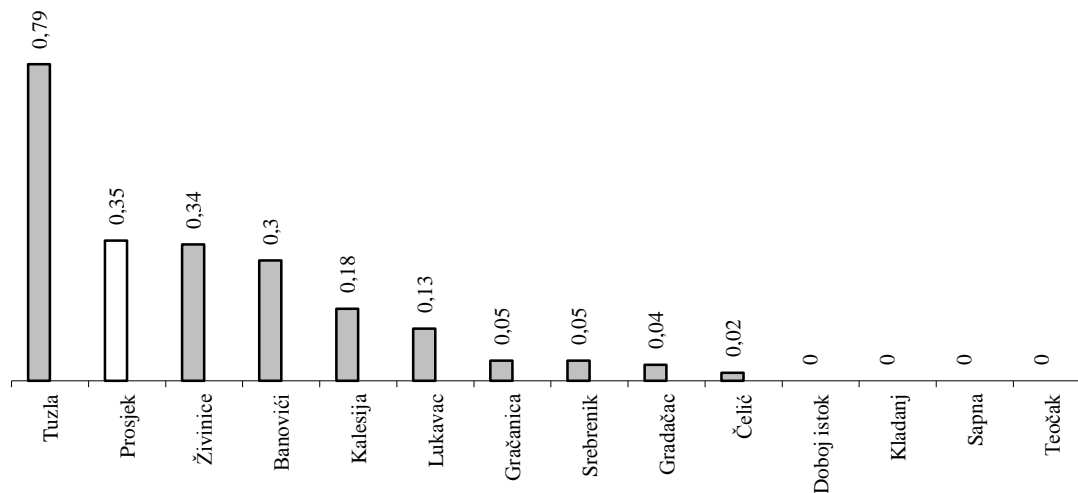
Grafikon 16. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost pedijatrije po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Opšta hirurgija

Prosječan broj usluga pruženih po osiguranom licu u djelatnosti opšte hirurgije u 2011. godini iznosi 0,20. Usluge opšte hirurgije trebali su obezbjeđivati domovi zdravlja Lukavac, Tuzla i Živinice. Evaluacijom Programa zdravstvene zaštite opštu hirurgiju su pružali timovi u Domovima zdravlja Lukavac i Živinice, a u Domu zdravlja Tuzla nisu evidentirane usluge opće hirurgije, ali se registruju se usluge ortopedije.

Neurologija

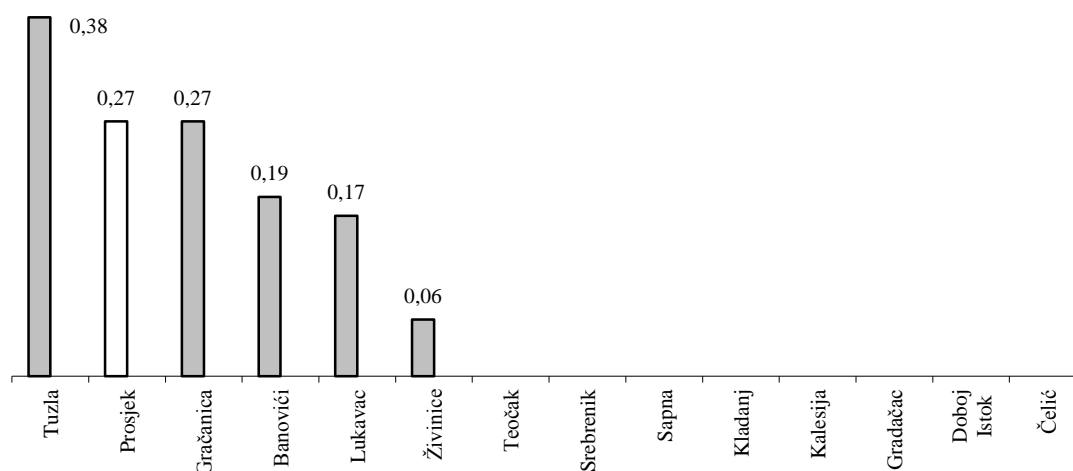
U 2011. godini u djelatnosti neurologije prosječno je pruženo 0,35 usluga po osiguranom licu. Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge neurologije za osigurana lica sa područja opštine Doboj Istok obezbjeđivale su se u UKC-u Tuzla po privremenoj odluci o finansiranju za prva tri mjeseca 2011. godine, a kasnije u Općoj bolnici Gračanica. Usluge za osiguranike sa područja opština Kladanj i Sapna pružale su se u UKC-u Tuzla, a za osiguranike sa područja opštine Teočak u Domu zdravlja Tuzla (*grafikon 17*).

Grafikon 17. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost neurologije po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Otorinolaringologija

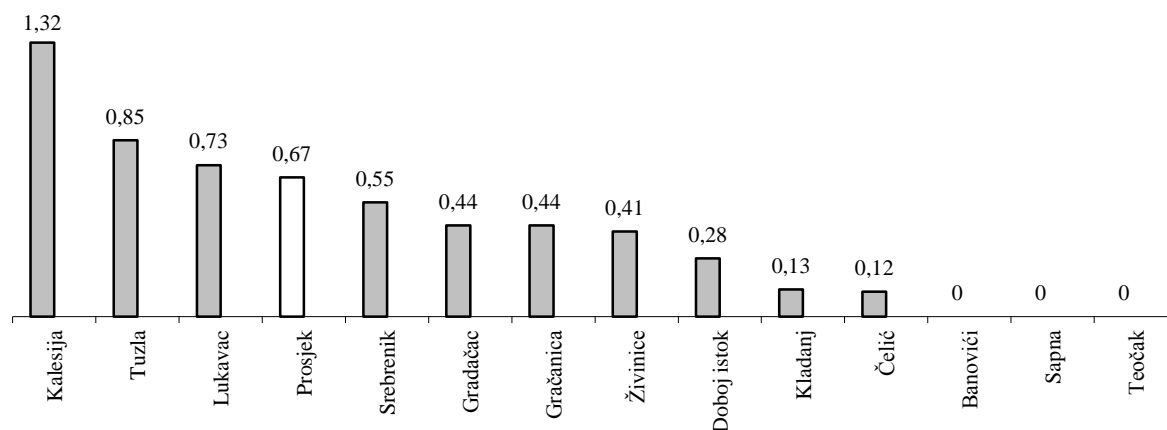
Prosječan broj pruženih usluga otorinolaringologije po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini je 0,27. U 2011. godini usluge za osiguranike sa područja opština Čelić, Doboj Istok, Gradačac, Kladanj, Sapna i Srebrenik pružale su se u UKC-u Tuzla, a usluge za osiguranike sa područja opština Kalesija i Teočak u Domu zdravlja Tuzla (*grafikon 18*).

Grafikon 18. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost ORL po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Oftalmologija

U djelatnosti oftalmologije pruženo je prosječno po osiguranom licu 0,67 usluga po osiguranom licu u 2011. godini. Usluge za osigurana lica sa područja opštine Sapna obezbjeđivale su se u UKC-u Tuzla, a za osigurana lica sa područja opština Banovići i Teočak u Domu zdravlja Tuzla (grafikon 19).

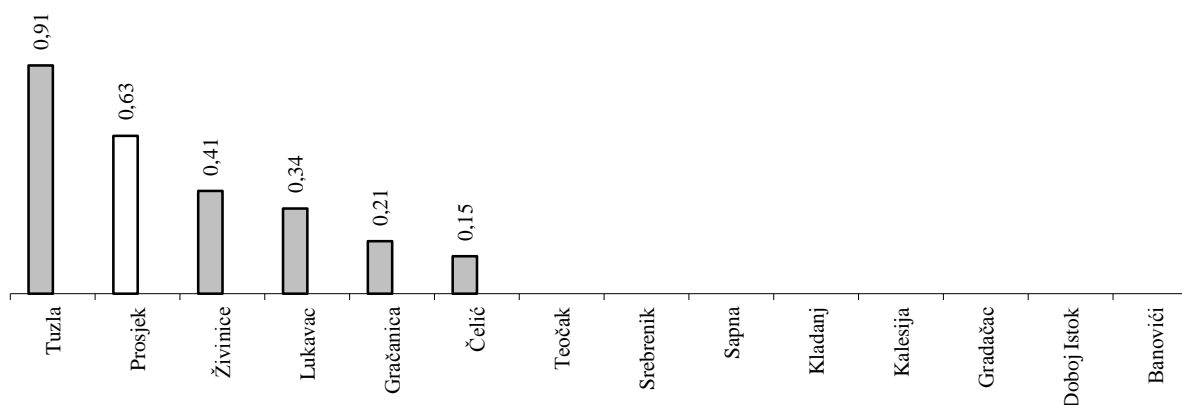

Grafikon 19. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost oftalmologije po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Dermatovenerologija

Prosječan broj usluga dermatovenerologije po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini je 0,63. U 2011. godini usluge za osiguranike sa područja opština Doboj Istok, Gradačac, Kladanj, Sapna i Srebrenik pružale su se u UKC Tuzla, a usluge za osigurana lica sa područja opština Banovići i Kalesija pružale su se u Domu zdravlja Tuzla.

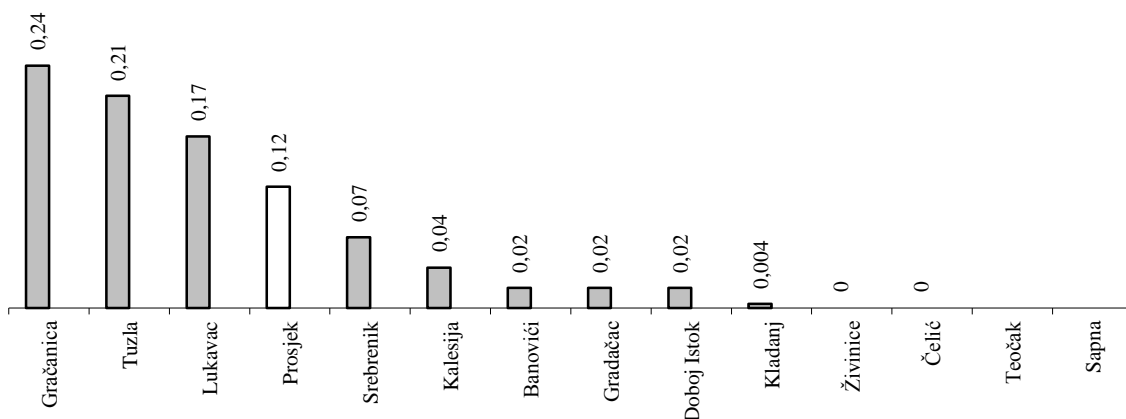
Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja u 2011. godini usluge dermatovenerologije za osigurana lica sa područja opštine Teočak obezbjeđivale su se u Domu zdravlja Tuzla po privremenoj odluci o finansiranju za prva tri mjeseca 2011. godine, a kasnije u UKC-u Tuzla (grafikon 20).

Grafikon 20. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost dermatovenerologije po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Pneumoftizijologija

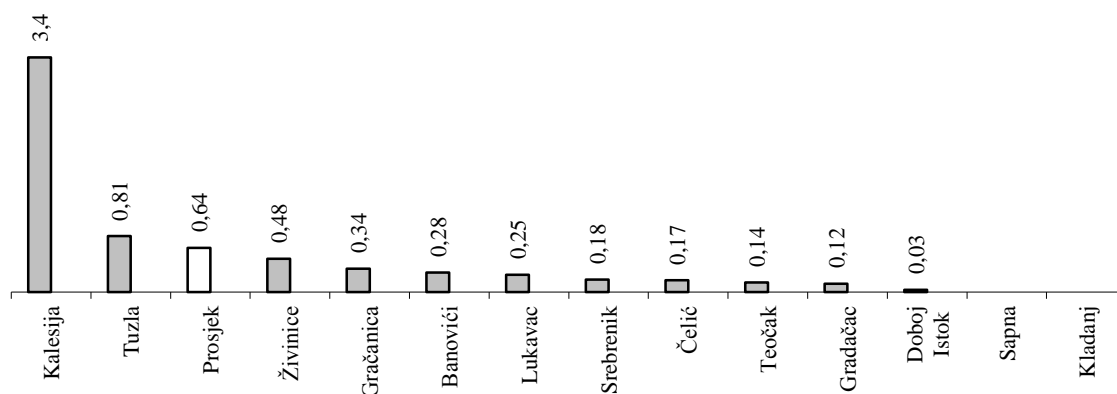
U djelatnosti pneumoftizijologije pruženo je prosječno 0,12 usluga po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini. Za osigurana lica sa područja opštine Sapna u 2011. godini usluge ove djelatnosti pružale su se u UKC-u Tuzla, a za osigurana lica sa područja opštine Teočak u Domu zdravlja Tuzla. U posmatranom periodu Domovi zdravlja Čelić i Živinice ne registruju pružanje usluga pneumoftizijologije specijalističko konsultativnog sekundarnog nivoa (grafikon 21).

Grafikon 21. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost pneumoftizijologije po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Medicina rada

Prosječan broj usluga po osiguranom licu pružen u djelatnosti medicine rada na području Kantona u 2011. godini je 0,64. Usluge za osigurana lica sa područja opštine Sapna trebale su se na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja za 2011. godinu pružati u Domu zdravlja Tuzla, a za osigurana lica sa područja opštine Kladanj u Domu zdravlja Živinice (grafikon 22).

Grafikon 22. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost medicine rada po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Bolesti usta

U 2011. godini usluge bolesti usta pružane su sa prosječnim brojem od 0,02 usluga po osiguranom licu. Dom zdravlja Tuzla je obezbjeđivao ovaj vid zdravstvene zaštite za osigurana lica sa područja opština Banovići, Čelić, Gradačac, Kladanj, Kalesija, Sapna i Teočak. Prosječan broj usluga registrovanih po osiguranom licu u domovima zdravlja iznosi: za Doboj Istok 0,024, za Gračanicu 0,014, za Srebrenik 0,001, za Tuzlu 0,03 i za Živinice 0,04. U domu zdravlja Lukavac se ne registrira pružanje usluga bolesti usta

Bolesti zuba

U djelatnosti bolesti zuba u 2011. godini pruženo je prosječno 0,04 usluga po osiguranom licu. Dom zdravlja Tuzla obezbjeđuje ovaj vid zdravstvene zaštite za osigurana lica sa područja opština Kladanj, Sapna i Teočak. Na osnovu Informacije o provedenom postupku ugovaranja za 2011. godinu osigurana lica sa područja opština Čelić i Gradačac su ovaj vid zdravstvene zaštite ostvarivala u matičnim ustanovama za prva tri mjeseca 2011. godine u uslovima privremenog finansiranja, a kasnije su za osigurana lica ovih opština usluge pružane u Domu zdravlja Tuzla. Prosječan broj pruženih usluga po osiguranom licu u domovima zdravlja iznosi: za Banoviće 0,02, za Doboj Istok 0,08, za Gračanicu 0,03, za Kalesiju 0,08, za Srebrenik 0,001, za Tuzlu 0,01 i za Živinice 0,15. U domu zdravlja Lukavac se ne registrira pružanje usluga bolesti zuba

Ortodoncija

Prosječan broj usluga ortodonticije po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini iznosi 0,48. Usluge za osigurana lica sa područja opština Banovići, Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Kalesija, Kladanj, Sapna, Srebrenik, Teočak i Živinice pružale su se u Domu zdravlja Tuzla. Od domova zdravlja koji su se opredijelili da će pružati usluge ortodonticije ostvaren je prosječan broj usluga po osiguranom licu: u Gradačcu 0,48, u Lukavcu 0,60 i Tuzli 0,47.

Pedodonticija

U djelatnosti pedodonticije pruženo je prosječno usluga po osiguranom licu na području Kantona u 2011. godini. Usluge za osigurana lica sa područja opština Čelić, Gradačac, Kladanj i Teočak prema izjašnjenjima pružale su se u Domu zdravlja Tuzla. Za osiguranike sa područja opštine Kalesija usluge pedodonticije pružale su se prema ugovoru u Domu zdravlja Tuzla. U domovima zdravlja prosječno je u ovoj djelatnosti po osiguranom licu pruženo: u Banovićima 0,006 usluga, u Doboj Istoku 0,05 usluga, u Gračanici 0,07 usluga, u Lukavcu 0,09 usluga, u Sapni 0,005 usluga, u Srebreniku 0,006 usluga, u Tuzli 0,10 i u Živinicama 0,09 usluga po osiguranom licu.

Oralna hirurgija

U djelatnosti oralne hirurgije pruženo je u 2011. godini prosječno 0,05 usluga po osiguranom licu. Za osigurana lica sa područja opština Banovići, Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Sapna i Teočak usluge ove djelatnosti pružale su se u Domu zdravlja Tuzla. U domovima zdravlja koji su obavljali ovu djelatnost pruženo je prosječno po osiguranom licu: u Srebreniku 0,003 usluga, u Tuzli 0,03 usluga i u Živinicama 0,20 usluga. U domu zdravlja Lukavac se ne registrira pružanje usluga oralne hirurgije.

Stomatološka protetika

Usluge stomatološke protetike pružane su u 2011. godini sa prosjekom od 0,01 usluga po osiguranom licu. Usluge stomatološke protetike registrovane su u domovima zdravlja: Banovići 0,001, Doboj Istok 0,01, Gračanica 0,004, Srebrenik 0,0001, Tuzla 0,02 po osiguranom licu. Usluge za osigurana lica sa područja opština: Čelić, Kladanj, Sapna i Teočak pružane su u Domu zdravlja Tuzla. Za osigurana lica sa područja opštine Kalesija usluge stomatološke protetike pružao je po ugovoru Dom zdravlja Tuzla. U domovima zdravlja Lukavac, Gradačac i Živinice se ne registrira pružanje usluga ove djelatnosti.

3.6. Vanbolnička dijagnostička djelatnost

Vanbolničku dijagnostičku djelatnost sekundarnog i tercijarnog nivoa pružaju domovi zdravlja Tuzlanskog kantona do određenog nivoa za laboratorijsku djelatnost (hematološki laboratorij,

biohemijski laboratorij, mikrobiološki laboratorij). Usluge ove djelatnostina području Tuzlanskog kantona u 2011. godini pružane su na 34 punkta. U laboratorijama Univerzitetsko kliničkog centra Tuzla pružane su usluge koje domovi zdravlja nisu bili u mogućnosti pružati osiguranim licima. Bolnička dijagnostička djelatnost na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini pružana je na 8 punktova. Domovi zdravlja nisu u mogućnosti pružati potpuni obim usluga vanbolničke dijagnostičke djelatnosti sekundarnog i tercijarnog nivoa za sadržaje rada radiološke i ultrazvučne dijagnostike.

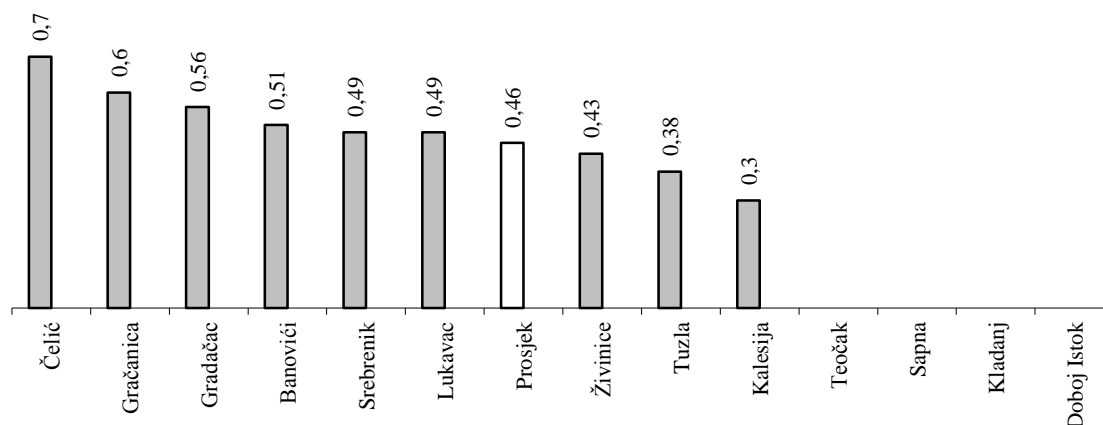
Prema Informaciji o provedenom postupku ugovaranja za 2011. godinu i evaluacije Programa vanbolničke dijagnostičke djelatnosti sekundarnog i tercijarnog nivoa u 2011. godini, registovan je prosječan broj usluga vanbolničke dijagnostičke djelatnosti sekundarnog i tercijarnog nivoa u odnosu na osigurana lica:

- 0,46 usluga radiološke dijagnostike
- 0,18 usluga ultrazvučne dijagnostike
- 0,51 usluga hematološkog laboratorija
- 4,25 usluga biohemijskog laboratorija
- 1,75 usluga mikrobiološkog laboratorija

U vanbolničkoj dijagnostičkoj djelatnosti sekundarnog i tercijarnog nivoa nije definisan standard broja usluga iz obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Radiološka dijagnostika

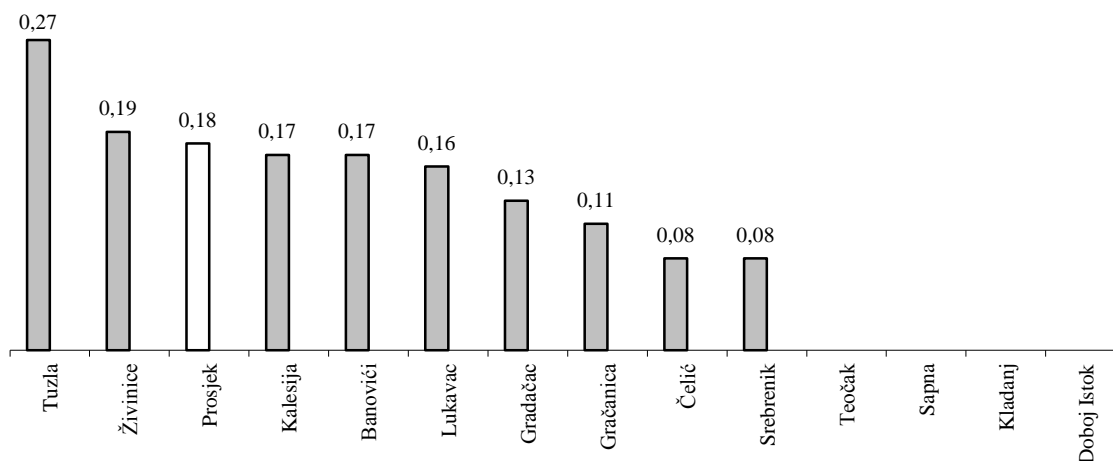
Prosječan broj usluga radiološke dijagnostike po osiguranom licu na području TK u 2011. godini je 0,46. U 2011. godini usluge za osigurana lica opština Doboj Istok, Kladanj, Sapna i Teočak obezbjeđivale su se u UKC Tuzla (*grafikon 23*).

Grafikon 23. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost radiološke dijagnostike po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Ultrazvučna dijagnostika

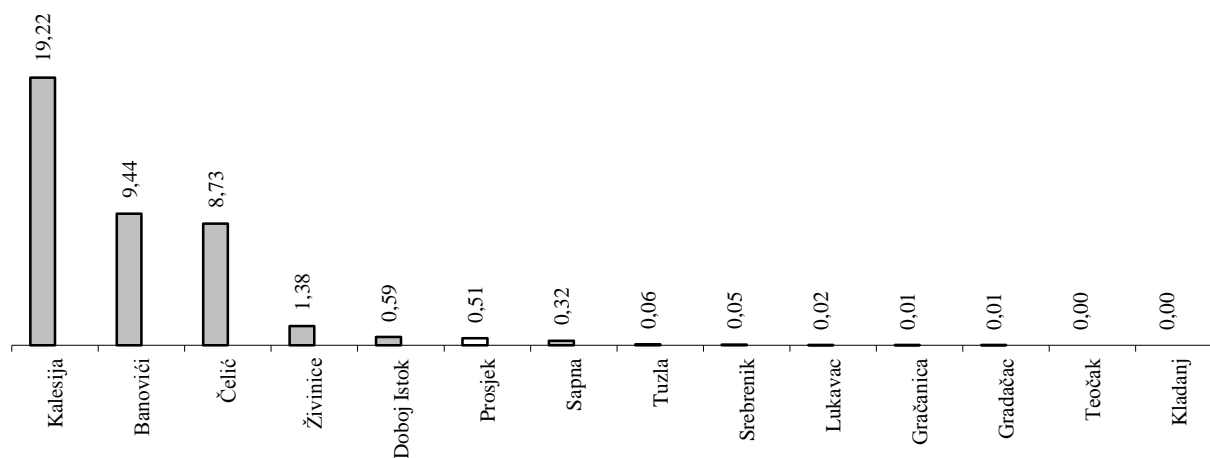
U djelatnosti ultrazvučne dijagnostike registrovano je prosječno 0,18 usluga po osiguranom licu u 2011. godini. Usluge ultrazvučne dijagnostike za osigurana lica opština Kladanj, Sapna i Teočak pružane se u UKC Tuzla, a za Doboj Istok u Domu zdravlja Gračanica (*grafikon 24*).

Grafikon 24. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost ultrazvučne dijagnostike po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Hematološki laboratorij

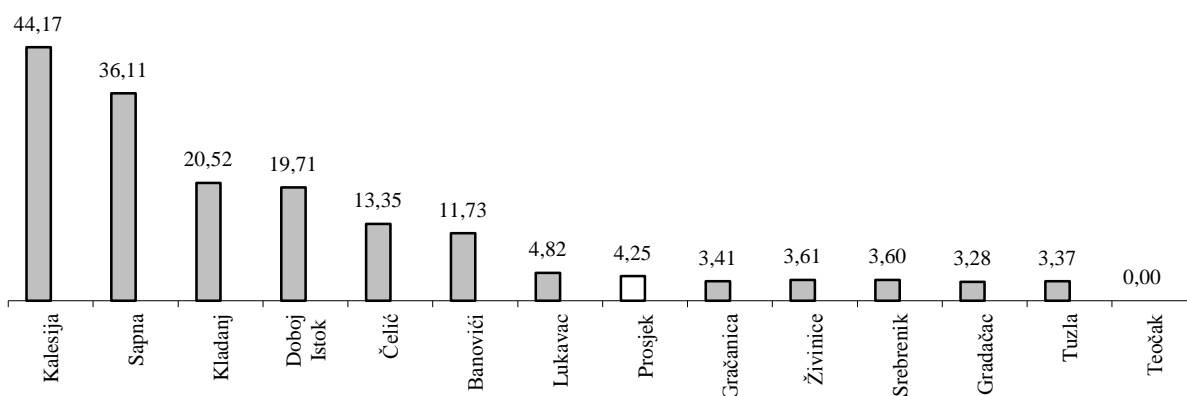
Prosječan broj pruženih usluga u hematološkom laboratoriju po osiguranom licu u 2011. godini iznosi 0,51. Usluge hematološkog laboratorija za osigurana lica sa područja opštine Teočak pružana su u UKC-u Tuzla, a drugi domovi zdravlja obavljali su dio usluga hematologije u matičnim ustanovama, dok je drugi dio usluga hematologije za njih pružao UKC Tuzla (grafikon 25).

Grafikon 25. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost hematološkog laboratorija po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Biohemijski laboratorij

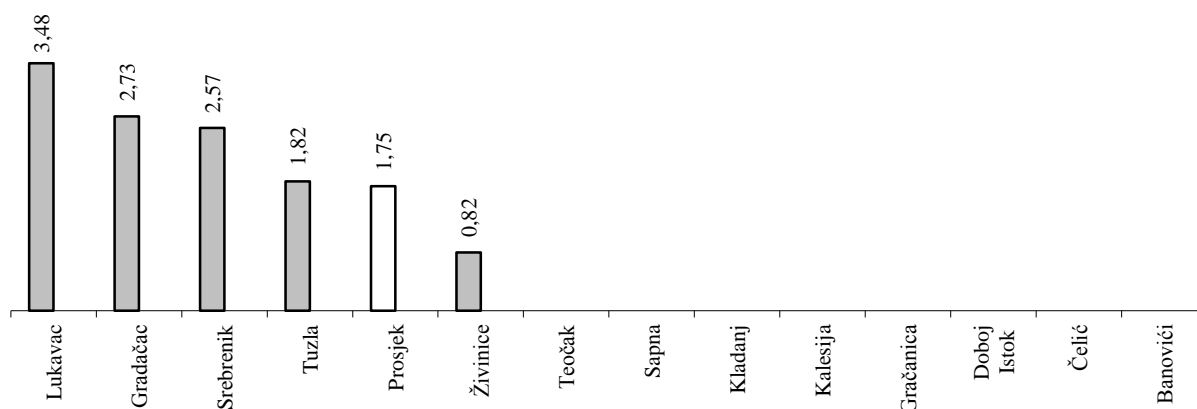
Prosječan broj usluga ostvaren u biohemijskom laboratoriju po osiguranom licu u 2011. godini iznosi 4,25. Usluge za osiguranike sa područja opštine Teočak pružane su u UKC-u Tuzla, a drugi domovi zdravlja obavljali su do određenog nivoa dio usluga biohemije u matičnim ustanovama dok viši nivo usluga biohemije za njih pružan u UKC Tuzla (grafikon 26).

Grafikon 26. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost biohemijskog laboratorija po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Mikrobiološki laboratorij

U oblasti mikrobiološke dijagnostike u 2011. godini pruženo je prosječno 1,75 usluga po osiguranom licu. Usluge za osiguranike sa područja opština: Banovići, Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Kalesija, Kladanj i Teočak obezbjeđivale su se u UKC-u Tuzla. Ostali domovi zdravlja pružali su dio usluga mikrobiologije u matičnim ustanovama, a dio usluga mikrobiologije za njih pružan je u UKC Tuzla (grafikon 27).

Grafikon 27. Broj usluga po osiguranom licu za djelatnost mikrobiološkog laboratorija po opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godini

3.7. Bolnička zdravstvena zaštita

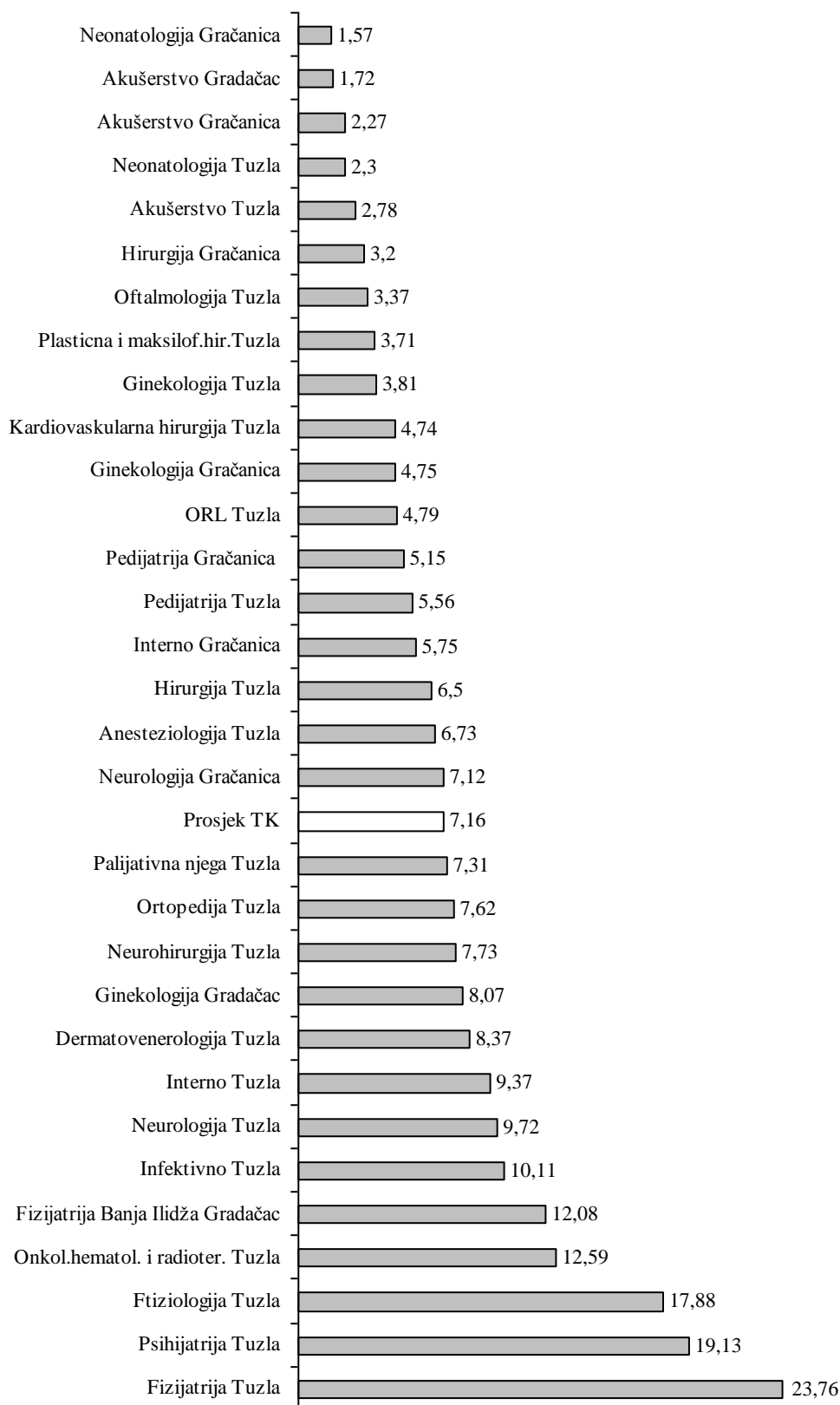
Bolnička zdravstvena zaštita pruža se na dva nivoa, sekundarnom i tercijarnom. Nivo sekundarne i tercijarne bolničke zdravstvene zaštite pruža Klinički centar Tuzla, a nivo sekundarne bolničke zdravstvene zaštite pružaju Opća bolnica Gračanica i Stacionar Doma zdravlja u Gradačcu (ginekologija i akušerstvo). Banja „Ilidža“ Gradačac pruža usluge medicinske rehabilitacije. U odnosu na 2010. godinu u posmatranom periodu registrovano je smanjenje broja postelja u kapacitetima stacionarne bolničke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona. Smanjenje postelja registruje se u UKC Tuzla, a povećanje u Općoj bolnici Gračanica (tabela 2).

Tabela 2. Broj postelja u stacionarnoj bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2010. i 2011. godini

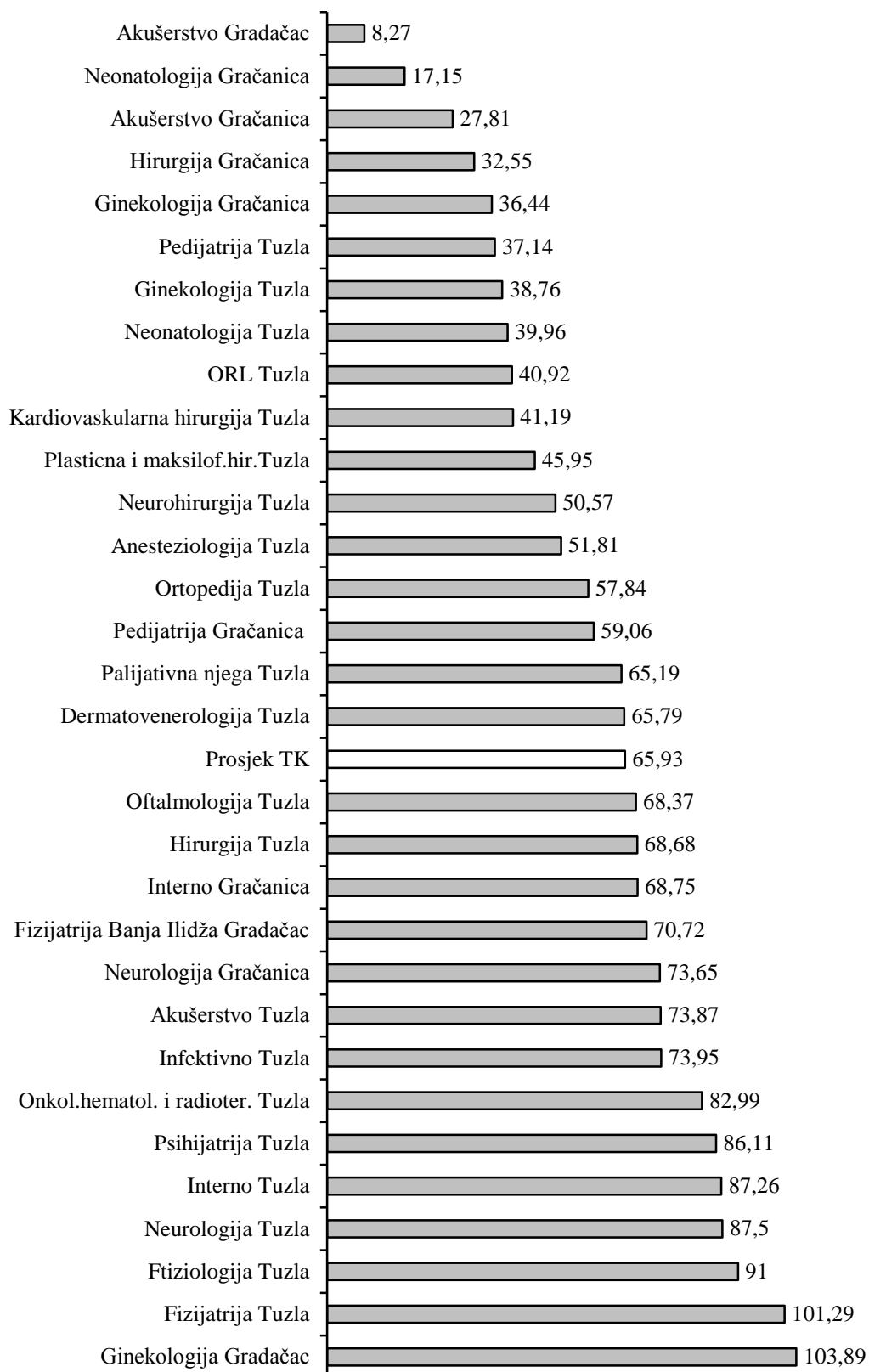
Zdravstvena ustanova	Broj postelja		
	2010. godina	2011. godina	Index 2011/2010
UKC Tuzla	1.373	1.351	98
Opća bolnica Gračanica	98	101	103
Banja „Ilidža“ Gradačac	150	150	100
Stacionar DZ Gradačac	10	10	100
Ukupno	1.631	1.612	99

Pokrivenost i obezbjeđenje bolničke zdravstvene zaštite

Usluge bolničke zdravstvene zaštite osiguranicima sa područja Kantona u 2011. godini, prema Izvještajima zakonom propisane evidencije, pružalo je 408 doktora, 1.024 zdravstvenih tehničara (sa srednjom i višom stručnom spremom) i 50 zdravstvenih tehničara sa visokom stručnom spremom. Prosječno na jednog doktora medicine zaposlenog u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti registrovano je 3,9 bolničkih postelja. U odnosu na broj stanovnika Kantona broj bolničkih postelja za Tuzlanski kanton iznosi 3,2/1.000 stanovnika. Bolnički kapaciteti su prosječno u 2011. godini bili zauzeti u procentu od 65,9%,. Prosječna dužina liječenja u bolničkim kapacitetima u posmatranom periodu iznosila je 7 dana (*grafikoni 28 i 29*). Na odjeljenjima fizijatrije, psihijatrije i pneumoftizilogije u UKC-u Tuzla registruje se najduže prosječno ležanje. Pacijenti su u prosjeku najkraće ležali na odjeljenju za akušerstvo i neonatologiju.

Grafikon 28. Prosječna dužina ležanja u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Grafikon 29. Prosječna zauzetost posteljnog fonda u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

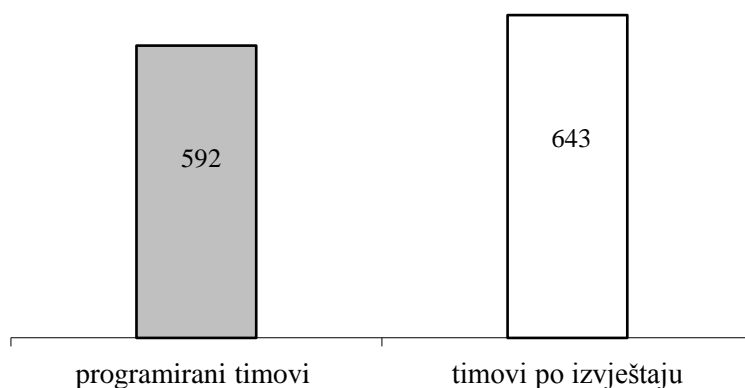
4. EVALUACIJA PROGRAMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

4.1. DOMOVI ZDRAVLJA TUZLANSKOG KANTONA

Program zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja za Domete zdravlja Tuzlanskog kantona u 2011. godini predvidio je angažovanje 591,6 timova primarne, specijalističko konsultativne sekundarne zdravstvene zaštite i dijagnostičke djelatnosti sekundarnog i tercijarnog vanbolničkog nivoa.

Vrijednost Programa zdravstvene zaštite u 2011. godini iznosila je 59.968.200 bodova za pružanje standardom definisanog broja usluga osiguranim licima.

Izveštajnim obrascima registrovano je ukupno 642,77 timova od kojih je 626,76 timova obavljalo ugovorenu djelatnost po Programu zdravstvene zaštite i 16,02 timova koji su obavljali djelatnosti koje prema standardima i normativima ne pripadaju nivou primarne zdravstvene zaštite.

Grafikon 30. Odnos programiranih i po izvještajima registrovanih timova u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Programom je predviđeno 3.657.025 usluga za djelatnosti primarne zdravstvene zaštite za koje je definisan standardni broj usluga po osiguranom licu, a ostvareno je 6.527.242 usluge.

U djelatnostima primarne zdravstvene zaštite za koje ne postoji standardom definisan broj usluga pruženo je 2.140.183 usluge (HES, HMP, CMZ i CFR).

Djelatnosti konsultativno specijalističkog i dijagnostičkog vanbolničkog nivoa nemaju standardom definisan broj usluga. U okviru ovih djelatnosti u 2011. godini pruženo je 2.325.798 usluga.

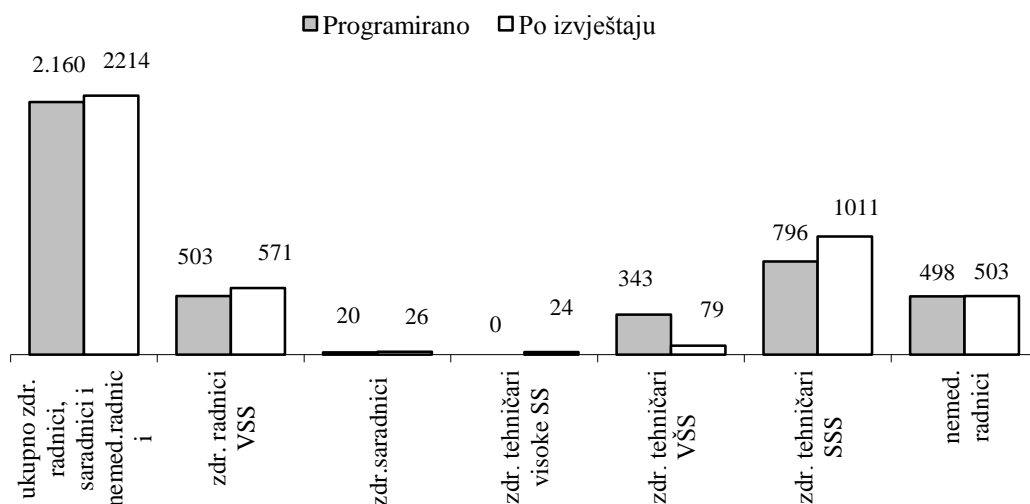
Od ukupno pruženih 11.186.363 usluga 10.993.223 usluga je iz djelatnosti ugovorene zdravstvene zaštite, a 193.140 usluga koje nisu usluge nivoa doma zdravlja.

4.1.1. ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Kadrovi

Za realizaciju Programa zdravstvene zaštite nivoa doma zdravlja u 2011. godinu je bilo potrebno 2.160 zaposlenika¹ (zdravstvenih radnika i saradnika te nemedicinskih radnika). U strukturi zaposlenih Programom je predviđeno 503 zdravstvena radnika visoke stručne spreme, 20 zdravstvenih saradnika, 343 zdravstvena tehničara više stručne spreme, 796 zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme i 498 nemedicinskih radnika.

Stvarno stanje zaposlenih u 2011. godini po Izvještaju o broju zaposlenih po zakonom propisanoj evidenciji koja uzima u obzir samo zaposlene u stalnom radnom odnosu na dan 31.12.2011. godine iznosi 2.214 zaposlenika (zdravstvenih radnika i saradnika te nemedicinskih radnika) od kojih 571 zdravstvenih radnika visoke stručne spreme, 26 zdravstvena saradnika, 24 zdravstvenih tehničara visoke stručne spreme, 79 zdravstvena tehničara više stručne spreme, 1.011 zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme i 503 nemedicinska radnika.

Grafikon 31. Odnos programiranih i registrovanih kadrova u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

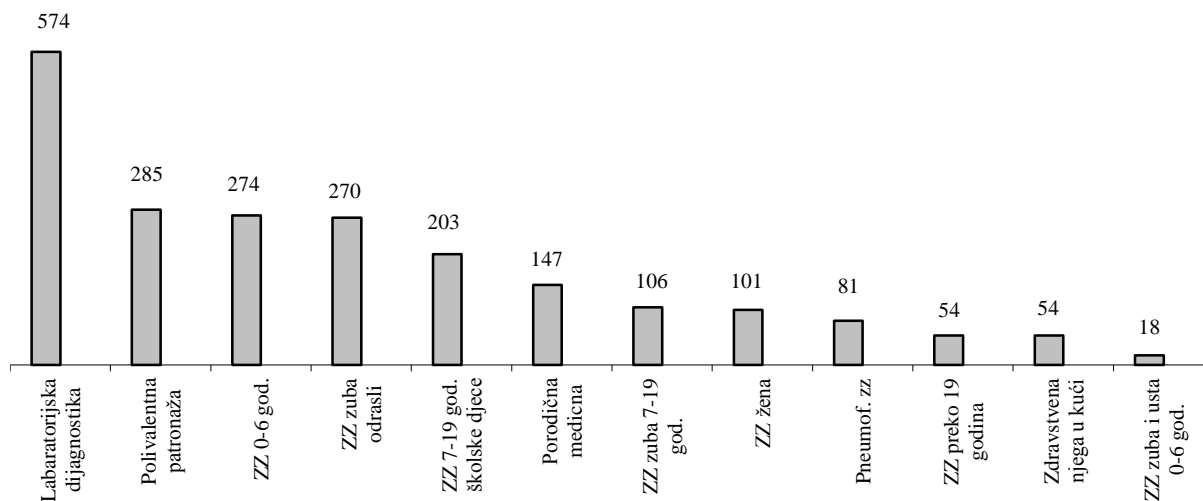
Posmatrajući kadrovske potencijale u 2011. godini u odnosu na Program zdravstvene zaštite i dalje je prisutan nedostatak zdravstvenih radnika više stručne spreme koji se kompenzira sa zdravstvenim radnicima srednje stručne spreme.

Evaluacija Programa zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja pokazuje da postojeća organizacija zdravstvene zaštite u javnim zdravstvenim ustanovama domovi zdravlja na području Tuzlanskog kantona i dalje nije u potpunosti usklađena sa Standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja mada u tom usaglašavanju ima pozitivnih pomaka.

U ukupnoj organizaciji, kad su u pitanju kadrovi, veliki problem predstavlja njihova koncentracija u razvijenim centrima. To je razlog što u jačim i razvijenijim centrima primarne zdravstvene zaštite broj i vrsta medicinskog kadra prevazilazi potrebe iz obaveznog zdravstvenog osiguranja. To utiče na nedovoljno korištenje kadrova u tim centrima, a istovremeno se na drugim rubnim područjima ne može obezbijediti neophodna zdravstvena zaštita. Ovaj problem se u sistemu zdravstvene zaštite na Tuzlanskom kantonu prevazilazi ustupanjem dijela ili cijelog Programa iz određene djelatnosti na

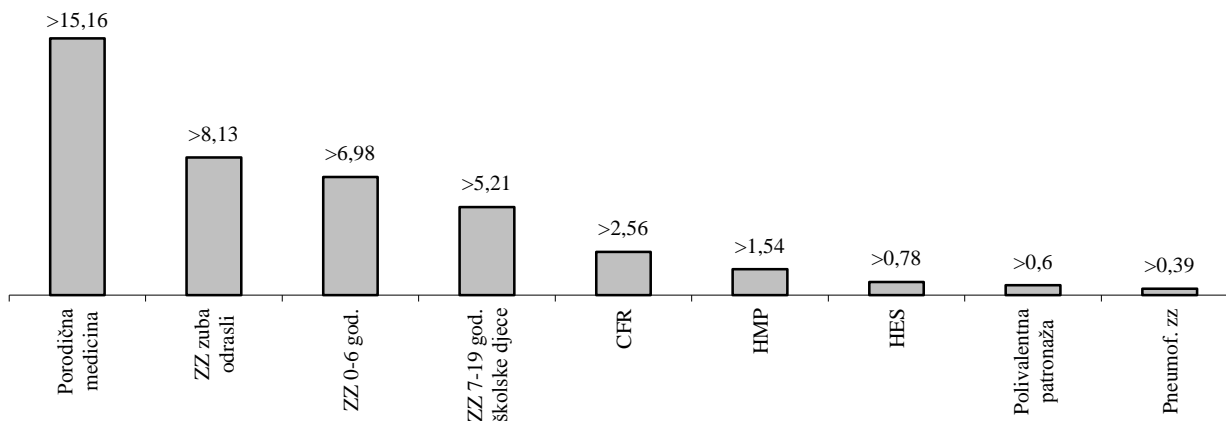
¹ nisu uračunati timovi iz dodatnih kriterija za obezbjeđivanje zdravstvene zaštite

realizaciju drugim ustanovama koje raspolažu sa potrebnim zdravstvenim kapacitetima. Odnos broja pruženih usluga i usluga predviđenih programom u djelatnostima primarne zdravstvene zaštite u kojima postoji standardom definisan broj usluga prikazan je u grafikonu 32.

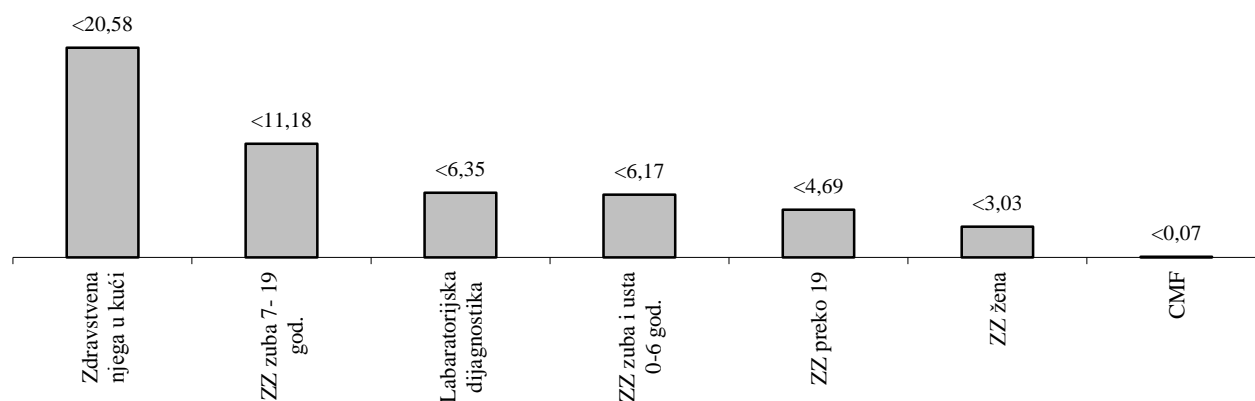

Grafikon 32. Procenat izvršenja usluga po djelatnostima zdravstvene zaštite primarnog nivoa domova zdravlja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Analizirajući programom predviđeni i izvještajima prikazani broj timova uočava se nedostatak ili višak kadrova u pojedinim djelatnostima, što može biti posljedica neadekvatne iskorištenosti i raspodjele radnog vremena timova koji rade u više djelatnosti te nedostatnog pružanja usluga preventive i kurative u odnosu na programom predviđeni obim. Uočeni višak timova kreće se od 0,39 do 15,16 timova, dok se nedostatak timova kreće se od 0,07 do 20,58 timova (grafikon 33 i 34).

Grafikon 33. Višak timova u djelatnostima zdravstvene zaštite u odnosu na programirane po domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Grafikon 34. Nedostatak timova u djelatnostima zdravstvene zaštite u odnosu na programirane po domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

4.1.2. REALIZACIJA PROGRAMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

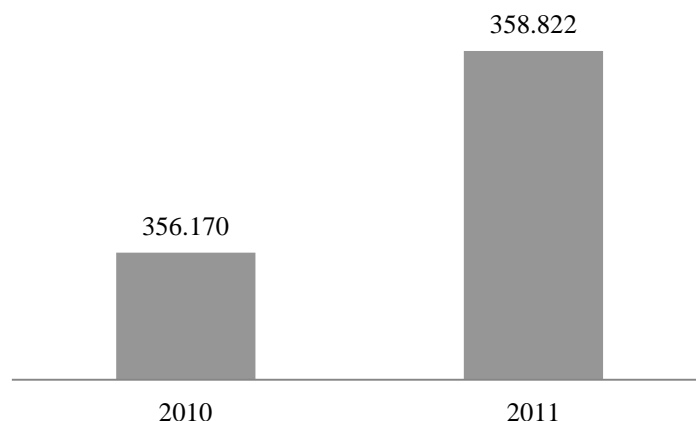
Primarna zdravstvena zaštita na Tuzlanskom kantonu

Domovi zdravlja su nosioci primarne zdravstvene zaštite koja se organizovano sprovodi kroz odgovarajuće službe, ambulante i dispanzere. za porodičnu medicinu, opću zdravstvenu zaštitu, zdravstvenu zaštitu predškolske djece, zdravstvenu zaštitu školske djece i omladine, zdravstvenu zaštitu žena, zdravstvenu zaštitu radnika, pneumoftiziološku zdravstvenu zaštitu, zubno zdravstvenu zaštitu, hitnu medicinsku pomoć, polivalentnu patronažu, higijensko epidemiološku zaštitu, laboratorijsku i farmaceutsku djelatnost te centre za fizikalnu i mentalnu rehabilitaciju - CBR ove. Domovi zdravlja su obavljali zdravstvenu njegu u kući u koordinaciji sa doktorima specijalistima porodične medicine, specijalističko konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite.

U domovima zdravlja pružala se zdravstvena zaštita zuba i usta na primarnom i specijalističko konsultativnom nivou. Specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita u domovima zdravlja pruža se na sekundarnom nivou. Dijagnostička djelatnost se pružala na primarnom nivou dok se određeni broj usluga iz domena sekundarne i tercijarne vanbolničke dijagnostičke djelatnosti prema izdiferenciranim uslugama po nivoima pruža u domovima zdravlja i UKC Tuzla

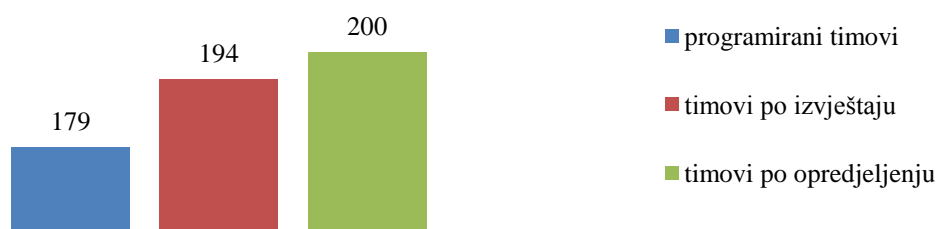
Porodična medicina

Timovi porodične medicine treba da pokrivaju 80% zahtjeva za zdravstvenom zaštitom i predstavljaju ulazna vrata za usklađivanje sveobuhvatne zdravstvene zaštite te smanjenje broja upućivanja na više nivoe zdravstvene zaštite. U odnosu na 2010. godinu registruje se porast broja osiguranih lica koja su se opredjelila za timove porodične medicine (grafikon 35).

Grafikon 35. *Opredjeljena osigurana lica za timove porodične medicine na području Tuzlanskog kantona u 2010 i 2011. godini*

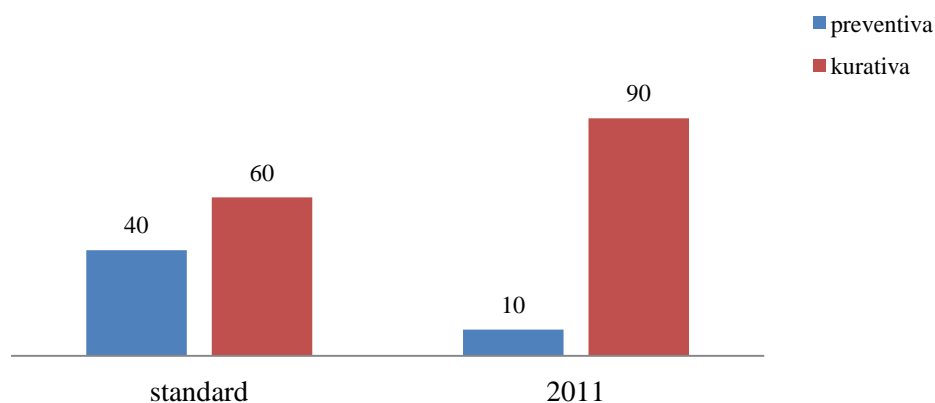
U 2011. godini Domovi zdravlja Tuzlanskog kantona opredjeljeni su za 200 timova porodične medicine, a programom je predviđeno 179,41 tim. Izvještaji o radu za 2011. godinu potvrđuju aktivnost 194,57 timova. Rast broja opredjeljenih osiguranih lica kroz godine implementiranja Porodične medicine prati proporcijalan porast kako broja programiranih timova, tako i timova po izvještajima koji su se opredjelili za porodičnu medicinu po evidenciji Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona (*grafikon 36*).

Grafikon 36. *Timovi porodične medicine u 2011. godini*

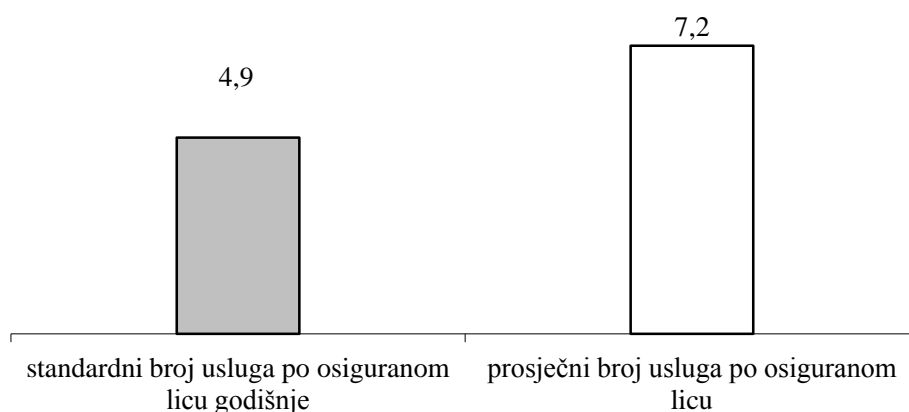
Različiti broja registrovanih opredjeljenih osiguranih lica za timove porodične medicine (od 597 do 2.627 osiguranika na jedan tim) u odnosu na standardom predviđeni broj osiguranih opredjeljenih lica (2.000) je razlog registrovanja većeg broja opredjeljenih timova porodične medicine u odnosu na Programom predviđeni. Razlozi za ovako veliki raspon registrovanih osiguranih lica leži u činjenici da dio nosioca timova porodične medicine ima podijeljeno radno vrijeme, da je na broj opredjeljenih osiguranih lica imala uticaj i specifičnosti određenog opštinskog područja.

Programi zdravstvene zaštite za timove porodične medicine definišu preventivne i kurativne usluge timova. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 10:90 što je manje od odnosa preventivnih i kurativnih usluga predviđenih standardom, 40:60 što ukazuje na nedovoljnu implementaciju programa u oblasti preventivnih usluga (*grafikon 37*).

Grafikon 37. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji u odnosu na standard porodične medicine na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U okviru djelatnosti porodične medicine na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini registrovano je prosječno 7,20 usluga po osiguranom licu što je znatno više od standardom predviđenog broja usluga po korisniku godišnje, 4,9 (grafikon 38).

Grafikon 38. Odnos standardnog i prosječnog broja usluga po osiguranom licu u porodičnoj medicini na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

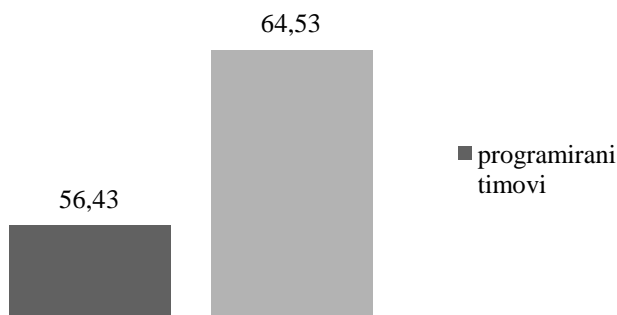
Evaluacija Programa porodične medicine

Zajedničke karakteristike realizacije Programa zdravstvene zaštite u djelatnosti porodične medicine su:

- porast broja pruženih usluga u dobnoj skupini osiguranika do 6 godina,
- smanjenje broja pruženih usluga osiguranicima starosti 65 i više godina
- domovi zdravlja u opštinama u kojima je kompletno stanovništvo bilo obuhvaćeno porodičnom medicinom pružaju u odnosu na ostale domove zdravlja veći obim usluga osiguranicima dobne skupine do 6 godina starosti;
- u realizaciji usluga preventivne i kurativne zdravstvene zaštite evidentira se usklađivanje radne angažovanosti timova u odnosu na Program zdravstvene zaštite što je praćeno registrovanjem većeg broja pruženih usluga preventive;
- veći broj pruženih usluga stanovništvu starijem od 65 godina potvrđuje starosnu neusklađenost registrovanih opredjeljenih osiguranih u timovima porodične medicine;

Djelatnosti zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica

U okviru djelatnosti zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica programirano je 56,43 timova, a po izvještajima o radu registrovano je 64,53 timova (*grafikon 39*). U odnosu na Program u djelatnostima zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica registruje se višak timova (8,09).

Grafikon 39. Odnos programiranih timova i timova po izvještajima u djelatnostima za neopredjeljena osigurana lica na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

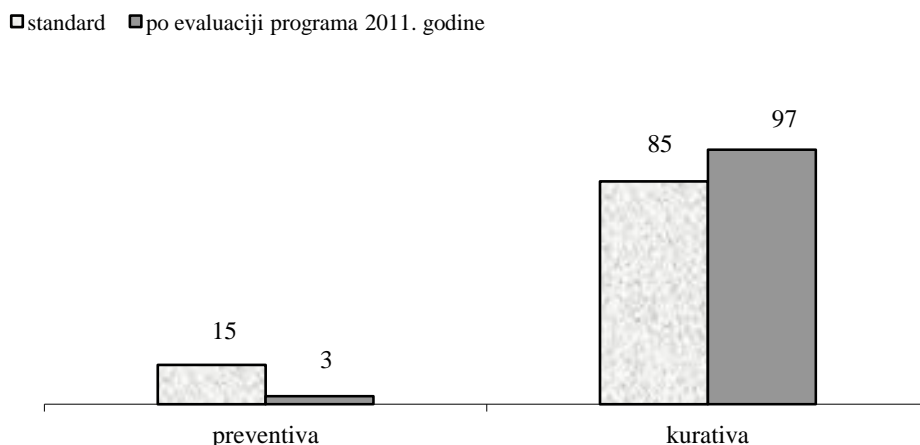
Evaluacija Programa u djelatnostima zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica

U djelatnostima zdravstvene zaštite za neopredjeljena osigurana lica uočene su zajedničke karakteristike::

- nedostatak timova u djelatnosti zdravstvene zaštite stanovništva 20 i više godina (Banovići, Kalesija, Lukavac, Tuzla i Živinice)
- u djelatnosti polivalentne patronaže se registruje nedostatak timova u domu zdravlja Lukavac;
- najviši procenat realizacije programa usluga preventivne zdravstvene zaštite u djelatnosti zdravstvene zaštite predškolske djece evidentira se u domovima zdravlja Lukavac (47%) i Banovići (46%), a u nešto manjem procentu u domovima zdravlja Živinice, Srebrenik i Kalesija;
- realizovan je program usluga preventivne zdravstvene zaštite u djelatnosti zdravstvene zaštite školske djece i omladine u domu zdravlja Srebrenik.

Zdravstvena zaštita za stanovništvo preko 19 godina

U djelatnosti zdravstvene zaštite stanovništva preko 19 godina standardom je definisan procentualni odnos preventivnih i kurativnih usluga u visini 15:85. Rezultati praćenja izvršenja programa ukazuju na nedovoljno pružanje usluga iz oblasti prevencije jer je odnos preventivnih i kurativnih usluga 3:97 (*grafikon 40*). U djelatnosti zdravstvene zaštite stanovništva preko 19 godina registrovano je prosječno 1,95 usluga po osiguranom licu, a standard usluga po korisniku godišnje iznosi 3,60 usluga.

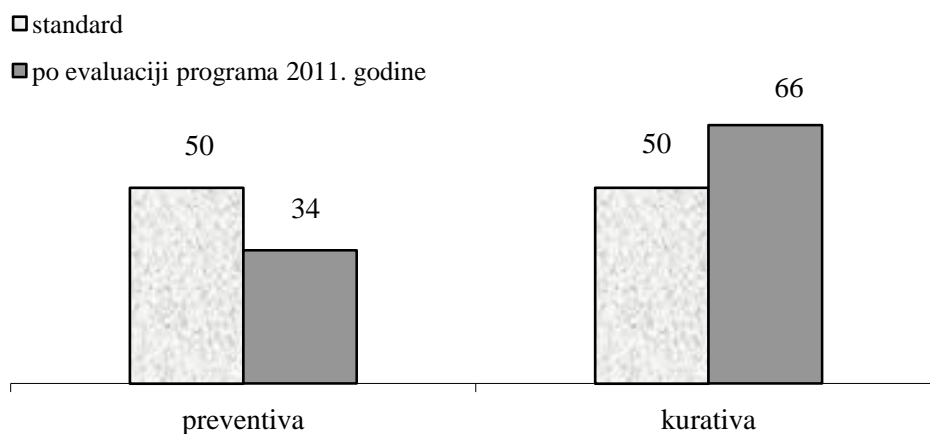
Grafikon 40. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji i po standardu u zdravstvenoj zaštiti stanovništva preko 19 godina na području Tuzlanskog kantona

Polivalentna patronaža

U djelatnosti polivalentne patronaže registrovano je prosječno 1,03 usluga po osiguranom licu, a standard usluga po korisniku godišnje iznosi 0,36 usluga.

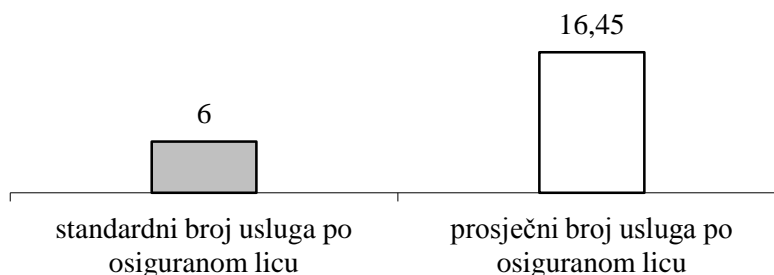
Zdravstvena zaštita predškolske djece (0-6 godina)

Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 34:66 što u odnosu na broj preventivnih i kurativnih usluga po standardu 50:50 ukazuje na nedovoljnu implementaciju programa u oblasti preventivnih usluga (grafikon 41).

Grafikon 41. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji i po standardu u zdravstvenoj zaštiti predškolske djece 0-6 godina na području TK

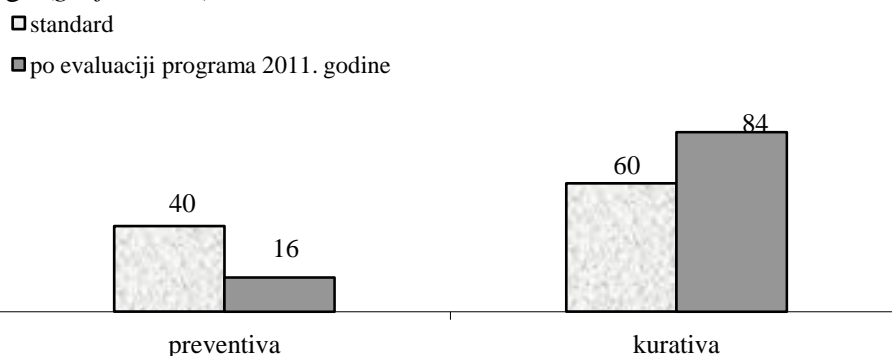
U zdravstvenoj zaštiti predškolske djece registrovano je prosječno 16,45 usluga po osiguranom licu, što je znatno više od standardom predviđenog broja usluga po korisniku godišnje, 6 usluga (grafikon 42).

Grafikon 42. Odnos standardnog i prosječnog broja usluga po osiguranom licu u zdravstvenoj zaštiti predškolske djece 0-6 godina na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

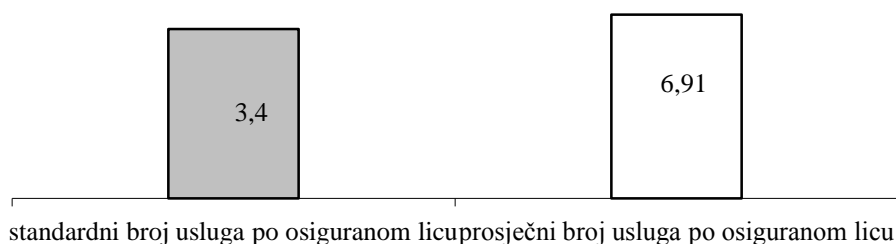
Zdravstvena zaštita školske djece i omladine (7-19 godina)

Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 16:84 što u odnosu na broj preventivnih i kurativnih usluga po standardu 40:60 ukazuje na nedovoljnu implementaciju programa u oblasti preventivnih usluga (grafikon 43).

Grafikon 43. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji i po standardu u zdravstvenoj zaštiti školske djece i omladine 7-19 godina na području Tuzlanskog kantona

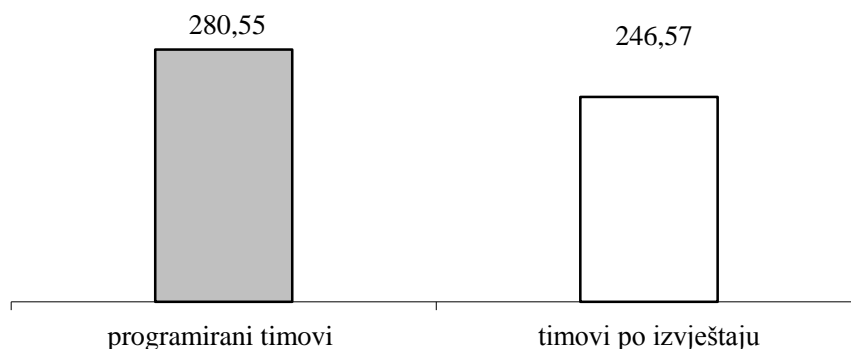
U zdravstvenoj zaštiti školske djece i omladine 7-19 godina registrovano je prosječno 6,91 usluga po osiguranom licu, a standard usluga po korisniku godišnje iznosi 3,40 usluga (grafikon 44).

Grafikon 44. Odnos standardnog i prosječnog broja usluga po osiguranom licu u zdravstvenoj zaštiti školske djece i omladine 7-19 godina na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Evaluacija Programa za ostale djelatnosti primarne zdravstvene zaštite

U okviru ostalih djelatnosti primarne zdravstvene zaštite programirano je 280,55 timova. Izvještajima o radu registrovano je 246,57 timova. U odnosu na programirani broj timova u ostalim djelatnostima primarne zdravstvene zaštite uočava se nedostatak od 33,97 timova (grafikon 45).

Grafikon 45. Odnos programiranih timova i timova po izvještajima u ostalim djelatnostima primarne zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Karakteristike realizacije Programa za ostale djelatnosti primarne zdravstvene zaštite u 2011. godini:

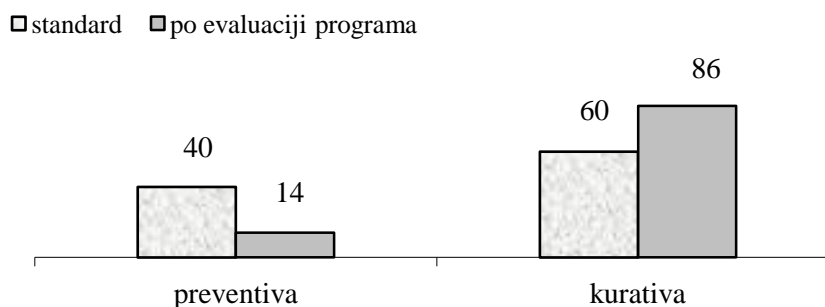
- U domovima zdravlja Kladanj i Živinice registruje se programom predviđen broj timova u djelatnosti zdravstvene njege u kući dok se u ostalim domovima zdravlja koji imaju programom predviđenu ovu djelatnost registruje nedostatak timova;
- nedostatak timova u djelatnosti hitne medicinske pomoći u domovima zdravlja: Čelić, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Lukavac, Srebrenik i Tuzla;
- u djelatnosti zdravstvene zaštite zuba i usta predškolske i školske djece i omladine se registruje nedostatak timova skoro u svim domovima zdravlja;
- u oblasti laboratorijske dijagnostike registruje se izuzetno veliki broj usluga u svim domovima zdravlja Tuzlanskog kantona.

Zdravstvena njega u kući

U djelatnosti zdravstvene njege u kući registrovano je prosječno 0,35 usluga po osiguranom licu, što je manje od standarda usluga po korisniku godišnje koji iznosi 0,65 usluga.

Zdravstvena zaštita žena (15 i više godina)

Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 14:86 što u odnosu na broj preventivnih i kurativnih usluga po standardu 40:60 ukazuje na nedovoljnu implementaciju programa u oblasti preventivnih usluga (grafikon 46).

Grafikon 46. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji i po standardu u zdravstvenoj zaštiti žena na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U zdravstvenoj zaštiti žena registrovano je prosječno 1,21 usluge po osiguranom licu, što je približno vrijednosti standarda usluga po korisniku godišnje (1,20 usluga).

Pneumoftiziološka zdravstvena zaštita

Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 24:76, a po standardu je predviđeno 15:85. Registrovano je prosječno 0,33 usluga po osiguranom licu, što je manje od standarda usluga po korisniku godišnje (0,41 usluga).

Higijensko epidemiološka zaštita

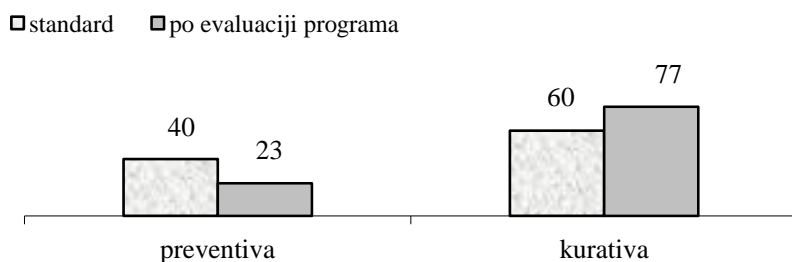
Prosječan broj usluga higijensko epidemiološke zaštite po osiguranom licu na području TK je 0,25. Na području Tuzlanskog kantona svi domovi zdravlja pružali su usluge higijensko epidemiološke zaštite primarnog nivoa u 2011. godini.

Hitna medicinska pomoć

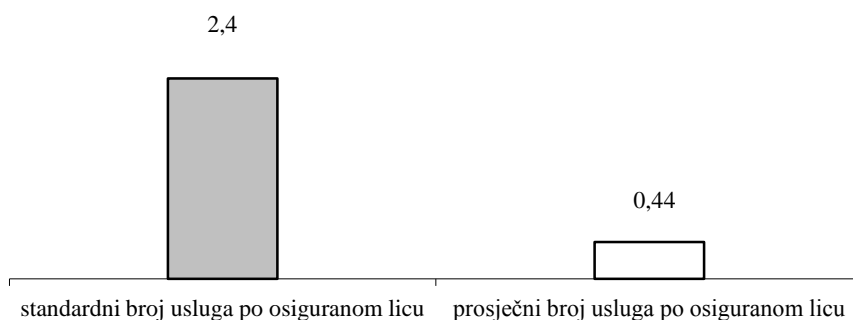
Prosječan broj usluga za hitnu medicinsku pomoć po osiguranom licu na području TK je 1,80. Na području Tuzlanskog kantona svi domovi zdravlja pružali su usluge ove djelatnosti u 2011. godini

Zdravstvena zaštita zuba i usta predškolske djece od 0-6 godina

Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 23:77 što je niže u odnosu na broj preventivnih i kurativnih usluga predviđenih standardom, 40:60 (grafikon 47).

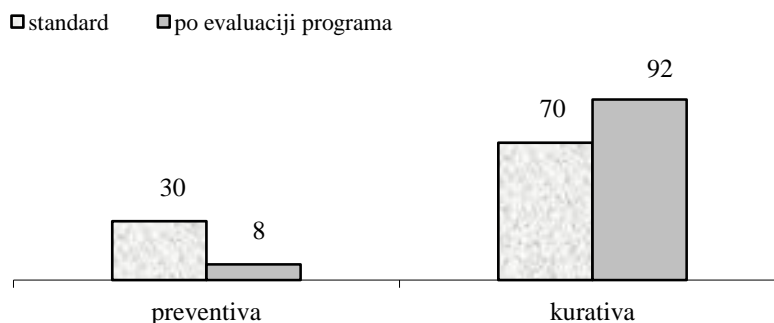
Grafikon 47. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji i po standardu u zdravstvenoj zaštiti zuba i usta predškolske djece na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini
Prosječan broj usluga po osiguranom licu je 0,44, a standard usluga po korisniku godišnje iznosi 2,40 usluga (grafikon 48).

Grafikon 48. Odnos standardnog i prosječnog broja usluga po osiguranom licu u zdravstvenoj zaštiti zuba i usta predškolske djece na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Zdravstvena zaštita zuba i usta školske djece i omladine od 7-19 godina

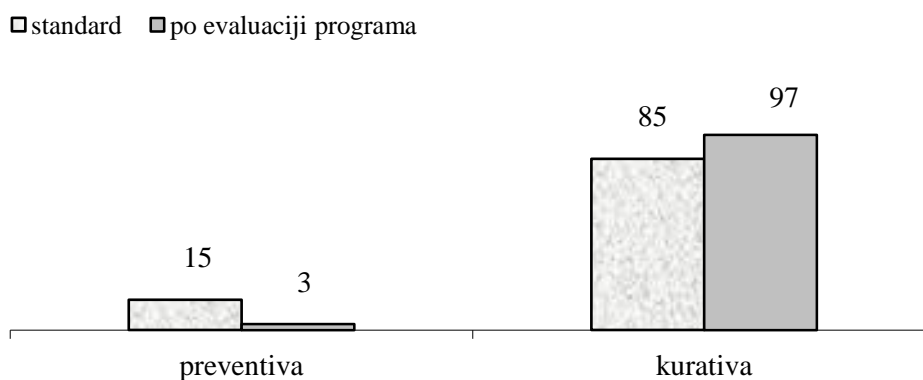
U zdravstvenoj zaštiti zuba i usta školske djece i omladine od 7-19 godina odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 8:92 što u odnosu na broj preventivnih i kurativnih usluga po standardu 30:70 ukazuje na nedovoljnu implementaciju programa u oblasti preventivnih usluga (grafikon 49).

Grafikon 49. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji i po standardu u zdravstvenoj zaštiti zuba i usta školske djece i omladine na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini
Prosječan broj ostvarenih usluga po osiguranom licu je 2,45, što je približno broju usluga predviđenih standardom, 2,30.

Zdravstvena zaštita zuba i usta odraslih

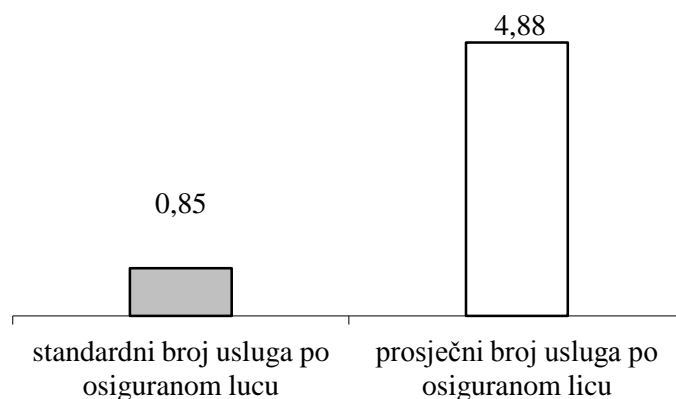
Odnos preventivnih i kurativnih usluga po izvještaju iznosi 3:97 što u odnosu na broj preventivnih i kurativnih usluga po standardu 15:85 ukazuje na nedovoljnu implementaciju programa u oblasti preventivnih usluga (grafikon 50). Prosječan broj usluga po osiguranom licu je 0,95, a standard usluga po korisniku godišnje iznosi 0,35 usluga.

Grafikon 50. Odnos preventivnih i kurativnih usluga po evaluaciji i po standardu u zdravstvenoj zaštiti zuba i usta na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Laboratorijska djelatnost

Prosječan broj usluga laboratorijske djelatnosti po osiguranom licu na području Tuzlanskog kantona je 4,88, a standard usluga po korisniku godišnje iznosi 0,85 usluga. Domovi zdravlja pružaju usluge laboratorijske djelatnosti iznad standardnog broja što upućuje na veliku opterećenost timova zaposlenih u laboratorijama (grafikon 51).

Grafikon 51. Odnos standardnog i prosječnog broja usluga po osiguranom licu u laboratorijskoj djelatnosti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

Centar za mentalnu rahabilitaciju

Prosječan broj usluga pružen u centru za mentalnu rahabilitaciju po osiguranom licu na području Kantona je 0,37.

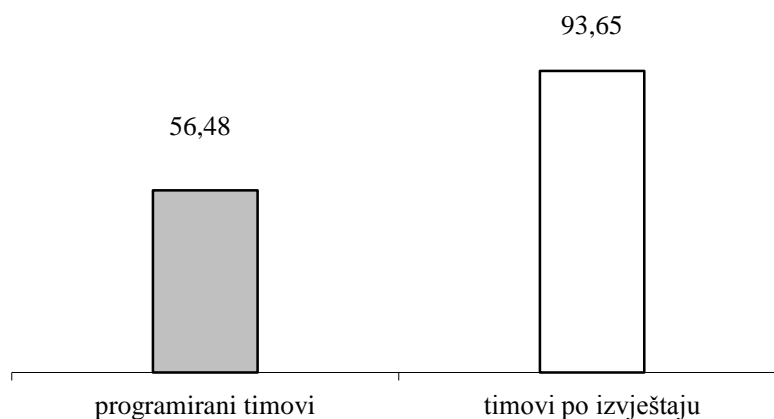
Centar za fizikalnu medicinu i rahabilitaciju

Prosječan broj usluga pružen u centru za fizikalnu medicinu i rahabilitaciju po osiguranom licu na području Kantona je 2,10.

Specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita

Specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita se pružala na dva nivoa, sekundarnom i tercijarnom. Domovi zdravlja Tuzlanskog kantona su programirani da pružaju sekundarni nivo konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite kao i Opća bolnica Gračanica i Stacionar Doma zdravlja u Gradačcu (ginekologija i akušerstvo). Nivo sekundarne i tercijarne specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite pružao je Klinički centar Tuzla. Specijalističko konsultativne djelatnosti organizovane su kao posebne organizacione jedinice domova zdravlja iz sljedećih disciplina: interne medicine, pedijatrije, opće hirurgije, otorinolaringologije, dermatovenerologije, pneumoftizilogije, medicine rada, oftalmologije, neurologije i stomatološke zaštite sekundarnog nivoa.

U okviru specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite vanbolničkog nivoa programirano je 56,48 timova. Izvještajima o radu registrovano je 93,65 timova. U odnosu na programirani broj timova registruje se veći broj timova po izvještajima za 37,17 timova (grafikon 52).

Grafikon 52. Odnos programiranih timova i timova po izvještajima u specijalističko konsultativnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

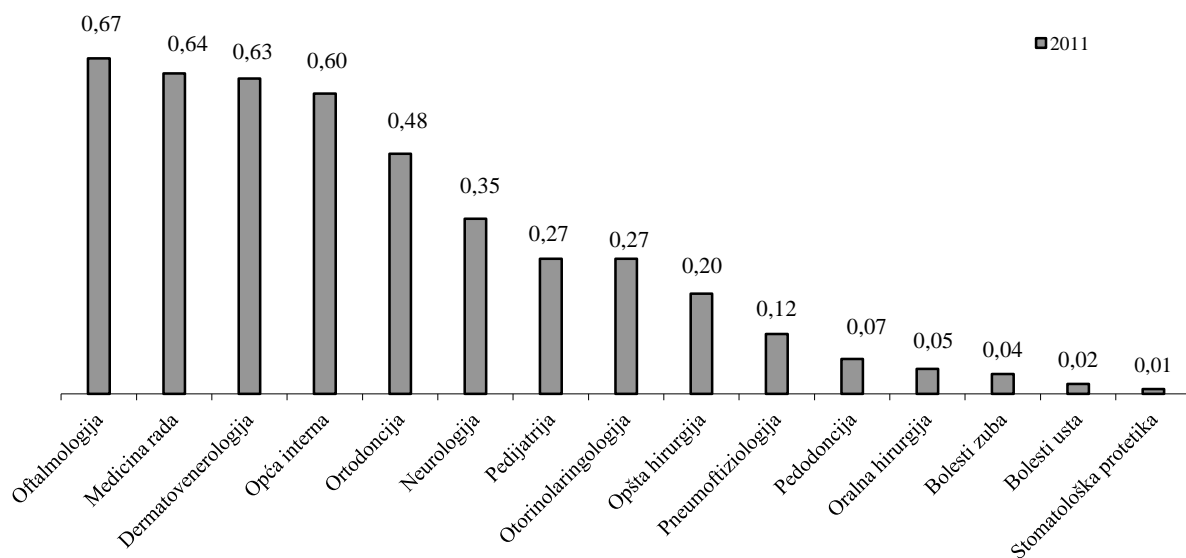
Evaluacija Programa specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite vanbolničkog nivoa

Karakteristike realizacije Programa u specijalističko konsultativnoj zdravstvenoj zaštiti vanbolničkog nivoa su:

- najčešće djelatnosti koje nisu Programom zdravstvene zaštite predviđene, a registruju se putem izvještaja su: ultrazvučna dijagnostika i citološka dijagnostika pri ginekologiji, ortopedija, defektologija, medicina rada primarnog nivoa, profesionalna patologija i toksikologija, specijalistička djelatnost psihijatrije.
- najčešće djelatnosti koje su programirane, a putem izvještaja se ne evidentira njihov rad su: opća hirurgija, pneumoftizilogija i sve stomatološke djelatnosti
- višak timova registruje u djelatnosti: medicine rada (22,73), opće internističke zdravstvene zaštite (9), ortodoncije (3,89), neurologija (2,99), pedodoncije (2,04) i pneumoftizilogije (2,45).

U 2011. godini, registrovane su prosječne usluge specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite u odnosu na osigurana lica:

- 0,60 usluga opšte internističke zdravstvene zaštite
- 0,27 usluga pedijatrije
- 0,20 usluga opšte hirurgije
- 0,35 usluga neurologije
- 0,27 usluga otorinolaringologije
- 0,67 usluge oftalmologije
- 0,63 usluge dermatologije
- 0,12 usluga pneumoftizilogije
- 0,64 usluge medicine rada
- 0,02 usluge bolesti usta
- 0,04 usluge bolesti zuba
- 0,48 usluga ortodoncije
- 0,07 usluga pedodoncije
- 0,05 usluga oralne hirurgije
- 0,01 usluga stomatološke protetike

Grafikon 53. Registrovane usluge po osiguranom licu u specijalističko konsultativnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

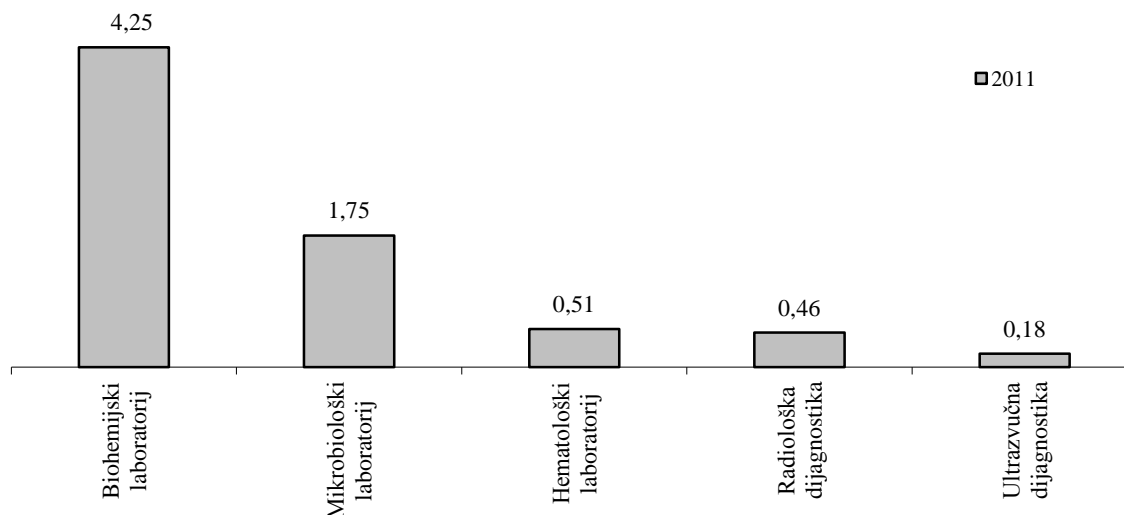
Vanbolnička dijagnostička djelatnost

Vanbolničku dijagnostičku djelatnost sekundarnog i tercijarnog nivoa pružaju domovi zdravlja Tuzlanskog kantona do određenog nivoa za laboratorijsku djelatnost (hematološki laboratorij, biohemijski laboratorij, mikrobiološki laboratorij). Usluge koje domovi zdravlja nisu u mogućnosti pružiti osiguranim licima realizuju se u laboratorijama Univerzitetsko kliničkog centra Tuzla.

Domovi zdravlja nisu u mogućnosti pružiti potpuni obim usluga vanbolničke dijagnostičke djelatnosti sekundarnog i tercijarnog nivoa za sadržaje rada radiološke i ultrazvučne dijagnostike.

U 2011. godini registrovane su usluge vanbolničke dijagnostičke djelatnosti sekundarnog i tercijarnog nivoa u odnosu na osigurana lica:

- 0,46 usluga radiološke dijagnostike,
- 0,18 usluga ultrazvučne dijagnostike,
- 0,51 usluga hematološkog laboratorija,
- 4,25 usluga biohemijskog laboratorija i
- 1,75 usluga mikrobiološkog laboratorija.

Grafikon 54. Registrovane usluge po osiguranom licu u vanbolničkoj dijagnostici na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini

U okviru vanbolničke dijagnostičke djelatnosti sekundarnog i tercijarnog nivoa programirano je 18,78 timova. Po izvještajima o radu registrovano je 27,43 tima.

Karakteristike realizacije Programa vanbolničke dijagnostičke djelatnosti sekundarnog i tercijarnog nivoa su:

- timovi rade uglavnom djelatnosti koje su Programom zdravstvene zaštite predviđene
- znatan dio usluga za nivo domova zdravlja obavlja se u UKC Tuzla
- ultrazvučna i radiološka dijagnostika su djelatnosti čiji se rad najčešće registruje, a nisu Programom predviđene

4.2. REGISTROVANE DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE KOJE NISU PREDVIĐENE PROGRAMOM ZDRAVSTVENE ZAŠTITE IZ OBAVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

U zdravstvenom sistemu Tuzlanskog kantona i u 2011. godini registruje se rad djelatnosti koje nisu predviđene Programima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog sistema.

Medicina rada

Medicina rada nije regulisana standardima i normativima primarne zdravstvene zaštite. Standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja medicina rada je definisana kao specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita. Kantonalni Zavod za medicinu rada još nije osnovan niti je kroz Zavod za medicinu rada organizovano obavljanje specifične zdravstvene zaštite radnika na području Kantona.

Profesionalna patologija i toksikologija je nivo visokodiferencirane zdravstvene zaštite prema standarima i normativima zdravstvene zaštite. U Domu zdravlja Tuzla registrovana je djelatnost

profesionalne patologije i toksikologije u okviru medicine rada na nivou primarne zdravstvene zaštite.

Defektologija (rehabilitacija sluha, glasa i govora)

Defektologija (rehabilitacija sluha, glasa i govora) nije regulisana standardima i normativima zdravstvene zaštite. Dom zdravlja Tuzla obavlja ovu djelatnost za sve opštine Tuzlanskog kantona prema posebnom programu. U domovima zdravlja Srebrenik, Živinice i Banovići registrovani su timovi koji obavljaju djelatnost rehabilitacije sluha, glasa i govora iako nisu predviđeni niti redovnim niti posebnim programom zdravstvene zaštite.

Ginekologija i akušerstvo

Djelatnost ginekologije i akušerstva i u okviru nje:

- Savjetovalište za dječiju i adolescentnu ginekologiju
- Citološka dijagnostika
- Ultrazvučna dijagnostika
- Savjetovalište za bračni sterilitet

je nivo sekundarne specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite koja se po standardima i normativima zdravstvene zaštite ne može organizovati u okviru vanbolničkih zdravstvenih ustanova. Domovi zdravlja su obavljali ultrazvučnu i citološku dijagnostiku u različitom obimu u okviru ginekologije i akušerstva.

Pneumoftizilogija

Pneumoftiziološka zdravstvena zaštita se po standardima i normativima zdravstvene zaštite organizuje u vanbolničkim ustanovama u okviru primarne zdravstvene zaštite i sekundarne specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite. U Domu zdravlja Tuzla organizovan je rad i bronhološkog kabineta koji pripada nivou visokodiferencirane zdravstvene zaštite čije su usluge subspecijalističke.

Ortopedija sa traumatologijom

Ortopedija sa traumatologijom po standardima i normativima zdravstvene zaštite pripada specijalističko konsultativnoj zdravstvenoj zaštiti sekundarnog nivoa i ne organizuje se u vanbolničkim ustanovama. U Domu zdravlja Tuzla organizovano radi ortopedija sa traumatologijom u okviru hirurških grana.

Centri za mentalnu i fizikalnu rehabilitaciju i specijalističko konsultativne djelatnosti

Standardi i normativi zdravstvene zaštite su utvrdili da se za područja za koja nisu osnovani Centri mentalnog zdravlja (CMZ) i Centri za fizikalnu rehabilitaciju (CBR) organizuje specijalističko konsultativna zaštita psihijatrije ili fizikalne medicine.

Praksa je da domovi zdravlja organizuju oba vida zdravstvene zaštite, i centre i specijalističko konsultativnu zdravstvenu zaštitu fizikalne medicine i rehabilitacije i psihijatrije.

Registrovane djelatnosti zdravstvene zaštite koje nisu predviđene programom zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja prezentirane su u *tabeli 3*.

Tabela 3. Djelatnosti zdravstvene zaštite koje domovi zdravlja na području Tuzlanskog kantona pružaju u odnosu na Program zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja

Vid zdravstvene zaštite	Djelatnosti koje nisu predviđene programom, a koje obavljaju DZ												
	Banovići	Čelić	Doboj Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice
Ginekologija i akušerstvo- sekundarni nivo	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ZZ studenata												+	
Dispanzer za dijabetes								+					
Ortopedija												+	
Sportska medicina												+	
Patologija sluha, glasa i govora	+									+		+	+
Bronhološki kabinet (tercijarni nivo)												+	
Radiološka dijagnostika			+				+						
Ultrazvučna dijagnostika											+		

Sportska medicina i djelatnost patologije sluha, glasa i govora (defektologija) za Dom zdravlja Tuzla su definisane Posebnim programima zdravstvene zaštite kao dodatni kriteriji obezbjeđenja zdravstvene zaštite.

5. POSEBNI PROGRAMI

5.1. Sportska medicina

Sportska medicina se provodi kroz poseban program i finansira kao dodatni kriterij obezbjeđenja zdravstvene zaštite.

Djelatnost sportske medicine egzistira u Domu zdravlja Tuzla i pruža preglede i usluge osiguranim licima – sportistima. Uvođenjem dodatnih kriterija obezbjeđenja zdravstvene zaštite - Posebnih programa, Dom zdravlja Tuzla preuzeo je obavezu pružanja zdravstvene zaštite sportistima sa područja svih opština Tuzlanskog kantona.

Izveštaj o radu Poliklinike u 2011. godini registuje rad ukupno 9 zaposlenih od čega su 2 doktori specijalisti sportske medicine, 1 profesor fizičkog vaspitanja, 1 diplomirana medicinska sestra-tehničar, 1 zdravstveni tehničar više stručne spreme i 4 zdravstvena tehničara srednje sručne spreme.

U toku 2011. godine u Poliklinici je pruženo ukupno 47.148 pregleda i usluga. Sportistima sa drugih opština Tuzlanskog kantona u posmatranom periodu pruženo je 2.778 pregleda i usluga. Izveštaj o pruženim pregledima i uslugama u Poliklinici za sportsku medicinu pokazuje da se od ukupnog broja pruženih pregleda i usluga osiguranim licima na području Tuzlanskog kantona 6% pregleda i usluga odnosi na preglede i usluge pružene sportistima koji su sa drugih opština Tuzlanskog kantona.

5.2. Zdravstvena zaštita učenika i studenata iz drugih opština koji su na redovnom školovanju u Tuzli, a imaju prebivalište u drugoj opštini Kantona

Program zdravstvene zaštite učenika i studenata iz drugih opština koji su na redovnom školovanju u Tuzli, a imaju prebivalište u drugoj opštini Kantona sačinjen je kroz dodatni kriterij obezbjeđivanja zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Izveštaj o radu Službe za zdravstvenu zaštitu studenata u 2011 godini registuje rad ukupno 3 zaposlena od čega je 1 doktor specijalista urgentne medicine i 2 zdravstvena tehničara srednje stručne spreme.

U toku 2011. godine u Službi je pruženo ukupno 8.162 pregleda i usluga. Osiguranicima sa drugih opština Tuzlanskog kantona u posmatranom periodu pruženo je 1.158 pregleda i usluga. Izveštaj o pruženim pregledima i uslugama u Službi pokazuje da se od ukupnog broja pruženih pregleda i usluga osiguranim licima na području Tuzlanskog kantona 14,19% pregleda i usluga odnosi na preglede i usluge pružene osiguranicima koji su sa drugih opština Tuzlanskog kantona.

Djelatnost zdravstvene zaštite učenika i studenata koji su na redovnom školovanju u Tuzli, a imaju prebivalište u drugim opštinama Tuzlanskog kantona u 2011. godinu u Domu zdravlja Tuzla se obavljajala i u okviru drugih djelatnosti kroz službe i nivoe:

Primarna zdravstvena zaštita:

- Zdravstvena zaštita školske djece i omladine – pruženo 381 pregleda i usluga;
- Zdravstvena zaštita zuba i usta školske djece i omladine - pruženo 1.978 pregleda i usluga;
- Zdravstvena zaštita zuba i usta odraslih- pruženo 932 pregleda i usluge;
- Laboratorijska dijagnostika – 78 usluga
- Centar za fizikalnu rehabilitaciju – pruženo 553 pregleda i usluga;

Specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita – 2011. godina

- Bolesti usta - pruženo 62 pregleda i usluga;
- Oralna hirurgija- pruženo 63 pregleda i usluga;
- Dermatologija- pruženo 595 pregleda i usluga;
- Pedodoncija- pruženo 127 pregleda i usluga;

5.3. Defektologija – logopedija (patologija sluha, glasa i govora)

Program defektologije – logopedije za područje Kantona je namjenjen unapređenju zdravstvene zaštite osiguranih lica svih uzrasta sa specifičnim poremećajima sluha, glasa i govora te doprinosi poboljšanju njihovih komunikacijskih sposobnosti i ukupnom kvalitetu života.

Djelatnost defektologije-logopedije egzistira u Domu zdravlja Tuzla u okviru Poliklinike za patologiju sluha, glasa i govora i pruža usluge za sva osigurana lica sa područja Tuzlanskog kantona u skladu sa posebnim programom.

Realizacija Programa defektologije – logopedije za područje Tuzlanskog kantona

Izvještaj o radu Poliklinike za patologiju sluha, glasa i govora Doma zdravlja Tuzla u 2011. godini registruje rad ukupno 7 zaposlenih od čega je 5 logopeda, 1 zdravstveni tehničar više i 1 zdravstveni tehničar srednje stručne spreme.

U toku 2011. godine u Poliklinici je pruženo ukupno 43.586 pregleda i usluga. Osiguranicima sa drugih opština Tuzlanskog kantona u posmatranom periodu pruženo je 4.810 pregleda i usluga. Izvještaj o pruženim pregledima i uslugama u Poliklinici za patologiju sluha, glasa i govora pokazuje da se od ukupnog broja pruženih pregleda i usluga osiguranim licima na području Tuzlanskog kantona 11,04% pregleda i usluga odnosi na preglede i usluge pružene osiguranicima koji su sa drugih opština Tuzlanskog kantona.

Domovi zdravlja Banovići, Srebrenik i Živinice, imaju organizovanu službu za rehabilitaciju sluha, glasa i govora - defektologiju i registruju rad logopeda, pružali su usluge patologije sluha glasa i govora osiguranicima svojih opština.

VIII REZULTATI UNAPREĐENJA KVALITETA RADA U ZDRAVSTVENOM SISTEMU

UVOD

Elementi i kriteriji za vrednovanje uspostave, razvijanja i održavanja sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga u zdravstvu Tuzlanskog kantona određeni su u skladu sa Odlukom o elementima i kriterijima za vrednovanje uspostave, razvijanja i održavanja sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga u zdravstvu Tuzlanskog kantona broj 01-05-1-38/11 od 14.03.2011. godine (u daljem tekstu Odluka) a koja je donešena od strane Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona na osnovu člana 17. Zakona o sistemu poboljšanja kvaliteta, sigurnosti i o akreditaciji u zdravstvu („Službene novine FBiH“ broj 59/05), člana 21. Statuta Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona (“Službene novine TK” broj 5/00), člana 11. Odluke o utvrđivanju osnova, kriterija i mjerila za zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja (“Službene novine TK” broj 4/00) i Saglasnosti Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona broj 13-1-01-37-sl.50/11 od 14.03.2011. godine, a u cilju uspostavljanja optimalnog kvaliteta u zdravstvu i pripreme zdravstvenih ustanova za proces akreditacije.

U okviru zakonom definisanih obaveza utvrđene su aktivnosti na uspostavi, održavanju i razvoju sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti, provođenja unutrašnjeg nadzora i načina iskazivanja kvaliteta izvršenih zdravstvenih usluga u zdravstvenim ustanovama na području Tuzlanskog kantona.

Uspostava i održavanje sistema kvaliteta, odnosno priprema za akreditaciju, provođenje unutrašnjeg nadzora i izvještavanje o kvalitetu zdravstvenih usluga podrazumijeva provođenje aktivnosti definisanih Odlukom, koja se primjenjuje od 01.01.2011. godine.

Ovaj proces predstavlja pripremu zdravstvenih ustanova za certificiranje standarda sigurnosti, kao uslova za obavljanje zakonom propisane djelatnosti i akreditaciju.

1. PRAĆENJE I EVALUACIJA SISTEMA KVALITETA I SIGURNOSTI ZDRAVSTVENIH USLUGA U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

Zdravstvene ustanove na području Tuzlanskog kantona su u obavezi da uspostavljaju, razvijaju i održavaju sistem poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga u skladu sa elementima za praćenje kvaliteta definisanih Odlukom, kao i da blagovremeno dostavljaju izvještaje o ispunjenju zadanih kriterija.

Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona vrši evaluaciju realizacije aktivnosti uspostave razvoja i održavanja sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga u zdravstvenim ustanovama na području Tuzlanskog kantona, u skladu sa članom 8. Odluke i kriterijima za praćenje utvrđenih Odlukom.

1.1. Evaluacija izvještavanja o kvalitetu i sigurnosti zdravstvenih usluga, zdravstvenih ustanova na području Tuzlanskog kantona

U skladu sa članom 7. Odluke, zdravstvene ustanove na području Tuzlanskog kantona su u obavezi da dostavljaju izvještaje o ispunjenosti kriterija i izvještaje o radu koordinatora kvaliteta zdravstvene ustanove. Izvještaji se dostavljaju tromjesečno po kumulativnom principu.

Sve zdravstvene ustanove, osim JZU Doma zdravlja Kladanj, su blagovremeno dostavile kompletne izvještaje o ispunjenosti kriterija kao i izvještaj o radu koordinatora kvaliteta.

Primarna zdravstvena zaštita

U skladu sa aktivnostima uspostave sistema kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga, zdravstvene ustanove primarne zdravstvene zaštite, treba da realizuju aktivnosti u okviru elemenata/kriterija za praćenje kvaliteta razvrstanih u petnaest grupa.

1.1.1.1. Procenat izvršenja prema grupama kriterija

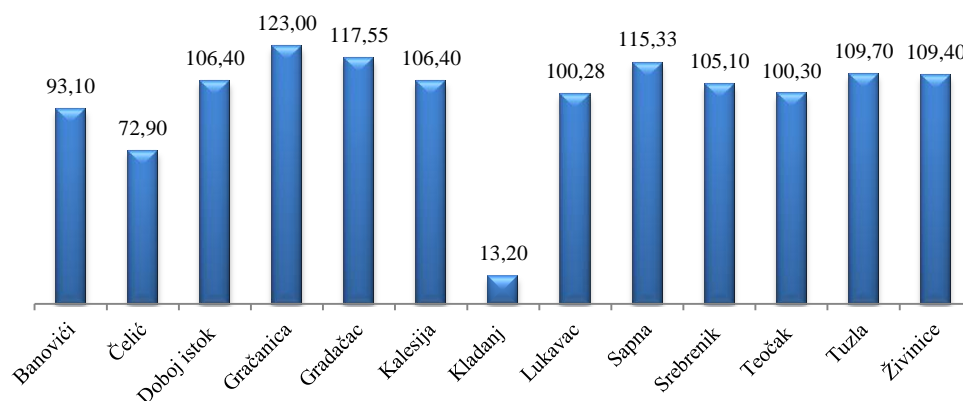
Od ukupno trinaest domova zdravlja na području Tuzlanskog kantona deset domova zdravlja odnosno 76,93% je ispunilo **preko** predviđenih 100% kriterija za godinu dana.

Najveći procenat izvršenja ostvaren je u domovima zdravlja: Gračanica 123,00%, Gradačac 117,55%, Sapna 115,33%, Tuzla 109,70%, Živinice 109,40%, Kalesija 106,40%, Doboj Istok 106,40% i Srebrenik 105,10%. Zatim slijede domovi zdravlja: Teočak sa 100,30% i Lukavac sa 100,28%. (tabela 2).

Tabela 2. Procenat realizovanih aktivnosti prema grupama kriterija za period I - XII 2011. godine, u zdravstvenim ustanovama primarnog nivoa na području Tuzlanskog kantona

Grupa	Elementi za praćenje kvaliteta po grupama	Banovići	Čelić	Doboj istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice
I	Komisije/ odgovorne osobe	5,00	4,50	3,80	5,00	5,00	5,00	0,80	5,00	4,30	5,00	4,30	5,00	5,00
II	Strategije	7,00	5,00	7,00	7,00	8,00	7,00	8,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
III	Programi, planovi, sporazumi	5,00	4,30	5,40	9,00	8,80	9,50	5,90	1,20	11,00	12,60	7,80	11,80	8,30
IV	Procedure - imenovane	10,00	9,75	10,00	10,00	10,00	11,75	11,75	3,50	10,00	11,75	10,00	10,00	10,00
V	Politike i procedure za sva	5,00	5,00	5,00	5,00	4,80	5,00	5,00	1,40	5,00	5,00	5,00	5,00	3,00
VI	Sistem žalbi, pohvala i sugestija	3,00	3,00	2,50	3,00	3,00	3,00	3,00	0,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
VII	Mjerenje zadovoljstva osoblja	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	0,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
VIII	Mjerenje zadovoljstva pacijenata	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	0,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
IX	Sistem incidentnih situacija	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	0,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
X	Kliničke vodilje/protokoli/klinički	10,00	6,00	2,00	10,00	10,00	10,00	4,00	8,00	20,00	10,00	8,00	10,00	10,00
XI	Evidencije	6,00	6,00	4,80	6,00	6,00	6,00	0,30	6,00	6,00	6,00	5,70	6,00	6,00
XII	Dokumentacija	5,00	6,30	5,30	6,30	6,10	6,80	6,80	0,00	5,30	6,50	6,00	4,90	5,30
XIII	Edukacija osoblja	6,00	4,50	3,00	6,00	8,50	6,00	6,00	2,00	1,50	3,50	6,00	5,00	6,00
XIV	Edukacija pacijenata u zajednici,	8,00	6,15	1,20	8,00	8,00	8,30	7,25	0,00	7,78	5,98	8,00	8,00	8,50
XV	Indikator/klinička revizija	21,00	23,60	13,90	22,10	35,80	30,20	22,70	0,00	21,70	20,70	22,30	18,60	25,10
	Ukupno	100,00	93,10	72,90	106,40	123,00	117,55	106,40	13,20	100,28	115,33	105,10	100,30	109,40

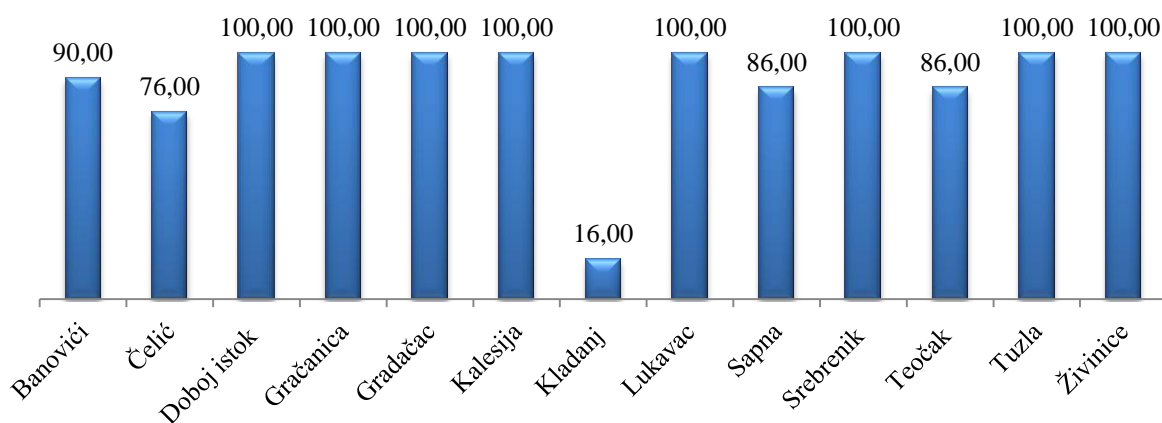
Ostvarenje **manje od 100%** registrovano je u **23,07% domova zdravlja**. Najmanji procenat izvršenja registrovan je u Domu zdravlja Kladanj 13,20%(grafikon 1).

Grafikon 1. Ukupan procenat realizovanih aktivnosti za period I - XII 2011. godine, u zdravstvenim ustanovama primarnog nivoa na području Tuzlanskog kantona

1.1.1.2. Ostvareni procenti unutar grupa zadanih kriterija

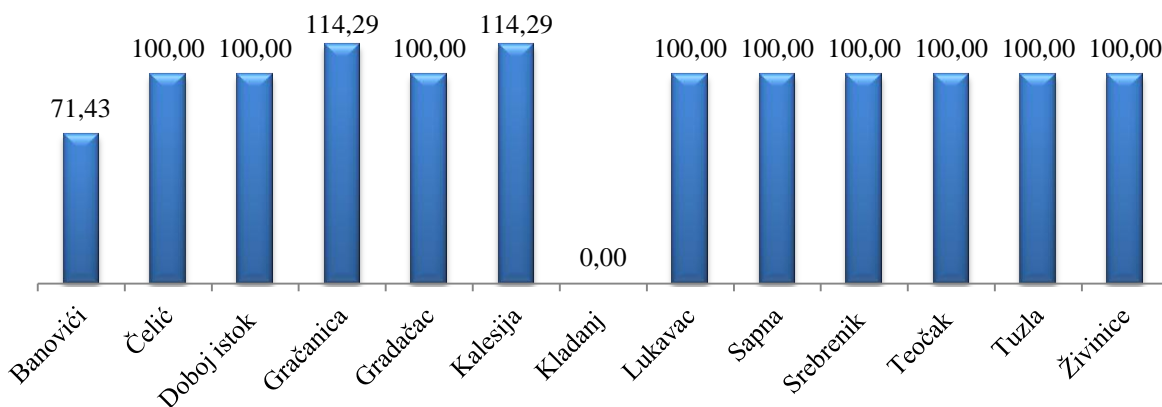
U okviru grupe I Komisije/odbori/odgovorne osobe većina domova zdravlja formirala je komisije u skladu sa Odlukom, te obezbijedila njihov kontinuirani rad. **U osam domova zdravlja** se registruje procenat realizacije od **100%**, a **najmanji procenat** ostvarenja od 16% u ovoj grupi realizovan je u **Domu zdravlja Kladanj** (grafikon 2.).

Grafikon 2. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu I Komisije/odbori/odgovorne osobe, u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

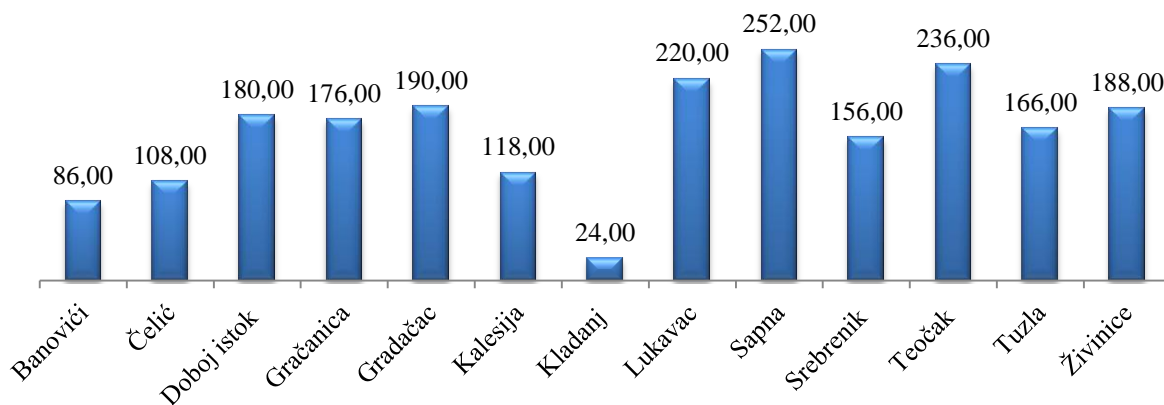
U okviru grupe II Strategije zdravstvene ustanove su u mogućnosti da izaberu koje strategije će izraditi u tekućoj godini, obzirom da nijedna nije definisana kao obavezna. **Maksimalni procenat** ostvarenja od **100%** realizovali su domovi zdravlja Čelić, Doboj Istok, Gradačac, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Teočak, Tuzla i Živinice. **Prebačaj** od 14,29% je ostvaren **u Domu zdravlja Gračanica i Kalesija**.

U Domu zdravlja Kladanj nije bilo realizovanih aktivnosti u ovom izvještajnom periodu (grafikon 3.).

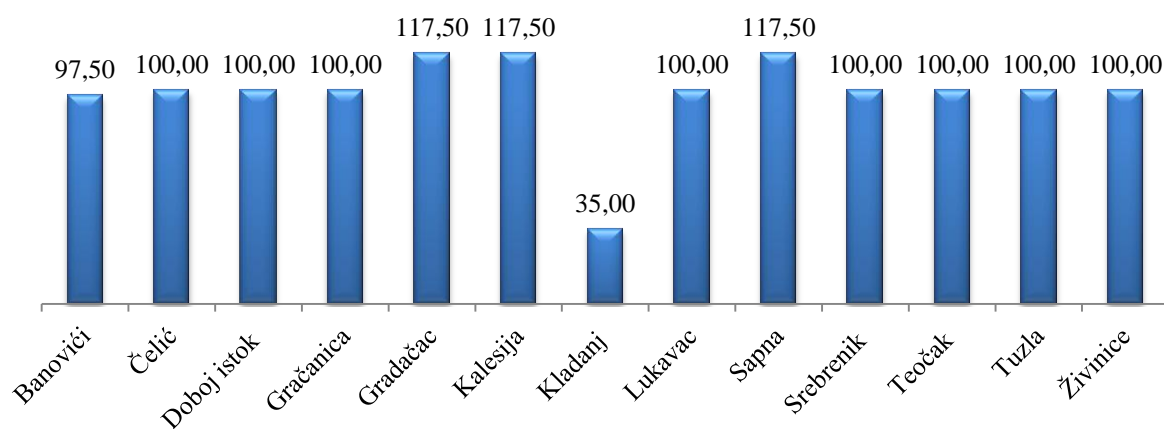
Grafikon 3. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu II Strategije, u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

Procenati izvršenja aktivnosti u okviru grupe III Programi, planovi i sporazumi, se kreću **od 24%** u Domu zdravlja Kladanj **do čak 252%** u Domu zdravlja Sapna. U jedanaest Domova zdravlja ostvareno je **100% i više** zadanih kriterija. Osim Doma zdravlja Sapna, **prebačaj** za ovu grupu su još ostvarili i Dom zdravlja Teočak sa 136%, Lukavac sa 120%, Gradačac sa 90%, Živinice sa 88%, Doboj Istok sa 80%, Gračanica sa 76%, Tuzla sa 66%, Srebrenik sa 56%, Kalesija sa 18% i Čelić sa 8% (grafikon 4.).

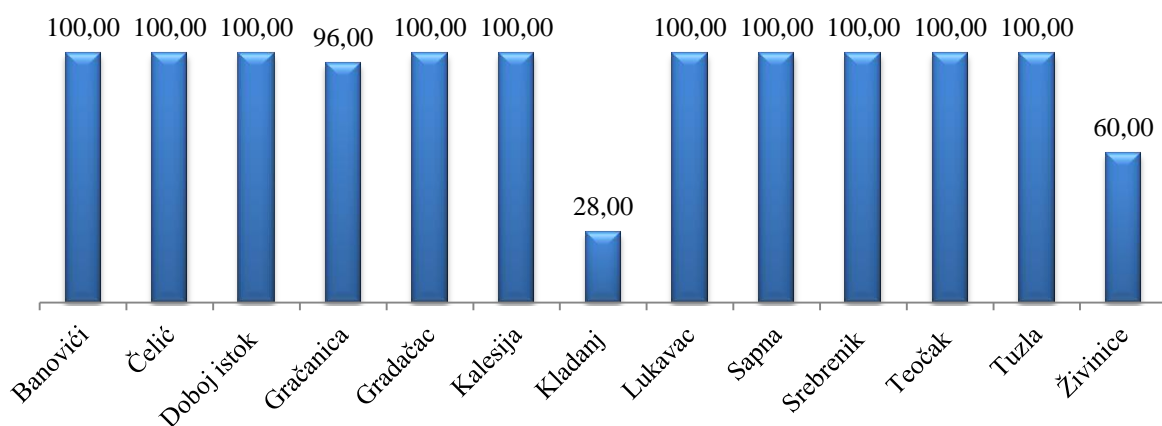
Grafikon 4. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu III Programi, planovi i sporazumi, u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

Zdravstvene ustanove primarnog nivoa su u obavezi da izrade, odobre i distribuiraju četrdeset procedura za godinu dana unutar grupe IV Procedure – imenovane akreditacijskim standardima. Na osnovu podataka iz dostavljenih izvještaja može se konstatovati da su tri doma zdravlja ostvarila **prebačaj** od 117,50%: Sapna, Gradačac i Kalsija, dok je osam domova zdravlja izradilo **100%** procedura. Dva doma zdravlja nisu uspjeli ostvariti obavezni procenat u ovoj grupi: Banovići sa 97,50% procedura i Kladanj sa 35%. Proceniti ostvarenja kriterija u grupi IV prikazani su u grafikonu broj 5.

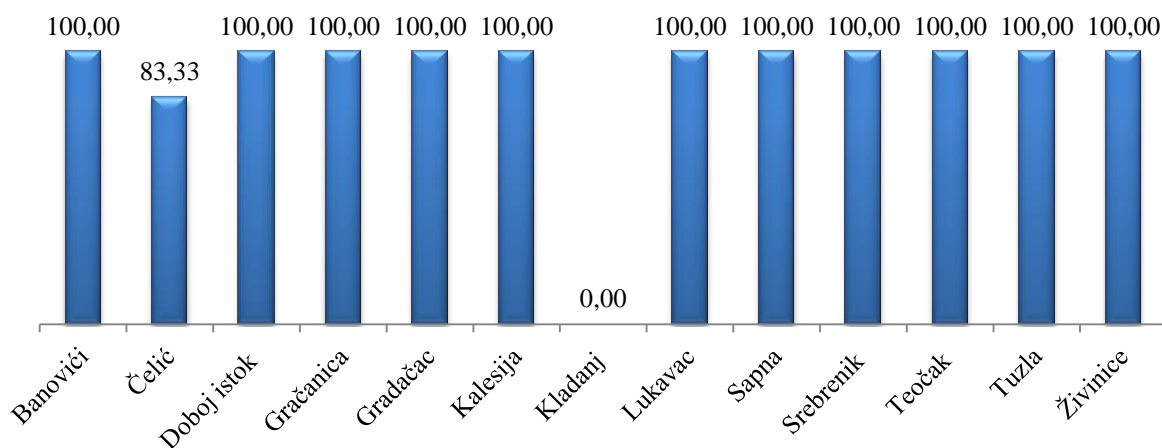
Grafikon 5. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu IV Procedure – imenovane akreditacijskim standardima u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

U sklopu grupe V Politike i procedure za sva operativna polja, deset domova zdravlja je realizovalo **maksimalni** procenat ostvarenja kriterija u procentu od **100%**. Tri doma zdravlja nisu uspjela ostvariti obavezni procenat ostvarenja kriterija, Dom zdravlja Gračanica, Dom zdravlja Živinice i Dom zdravlja Kladanj (grafikon 6.).

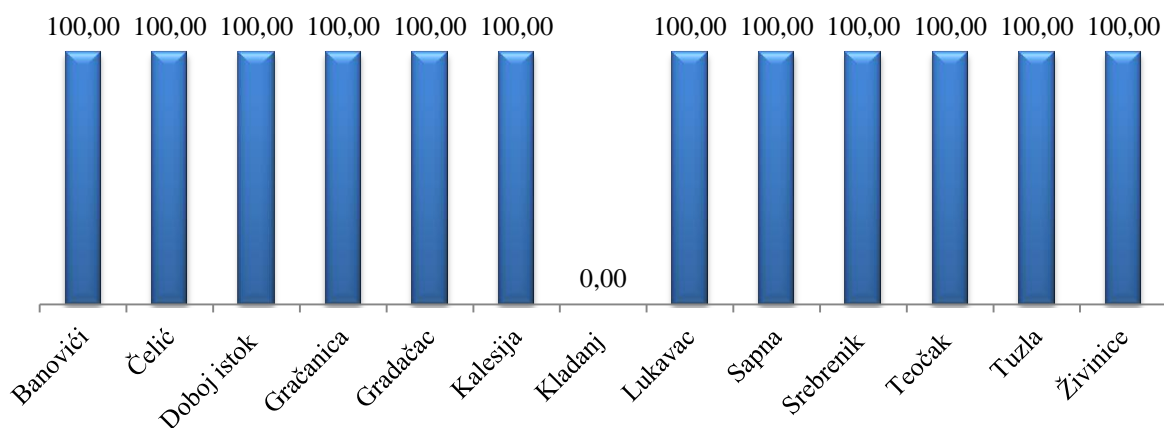
Grafikon 6. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu V Politike i procedure za sva operativna polja u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

Aktivnosti iz grupe VI Sistem žalbi, pohvala i sugestija, većina zdravstvenih ustanova primarnog nivoa, tačnije njih jedanaest (**84,6%**), je **ostvarilo 100%** zadanih kriterija od predviđenih aktivnosti za godinu dana, **izuzev** Doma zdravlja Čelić koji ima procenat izvršenja od **83,33%**. Dom zdravlja Kladanj u ovoj grupi nije realizovao nijednu aktivnost u ovom izvještajnom periodu (grafikon 7).

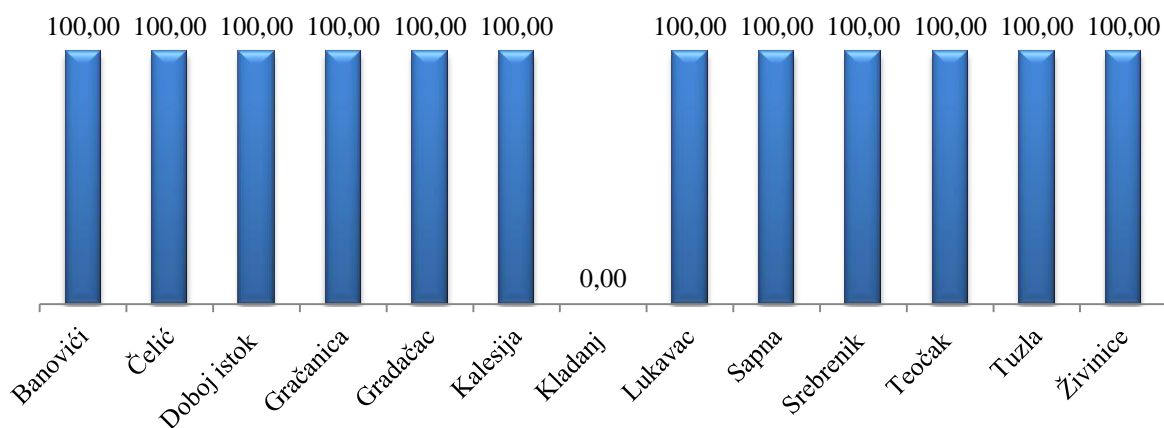
Grafikon 7. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu VI Sistem žalbi, pohvala i sugestija, u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

Posmatrajući podatke u ovom izvještajnom periodu, u okviru grupe VII Mjerenje zadovoljstva osoblja, može se konstatovati da je **maksimalni** procenat realizacije zadanih kriterija u iznosu od **100%** registrovan kod svih doma zdravlja **izuzev** Dom zdravlja Kladanj koji nije realizovao nijednu aktivnost za ovaj izvještajni period unutar ove grupe. (grafikon 8).

Grafikon 8. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu VII Mjerenje zadovoljstva osoblja, u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

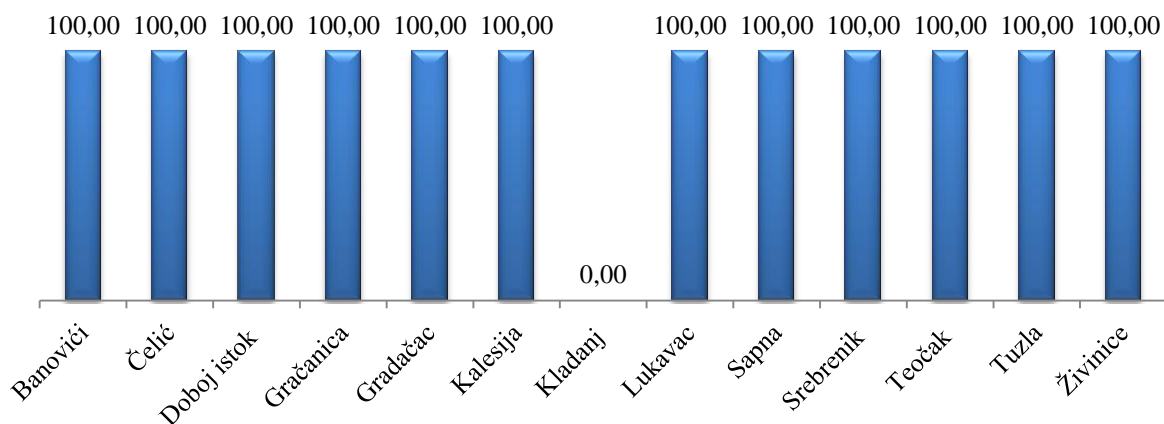
Unutar grupe VIII Mjerenje zadovoljstva pacijenta, procenat realizacije predviđenih aktivnosti u iznosu od **100%** registrovan je kod svih domova zdravlja **izuzev** Dom zdravlja Kladanj koji nije ostvario nijednu aktivnost u sklopu ove grupe za ovaj izvještajni period (grafikon 9).

Grafikon 9. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu VIII Mjerenje zadovoljstva pacijenta, u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

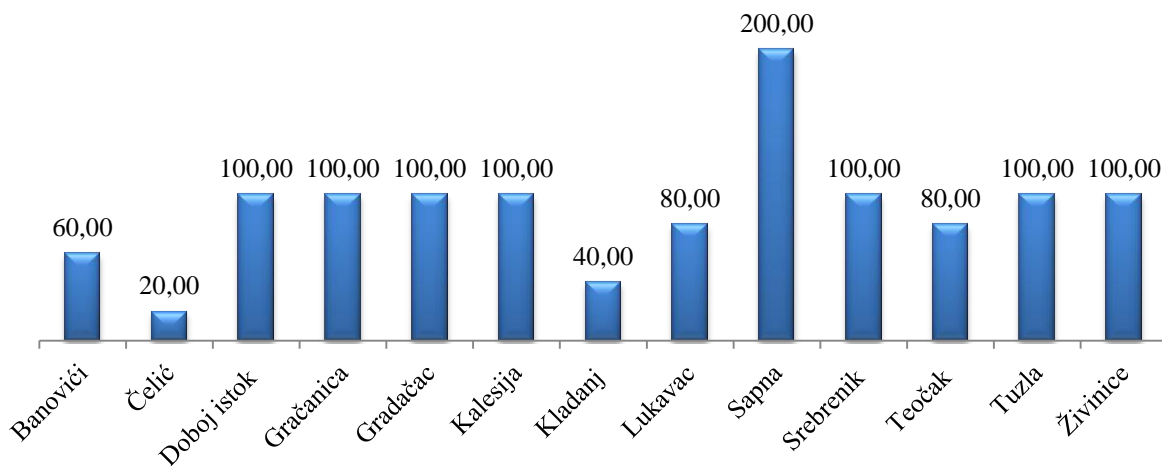
Aktivnosti iz grupe IX Sistem incidentnih situacija, dvanaest domova zdravlja (Banovići, Čelić, Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Lukavac, Sapna, Srebrenik, Teočak, Tuzla i Živinice) je realizovalo u procentu ostvarenja od **100%** zadanih kriterija.

Dom zdravlja Kladanj nije prijavio nijednu aktivnost u okviru ove grupe u ovom izvještajnom periodu (grafikon 10).

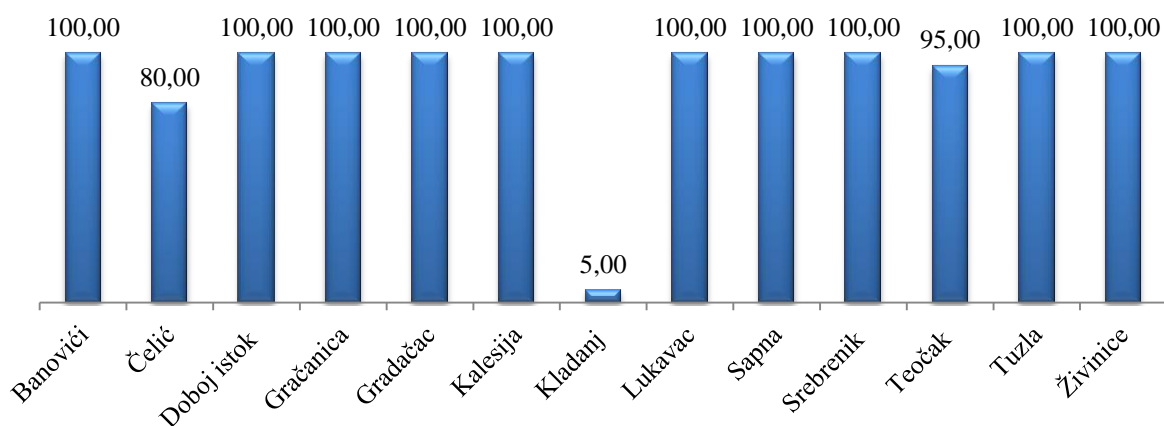
Grafikon 10. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu IX Sistem incidentnih situacija, u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

Posmatrajući izvještajne podatke iz grupe X, a koje se odnose na izradu kliničkih vodilja/protokola i kliničkih puteva, Dom zdravlja Sapna je ostvario **prebačaj** od 100%, dok su **maksimalni** procenat izvršenja od 100% osvarili domovi zdravlja: Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Srebrenik, Tuzla i Živinice. Pet domova zdravlja nisu uspjeli ostvariti obavezni procenat izvršenja: Lukavac i Teočak sa 80%, Banovići sa 60%, Kladanj sa 40% i Čelić sa najmanjim realizovanim procentom izvršenja u okviru ove grupe od 20% (grafikon 11).

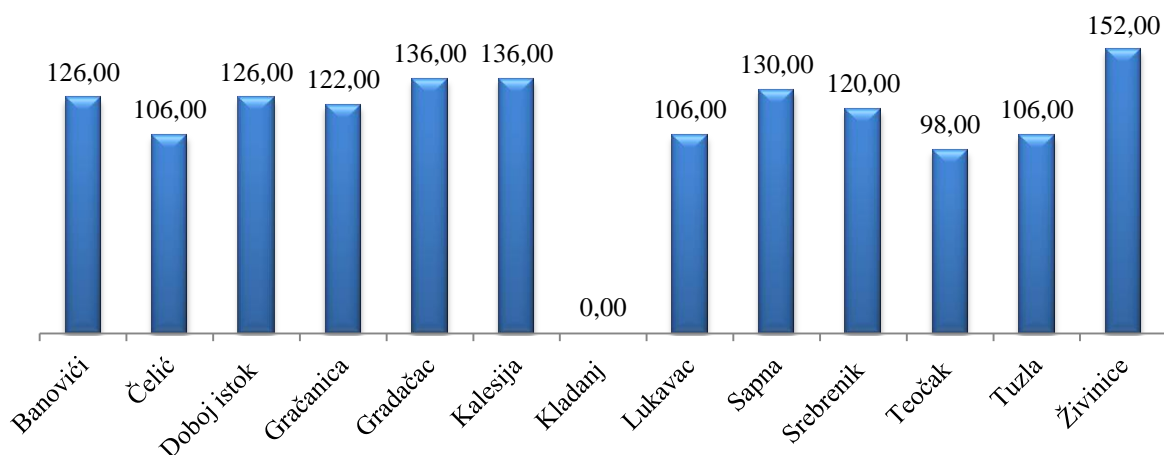
Grafikon 11. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu X Kliničke vodilje/protokoli/klinički putevi u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

U okviru grupe XI Evidencije deset domova zdravlja je ostvarilo **maksimalnih** 100% zadanih kriterija. Tri doma zdravlja nisu uspjeli ostvariti obavezni procenat izvršenja: Teočak sa 95%, Čelić sa 80% i Kladanj sa ostvarenjem od samo **5%** zadanih kriterija (grafikon 12).

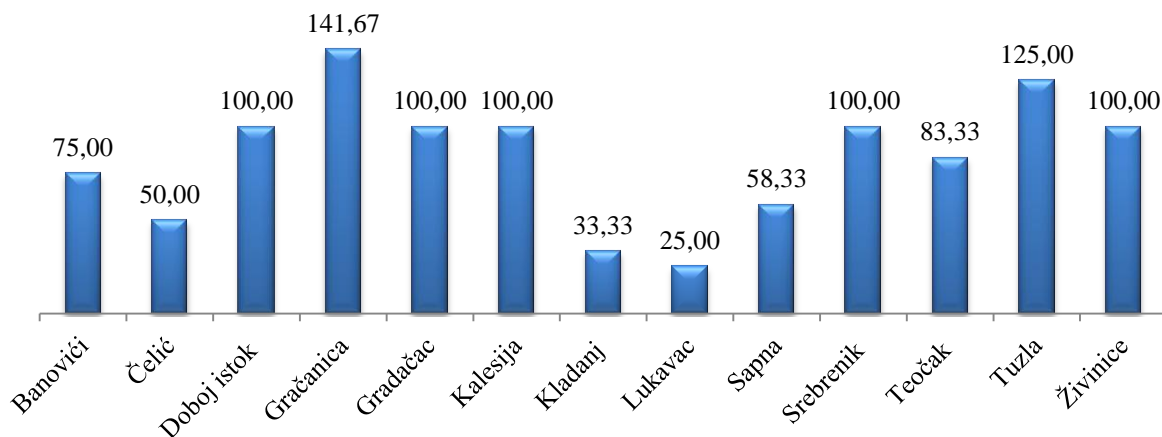
Grafikon 12. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu XI Evidencije u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

U grupi XII Dokumentacija registrovan je **prebačaj** kod jedanaest domova zdravlja: Živinice 52%, Gradačac 36%, Kalesija 36%, Sapna 30%, Banovići 26%, Doboj Istok 26%, Gračanica 22%, Srebrenik 20%. Domovi zdravlja Čelić, Lukavac i Tuzla su ostvarili prebačaj od 6%. Dom zdravlja Kladanj nije realizovao nijednu aktivnost za ovaj izvještajni period u okviru ove grupe (grafikon 13).

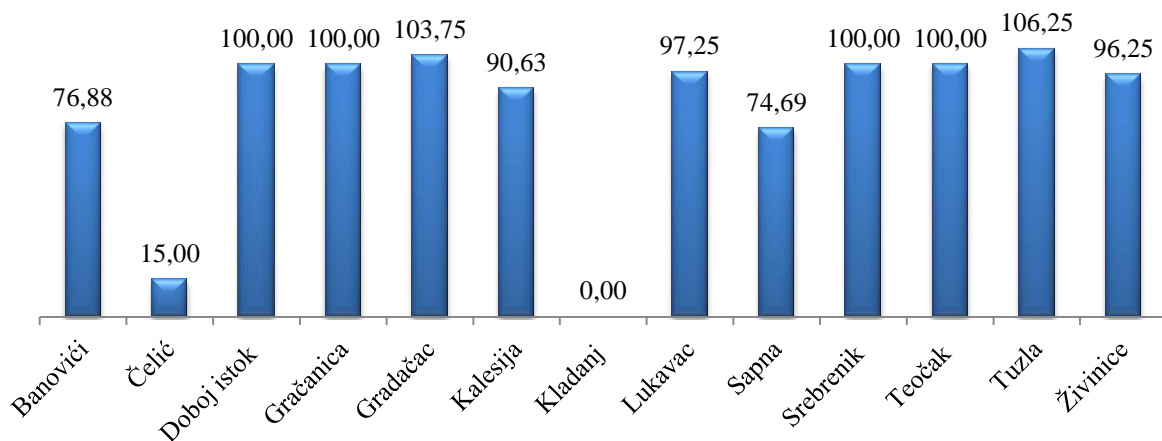
Grafikon 13. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu XII Dokumentacija u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

Domovi zdravlja Gračanica i Tuzla su ostvarili **preko 100%** od zadanih kriterija unutar grupe XIII Edukacija osoblja. **Maksimalni procenat** izvršenja od 100% imali su Doboj Istok, Gradačac, Kalesija, Srebrenik i Živinice. Šest domova zdravlja nije ostvarilo obavezni procenat izvršenja: Teočak sa 83,33%, Banovići sa 75%, Sapna sa 58,33%, Čelić sa 50%, Kladanj sa 33,33% i Lukavac sa najmanjim procentom izvršenja od 25%. (grafikon 14).

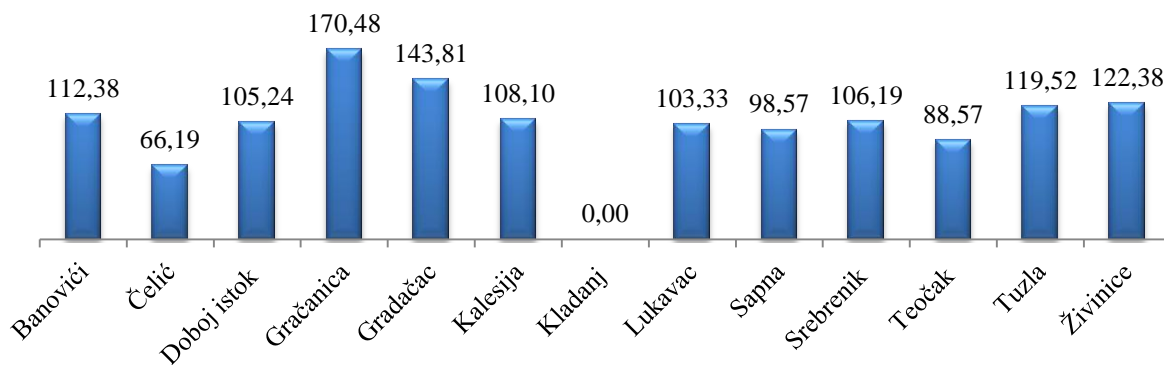
Grafikon 14. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu XIII Edukacija osoblja u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

U okviru grupe XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali Dom zdravlja Kladanj nije imao nijednu realizovanu aktivnost u ovom izvještajnom periodu. Posmatrajući podatke za ostale zdravstvene ustanove, može se konstatovati da su dva doma zdravlja ostvarila **prebačaj** u ovoj grupi: Tuzla 6,25% i Gradačac 3,75%. Četiri doma zdravlja su ostvarila maksimalni procenat izvršenja: Doboj Istok, Gračanica, Srebrenik i Teočak. Ostali domovi zdravlja su realizovali procenat ostvarenja od 15% do 97,25% (grafikon 15).

Grafikon 15. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali u domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

U okviru grupe XV Indikatori/klinička revizija u devet domova zdravlja realiziran je **prebačaj**: Gračanica 70,48%, Gradačac 43,81%, Živinice 22,38%, Tuzla 19,52%, Banovići 12,38%, Kalesija 8,10%, Srebrenik 6,19%, Doboj Istok 5,24% i Lukavac 3,33%. Procenat ostvarenja zadanih kriterija u ostalim domovima zdravlja se kretao od 66,19% u Domu zdravlja Čelić do 98,57% u Domu zdravlja Sapna. U domu zdravlja Kladanj nije realizovana nijedna aktivnost u ovom izvještajnom periodu. (grafikon 16).

Grafikon 16. Procenat realizovanih aktivnosti za grupu XV Indikatori/klinička revizija, u Domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona

Zbirni prikaz procentualnih izvršenja predviđenih aktivnosti unutar grupa za sve zdravstvene ustanove primarnog nivoa na području Tuzlanskog kantona prikazane su u tabeli 3.

Tabela 3. Procenat realizacije aktivnosti unutar grupa kriterija za period I – XII 2011. godine, u zdravstvenim ustanovama primarnog nivoa na području Tuzlanskog kantona

Grupa	Elementi za praćenje kvaliteta po grupama	Banovići	Čelić	Doboj istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živnice
I	Komisije/ odgovorne osobe	90,00	76,00	100,00	100,00	100,00	100,00	16,00	100,00	86,00	100,00	86,00	100,00	100,00
II	Strategije	71,43	100,00	100,00	114,29	100,00	114,29	0,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
III	Programi, planovi, sporazumi	86,00	108,00	180,00	176,00	190,00	118,00	24,00	220,00	252,00	156,00	236,00	166,00	188,00
IV	Procedure - imenovane akreditacijskim standardima	97,50	100,00	100,00	100,00	117,50	117,50	35,00	100,00	117,50	100,00	100,00	100,00	100,00
V	Politike i procedure za sva operativna polja	100,00	100,00	100,00	96,00	100,00	100,00	28,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	60,00
VI	Sistem žalbi, pohvala i sugestija	100,00	83,33	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
VII	Mjerenje zadovoljstva osoblja	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
VIII	Mjerenje zadovoljstva pacijenata	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
IX	Sistem incidentnih situacija	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
X	Kliničke vodilje/protokoli/klinički putevi	60,00	20,00	100,00	100,00	100,00	100,00	40,00	80,00	200,00	100,00	80,00	100,00	100,00
XI	Evidencije	100,00	80,00	100,00	100,00	100,00	100,00	5,00	100,00	100,00	100,00	95,00	100,00	100,00
XII	Dokumentacija	126,00	106,00	126,00	122,00	136,00	136,00	0,00	106,00	130,00	120,00	98,00	106,00	152,00
XIII	Edukacija osoblja	75,00	50,00	100,00	141,67	100,00	100,00	33,33	25,00	58,33	100,00	83,33	125,00	100,00
XIV	Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali	76,88	15,00	100,00	100,00	103,75	90,63	0,00	97,25	74,69	100,00	100,00	106,25	96,25
XV	Indikatori/klinička revizija	112,38	66,19	105,24	170,48	143,81	108,10	0,00	103,33	98,57	106,19	88,57	119,52	122,38

U grupi IV Procedure imenovane akreditacijskim standardima zdravstvena ustanova će pružiti dokaz da je izradila, odobrila i distribuirala 40 procedura u toku godine. Zadani procenat za ovu grupu iznosi 10%. Zdravstvene ustanove koje su ispunile 100% zadanih kriterija ali nisu izradile 40 procedura su Dom zdravlja Čelić, Dom zdravlja Teočak i Dom zdravlja Živnice.

U grupi XVI Indikatori/klinička revizija Odlukom je definisano da je obavezna analiza utvrđenih elemenata za 3 oboljenja po izboru zdravstvene ustanove iako je u tabeli navedena obaveznost za pet oboljenja. Zdravstvene ustanove koje su uradile tri kliničke revizije od pet navedenih kao obavezne su Dom zdravlja Čelić, Dom zdravlja Doboj Istok, Dom zdravlja Sapna, Dom zdravlja Srebrenik, Dom zdravlja Teočak i Dom zdravlja Tuzla.

Odlukom o izuzeću ugovornih zdravstvenih ustanova od obaveze ispunjenja pojedinih kriterija za vrednovanje uspostave, razvijanja i održavanja kvaliteta rada u zdravstvu broj 01-05-1-106/11 od 01.09.2011. godine članom 2., definisana su pojedina izuzeća od zadanih kriterija iz Odluke.

1.1.2. Bolnička zdravstvena zaštita

Javne zdravstvene ustanove bolničke zdravstvene zaštite na Tuzlanskom kantonu, Univerzitetski klinički centar Tuzla, Opća bolnica Gračanica i Centar za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i banjsko

liječenje „Ilidža“ Gradačac, su dostavile kompletne izvještaje o ispunjenosti kriterija za period I - XII 2011. godine.

Univerzitetski klinički centar Tuzla je u okviru realizacije aktivnosti uspostave sistema kvaliteta i sigurnosti zdravstvenih usluga u zdravstvenim ustanovama, ostvario izvršenje zadanih kriterija od 137,50% a obaveznih aktivnosti 97,69%, a Opća bolnica Gračanica je ostvarila 132,65% zadanih kriterija dok je od od predviđenih obaveznih aktivnosti za godinu dana ostvarila njih 98,64% (tabela 4.).

Tabela 4. Procenat realizovanih aktivnosti prema grupama kriterija za period I - XII 2011. godine u bolničkim ustanovama na području Tuzlanskog kantona

Grupa	Naziv kriterija	UNIVERZITETSKI KLINIČKI CENTAR				OPĆA BOLNICA GRAČANICA			
		%	% ispunjeni kriterij	O	Ispunjenost (O)	%	% ispunjeni kriterij	O	Ispunjenost (O)
I	Komisije/odgovorne osobe	6	6	15	15	6	6	13	13
II	Politike i procedure	12	14			12	14,25		0
III	Politike i procedure za sva operativna	5	5,6			5	5		0
IV	Strategije	7	8			7	8		0
V	Planovi, programi i sporazumi	5	14	24	24	5	8,8	21	21
VI	Sistem žalbi, pohvala i sugestija	3	3	4	4	3	3	4	4
VII	Sistem incidentnih situacija	4	4	5	5	4	4	5	5
VIII	Mjerenje zadovoljstva pacijenata	3	3	3	3	3	3	3	3
IX	Mjerenje zadovoljstva osoblja	2	2	3	3	2	2	3	3
X	Kliničke vodilje/protokoli/klinički putevi	10	14			10	10		0
XI	Evidencije	8	13,1	34	32	8	14,4	33	33
XII	Edukacija osoblja	8	10,5	32	32	8	12	26	26
XIII	Informacije za pacijenta, informativni ma	7	8,3	21	21	7	7	14	14
XIV	Indikatori/klinička revizija	20	32	32	30	20	35,2	25	23
	SVE GRUPE	100	137,5	173	169	100	99,8	147	145

Zdravstvena ustanova za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju na Tuzlanskom kantonu, Centar za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i banjsko liječenje „Ilidža“ Gradačac je ostvarila 99,80% zadanih kriterija sa 90,83% obaveznih aktivnosti predviđenih za 2011. godinu (tabela 5.)

Tabela 5. Procenat realizovanih aktivnosti prema grupama kriterija za period I - XII 2011. godine, u Centar za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i banjsko liječenje „Ilidža“

Grupa	Naziv kriterija	BANJA ILIDŽA GRADAČAC			
		%	% ispunjeni kriterij	O	Ispunjenost (O)
I	Komisije/odgovorne osobe	6	6	11	11
II	Politike i procedure	20	20		
III	Politike i procedure za sva operativna polja	5	6		
IV	Strategije	7	7		
V	Planovi, programi i sporazumi	5	5,2	20	18
VI	Sistem žalbi, pohvala i sugestija	3	3	4	4
VII	Sistem incidentnih situacija	4	4	5	5
VIII	Mjerenje zadovoljstva pacijenata	3	3	3	3
IX	Mjerenje zadovoljstva osoblja	2	2	3	3
X	Kliničke vodilje/protokoli/klinički putevi	10	10		
XI	Evidencije	8	8	19	19
XII	Edukacija osoblja	8	7	19	19
XIII	Informacije za pacijenta, informativni materijal, obuka	4	3	10	10
XIV	Indikatori/klinička revizija	15	15,6	15	7
	SVE GRUPE	100	99,8	109	99

1.1.2.1. Ostvareni procenti unutar grupa zadanih kriterija

U svih petnaest grupa Univerzitetsko klinički centar Tuzla je ostvario procenat ostvarenja zadanih kriterija 100% i više sa registrovanim prebačajima u devet grupa u rasponu od 12% do 180% (II Politike i procedure, III Politike i procedure za sva operativna polja, IV Strategije, V Planovi,

programi i sporazumi, X Kliničke vodilje/protokoli/klinički putevi/ XI Evidencije, XII Edukacija osoblja, XIII Informacije za pacijenta, informativni materijal, obuka i XIV Indikatori/klinička revizija.

Od ukupno deset grupa u kojima su navedene obavezne aktivnosti Opća bolnica Gračanica je u njih devet ostvarila 100% aktivnosti, dok je u grupi XIV Indikatori/klinička revizija zabilježen procenat realizacije obaveznih aktivnosti od 92% sa ostvarenjem od 176% zadanih kriterija zato što su dva indikatora uspostavljena u II kvartalu.

Od ukupno deset grupa u kojima su navedene obavezne aktivnosti banja Ilidža Gradačac je u njih osam ostvarila 100% aktivnosti, dok je u grupe ostvaren prebačaj od 4% zadanih kriterija i to u grupi V Planovi, programi i sporazumi 90% i grupi XIV Indikatori/klinička revizija 46,67% iako je u obje grupe ostvaren. Prebačaj zadanih kriterija od 20% je ostvaren u grupi III Politike i procedure za sva operativna polja gdje Odlukom nisu definisane obavezne aktivnosti.

Tabela 7. Procenat realizacije aktivnosti unutar grupa zadanih kriterija za period I - XII 2011. Godine u bolničkim ustanovama na području Tuzlanskog kantona

Grupa	Naziv kriterija	UKC Tuzla	Opća bolnica Gračanica	Banja Ilidža Gradačac
I	Komisije/odgovorne osobe	100,00	100,00	100,00
II	Politike i procedure	116,67	118,75	100,00
III	Politike i procedure za sva operativna polja	112,00	100,00	120,00
IV	Strategije	114,29	114,29	100,00
V	Planovi, programi i sporazumi	280,00	176,00	104,00
VI	Sistem žalbi, pohvala i sugestija	100,00	100,00	100,00
VII	Sistem incidentnih situacija	100,00	100,00	100,00
VIII	Mjerenje zadovoljstva pacijenata	100,00	100,00	100,00
IX	Mjerenje zadovoljstva osoblja	100,00	100,00	100,00
X	Kliničke vodilje/protokoli/klinički putevi	140,00	100,00	100,00
XI	Evidencije	163,75	180,00	100,00
XII	Edukacija osoblja	131,25	150,00	87,50
XIII	Informacije za pacijenta, informativni materijal, obuka	118,57	100,00	75,00
XIV	Indikatori/klinička revizija	160,00	176,00	104,00

2. EVALUACIJA KVALITETA I SIGURNOSTI ZDRAVSTVENIH USLUGA PO ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

2.1. Dom zdravlja Banovići

Na osnovu dostavljene dokumentacije utvrđeno je da procenat realizacije aktivnosti koji je ostvario Dom zdravlja Banovići za posmatrani izvještajni period iznosi 93,10%. Što se tiče realizacije aktivnosti po pojedinim grupama, može se konstatovati da je Dom zdravlja Banovići ostvario 100% ispunjenje zadanih kriterija u grupama V Politike i procedure za sva operativna polja, VI Sistem žalbi, pohvala i sugestija, VII Mjerenje zadovoljstva osoblja, VIII Mjerenje zadovoljstva pacijenata, IX Sistem incidentnih situacija, XI Evidencije i u grupi XII Dokumentacija u kojoj je ostvaren prebačaj od 26%.

U ostalim grupama registruje se niži procenat realizovanih aktivnosti. Konkretno u grupi I Komisije/odgovorne osobe imenovane su sve komisije i obezbijeđen je njihov kontinuirani rad, ali obzirom da su tri komisije imenovane u III i IV kvartalu 2011. godine, u skladu s tim ostvareno je 90% ispunjenja zadanih kriterija. U grupi II Strategije zdravstvena ustanova je ostvarila 71,43%. U III grupi koja se odnosi na Programe, planove i sporazume ova ustanova je zabilježila 86% ostvarenja zadanih kriterija, ali što se tiče obaveznih aktivnosti može se konstatovati da je od ukupno petnaest obaveznih aktivnosti, realizovala je samo pet i tako ostvarila procenat realizacije od 33,33%.

U grupi IV Procedure - imenovane akreditacijskim standardima urađeno je 39 procedura od obaveznih 40, a od predviđenog procenta ostvareno je 97,5% kriterija. U grupi X Kliničke vodilje/protokoli/klinički putevi ustanova je izradila tri vodilje od ukupno pet, te time ostvarila 60% zadanih kriterija. U grupi XIII Edukacija osoblja zabilježen je procenat ostvarenja od 75% a obzirom da od deset obaveznih aktivnosti nisu tri realizovane, ispunjena obaveznost iznosi 70%. U grupa XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali registrovan je procenat 90% zadanih obaveznih aktivnosti dok je ispunjenje kriterija 76,88%.

U poslednjoj XV grupi koja se odnosi na Indikatore/kliničke revizije Dom zdravlja Banovići je realizovao prebačaj od 12,38% ali nije uspio ostvariti ispunjenost obaveznih kriterija jer je od ukupnog broja obaveznih aktivnosti realizovao njih 73,08%.

Na kraju bi se moglo konstatovati da je ukupno ispunjenje obaveznih aktivnosti u ovoj zdravstvenoj ustanovi zabilježeno u procentu od 78,26%.

2.2. Dom zdravlja Čelić

U Domu zdravlja Čelić registrovan je procenat realizovanih aktivnosti u visini od 72,90%. Od predviđenih petnaest grupa kriterija u sljedećim grupama je ostvarena 100% ispunjenost obaveznih kriterija i to u grupi VII Mjerenje zadovoljstva osoblja, VII Mjerenje zadovoljstva pacijenata, IX Sistem incidentnih situacija i u grupi XII Dokumentacija ostvaren prebačaj od 6%. Što se tiče grupa u kojima je ova ustanova ostvarila ukupno 100% zadanih kriterija, a za koje nisu bile definisane obavezne aktivnosti su grupa II Strategije i grupa V Politike i procedure za sva opretna polja.

U grupi I Komsije/odgovorne osobe nije ispunjena 100% obaveznost jer ustanova nije ispunila obavezu jer nije imenovala tri komisije, dok u grupi III Planovi, program i sporazumi je ostvaren prebačaj od 8% zadanih kriterija ali obzirom da jedna obavezna aktivnosti nije realizovana ostvaren je procenat od 93,33% od obaveznih aktivnosti.

U grupi IV procedure imenovane akreditacijskim standardima je ostvaren procenat od 100% zadanih kriterija, sa ukupno izrađene 33 procedure. U grupi X Kliničke vodilje/protokoli/klinički putevi zabilježen je jako nizak procenat ostvarenja od 20% obzirom da je ustanova izradila samo jednu vodilju. Grupa XI Evidencije bilježi manju ispunjenost zadanih kriterija obzirom da od svih obaveznih 80 % njih je realizovano. U grupi XIII Edukacija osoblja i u grupi XV Indikatori/kliničke revizije registrovan je procenat od 50% obaveznih aktivnosti. Najlošija realizacija u ovoj zdravstvenoj ustanovi je u grupi XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali gdje je registrovan najmanji procenat od 15% obaveznih aktivnosti. Ukupna ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Čelić iznosi 62,61%.

2.3. Dom zdravlja Doboj Istok

Ostvareni procenat realizacije aktivnosti u Domu zdravlja Doboj Istok je 106,40%. Od predviđenih petnaest grupa u samo jednoj grupi nisu ostvarene sve obavezne aktivnosti i to u grupi XV Indikatori/kliničke revizije gdje je ostvaren prebačaj od 5,24% zadanih kriterija ali uz 80,77% obaveznih aktivnosti.

Može se konstatovati da je Dom zdravlja Doboj istok u dvije grupe ostvario prebačaj i to u grupi III Programi, planovi, sporazumi od 80% i u grupi XII Dokumentacija od 26%. Ukupna ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Doboj istok iznosi 95,65%.

2.4. Dom zdravlja Gračanica

U posmatranom izvještajnom periodu ostvarena je realizacija aktivnosti u visini od 123%. Što se tiče zadanih kriterija može se konstatovati da je ova zdravstvena ustanova samo u grupi V Politike i

procedure za sva operativna polja zabilježila procenat od 96% obzirom da nije izradila jednu proceduru. U ostalim grupama su svi zadani kriteriji ostvareni dok je u pojedinim grupama zabilježen prebačaj od 14,29% do 76% i to u sljedećim grupama: II Strategije, III Programi, planovi, sporazumi, XII Dokumentacija, XIII Edukacija osoblja i XV Indikatori/klinička revizija. Što se tiče obaveznih aktivnosti iako je ostvarenje zadanih kriterija zabilježio prebačaj u grupama XII Dokumentacija ostvaren je 66,67%, XIII Edukacija osoblja 90% i XV Indikatori/klinička revizija 96,15% obaveznih aktivnosti. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Gračanica je 97,39%.

2.5. Dom zdravlja Gradačac

U Domu zdravlja Gradačac realizovane su aktivnosti u procentu od 117,55%. U svim grupama kriterija ova zdravstvena ustanova je ostvarila 100% i više. Prebačaji su zabilježeni u sljedećim grupama III Programi, planovi, sporazumi 90%, u grupi IV Procedure - imenovane akreditacijskim standardima 17,5%, XII Dokumentacija 36%, u grupi XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali 3,75% i u grupi XV Indikatori/klinička revizija 43,81%.

Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Gradačac iznosi 97,39% obzirom da je u grupi XII Dokumentacija ostvareno 66,67% i u grupi XV Indikatori/klinička revizija ostvareno je 92,31% od obaveznih aktivnosti.

2.6. Dom zdravlja Kalesija

Procenat realizovanih aktivnosti u posmatranom periodu u Domu zdravlja Kalesija iznosi 106,40%. U četrnaest grupa ostvaren je procenat od 100% i više zadanih kriterija od kojih je realizovan prebačaj u pet grupa i to u grupi II Strategije 14,29%, u grupi III Programi, planovi, sporazumi 18%, u grupi IV Procedure - imenovane akreditacijskim standardima 17,5% u grupi XII Dokumentacija 36% i u grupi XV Indikatori/klinička revizija 8,10%. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za ovu zdravstvenu ustanovu iznosi 97,39% jer je u grupi III Programi, planovi, sporazumi ostvareno 93,33% zbog neusvajanja jednog programa, te u grupi XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali 95% također zbog neispunjenja jedne obavezne aktivnosti i u grupi XV Indikatori/klinička revizija procenat ostvarenja obaveznih aktivnosti iznosi 96,15% zbog neuvođenja indikatora "Praćenje parametara rasta i razvoja djeteta".

2.7. Dom zdravlja Kladanj

Dom zdravlja Kladanj nije dostavio izvještaj za ovaj izvještajni period te se može konstatovati da se ostvareni kriteriji odnose na one koje je ustanova ostvarila po dostavljanju šestomjesečnog izvještaja. U Domu zdravlja Kladanj unutar osam grupa nije realizovana nijedna aktivnost za ovaj izvještajni period, tako da procenat izvršenja iznosi 13,20% što ujedno predstavlja i najlošiji procenat ostvarenja u odnosu na ostale zdravstvene ustanove na Tuzlanskom kantonu. Najveći procenat od 40% registrovan je u grupi koja se odnosi na Kliničke vodilje/protokli/klinički putevi.

2.8. Dom zdravlja Lukavac

Realizacija aktivnosti unutar grupa kriterija u Domu zdravlja Lukavac za ovaj izvještajni period iznosi 100,28%. U dvanaest grupa ostvaren je procenat od 100% i više zadanih kriterija od kojih je realizovan prebačaj zadanih kriterija u tri grupe, i to u grupi III Programi, planovi i sporazumi od 120% zadanih kriterija ali 100% obaveznih aktivnosti, zatim u grupi XII Dokumentacija prebačaj od 6% zadanih kriterija sa 100% obaveznih aktivnosti i u grupi XV Indikatori/klinička revizija procenat ostvarenja obaveznih aktivnosti bilježi se prebačaj od 3,33% zadanih kriterija uz 73,08% od obaveznih aktivnosti. U grupi XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali također nije ispunjena obavezna zbog neispunjenja jedne obavezne i djelimičnog ispunjenja druge

obavezne aktivnosti, pa je time ostvareno 97,25% zadanih kriterija. U tri grupe je registrovano neispunjenje zadanih kriterija i to u grupi X Kliničke vodilje gdje je ostvaren procenat od 80% zbog toga što nije izradio jednu vodilju, zatim u grupi XIII Edukacija osoblja ostvareno je samo 25% zadanih kriterija iako je zdravstvena ustanova u ovoj grupi ispunila sve obavezne aktivnosti i time ostvarila 100% obaveznost. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Lukavac iznosi 92,17%.

2.9. Dom zdravlja Sapna

Posmatrajući podatke iz izvještaja Doma zdravlja Sapna, može se konstatovati da ukupni procenat ostvarenja zadanih kriterija 115,33% . U četiri grupe nije realizovan ukupni procenat ostvarenja obaveznih aktivnosti kao i zadanih kriterija. U grupi I Komisije/odgovorne osobe ostvareno je 86% zadanih kriterija i 66,67% od obaveznih aktivnosti obzirom da ustanova nije ispunila obavezu imenovanja jedne komisije, a tri komisije je imenovala u II kvartalu te je tek od tada obezbjedila njihov kontinuirani rad. U grupi XIII Edukacija osoblja ostvareno je 58,33% zadanih kriterija uz ostvarenje 70% obaveznih aktivnosti. U grupi XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali ostvareno je 74,69% zadanih kriterija i 70% obaveznih aktivnosti. I u grupi XV Indikatori/klinička revizija realizovano je 98,57% zadanih kriterija uz ostvarenje 84,62% obaveznih kriterija. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Sapna iznosi 85,22%.

2.10. Dom zdravlja Srebrenik

Domu zdravlja Srebrenik realizovao je ukupni procenat ostvarenja zadanih kriterija u procentu od 105,10%. U svih petnaest grupa registrovan je procenat 100% i više zadanih kriterija dok je u okviru tri grupe registrovan prebačaj. U grupi III Programi, planovi i sporazumi zabilježen je prebačaj od 56% zadanih kriterija i u grupi XII Dokumentacija 20% . Iako je u grupi XV Indikatori/klinička revizija registrovan prebačaj od 6,19% zadanih kriterija, procenat ostvarenja obaveznih aktivnosti iznosi 92,31% zbog neispunjenja obaveze koja se odnosi na dvije kliničke revizije. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Srebrenik iznosi 98,26%.

2.11. Dom zdravlja Teočak

U Domu zdravlja Teočak ostvarena je realizacija aktivnosti za ovaj izvještajni period u iznosu od 100,30%. U grupama VI Sistem žalbi, pohvala i sugestija, VII Mjerenje zadovoljstva osoblja, VIII Mjerenje zadovoljstva pacijenata, IX Sistem incidentnih situacija i XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali je ostvareno 100% zadanih kriterija kao i 100% od obaveznih aktivnosti. Iako je u grupi III Programi, planovi i sporazumi zabilježen je prebačaj od 136% zadanih kriterija, obavezne aktivnosti su realizovane u procentu od 93,33% zbog neispunjenja jedne obaveze aktivnosti. U grupi IV Procedure - imenovane akreditacijskim standardima urađene su 33 procedura od obaveznih 40 sa ukupnim ostvarenjem od 100% zadanih kriterija. U grupama I Komisije odgovorne osobe ostvareno je 86% zadanih kriterija uz 75% obaveznih aktivnosti, u grupi XI Evidencije je ostvareno 95% zadanih kriterija uz 93,33% obaveznih aktivnosti, u grupi XII Dokumentacija 98% zadanih kriterija uz 66,67% obaveznih aktivnosti, grupa XIII Edukacija osoblja realizovano je 83,33% zadanih kriterija uz 90% obaveznih aktivnosti. I u grupi XV Indikatori/klinička revizija ostvareno je 88,57% zadanih kriterija sa 65,38% obaveznih aktivnosti. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Teočak iznosi 86,09%

2.12. Dom zdravlja Tuzla

Dom zdravlja Tuzla je za posmatrani period ostvario ukupan procenat izvršenja zadanih kriterija 109,70%. U svih petnaest grupa zabilježen je procenat ostvarenja zadanih kriterija 100% i više sa registrovanim prebačajima u rasponu od 6% do 66% u pet grupa (III Programi, planovi, sporazumi,

XII Dokumentacija, XIII Edukacija osoblja, XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali i XV Indikatori/klinička revizija). Što se tiče obaveznih aktivnosti nisu osvarene samo u grupi XV Indikatori/klinička revizija u kojoj je ostvaren prebačaj od 19,52% zadanih kriterija ali obzirom da nisu urađene četiri obavezne aktivnosti ukupan procenat ostvarenja iznosi 84,62%. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Tuzla iznosi 96,52%.

2.13. Dom zdravlja Živinice

Za ovaj izvještajni period Dom zdravlja Živinice je ostvario je ukupni procenat zadanih kriterija od 109,40%. Unutar četrnaest grupa realizovano je 100% obaveznih aktivnosti osim u grupi XV Indikatori/klinička revizija gdje nisu ispunjene dvije obavezne aktivnosti i to za dva indikatora koja su uspostavljena u II kvartalu, te se registruje procenat od 92,31% obaveznih aktivnosti. U grupi IV Procedure - imenovane akreditacijskim standardima urađene su 33 procedura od obaveznih 40 sa ukupnim ostvarenjem od 100% zadanih kriterija. U grupi XIV Edukacija pacijenata u zajednici, informativni materijali zabilježen je procenat ostvarenja od 96,25% zadanih kriterija iako su sve obavezne aktivnosti realizovane u ovoj grupi, ali je Odlukom definisano da ukoliko zbir izvršenih obaveza u 2011. godini ne dostigne utvrđeni maksimum zbog toga što su određene obaveze urađene i vrednovane u ranijim godinama, zdravstvenoj ustanovi će se priznati ukupni zadani procenat ukoliko izvrši sve ostale obaveze utvrđene u ovoj grupi. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Dom zdravlja Živinice iznosi 98,26%.

2.14. UKC Tuzla

Univerzitetski klinički centar Tuzla je u ovom izvještajnom periodu realizovao aktivnosti sa ostvarenim prebačajem od 37,5%. U svih petnaest grupa ostvaren je procenat ostvarenja zadanih kriterija 100% i više sa registrovanim prebačajima u devet grupa u rasponu od 12% do 180% (II Politike i procedure, III Politike i procedure za sva operativna polja, IV Strategije, V Planovi, programi i sporazumi, X Kliničke vodile/protokoli/klinički putevi/ XI Evidencije, XII Edukacija osoblja, XIII Informacije za pacijenta, informativni materijal, obuka i XIV Indikatori/klinička revizija. Što se tiče obaveznih aktivnosti i njihove realizacije, u grupi XI Evidencije, nisu ispunjene sve obavezne aktivnosti kako je definisano Odlukom. Naime, sve evidencije su uspostavljene ali dvije nisu vođene u sva IV kvartala, te se time ostvario procenat 94,12% od obaveznih aktivnosti. Zatim u grupi XIV Indikatori/klinička revizija ispunjeno je 93,75% obaveznih aktivnosti ali kako je Odlukom definisano da ukoliko AKAZ ne obezbijedi operacione definicije za pojedine indikatore, bez obzira što su označeni kao obavezni, u ovoj grupi će se obezbjeđivati stimulacije za druge izvršene zadatke. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Univerzitetsko klinički centar Tuzla iznosi 97,69%.

2.15. Opća bolnica Gračanica

Procenat realizacije zadanih kriterija za posmatrani period za ovu ustanovu bolničkog nivoa iznosi 132,65%. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Opću bolnicu Gračanica iznosi 98,64%. Od ukupno deset grupa u kojima su navedene obavezne aktivnosti u njih devet ostvareno je 100% aktivnosti, dok je u grupi XIV Indikatori/klinička revizija zabilježen procenat realizacije obaveznih aktivnosti od 92% sa ostvarenjem od 176% zadanih kriterija zato što su dva indikatora uspostavljena u II kvartalu.

2.16. Banja Ilidža Gradačac

Procenat realizacije zadanih kriterija za posmatrani period za ovu ustanovu 99,80%. Ukupno ostvarenje obaveznih aktivnosti za Banju Ilidžu Gradačac iznosi 90,83%.

Od ukupno deset grupa u kojima su navedene obavezne aktivnosti u njih osam ostvareno je 100% aktivnosti, dok je u dvije zabilježen manji procenat i to u grupi V Planovi , programi i sporazumi 90% i grupi XIV Indikatori/klinička revizija 46,67% iako je u obje grupe ostvaren prebačaj od 4% zadanih kriterija. Prebačaj zadanih kriterija od 20% je ostvaren u grupi III Politike i procedure za sva operativna polja gdje Odlukom nisu definisane obavezne aktivnosti.

Što se tiče zadanih kriterija u dvije grupe je zabilježen manji procenat od predviđenog iako je ostvareno 100% obaveznih aktivnosti. To je grupa XII Edukacija osoblja sa 87,50% zadanih kriterija i grupa XIII Informacije za pacijenta, informativni materijal, obuka gdje je realizovano 75% zadanih kriterija. Za grupu XII je Odlukom definisano da ukoliko zbir izvršenih obaveza u 2011. godini ne dostigne utvrđeni maksimum zbog ranijeg izvršenja, zdravstvenoj ustanovi će se priznati ukupan procenat u ovoj grupi ukoliko izvrši sve utvrđene obaveze.

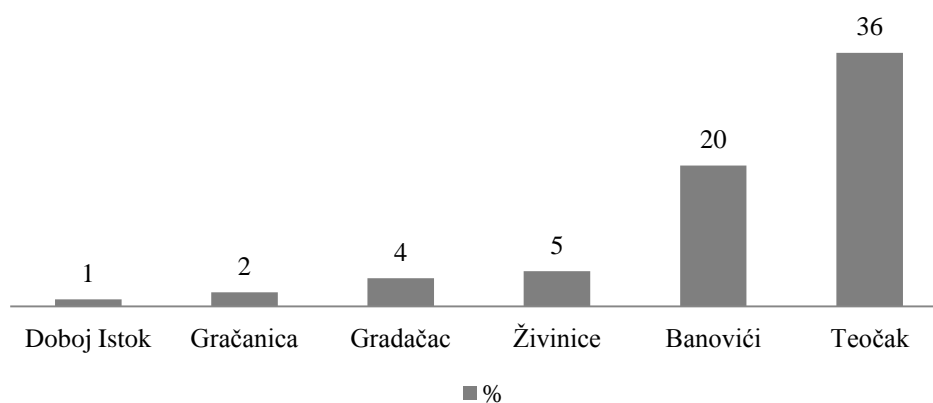
IX APSENTIZAM

U 2011. godini je zaključeno 36.043 bolovanja (*tabela 1*). Posmatrajući ukupan broj zaključenih bolovanja na Kantonu u 2011. godini je u odnosu na 2009. godinu zaključeno 2% više bolovanja, a u odnosu na 2010. godinu zaključeno je oko 3% više bolovanja.

Tabela 1. Broj zaključenih bolovanja po općinama Tuzlanskog kantona u periodu 2009. do 2011.godini

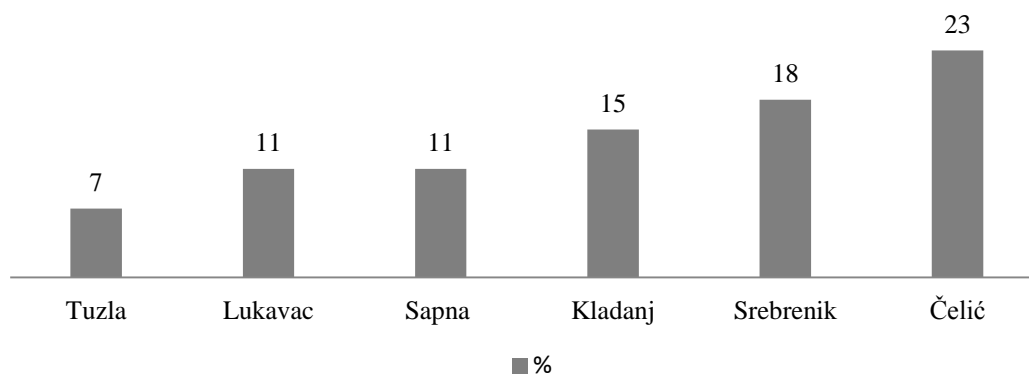
Rbr.	Općine	Broj zaključenih bolovanja			Index 2011/2009 godinu
		2009. godina	2010. godina	2011. godina	
1	Banovići	3.058	2561	2.445	80
2	Čelić	156	161	192	123
3	Doboj-Istok	651	530	642	99
4	Gračanica	4.092	4.054	4.018	98
5	Gradačac	2.154	1.894	2.064	96
6	Kalesija	1.913	1.776	1.835	96
7	Kladanj	624	571	720	115
8	Lukavac	3.557	3.774	3.954	111
9	Sapna	130	117	144	111
10	Srebrenik	2.052	2.166	2.428	118
11	Teočak	220	167	140	64
12	Tuzla	12.162	11.997	13.040	107
13	Živinice	4.656	4.948	4.421	95
UKUPNO		35.425	35.016	36.043	102

U šest općina Tuzlanskog kantona registrovan je manji broj zaključenih bolovanja u 2011. godini, u odnosu na 2009. godinu. Najveće smanjenje broja zaključenih bolovanja zabilježeno je u općinama Teočak i Banovići (*grafikon 1*).

Grafikon 1. Procenat smanjenja broja zaključenih bolovanja u 2011. u odnosu na 2009. godinu

Najveći porast broja **zaključenih bolovanja** u 2011. godini u odnosu na 2009. godinu zabilježen je u Čeliću (*grafikon 2*).

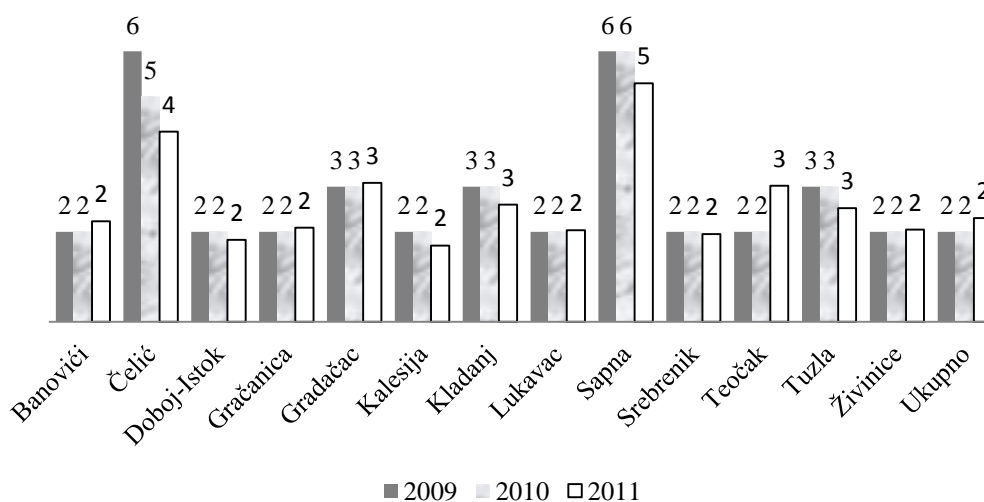
Grafikon 2. Procenat povećanja broja zaključenih bolovanja u 2011. u odnosu na 2009. godinu

U toku 2011. godine ostvareno je ukupno 1.245.227 dana bolovanja, što je za 6% manje u odnosu na 2009. godinu (tabela 2)

Tabela 2. Broj ostvarenih dana bolovanja u periodu 2009-2011 godina

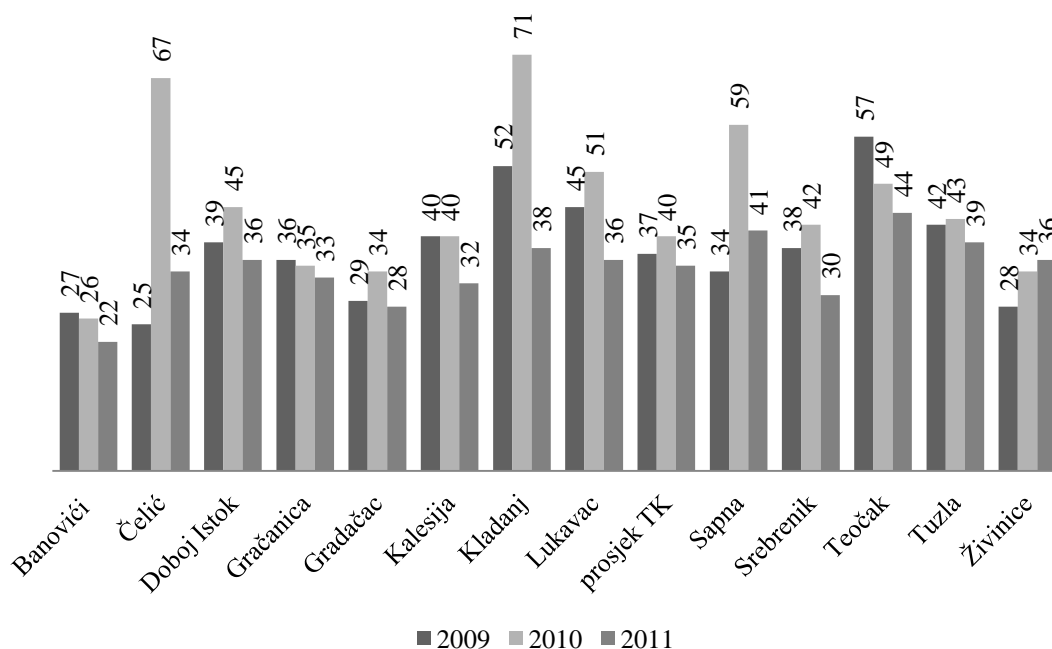
Broj dana bolovanja	2009	2010	2011	Index 2011/2009
		1.323.779	1.414.987	1.245.227

U posmatranom periodu ne uočava se značajna razlika u učestalosti bolovanja, osim na području općine Čelić gdje se evidentira smanjenje učestalosti bolovanja (grafikon 3).

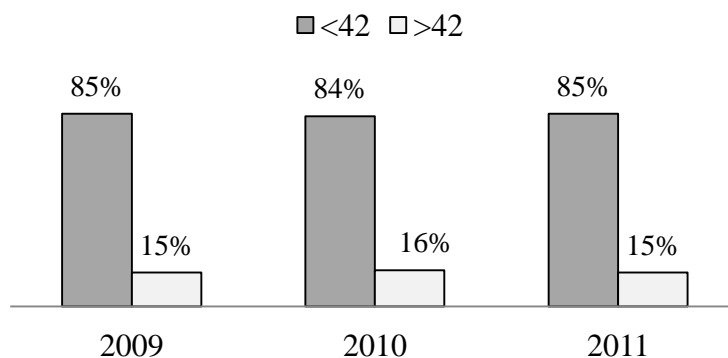
Grafikon 3. Učestalost bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

Posmatrajući parametar „**prosječne dužine bolovanja**“, u 2011. godini bolovanja su **trajala 5 dana kraće** od prosječnog trajanja bolovanja registrovanog u 2010. godini (40 dana). U općinama Čelić, Sapna i Živinice je registrovano najveće produženje prosječnog trajanja bolovanja (grafikon 4).

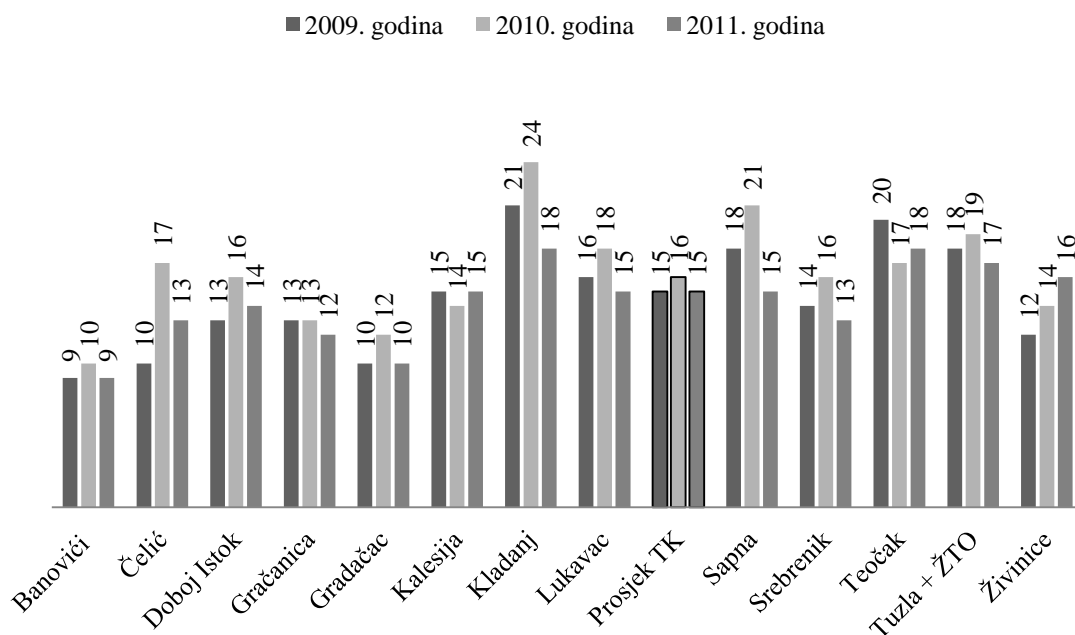
Grafikon 4. Prosječna dužina trajanja bolovanja po općinama Tuzlanskog kantona u periodu od 2009. do 2011. godini

U odnosu na procentualnu učestalost bolovanja posmatrano na podjelu dužine trajanja bolovanja „do i preko 42 dana“ ne uočava se značajna razlika učestalosti u ove tri posmatrane godine. Bolovanja preko 42 dana čine manje od petine svih bolovanja (grafikon 5).

Grafikon 5. Odnos bolovanja do i preko 42 dana u periodu od 2009. do 2011. godine

U općinama Tuzla, Kladanj i Teočak u posmatranim godinama registrovano procentualno učešće bolovanja preko 42 dana je iznad prosjeka Tuzlanskog Kantona, dok je u općinama Banovići, Gračanica i Gradačac učešće bolovanja preko 42 dana ispod prosjeka Tuzlanskog kantona (grafikon 6).

Grafikon 6. Procentualno učešće bolovanja preko 42 dana u periodu od 2009. do 2011. godine

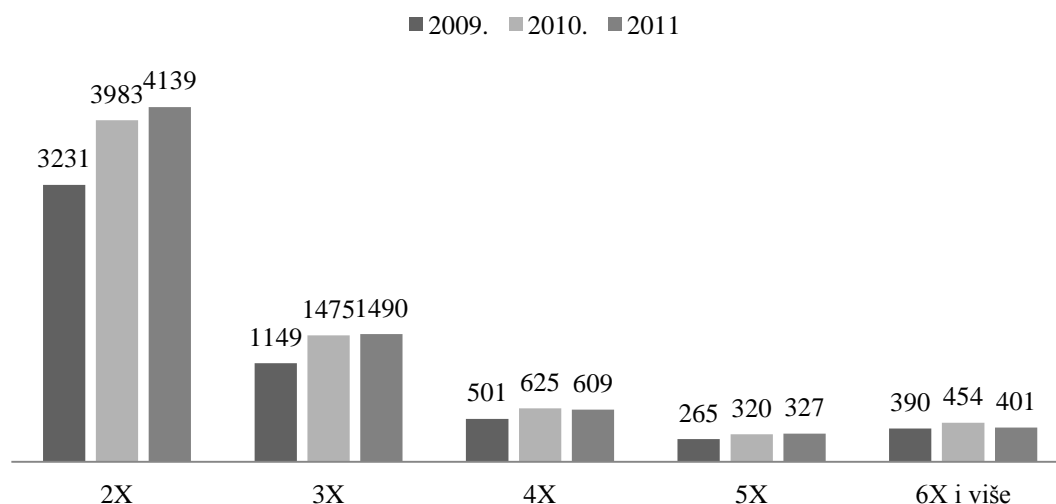
Jedna dijagnoza kao uzrok privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana registrovana je u visokom procentu slučajeva zatvorenog bolovanja u svim posmatranim godinama, a između 12%, odnosno 14% slučajeva zatvorenog bolovanja za uzrok ima više od jedne dijagnoze.

Kao uzrok privremene spriječenosti za rad u slučaju bolovanja koja su trajala preko 42 dana više od jedne dijagnoze je registrovano u rasponu od 24% do 20% slučajeva zatvorenih bolovanja (tabela 2).

Tabela 2. Procentualna zastupljenost broja dijagnoza privremene spriječenosti za rad u periodu od 2009. do 2011. godine

Broj dijagnoza	2009. godina		2010. godina		2011. godina	
	< 42 dana	>42 dana	< 42 dana	> 42 dana	< 42 dana	> 42 dana
Jedna dijagnoza	88%	76%	89%	77%	86%	80%
Više od jedne dijagnoze	12%	24%	11%	23%	14%	20%

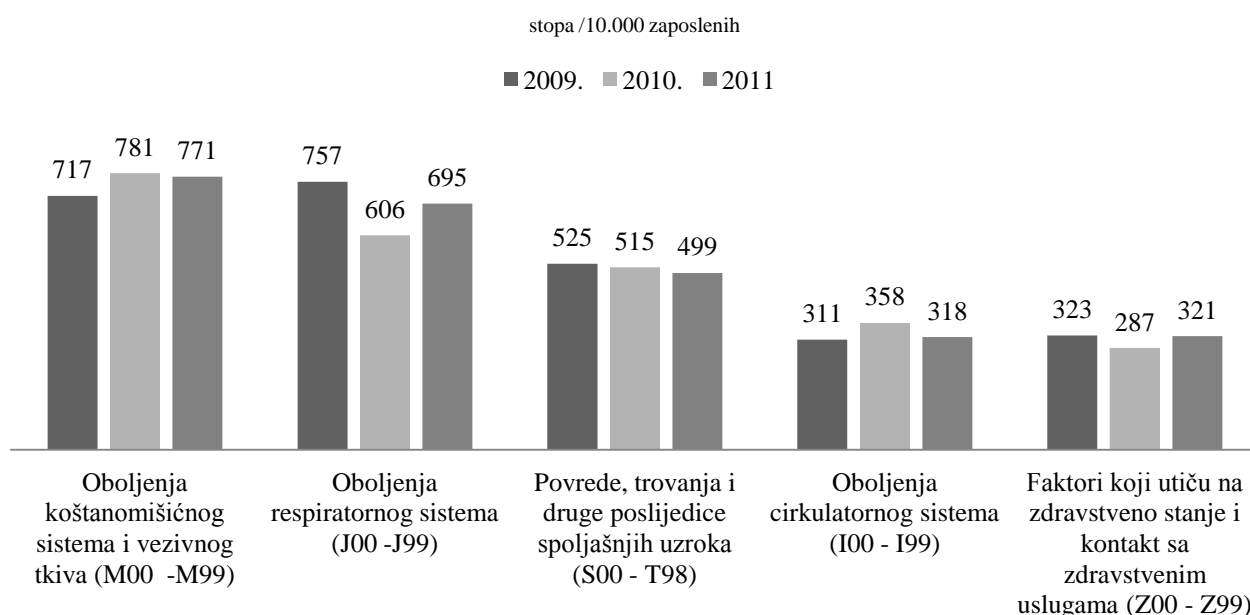
U ukupnom broju registrovanih bolovanja u posmatranim godinama oko 30% radnika je bilo na bolovanju 2 ili više puta. Registrovano je da su radnici 2009. godine bili na bolovanju 1 do 24 puta, u 2010. godine 1 do 18 puta, a u 2011. godini 1 do 28 puta (grafikon 7).

Grafikon 7. Broj korisnika bolovanja prema korištenju bolovanja dva i više puta u periodu od 2009. do 2011. godine

Tokom posmatranih godina ne uočava se značajna razlika u strukturi uzroka apsentizma.

Najčešći razlozi odsustvovanja sa posla su: koštano mišićna oboljenja, oboljenja respiratornog sistema, povrede, trovanja i druge posljedice spoljašnjih uzroka, oboljenja cirkulatornog sistema i faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama (grafikon 8).

Grafikon 8. Vodeći grupni uzroci apsentizma na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2009. do 2011.godine

Vodeći **pojedinačni uzroci** privremene spriječenosti za rad do 42 dana imaju takođe **sličnu strukturu** u posmatranim godinama (tabela 3).

Tabela 3. Najčešći pojedinačni uzroci privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana u periodu od 2009. do 2011. godine

Oboljenje	Stopa oboljevanja u 2009. (na 10.000 radnika)	Stopa oboljevanja u 2010. (na 10.000 radnika)	Stopa oboljevanja u 2011. (na 10.000 radnika)
1. M54 Dorzalgija	318	359	365
2. J03 Akutni tonzilitis	138	111	116
3. Z51 Druga medicinska njega	131	132	139
4. I10 Povišen krvni pritisak	120	147	122
5. M51 Drugi poremećaji intervertebralnih diskova	116	128	107
Ukupno vodeće	823	877	848
Ukupno	3.666	3.621	3.688

Učešće 10 vodećih uzroka bolovanja do 42 dana u posmatranim godinama kreće se iznad 30% (35% u 2009. godini, 34% u 2010. godini i 33% u 2011. godini).

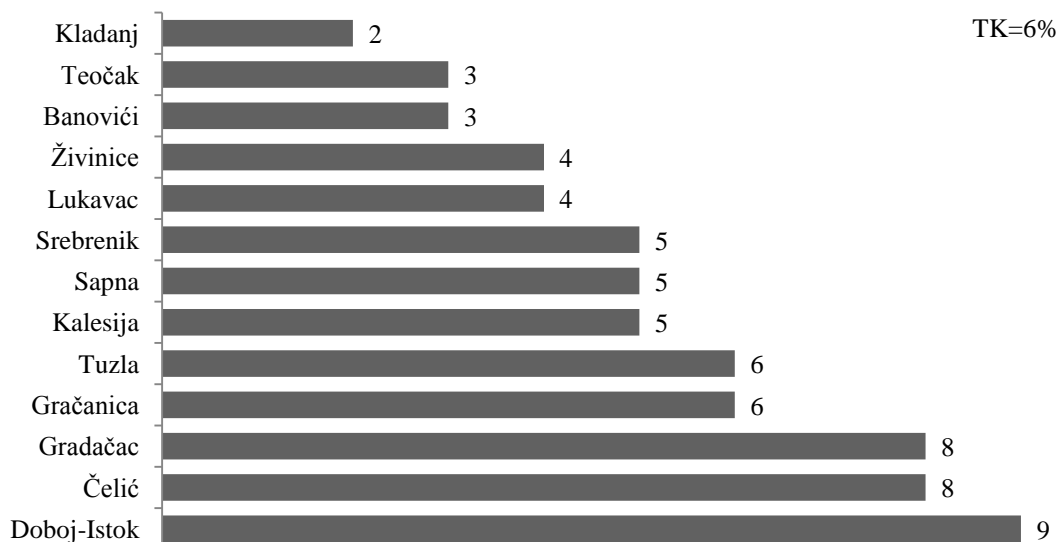
Pored poremećaja kičmenog stuba, respiratornih oboljenja te hipertenzije, među vodećim uzrocima privremene spriječenosti za rad evidentiraju se i uzroci koji se odnose na kontakte sa zdravstvenom ustanovom. Iz ove grupe uzroka apscentizma, među 10 vodećih uzroka privremene spriječenosti za rad su evidentirana odsustvovanja sa posla koja u osnovi imaju brigu o bolesnom članu porodice, najčešće djetetu (Z51).

Njega i pregledi poslije porođaja, nadzor visoko rizične trudnoće, dorzalgija, poremećaji intervertebralnih diskova i porođaj su vodeći **uzroci bolovanja preko 42 dana** u posmatranim godinama.

Broj **bolovanja uslijed okolnosti vezanih za reprodukciju** (porođaj, nadzor rizične i normalne trudnoće) ima tendencu rasta i kretao se od 1.399 u 2009. godini, 1.533 u 2010. godini te 1.588 u 2011. godini.

Procenat učešća dana bolovanja vezanih za reprodukciju u ukupom broju dana bolovanja kretao se od 21% u 2009. godini i 23% u 2010. godini, dok se u 2011. godini evidentira smanjenje učešća na 18%.

Učešće zaključenih bolovanja uslijed okolnosti vezanih za reprodukciju u ukupnim bolovanjima u 2011. godini najviše je u općinama Doboj Istok, Čelić i Gradačac (*grafikon 9*).

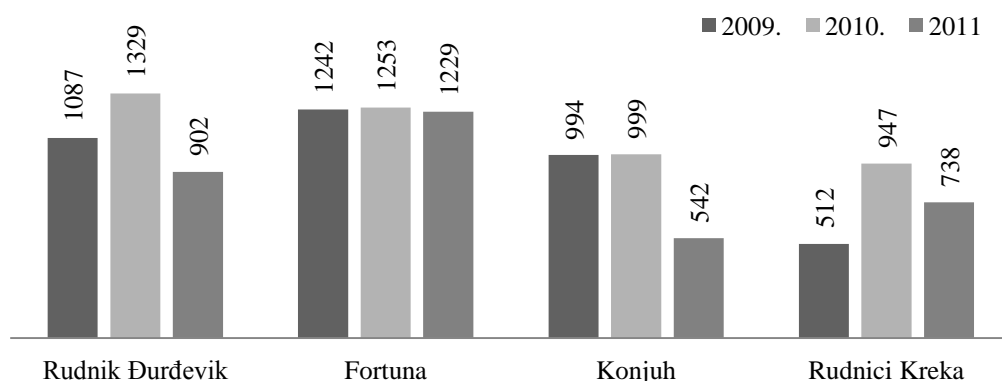

Grafikon 9. Procentualno učešće bolovanja usljed okolnosti vezanih za reprodukciju, u ukupnim bolovanjima u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona

Nadzor visoko rizične trudnoće je razlog 34% bolovanja uzrokovanih okolnostima vezanim za reprodukciju u 2011. godini. U strukturi uzroka apsentizma u trajanju preko 42 dana iz grupe okolnosti vezanih za reprodukciju ovaj razlog privremene spriječenosti za rad se evidentira sa učestalošću od 28%.

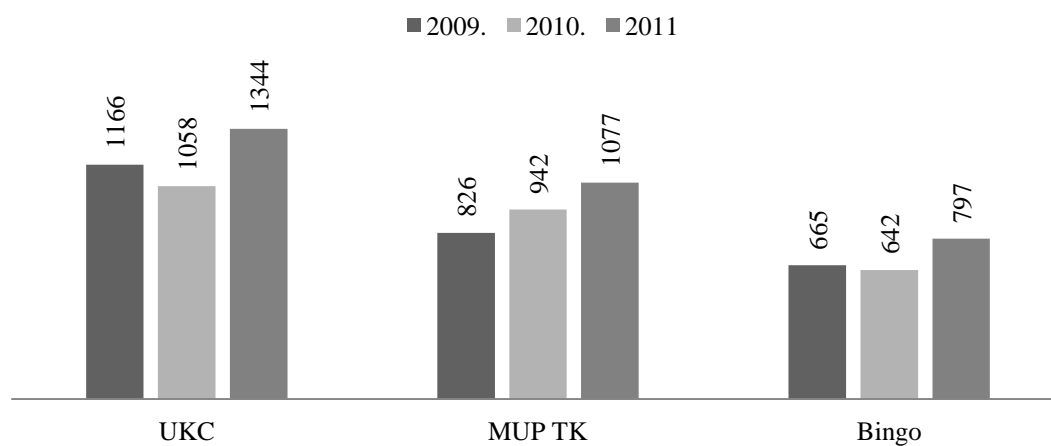
Broj **bolovanja** registrovanih **usljed ostalih faktora koji utiču na zdravstveno stanje** i kontakt sa zdravstvenim uslugama bilježi mali pad u 2010. godini, 2.333 bolovanja, a u 2009-toj i 2011-toj se kreće u približno istim vrijednostima (2.642 u 2009. godini, 2.669 u 2011. godini). Najčešće evidentirani razlozi bolovanja iz ove grupe uzroka su: korištenje zdravstvenih usluga zbog pregleda i ispitivanja, korištenje zdravstvenih usluga zbog specifičnih procedura i zdravstvene njege (najčešći razlog bolovanja registrovan u ovoj grupi je njega djeteta) te odsustvovanja zbog drugih okolnosti (problemi u vezi porodice, načina života i sl.).

U firmamam koje se bave proizvodnim djelatnostima približno isti broj registriranih bolovanja u posmatranim godinama evidentira se u fabrici obuće Fortuna. U rudniku Đurđevik i fabrici namještaja Konjuh evidentno je smanjenje broja registriranih bolovanja (grafikon 10).

Grafikon10. Firme koje se bave proizvodnom djelatnošću u kojima su najčešće otvarana bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

Porast broja bolovanja evidentira se u firmama koje se bave nekim od vidova uslužne djelatnosti, UKC, MUP TK i Bingo (grafikon 11).

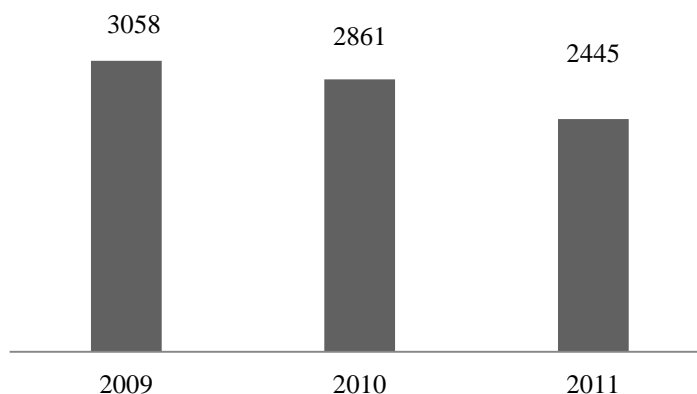

Grafikon 11. Firme koje se bave nekim od vidova uslužnih djelatnosti u kojima su najčešće otvarana bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

ANALIZA APSENTIZMA PO OPĆINAMA TUZLANSKOG KANTONA

Banovići

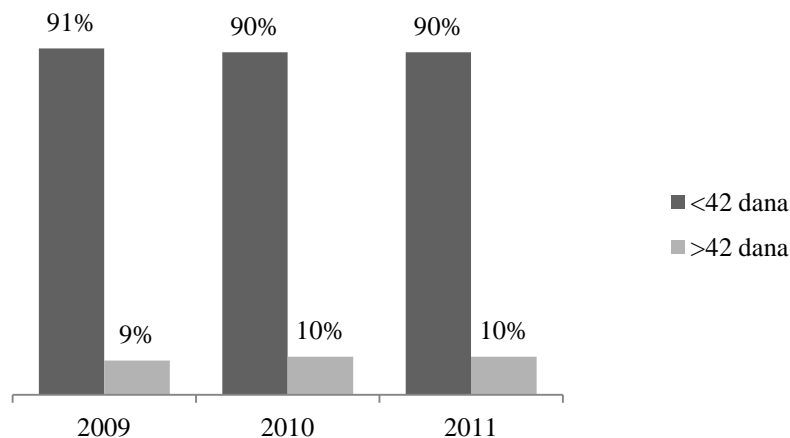
Na osnovu prijave privremene spriječenosti za rad u 2011. godini registrovano je **20% manje** slučajeva zatvorenog bolovanja (2.445) nego 2009. godine (grafikon 12).

Grafikon 12. Broj zatvorenih bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

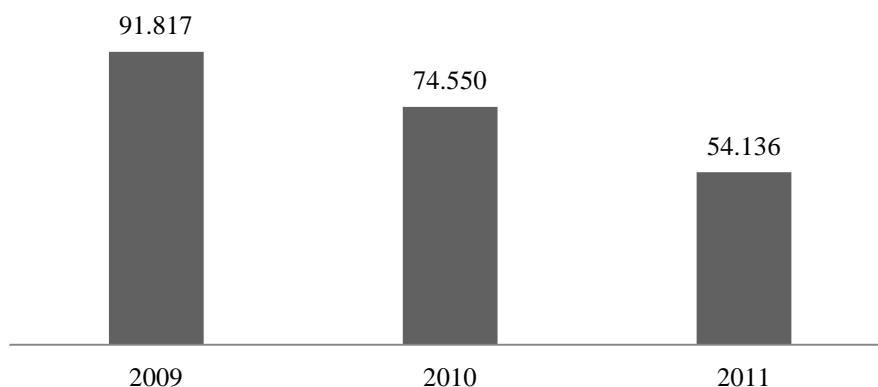
U posmatranim godinama registrovano je u prosjeku na svakog drugog zaposlenik jedno bolovanje.

Učestalost bolovanja **preko 42 dana** se u posmatranom periodu kreće u približno istim procentima (grafikon 13).

Grafikon 13. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana u periodu od 2009. do 2011. godine

Ostvareni broj dana odsustvovanja sa posla usljed bolesti ili nekog drugog uzroka privremene spriječenosti za radu u 2011. godini je za oko 40% manji od ostvarenog broja dana u 2009. godini (grafikon 14).

Grafikon 14. Ostvareni broj dana bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

U 2011. godini bolovanja su u prosjeku trajala 22 dana što je manje od prosjeka u 2009-toj (27 dana) i 2010-toj godini (26 dana). Bolovanja su u 2011. godini propisivana od strane 21 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktora pod šifrom 1.1 (25%).

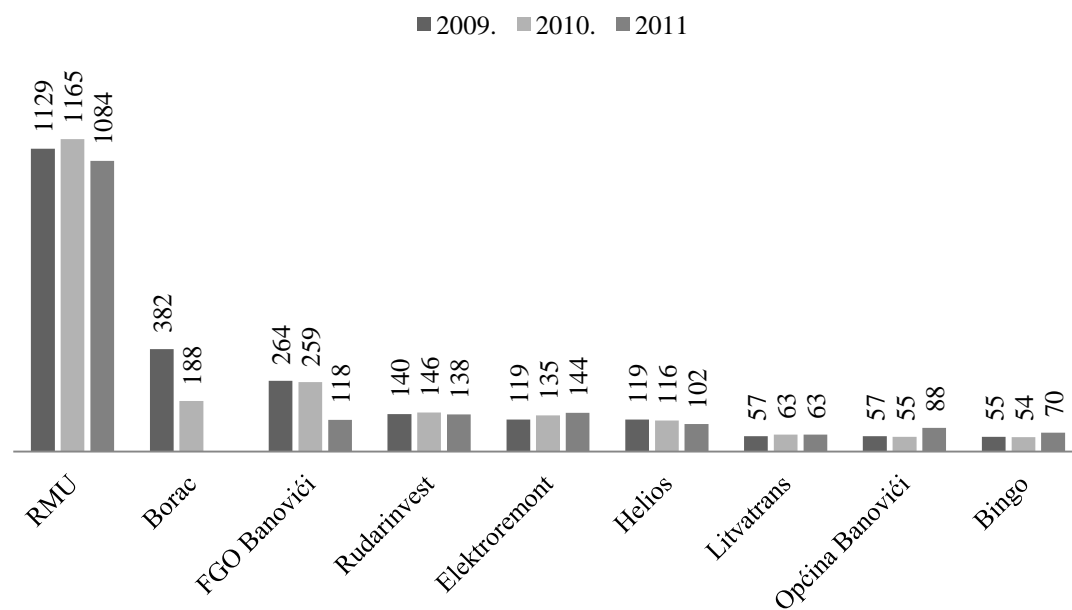
U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana, **učešće 10 vodećih** oboljenja u 2011. godini **smanjeno** je na 39% sa 47% koliko je registrovano u 2009. godini. Stopa oboljevanja radno aktivnog stanovništva je generalno manja, a u strukturi vodećeg oboljevanja u posmatranim godinama nema značajnih razlika (tabela 4).

Tabela 4. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Banovići u 2011. godini registrovani kod bolovanja u trajanja manjem od 42 dana

Red. Br.	Oboljenje	Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih.
1.	M51 Drugi poremećaji intervertebralnih diskova	49
2.	M54 Dorzalgija	26
3.	I10 Esencijalna hipertenzija	19
4.	Z63 Drugi problem sa grupom za primarnu podršku, uključujući i porodičnu sredinu	17
5.	J03 Akutni tonzilitis	11
6.	F43 Reakcija na veliki stres i poremećaji prilagođavanja	10
7.	A09 Dijareja i gastroenteritis	9
8.	J02 Akutni faringitis	8
9.	M50 Poremećaji vratnih pršljenova	6
10.	N30 Cistitis	5
Ukupno vodećih oboljenja		158
Ukupno		405

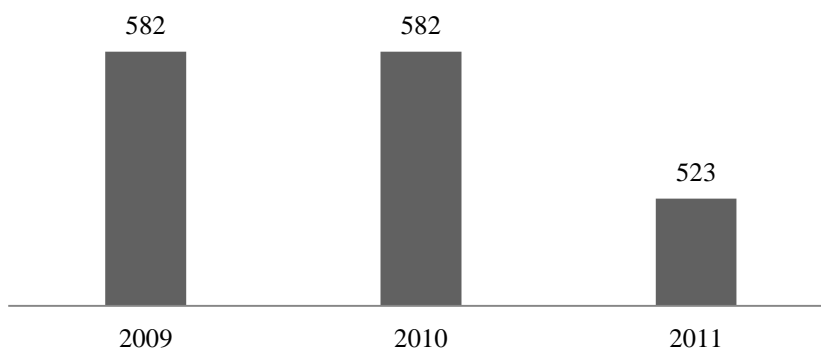
Njega i pregled poslije porođaja (Z39), te oboljenja koštano mišićnog sistema (M51) su vodeći **razlozi** trajanja **bolovanja preko 42** dana u posmatranim godinama.

U ukupnom broju zatvorenih bolovanja u posmatranim godinama na bolovanju su najčešće bili zaposleni u RMU. Firme koje pružaju neki od vidova uslužnih djelatnosti, kao što su Bingo i općina Banovići bilježe porast broja odsustvovanja sa posla usljed bolesti, povrede ili nekog drugog uzroka u 2011-toj godinu posmatrano u odnosu na 2009-tu godinu. U Borcu, FGO Banovići i Heliosu evidentirano je smanjenje broja odsustvovanja sa posla (grafikon 15).

Grafikon 15. Firme u kojima su najčešće radnici sa područja općine Banovići otvarali bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

Na bolovanju je 2 i više puta u 2011-toj godini bilo 10% manje radnika nego u 2010-toj i 2009-toj godini (grafikon 16).

Grafikon 16. Broj korisnika bolovanja dva i više puta u periodu od 2009. do 2011. godine

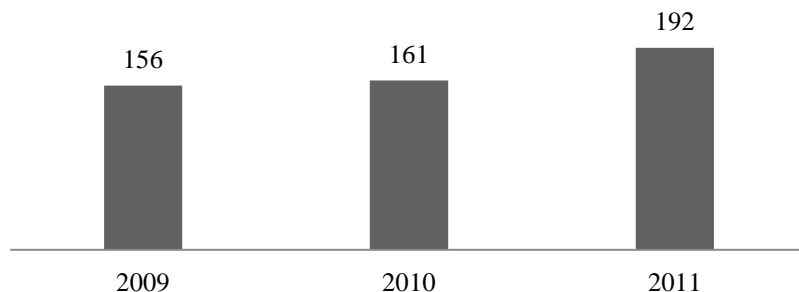
U 2011. godini utrošeno je 28.194 dana odnosno 13% manje nego 2010. godine na bolovanja koja su otvarana 2 i više puta. Od ovih dana bolovanja 45% su dani koji se odnose na bolovanja preko 42 dana.

Usljed okolnosti vezanih za reprodukciju (porođaj, nadzor rizične i normalne trudnoće) zaključeno je u 2011. godini ukupno u 63 bolovanja, što je za 28% više nego u 2010. godini, pri čemu je 50% ovih bolovanja trajalo preko 42 dana, što je za 23% manje nego u 2010. godini. Nadzor visoko rizične trudnoće je treći razlog slučajeva bolovanja koja su trajala preko 42 dana.

Usljed ostalih faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama zaključeno je u 2011. godini 150 bolovanja, dok je u 2009. godini registrovano 416 bolovanja. Učešće ostalih faktora koji utiču na zdravstveno stanje, u 2011. godini je 6%, kao i u 2010-toj godini, a njihovo učešće u 2009. godini iznosilo je 13% u ukupnom broju registrovanih bolovanja.

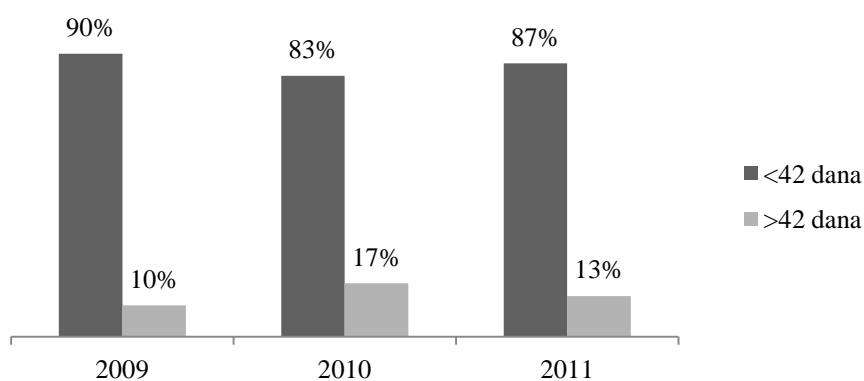
Čelić

Na području općine Čelić je u 2011-toj godini registrovano **23% više** slučajeva **zatvorenih bolovanja** (192) nego u 2009 godini. U prosjeku je svaki šesti zaposleni bio na bolovanju (*grafikon 17*).

Grafikon 17. Broj zatvorenih bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

Procenat učešća bolovanja u trajanju **preko 42** dana u ukupnom broju bolovanja iznosi 13%, što je za 4% manje od registrovanog procenta u 2010-toj godini (*grafikon 18*).

Grafikon 18. Zastupljenost bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici na području općine Čelić su u 2011-toj godini odsustvovali 6.478 dana što je za oko 40% manje u odnosu na 2010-tu godinu.

U prosjeku je svako zatvoreno bolovanje trajalo 34 dana, što je za oko 50% manje u odnosu na dužinu registrovanu u 2010-toj godini (67 dana).

Ovako velika razlika u broju zaključenih bolovanja, broju dana bolovanja, te u prosječnom trajanju dužine bolovanja u 2010. u odnosu na 2009. godinu objašnjava se bolovanjima (9) koja su zaključena u 2010. godini, a trajala su od godinu dana do preko 4 godine.

Bolovanja su u 2011. godini propisivana od strane 9 doktora.

Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 2.1, (30%) koji je u prošloj godini također ostvario najveći procenat učešća u otvaranju bolovanja (38%).

Vodeći uzroci privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana prikazani su u *tabeli 5*. Generalno su stope oboljevanja u porastu, a struktura morbiditeta je izmjenjena u smislu da su među vodećim oboljenjima više zastupljena akutna oboljenja respiratornog, urinarnog i gastrointestinalnog sistema.

Tabela 5. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Čelić u 2011. godini registrovani kod bolovanja do 42 dana

Red.br	Oboljenje		Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1.	M54	Dorzalgija	15
2.	J03	Akutni tonzilitis	11
3.	N30	Cistitis	11
4.	J00	Akutni nazofaringitis	9
5.	K29	Gastritis i duodenitis	9
Ukupno vodećih oboljenja			55
Ukupno			206

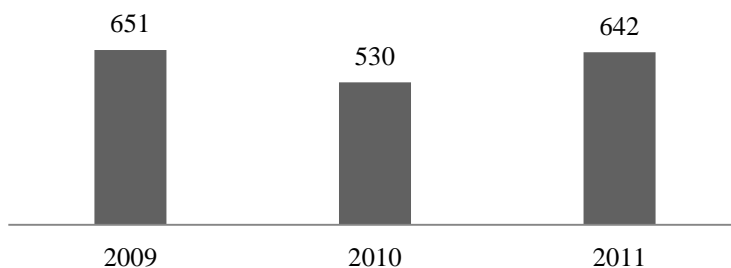
Otvaranje bolovanja 2 i više puta je registrovano kod 30 zaposlenih što je približno isto broju registrovanom u 2010-toj godini (30), pri čemu su u 93% slučajeva ta bolovanja bila u trajanju do 42 dana, što je za 5% više u odnosu na 2010-tu godinu.

Najveći broj bolovanja su kao i prethodnih godina ostvarili radnici zaposleni u fabrici obuće „Fortuna“, 23%.

Doboj Istok

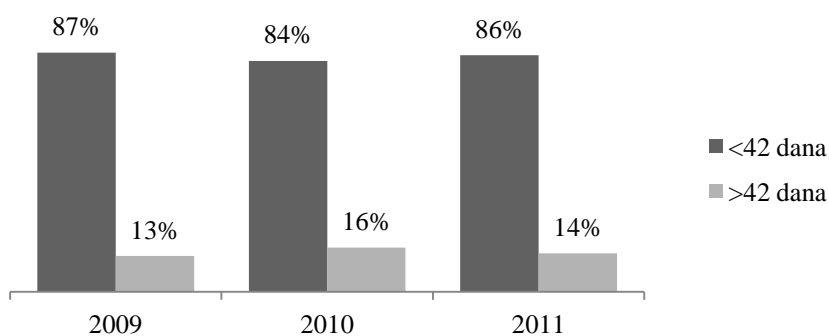
U 2011. godini je zaključeno 642 slučaja bolovanja, što je za 21% više od broja zaključenih bolovanja u 2010. godini (grafikon 9.).

U prosjeku je registrovano jedno bolovanje na svakog drugog zaposlenog.

Grafikon 19. Broj zatvorenih bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

Broj bolovanja u trajanju **preko 42 dana** manji je za 2% u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu (grafikon 20).

Grafikon 20. Zastupljenost bolovanja do 42 i preko 42 dana

Usljed bolesti ili nekog drugog uzroka privremene spriječenosti za rad radnici na području općine Doboj Istok su u 2011. godini odsustvovali 23.009 dana sa posla što je 1% manje nego prethodne godine.

U prosjeku je svako zatvoreno bolovanje trajalo 36 dana što je za 22% manje od prosječnog trajanja bolovanja registrovanog u 2010-toj godini.

Bolovanja su propisivana od strane 9 doktora. Najveći broj bolovanja u obje godine je propisao doktor pod šifrom 3.1, 19%.

Deset vodećih uzroka privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana su evidentirana sa 37% u odnosu na ukupno registrovane uzroke.

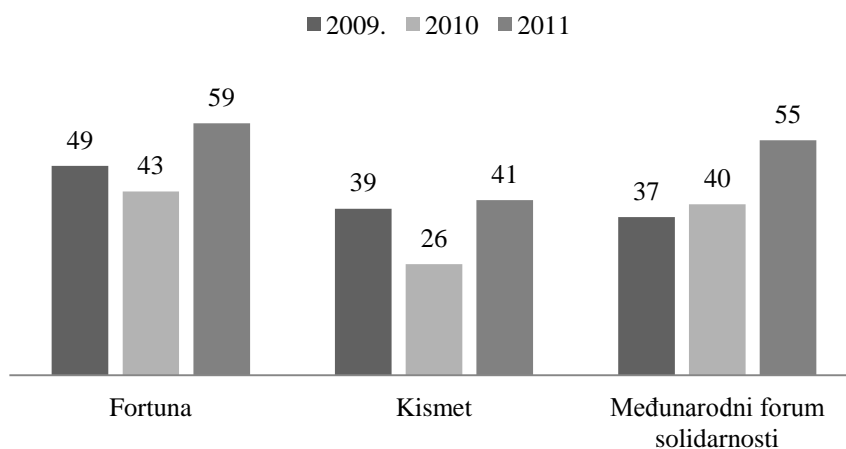
Najzastupljenija u ukupno registrovanim oboljenjima su oboljenja koštano mišičnog sistema, respiratornog sistema i povrede (tabeli 6).

Tabela 6. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Doboj Istok u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja manje od 42 dana

Red.br	Oboljenje		Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1.	M54	Dorzalgija	56
2.	J03	Akutni tonzilitis	19
3.	Z51	Druga medicinska njega	18
4.	S61	Otvorena rana ručnog zgloba i šake	14
5.	Z35	Nadzor rizične trudnoće	14
Ukupno vodećih oboljenja			121
Ukupno			383

Vodeći uzroci privremene spriječenosti za rad u trajanju preko 42 dana su njega nakon porođaja i nadzor normalne i visoko rizične trudnoće.

U 2011. godini je povećan broj bolovanja u firmama Kismet (58%), Fortuna (37%) i Međunarodnom forumu solidarnosti (37%) (grafikon 21).

Grafikon 21. Broj bolovanja u firmama u kojima su najčešće radnici otvarali bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

Na bolovanju 2 i više puta je bilo 125 radnika, od čega je 83% radnika bilo na bolovanju 2 do 3 puta.

Usljed okolnosti vezanih za reprodukciju (porođaj, nadzor rizične i normalne trudnoće) zaključeno je ukupno 60 bolovanja, pri čemu je 55% ovih bolovanja trajalo preko 42 dana.

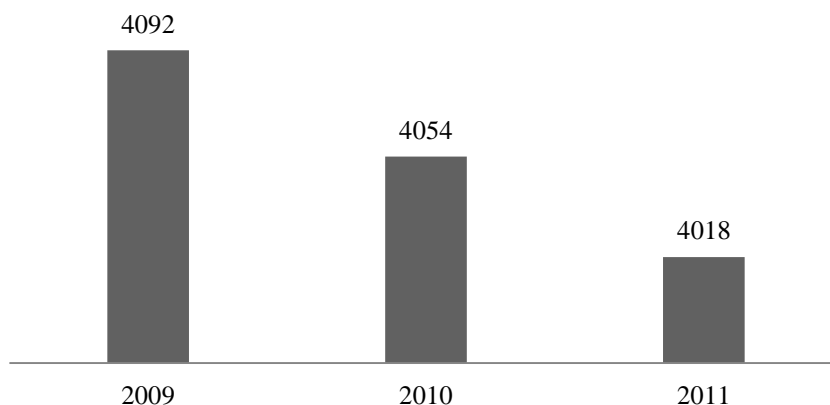
Nadzor rizične trudnoće je drugi po redu uzrok bolovanja preko 42 dana.

Usljed ostalih faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama zaključeno je u 2011. godini 47% više bolovanja (68) nego prethodne godine. Ovi razlozi bolovanja sa 11% učestvuju u ukupnom broju registrovanih bolovanja što je za oko 3% više nego u 2010. godini.

Gračanica

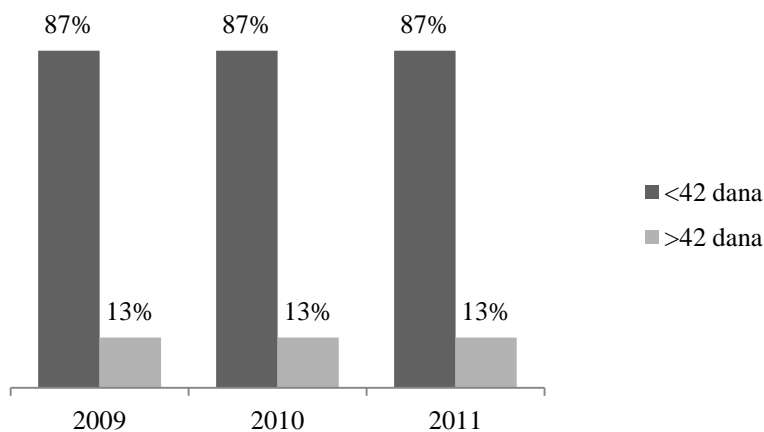
Na području općine Gračanica u toku 2011. godine na osnovu prijave privremene spriječenosti za rad registrovano je 4.018 slučajeva zatvorenog bolovanja što je za oko 1% **bolovanja manje** nego u 2010. godini (grafikon 22).

U prosjeku je svaki drugi zaposlenik koristio bolovanje.

Grafikon 22. Broj zatvorenih bolovanja od 2009. do 2011. godine

U odnosu na registrovanu dužinu trajanja bolovanja, učešće broja bolovanja preko 42 dana je isto tokom sve tri posmatrane godine (grafikon 23).

Grafikon 23. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Tokom 2011. godine evidentirano je 130.794 dana bolovanja što je za oko 7% manje u odnosu na broj dan registriran u 2010-toj godini (141.086 dana).

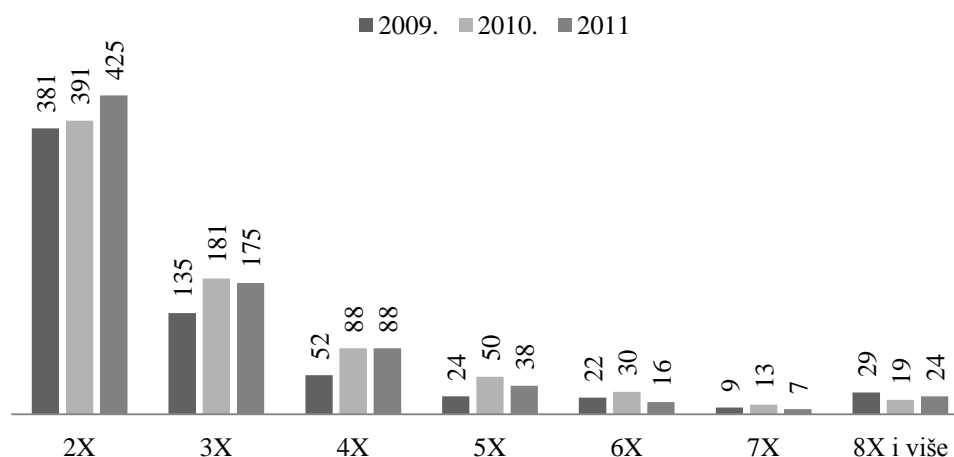
Evidentira se pad prosječnog trajanja bolovanja, 33 dana u 2011-toj godini, u odnosu na prethodne godine (35 dana u 2010. godini, 36 dana u 2010. godini). Bolovanja su propisivana od strane 38 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 4.2, 11%.

U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad do 42 dana, 10 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 34 %. Najzastupljeniji uzroci privremene spriječenosti za rad u 2011. godini su oboljenja respiratornog i koštano mišićnog sistema (tabela 7).

Tabela 7. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Gračanica u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

Red. br	Oboljenje	Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1.	M54 Dorzalgije	35
2.	Z51 Druga medicinska njega	24
3.	J00 Akutni nazofaringitis	14
4.	J03 Akutni tonzilitis	12
5.	A09 Dijareja I gastroenteritis vjerovatno zaraznog porijekla	11
6.	J02 Akutni faringitis	11
7.	M51 Drugi poremećaji intervertebralnih diskova	10
8.	Z01 Drugi specijalni pregledi i ispitivanja osoba bez žalbi i utvrđene dijagnoze	10
9.	I10 Hipertenzija	8
10.	N30 Cistitis	8
Ukupno vodećih oboljenja		144
Ukupno		419

Vodeći razlozi privremene spriječenosti za rad koja traju duže od 42 dana su nadzor normalne trudnoće (Z34) i drugi poremećaji vezani za trudnoću (O26). Od ukupnog broja registrovanih zatvorenih bolovanja, 36% bolovanja su koristili radnici sa područja općine Gračanica zaposleni u proizvodnji obuće („Fortuna“ i „Olimp“). Na bolovanju 2 i više puta je u 2010. godini bila su 775 zaposlenika što je za oko 20% više nego 2009. godine, a skoro isto kao i 2010-te godine, 772 (grafikon 24).

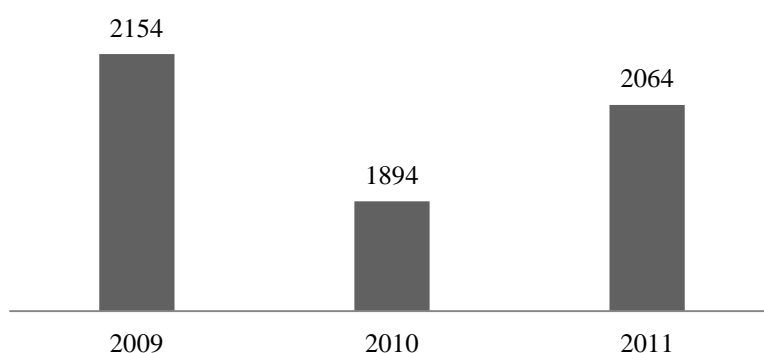
Grafikon 24. Broj korisnika bolovanja prema korištenju bolovanja dva i više puta od 2009. do 2011. godine

Usljed stanja vezanih za reproduktivno zdravlje zatvoreno je 246 bolovanje što je za oko 140% više nego u 2010. godini. Od ukupnog broja ovih bolovanja 63% su bolovanja preko 42 dana. Učešće bolovanja vezanih za reproduktivno zdravlje u ukupno zatvorenim bolovanjima iznosi 6% i više je u odnosu na 2010. godinu za 3,5%.

Usljed ostalih faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama u 2011. godini zatvoreno je ukupno 436 bolovanja, što je za oko 55% više u odnosu na 2010-tu godinu, a ovi uzroci u ukupnim uzrocima bolovanja učestvuju sa oko 11%.

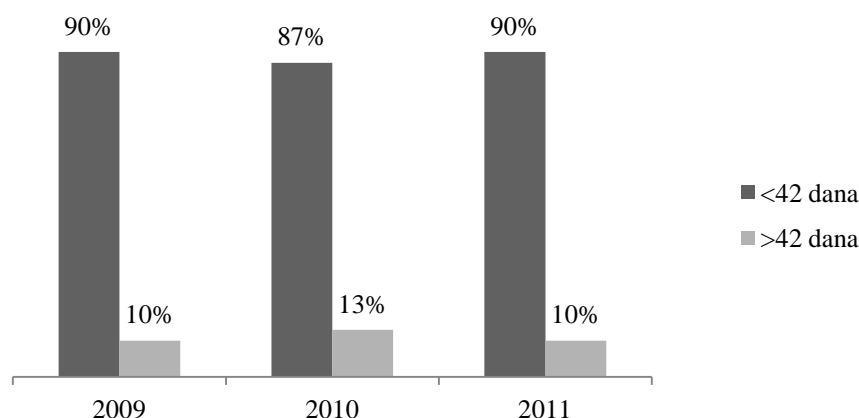
Gradačac

Na području općine Gradačac je u 2011. godini zaključeno oko 9% više bolovanja nego 2010-te godine (grafikon 25). U prosjeku je jedno bolovanje registrovano na svakog trećeg radnika u svim posmatranim godinama.

Grafikon 25. Broj zatvorenih bolovanja u periodu 2009. do 2011. godine

Procenat učešća bolovanja preko 42 dana u ukupnom broju bolovanja se kretao od 10% do 13% (grafikon 26).

Grafikon 26. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici na području općine Gradačac su u 2011. godini odsustvovali 58.500 dana sa posla (9% manje nego u 2010. godini).

U prosjeku je svako zatvoreno bolovanje trajalo 28 dana, odnosno za 6 dana manje nego u prethodnoj godini. Bolovanja su propisivana od strane 21 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 5.2, (17%). U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana, u 2011. godini 10 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 42%. Najzastupljeniji uzroci privremene spriječenosti za rad među bolovanjima u trajanju do 42 dana su uglavnom isti tokom posmatranih godina (tabela 8).

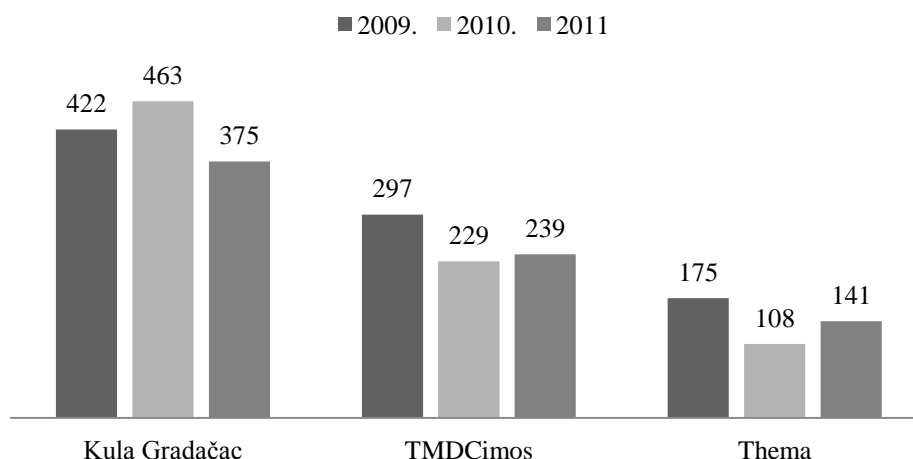
Tabela 8. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Gradačac u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

Red.br	Oboljenje	Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1. M54	Dorzalgija	33
2. Z02	Pregled zbog administrativnih potreba	30
3. M51	Drugi poremećaji intervertebralnih diskova	10
4. J03	Akutni tonzilitis	8
5. N30	Cistitis	8
6. I10	Hipertenzija	7
7. J02	Akutni faringitis	7
8. J20	Akutni bronhitis	7
9. Z35	Nadzor visoko rizične trudnoće	6
10. K29	Gastritis I duodenitis	6
Ukupno vodećih oboljenja		122
Ukupno registrovanih oboljenja		292

Vodeći uzroci bolovanja koja su trajala duže od 42 dana registrovani u 2011. godini su nadzor visoko rizične trudnoće (Z35), te njega i pregled poslije porođaja (Z39).

Od ukupnog broja zaposlenih koji su koristili bolovanja, njih 77% je koristilo bolovanje jedan puta, 14% dva puta, a tri i više puta je bolovanje koristilo 9%.

Sa područja općine Gradačac na bolovanju su kao i prethodnih godine najviše bili radnici zaposleni u „Kuli Gradačac“ (18%), TMD Cimos i Thema (grafikon 27). U odnosu na 2009-tu godinu u sve tri pomenute firme se bilježi pad broja bolovanja.

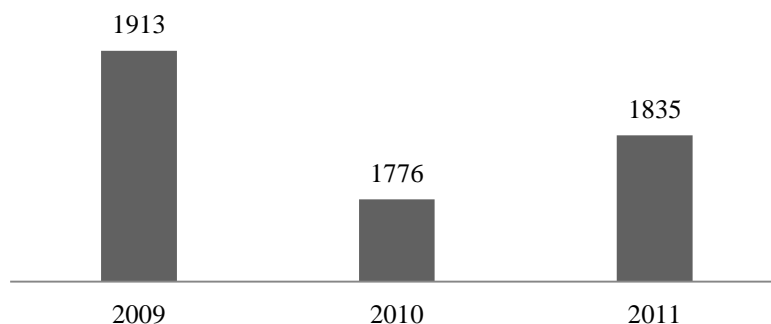
Grafikon 27. Broj bolovanja u firmama u kojima su najčešće radnici otvarali bolovanja u periodu od 2009. do 2011. godine

Usljed stanja vezanih za reproduktivno zdravlje zatvoreno je u 2011. godini 167 bolovanja što je približno isto kao i u 2010-toj godini (165), a za tri manje nego u 2009-toj. Ova bolovanja u ukupno zatvorenim bolovanjima učestvuju sa 8%.

Usljed ostalih faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama u 2011. godini je zatvoreno 252 bolovanja što je za oko 30% više nego u 2010. godini. Ova bolovanja čine 12% ukupnih bolovanja što je za 2% više nego u prethodnoj godini.

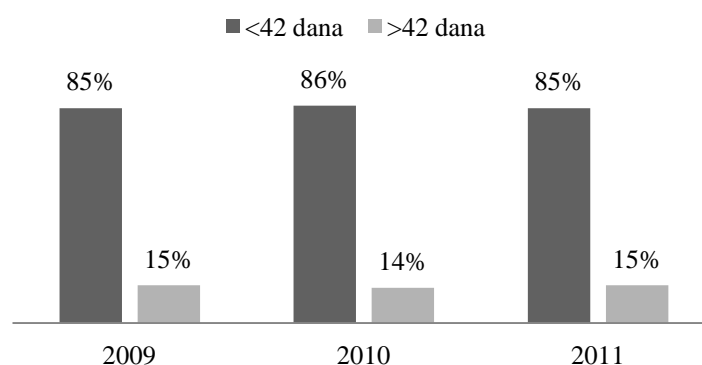
Kalesija

Na osnovu prijava privremene spriječenosti za rad registrovano je 1.835 slučajeva zatvorenog bolovanja što je **3% više** nego prethodne godine (grafikon 28). U prosjeku je na svakog drugog radnika registrovan jedan slučaj bolovanja.

Grafikon 28. Broj zatvorenih bolovanja od 2009. do 2011. godine

Učešće bolovanja preko 42 dana kreće se u približnim procentima u sve tri posmatrane godine (grafikon 29).

Grafikon 29. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici na području općine Kalesija su odsustvovali 58.975 dana sa posla u toku 2011. godine što je za 18% manje nego u 2010. godini. U prosjeku je svako zatvoreno bolovanje registrovano u 2009 i 2010. godini trajalo 40 dana, a u 2011-toj 32 dana.

Bolovanja su propisivana od strane 4 doktora. Najveći procenat bolovanja u posmatranim godinama je propisao doktor pod šifrom 6.1, (69%, 88%, 81%).

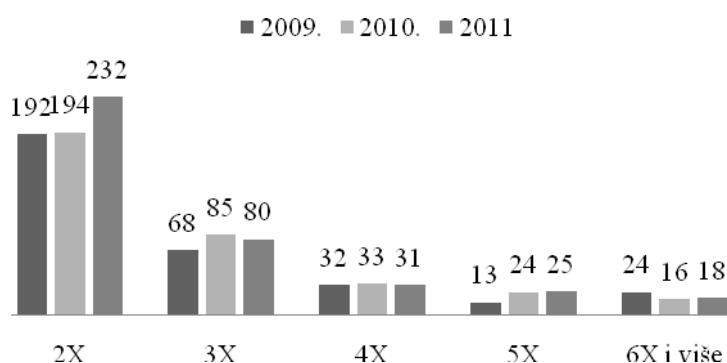
U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana, 10 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 43%. Među vodećim oboljenjima se pored onih koja su registrovana i 2009.godine, u 2010. i 2011. godini registruju i mukopurulentni hronični bronhitis, hipertenzija, gastritis i duodenitis (tabela 9).

Tabela 9. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Kalesija u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

Red. br.	Oboljenje	Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1. M54	Dorzalgija	49
2. Z51	Druga medicinska njega	26
3. J01	Akutni sinusitis	22
4. M51	Drugi poremećaji intervertebralnih diskova	19
5. I10	Hipertenzija	18
6. J03	Akutni tonzilitis	18
7. J11	Influenca	17
8. J41	Mukopurulentni hronični bronhitis	16
9. M50	Poremećaji vratnih pršljenova	16
10. K29	Gastritis i duodenitis	14
Ukupno vodećih oboljenja		216
Ukupno registrovanih oboljenja		504

Poremećaji intervertebralnih diskova (M51), njega i pregled poslije porođaja (Z39), nadzor visoko rizične trudnoće (Z35), te dorzalgije (M50) su najčešći uzroci bolovanja u trajanju preko 42 dana.

U 2011. godini je 386 zaposlenika dva i više puta zaključilo bolovanje, što je gotovo približno isto kao i prethodnih godina. Od ukupnog broja radnika koji su bili na bolovanju, 66% je koristilo bolovanje jedan puta, 20% dva puta, a 14% tri i više puta. (grafikon 30).

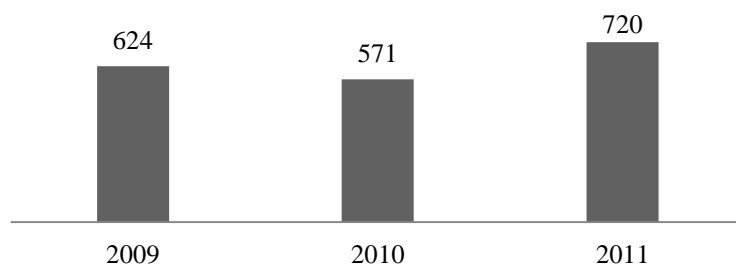

Grafikon 30. Broj korisnika bolovanja prema korištenju bolovanja dva i više puta u 2009., 2010. i 2011. godini

Bolovanja su u općini Kalesija najčešće koristili radnici zaposleni u firmi „Plastikal“ i MUP-u TK. Usljed stanja vezanih za reproduktivno zdravlje u 2011. godini zatvoreno je 86 bolovanje što je 41% više nego 2010. godine. Ova bolovanja u ukupno zatvorenim bolovanjima učestvuju sa 3,6%. Ostali faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama u 2011. godini čine oko 5% ukupnih bolovanja.

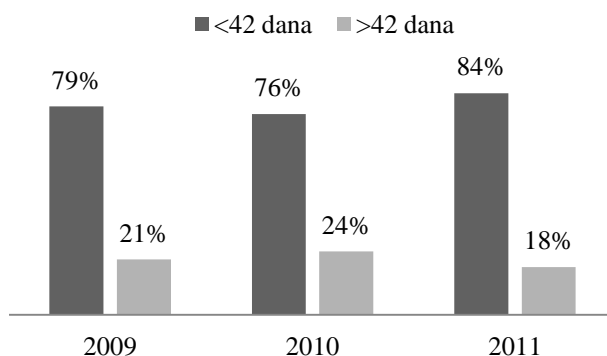
Kladanj

Na području općine Kladanj registrovano je 26% više zatvorenih bolovanja (720) nego prethodne godine (grafikon 31). U prosjeku je na svakog trećeg radnika u posmatranom periodu registrovan jedan slučaj privremene spriječenosti za rad.

Grafikon 31. Broj zatvorenih bolovanja u 2009., 2010. i 2011. godini

Učešće bolovanja u trajanju preko 42 dana ima trend pada (grafikon 32).

Grafikon 32. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici na području općine Kladanj su u toku 2010. godine odsustvovali 27.166 dana sa posla što je za 33% dana manje nego u 2010. godini.

Prosječno je svako zatvoreno bolovanje trajalo 38 dana. Bolovanja su propisivana od strane 8 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 7.6 (22%).

U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana, 10 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 40%. Struktura vodećih pojedinačnih uzroka apsentizma tokom tri posmatrane godine je ujednačena u dijelu respiratornih i oboljenja kičmenog stuba, a promjenljiva kada su u pitanju poremećaji raspoloženja i digestivna oboljenja (tabela 10).

Tabela 10. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Kladanj u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

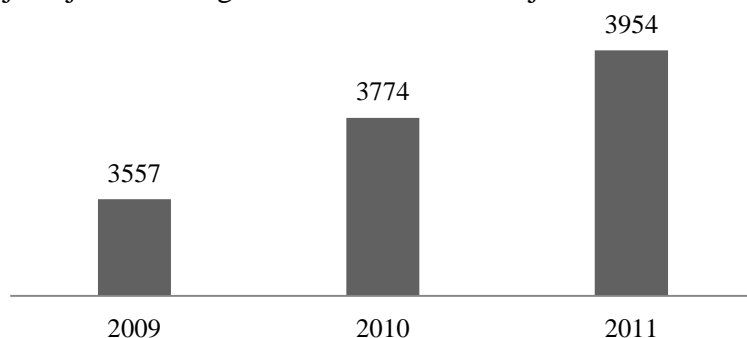
Red.br	Oboljenje	Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1.	M54 Dorzalgija	48
2.	J03 Akutni tonzilitis	14
3.	M51 Depresivne episode	11
4.	I10 Hipertenzija	9
5.	F32 Poremećaji raspoloženja	9
6.	A09 Dijareja i gastroenteritis zaraznog porijekla	8
7.	J01 Akutni sinusitis	7
8.	J11 influenza	6
9.	N30 Cistitis	6
10.	M56	6
Ukupno vodećih oboljenja		124
Ukupno registrovanih oboljenja		313

Vodeći razlog privremene spriječenosti za rad koja traju duže od 42 dana je dorzalgija.

U 2011. godini 132 radnika je dva i više puta bilo na bolovanju i to uglavnom radnici firme Šume TK (30%). Od ukupnog broja zatvorenih bolovanja, 2% su kao razlog imala stanja vezana za reproduktivno zdravlje što je za 2% manje nego u 2010. godini.

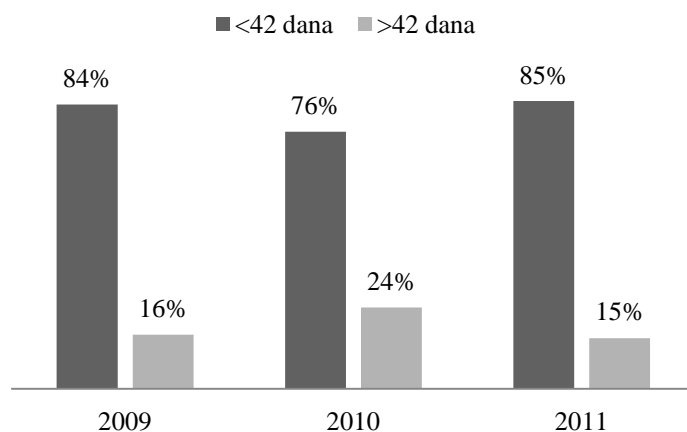
Lukavac

Broj zaključenih bolovanja na području općine Lukavac ima trend rasta tokom posmatranih godina (grafikon 33). U prosjeku je svaki drugi radnik bio na bolovanju.

Grafikon 33. Broj zatvorenih bolovanja u 2009., 2010. i 2011. godini

Učešće bolovanja u trajanju preko 42 dana u ukupnom broju bolovanja **bilježi porast** u 2010. godini, ali u 2009-toj i 2011-toj godini ima približne vrijednosti (grafikon 34).

Grafikon 34. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici na području općine Lukavac su u posmatranom periodu odsustvovali 140.574 dana sa posla odnosno 27% **manje** nego prethodne godine.

Prosjek trajanja bolovanja u 2011. godini je 36 dana, što je za oko 30% manje nego u 2010. godini (51). Bolovanja su propisivana od strane 38 doktora. Najveći procenat bolovanja su propisali doktori pod šiframa 8.1 (19%) i 8.9 (12%).

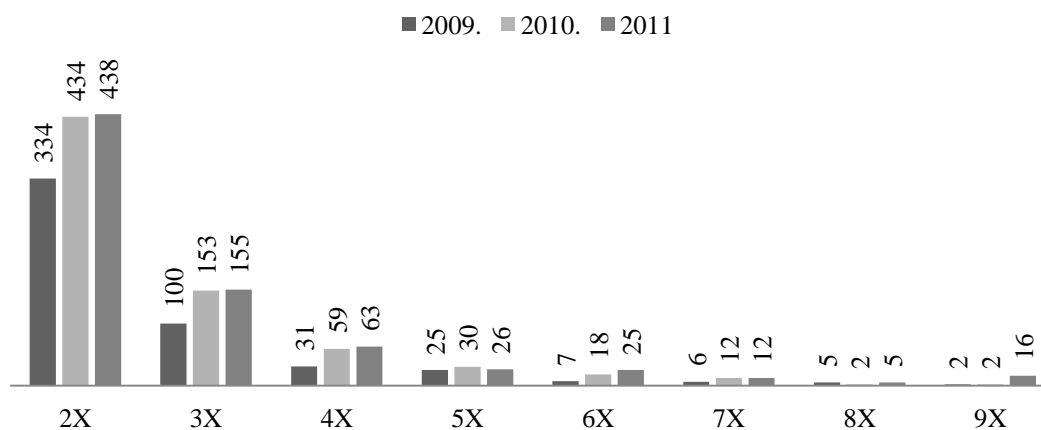
U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana, 10 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 47%. Najzastupljeniji uzroci privremene spriječenosti za rad su oboljenja respiratornog sistema i koštano mišićnog sistema (tabela 11).

Tabela 11. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Lukavac u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

Red. br.	Oboljenje	Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1. M54	Dorzalgija	63
2. I10	Hipertenzija	21
3. J03	Akutni tonzilitis	21
4. J02	Akutni faringitis	19
5. J42	Nespecifični hronični bronhitis	17
6. Z51	Druga medicinska njega	16
7. Z00	Opšti pregled osoba bez žalbi i utvrđene dijagnoze	13
8. K52	Drugi neinfektivni gastroenteritis i kolitis	11
9. M50	Poremećaj vratnih pršljenova	7
10. M51	Drugi poremećaji intervertebralnih diskova	7
Ukupno vodećih oboljenja		196
Ukupno registrovanih oboljenja		418

Koštano mišićna oboljenja su najzastupljenija među deset vodećih razloga privremene spriječenosti za rad kod bolovanja koja traju duže od 42 dana.

U toku 2011. godine 740 zaposlenih je koristilo bolovanje 2 i više puta (grafikon 35).

Grafikon 35. Broj korisnika bolovanja prema korištenju bolovanja dva i više puta u 2009. 2010. i 2011. godini

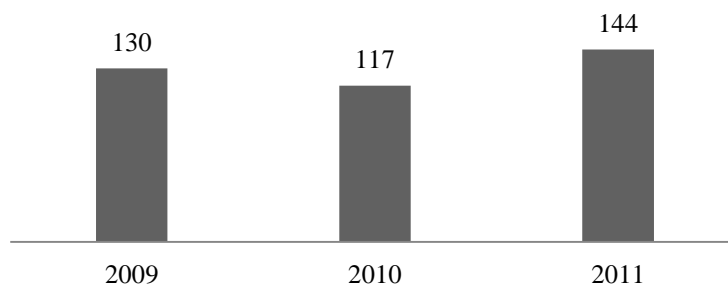
Bolovanje su najčešće koristili radnici fabrike GIKIL (11%) i Sisecam Sode (10%).

Usljed stanja vezanih za reproduktivno zdravlje zatvoreno je 175 bolovanja, 34% više nego u 2010. godini. Ova bolovanja su u 62% slučajeva trajala preko 42 dana.

Usljed ostalih faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama u 2011. godini je zatvoreno 301 bolovanje što je za oko 57% više nego u 2010-toj.

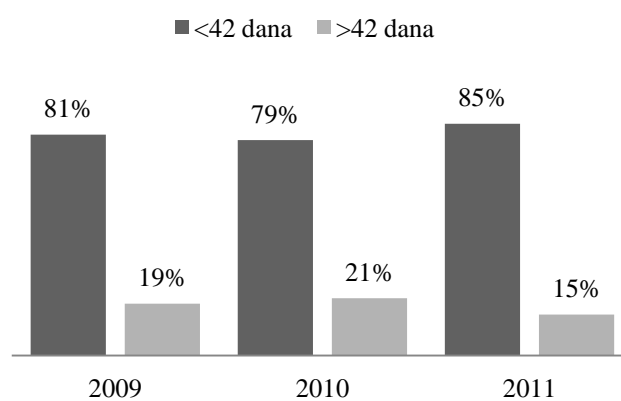
Sapna

Na području općine Sapna u 2011-toj godini zaključeno je 144 bolovanja (grafikon 36). U prosjeku je na svakog šestog radnika registrovan jedan slučaj bolovanja.

Grafikon 36. Broj zatvorenih bolovanja u 2009., 2010. i 2011. godini

Učešće bolovanja u trajanju do i preko 42 dana prikazano je na grafikonu 37.

Grafikon 37. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Na području općine Sapna radnici su u 2011. godini odsustvovali 5.833 dana sa posla usljed bolesti ili nekog drugog uzroka privremene spriječenosti za rad što je za 16% manje u odnosu na prethodnu godinu.

U prosjeku je svako zatvoreno bolovanje trajalo 40 dana što je za 19 dana kraće od prosjeka 2010-te, a 24 dana više nego u 2009. godini. Bolovanja su propisivana od strane 7 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 9.1., 41%. U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana, 5 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 37%. Najzastupljeniji uzroci privremene spriječenosti za rad su oboljenja kičmenog stuba (tabela 12).

Tabela 12. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Sapna u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

Red. br.	Oboljenje	Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1.	M54 Dorzalgija	35
2.	M51 Drugi poremećaji intervertebralnih diskova	8
3.	I10 Hipertenzija	7
4.	Z76 Osobe koje koriste zdravstvene usluge zbog drugih okolnosti	7
5.	J03 Akutni tonzilitis	5
Ukupno vodećih oboljenja		20
Ukupno registrovanih oboljenja		16

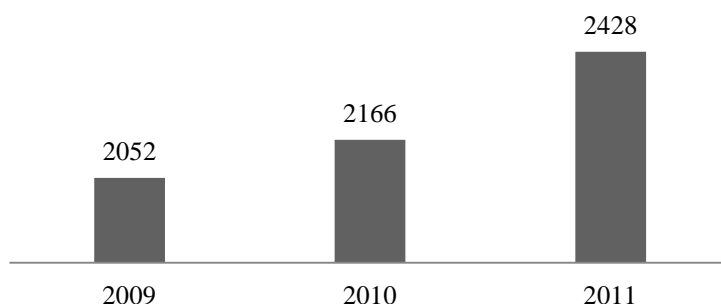
Dorzalgija i njega poslije porođaja su vodeći razlozi privremene spriječenosti za rad koja traju duže od 42 dana. Bolovanje je 2 i više puta koristilo je 33 radnika. Najveći procenat radnika koji su koristili bolovanja (24%) zaposleno je u DZ Sapna i OŠ Sapna (22%).

Usljed stanja vezanih za reproduktivno zdravlje zatvoreno je 7 bolovanja što je za 23% manje nego u prethodnoj godini. Ova bolovanja u ukupno zatvorenim bolovanjima učestvuju sa 5% i u 71 % slučajeva su trajala preko 42 dana.

Od ukupnog broja zatvorenih bolovanja u 2011. godinu, 6% kao razlog spriječenosti za rad ima u osnovi ostale faktore koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama.

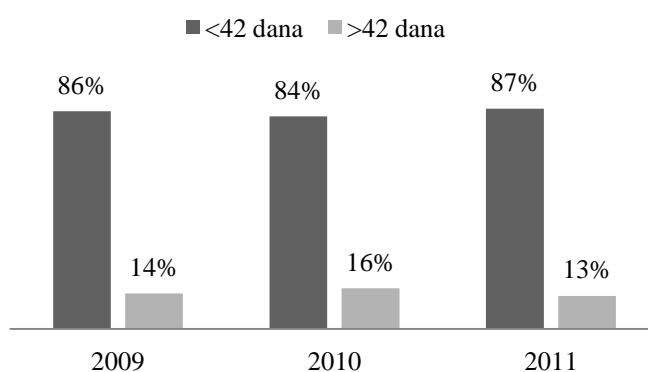
Srebrenik

Na području općine Srebrenik u analiziranim godinama evidentira se trend porasta broja zaključenih bolovanja, koja su u prosjeku registrovan na svakog drugog radnika (*grafikon 38*).

Grafikon 38. Broj zatvorenih bolovanja u 2009., 2010. i 2011. godini

Učešće bolovanja u trajanju preko 42 dana u ukupnom broju bolovanja kreće se od 14% u 2009. preko 16% koliko je registrovano u 2010. godini do 13% u 2011-toj (*grafikon 39*).

Grafikon 39. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici na području općine Srebrenik su odsustvovali 72.834 dana što je za oko 20% manje nego u 2010-toj. Prosječno je svako zatvoreno bolovanje trajalo 30 dana (za 12 dana manje nego u prethodnoj godini).

Bolovanja su propisivana od strane 28 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 10.2. (14%).

U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad kod bolovanja u trajanju do 42 dana, 10 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 36%.

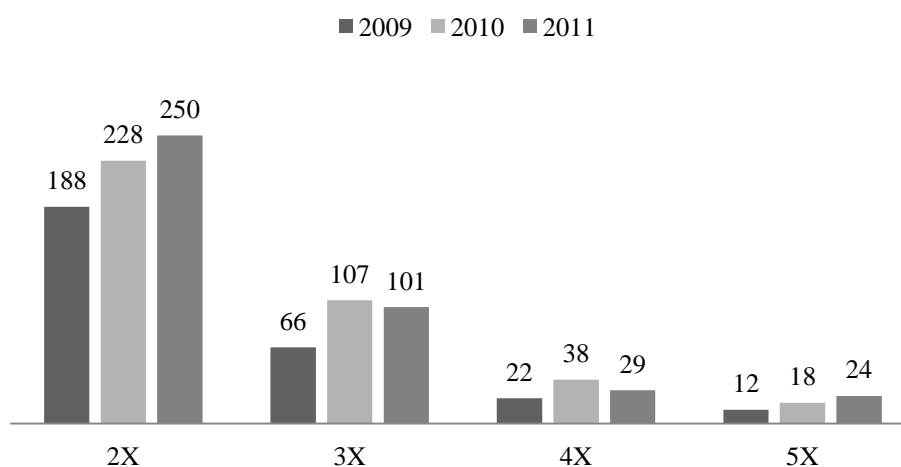
U šarolikoj slici vodećih oboljenja kao uzroka privremen spriječenosti za rad, najveći broj ih je zabilježen pod dijagnozom oboljenja kičmenog stuba (*tabela 12*).

Tabela 12. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Srebrenik u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

Rbr.	Oboljenje		Stopa oboljevanja u 2011. na 1000 zaposlenih
1.	M54	Dorzalgija	53
2.	Z51	Druga medicinska njega	32
3.	J03	Akutni tonzilitis	13
4.	J00	Akutni nazofaringitis	13
5.	A09	Dijareja i gastroenteritis vjerovatno infektivnog porijekla	10
6.	F41	Drugi anksiozni poremećaji	9
7.	K30	Dispresija	9
8.	J02	Akutni faringitis	8
9.	I10	Hipertenzija	8
10.	N30	Cistitis	8
Ukupno vodećih oboljenja			162
Ukupno registrovanih oboljenja			445

Vodeći razlozi privremene spriječenosti za rad koja traju duže od 42 dana su porođaj i oboljenja kičmenog stuba.

Bolovanje dva i više puta u toku 2011. godine koristilo je 435 zaposlenika, 416 zaposlenika u 2010-toj, a u 2009. godini registrovan je 301 zaposlenik koji je koristio bolovanja 2 i više puta (*grafikon 40*).

Grafikon 40. Broj korisnika bolovanja prema korištenju bolovanja dva i više puta 2009., 2010. i 2011. godini

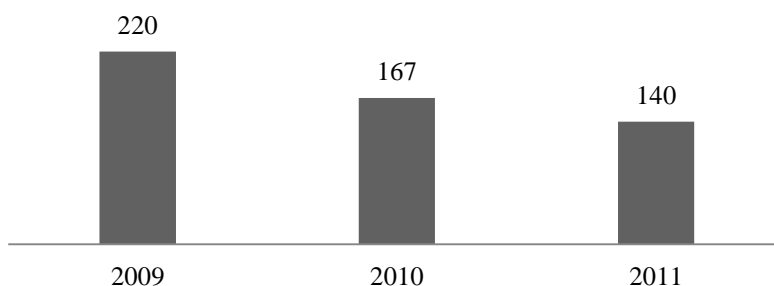
Zaposleni u firmama „TIC Srebrenik“ i „HERCEG Srebrenik“ su najčešće bili na bolovanju.

Usljed stanja vezanih za reproduktivno zdravlje zatvoreno je 133 bolovanja. Ova bolovanja u ukupno zatvorenim bolovanjima učestvuju sa 5% i u 63% slučajeva su trajala preko 42 dana.

Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama su bili razlog 8% zatvorenih bolovanja u 2011. godini.

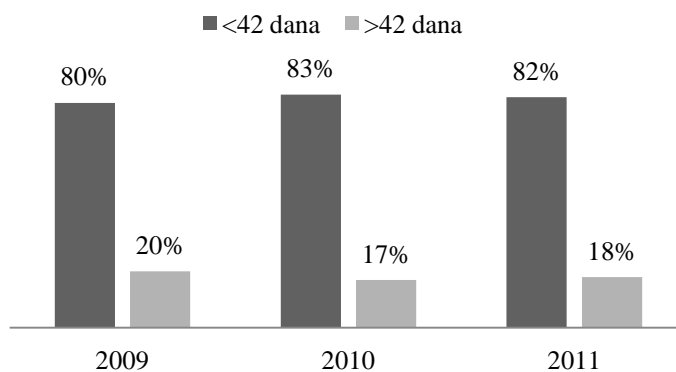
Teočak

Na području općine Teočak se evidentira trend smanjenja broja bolovanja (*grafikon 41*). U prosjeku je na svakog trećeg radnika registrovan jedan slučaj bolovanja.

Grafikon 41. Broj zatvorenih bolovanja u 2009., 2010. i 2011. godini

Bolovanja u trajanju preko 42 dana registrovana su sa 18% u ukupnom broju zatvorenih bolovanja u 2011-toj godini (*grafikon 42*)

Grafikon 42. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici sa području općine Teočak su **odsustvovali** 6.108 dana sa posla, što je za 25% manje nego 2010-te.

Svako zatvoreno bolovanje trajalo je u prosjeku 43 dana, odnosno 6 dana manje nego u 2010. godini. Bolovanja su propisivana od strane 7 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 11.1.,48%.

U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad kod bolovanja u trajanju do 42 dana, 5 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 40%.

Najzastupljeniji uzroci privremene spriječenosti za rad su oboljenja kičmenog stuba, hipertenzija i oboljenja respiratornog sistema (tabela 13).

Tabela 13. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Teočak u 2011. godine registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

Red.br	Oboljenje	Stopa na 1.000 zaposlenih
1.	M54 Dorzalgija	47
2.	J03 Akutni tonzilitis	21
3.	K52 Drugi neinfektivni gastroentereneritis	17
4.	I10 Hipertenzija	14
5.	J11 Influenca	9
Ukupno vodećih oboljenja		49
Ukupno registrovanih oboljenja		109

Slika vodećih oboljenja privremene spriječenosti za rad duže od 42 dana je šarolika pa se registruju bolovanja uslijed srčanog udara i karcinoma urinarnog sistema.

U 2011. godini na bolovanju dva i više puta bilo je 21 zaposlenika ili za 7 zaposlenika manje nego u 2010. godini. U najvećem procentu (15%) bolovanja su koristili zaposleni u MUP-u TK i Elektroprivredi.

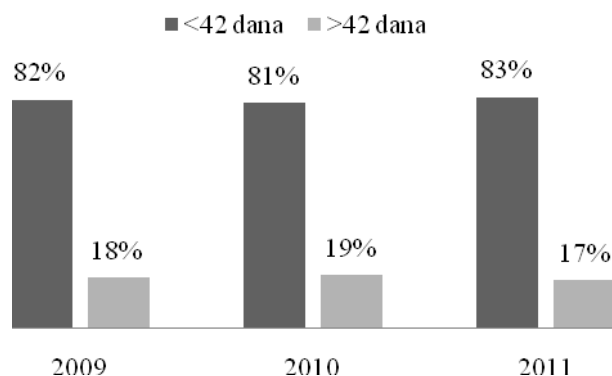
Tuzla

U toku 2011. godine na osnovu prijava privremene spriječenosti za rad registrovano je za 9% više slučajeva zatvorenog bolovanja nego u 2010-toj (grafikon 43). U prosjeku je jedan slučaj bolovanja registrovan na svakog trećeg radnika.

Grafikon 43. Broj zatvorenih bolovanja u 2009., 2010. i 2011. godini

Bolovanja u trajanju preko 42 dana pokazuju blagi pad od 2% u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu (grafikon 44).

Grafikon 44. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici na području općine Tuzla su u 2011. godini odsustvovali 503.774 dana sa posla, što je oko **3% manje** nego u 2010. godini. U prosjeku je svako zatvoreno bolovanje trajalo 39 dana, 4 dana manje nego 2010-te.

Bolovanja su propisivana od strane 87 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 12.1., 6%.

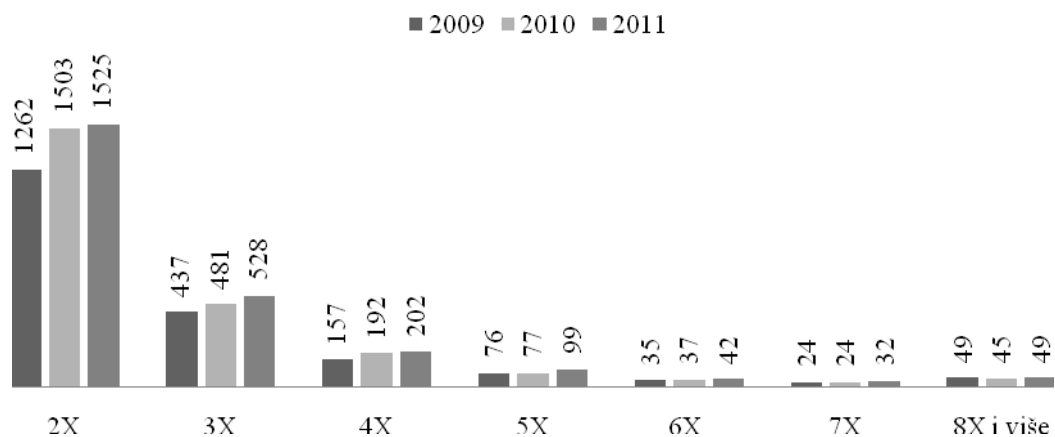
U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad kod bolovanja u trajanju do 42 dana, 10 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 33%. Najzastupljeniji uzroci privremene spriječenosti za rad su oboljenja respiratornog sistema (*tabela 14*).

Tabela 14. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Tuzla u 2011. godini registrovani kod bolovanja do 42 dana

Red.br	Oboljenje		Stopa na 1.000 zaposlenih
1.	M54	Dorzalgija	26
2.	Z51	Druga medicinska njega	16
3.	I10	Hipertenzija	11
4.	J00	Akutni nazofaringitis	9
5.	J03	Akutni tonzilitis	9
6.	A09	Dijeareja i gastroenteritis vjerovatno zaraznog porijekla	8
7.	Z35	Nadzor visokorizične trudnoće	8
8.	J02	Akutni faringitis	7
9.	Z39	Njega i pregled poslije porođaja	7
10.	J01	Akutni sinusitis	6
Ukupno vodećih oboljenja			106
Ukupno registrovanih oboljenja			327

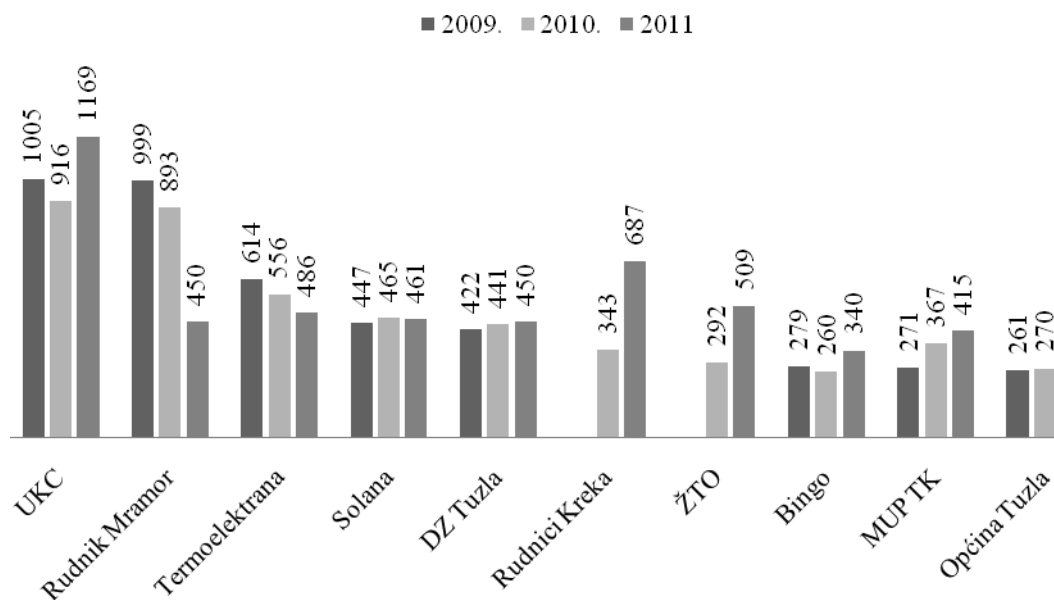
Njega i pregled poslije porođaja (Z39), nadzor visoko rizične trudnoće (Z35), koštano mišićna oboljenja (M 54,51) su vodeći razlozi privremene spriječenosti za rad duže od 42 dana u posmatranim godinama.

Bolovanje je dva i više puta koristilo 2.475 zaposlenih što je za 5% više nego u 2010. godini (*grafikon 45*).

Grafikon 45. Broj korisnika bolovanja prema korištenju bolovanja dva i više puta

Sa područja općine Tuzla, bolovanje su najčešće otvarali radnici zaposleni u UKC-u i rudniku Kreka (grafikon 46).

Grafikon 46. Firme u kojima su najčešće radnici sa područja općine Tuzla otvarali bolovanja

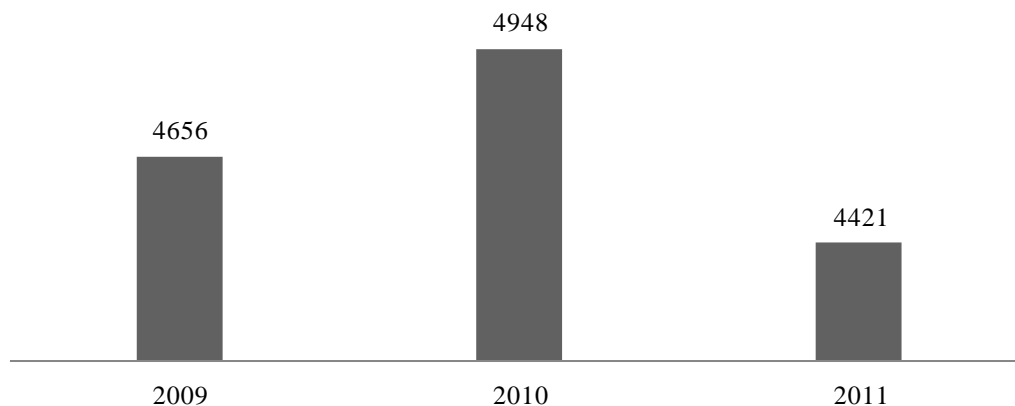
Usljed stanja vezanih za reproduktivno zdravlje zatvoreno je 841 bolovanje odnosno 22% više nego u 2010. godini. Ova bolovanja u ukupno zatvorenim bolovanjima učestvuju sa 6% i u 21% slučajeva su trajala preko 42 dana.

Od ukupnog broja zatvorenih bolovanja u 2011. godinu, 7% kao razlog spriječenosti za rad ima u osnovi ostale faktore koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama.

Živinice

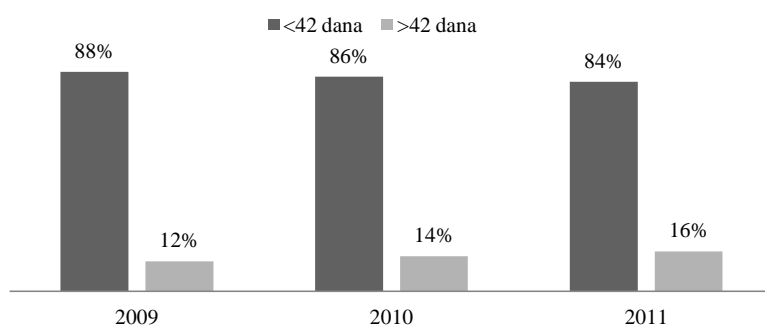
Na području općine Živinice registrovano je 4.421 slučajeva zatvorenog bolovanja u 2011. godini što je za 11% manje nego u 2010-toj (grafikon 47).

U prosjeku je na svakog drugog radnika registrovan jedan slučaj bolovanja.

Grafikon 47. Broj zatvorenih bolovanja u 2009., 2010. i 2011. godini

Bolovanja u trajanju preko 42 dana kreću se u ispitivanom periodu u procentu od 12% do 16% (grafikon 48).

Grafikon 48. Učešće bolovanja do 42 i preko 42 dana

Radnici na području općine Živinice su odsustvovali 157.046 dana sa posla usljed bolovanja što je 7% manje nego u 2010. godini.

U prosjeku je svako zatvoreno bolovanje trajalo 36 dana, odnosno 2 dana više nego u 2010. godini. Bolovanja su propisivana od strane 47 doktora. Najveći procenat bolovanja je propisao doktor pod šifrom 13.1., 21%.

U odnosu na ukupan broj dijagnoza koje su registrovane kao razlog privremene spriječenosti za rad u trajanju do 42 dana, 10 vodećih oboljenja je zastupljeno sa 39%.

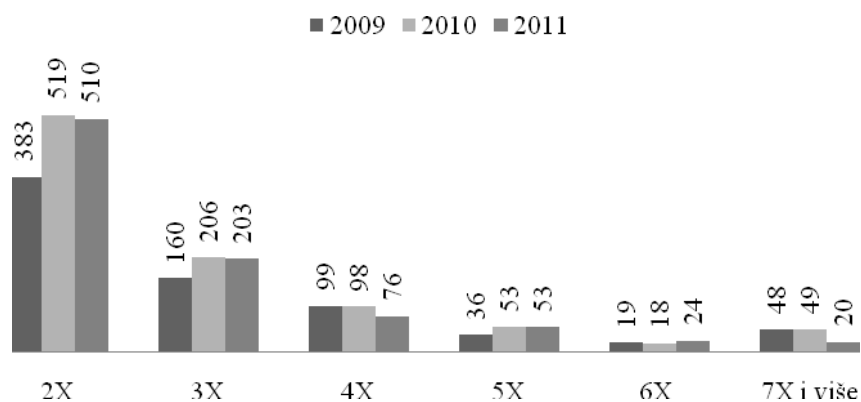
Najzastupljeniji uzroci privremene spriječenosti za rad su oboljenja koštano-mišićnog sistema (tabela 15).

Tabela 15. Uzroci privremene spriječenosti za rad na području općine Živinice u 2011. godini registrovani kod bolovanja trajanja do 42 dana

Rbr.	Oboljenje	Stopa na 1.000 zaposlenih
1.	M54 Dorzalgija	43
2.	J02 Akutni faringitis	20
3.	I10 Hipertenzija	16
4.	M51 Drugi poremećaji intervertebralnih diskova	15
5.	Z00 Opšti pregled i ispitivanje osoba bez žalbi i utvrđene dijagnoze	14
6.	A09 Dijareja i gastroenteritis vjerovatno infektivnog porijekla	13
7.	J03 Akutni tonzilitis	13
8.	M50 Poremećaji vratnih pršljenova	11
9.	J11 Influenca	8
10.	F32 Depresivni poremećaj	7
Ukupno vodećih oboljenja		160
Ukupno registrovanih oboljenja		410

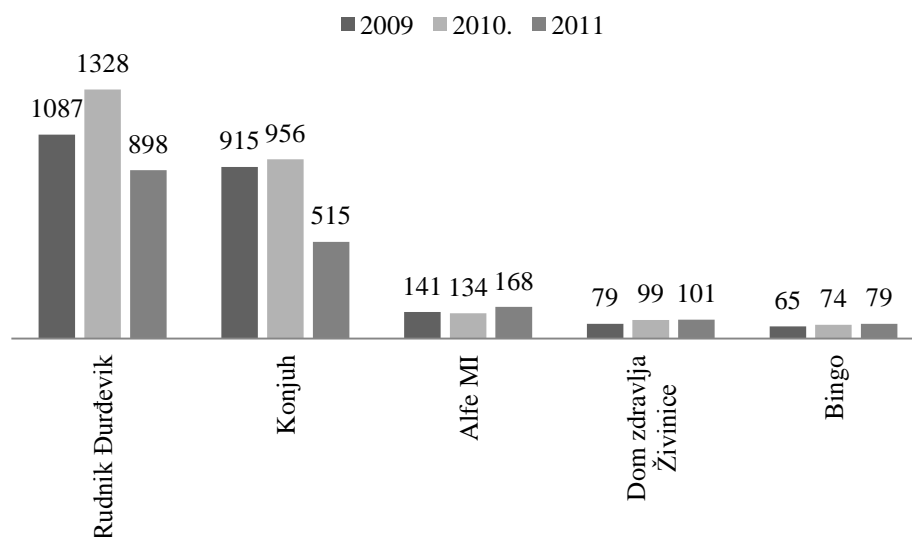
Vodeći razlozi privremene spriječenosti za rad duže od 42 dana su odsustvovanja usljed porođaja (Z37) i nadzor rizične trudnoće (Z35).

Bolovanje je dva i više puta koristilo 886 zaposlenika odnosno 6% manje nego u 2010. godini (grafikon 49).

Grafikon 49. Broj korisnika bolovanja prema korištenju bolovanja dva i više puta u 2009, 2010. i 2011. godini

Najveći procenat radnika sa područja općine Živinice koji je koristio bolovanje u posmatranim godinama bili su zaposleni u rudniku Đurđevik i u proizvodnji namještaja „Konjuh“, mada se u 2011-toj bilježi pad broja bolovanja koja su ostvarili radnici pomenutih firmi (grafikon 50).

Grafikon 50. Firme u kojima su najčešće radnici sa područja općine Živinice otvarali bolovanja

Usljed stanja vezanih za reproduktivno zdravlje zatvoreno je u 2011. godini 185 bolovanja, što je za 17% više nego u 2010-toj. Ova bolovanja u ukupno zatvorenim bolovanjima učestvuju sa 4% i u 68% slučajeva su trajala preko 42 dana.

Od ukupnog broja zatvorenih bolovanja u 2011. godinu, 6% kao razlog spriječenosti za rad ima u osnovi ostale faktore koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama.

X ZAKLJUČCI

- Tuzlansko kanton se prostire na površini od 2.649 km², obuhvata područje trinaest općina u kojima živi 499.221 stanovnik sa prosječnom gustom naseljenosti od 188 stanovnika po km². Najgušća naseljenost stanovništva registruje se u općini Tuzla a najmanja gustina naseljenosti registruje se u općini Kladanj;
- U pogledu starosne strukture stanovništva Tuzlanskog kantona je udio starijih od 65 godina je 13%. Vrijednosti stope nataliteta na području općina kantona su niske i imaju trend pada u zadnjih deset godina. Stopa nataliteta na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini je iznosila 8,3‰;
- Na području Tuzlanskog kantona stopa mortaliteta u 2011. godini je iznosila je 7,3‰. Vrijednosti stopa mortaliteta su se kretale u intervalu od 5,9‰ u općini Kalesija do 8,6‰ u općini Doboj Istok;
- Stopa prirodnog priraštaja na području Tuzlanskog kantona (1,0‰) i većini općina u 2011. godini je bila nepovoljna, a u općinama, Čelić, Kladanj, Lukavac, Teočak i Tuzla registrovane su negativne vrijednosti prirodnog priraštaja;
- U 2011. godini registrovana stopa mrtvorodenosti od 4,4‰ na Tuzlanskom kantonu, je za oko 48% niža u odnosu na 2010. godinu. Najviša stopa mrtvorodenosti u 2011. godini registrovana je u općinama Teočak (25‰) i Doboj Istok (22,7‰) dok u općinama Čelić i Živinice nije bilo zabilježenih slučajeva mrtvorodenosti. U 2011. Godini umrlo je ukupno 30 dojenčadi, od čega 25 u prvom mjesecu života. Stopa smrtnosti dojenčadi na području Tuzlanskog kantona je 7,27‰;
- Vodeći uzroci umiranja na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini su u 50% registrovanih uzroka smrti iz grupe bolesti kardiovaskularnog sistema: kardiomiopatija, moždani udar, povišeni krvni pritisak, srčani zastoj i infarkt. Najveći broj umrlih je iz starosne grupe 65 i više godina (73%), dok su u odnosu na spolnu strukturu nešto više umirali muškarci 53%;
- U primarnoj zdravstvenoj zaštiti registrovano je ukupno 442.381 oboljenja. Struktura vodećih oboljenja registrovanih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti se ne razlikuje od uzroka oboljevanja ranijih godina, a karakteriše ga značajno učešće respiratornih oboljenja, kardiovaskularnih i koštanomišičnih oboljenja;
- U bolničkim kapacitetima zdravstvenog sistema Tuzlanskog kantona u 2011. godini je registrovano 47.172 liječenja. Pacijenti su najčešće bolnički liječeni zbog cirkulatornih oboljenja, malignih neoplazmi te oboljenja digestivnog sistema;
- Stopa incidence malignih oboljenja za područje Tuzlanskog kantona iznosi 189/100.000 stanovnika. Najučestaliji malignomi su: maligna neoplazma dojke i maligna neoplazma pluća i bronha;
- U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona zbog diabetes mellitusa je liječeno 729 pacijenata i tu u 78% slučajeva zbog inzulinno neovisnog oblika. Najčešći razlog hospitalnog liječenja pacijenata zbog oboljenja iz grupe koštano mišičnih oboljenja bili su poremećaji intervertebralnih diskova i seropozitivni reumatoidni artritis. Moždani udar i hronična ishemična srčana oboljenja su bila najčešći uzrok bolničkog tretmana osoba zbog kardiovaskularnih

oboljenja dok su poremećaji raspoleženja vodeći uzrok registrova u grupi mentalnih poremećaja zdravlja. Kod pacijenti koji su bolnički liječeni zbog povreda kao uzrok povređivanja najčešće je evidentiran pad;

- U toku 2011.godine na području Tuzlanskog kantona registrirano je ukupno 3161 oboljela osoba od zaraznih i parazitaranih oboljenja. Stopa obolijevanja je iznosila 6,33 /1000 stanovnika. Nije bilo registrovanih epidemije zaraznih i parazitaranih oboljenja. Vodeće bolesti su varicellae, enterokolitis, tuberkuloza i scabies;
- U periodu od marta do decembra tokom 2011.godine zabilježen je porast broja oboljelih od epidemičnog parotitisa u odnosu na prethodni period;
- Tokom godine registrovano je 456 povreda ljudi od strane životinja, osobito od strane pasa poznatog vlasnika i divljih životinja što uz nedostatak preparata za postekspozicijsku antirabičnu zaštitu stvara velike probleme u prevenciji bjesnoće kod stanovništva;
- Imunizacijska pokrivenost djece primoinunizacijom redovnih obveznika u 2011.godini kao i djece starijih dobnih skupina, koja su iz bilo kojih razloga propustila redovnu vakcinaciju je bila uglavnom zadovoljavajuća. Slabija pokrivenost primoinunizacijom je zabilježena MMR i Hib 3 vakcinom, djelimično zbog neadekvatnog snabdijevanja ovim vakcinama kao i nepredviđenim problemima u provedbi Programa imunizacije.
- Na Tuzlanskom kantonu je u 2011. godini zaključeno 36.043 slučajeva privremene spriječenosti za rad, što je 3% više nego u 2010. godini;Struktura uzroka apsentizma ne pokazuje značajnu različitost. Najčešći razlozi odsustvovanja sa posla su: koštano mišićna oboljenja, oboljenja respiratornog sistema, povrede, trovanja i druge posljedice spoljašnjih uzroka, oboljenja cirkulatornog sistema i faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama;Vodeći uzroci bolovanja u trajanju preko 42 dana su njega i pregledi poslije porođaja, dorzalgija, visoko rizična trudnoća, poremećaji intervertebralnih diskova i porođaj;
- U 2011 godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, urađeno je 1264 analiza životnih namirnica od kojih 3,85% nije odgovaralo važećim zakonskim propisima;
- U 2011 godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, urađeno je 973 analiza voda (od kojih 25,59%) nije odgovaralo važećim zakonskim propisima;
- U 2011. godini u hemijskoj laboratoriji Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, ukupno je urađeno 722 analize životnih namirnica od kojih 4,29 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima;
- U toku 2011. godine u hemijskoj laboratoriji Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je 916 analiza uzoraka voda od kojih 20,85 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima. Najveći broj neispravnih uzoraka pokazale su vode individualnih vodnih objekata i javnih česmi zbog toga što nisu pod stalnim sanitanim nadzorom i predstavljaju rizik po zdravlje stanovništva;
- U toku 2011. godine u hemijskoj laboratoriji Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je ukupno 40 analize uzoraka vode za kupanje od čega 17,5 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima. Uzrok neodgovarajućeg kvaliteta voda za kupanje je povećana vrijednost BPK₅, što ukazuje na neispravno održavanje ove vrste vodnih objekata;

- Na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini praćeni su higijensko-ekološki faktori: snabdijevanje stanovništva vodom za piće i dispozicija otpadnih materija;
- Distributivna mreža vodovoda je dotrajala i to od 15% do 100%. Prečišćavanje vode vrše gradski vodovodi na općinama Banovići, Lukavac, Živinice i Tuzla. Voda iz gradskih vodovoda je pod stalnom stručnom kontrolom kvaliteta i higijenske bezbjednosti;
- Kruti otpad se uglavnom odvozi redovno na gradska odlagališta kojih na Kantonu ima jedanaest, dok opština Dobož Istok koristi deponiju opštine Graćanica, kao i Sapna koja svoj otpad odlaže u Kalesiji. Opština Teoćak koristi privremenu deponiju na području bivšeg kamenola Gradac;
- Odvodna kanalizaciona mreža postoji u jedanaest opština sem na opštinama Teoćak i Dobož Istok. Dotrajalost mreže je 15%-100%;
- Kontrolu kvaliteta vodotoka na području Tuzlanskog kantona ne posvećuje se dovoljna pažnja, a takvo stanje rezultira intenzivno i stalno zagađenje otpadnim vodama istih;
- Kontrolu kvaliteta zraka na osnovu člana 9. Pravilnika o monitoringu kvaliteta zraka (Sl. list FBiH br.12/05) vrši nadležno Ministarstvo za prostorno planiranje i zaštitu okolića na području općine Tuzla. Po zahtjevu nadležnih općinskih službi monitoring kvaliteta zraka je obavljen u jednom određenom mjesecu u toku 2011.godine i u općinama Srebrenik, Lukavac, Kalesija, Živinice, Banovići i Ćelić;
- Zbrinjavanje medicinskog otpada je neadekvatno u svim domovima zdravlja na području Tuzlanskog kantona;
- U 2011.godini mjerenjem i proraćunom je ustanovljeno da operateri koji rade na izvorima jonizujućeg zraćenja ne mogu za godinu dana primiti dozu veću od doze propisane Pravilnikom o granicama iznad kojih stanovništvo i lica koja rade sa izvorima jonizujućeg zraćenja ne smiju biti izloženi ozraćenju i o mjerama izloženosti jonizujućim zraćenjima lica koja rade sa izvorima tih zraćenja i o provjeravanju kontaminacije radne sredine –Metodologija procjene stepena izloženosti jonizujućim zraćenjima(Sl. list RBiH br.2/92,13/94, objavljenou Sl.listu SFRJ br.40/86, 63/89);
- Primarna zdravstvena zaštitu na području Tuzlanskog kantona u 2011. godini pružala se u okviru 258 punktova i 419 ordinacija;
- Tokom 2011. godine na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 91 punkt vanbolnićke konsultativno specijalistićeke zdravstvene zaštite sekundarnog nivoa sa 109 ordinacija, 42 punkta bolnićke konsultativno specijalistićeke zdravstvene zaštite sa 117 ordinacija, 43 punkta bolnićkih i vanbolnićkih laboratorija;
- Ukupan broj radnika zaposlenih u zdravstvu na Tuzlanskom kantonu u toku 2011. godine iznosi 5.017. Ukupan broj zdravstvenih radnika u 2011. godini na području Tuzlanskog kantona je 3.575, što ćini 71% ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama;
- Odnos izmeću broja zdravstvenih radnika, zdravstvenih saradnika i nezdravstvenih radnika u 2011. godini iznosi 71% :2% :27%.
- U primarnoj zdravstvenoj zaštiti je pruženo 7.209 pregleda u ordinaciji doktora tokom 2011. godine po jednom radnom timu. Od ukupnog broja pregleda po doktoru godišnje, prvih pregleda

je bilo 3.294. Prosječan odnos prvih i ponovnih pregleda po doktoru (3.294 : 3.915) na Kantonu je 54% : 46%.

- Stomatološka zdravstvena zaštita se obavljala u toku 2011. godine na svim općinama Tuzlanskog kantona i to na 32 punkta sa 61 stomatološkom stolicom i 59 radnih timova. Na jedan punkt gravitira 15.601 stanovnik. Jednoj stomatološkoj stolici gravitira 8.183 stanovnika, a na jedan radni tim prosječno gravitira 8.416 stanovnika.
- Konsultativno specijalistička djelatnost na području Tuzlanskog kantona u 2010. godini izvodila se u Univerzitetsko kliničkom centru Tuzla, Općoj bolnici Gračanica i svim domovima zdravlja Tuzlanskog kantona. Udio specijalističko konsultativnih pregleda u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti u odnosu na ukupan broj pregleda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti iznosi 51%.
- Laboratorijska djelatnost je evidentirana u laboratorijima sa prosječno 1,55 uzorka po pacijentu i 4,48 urađenih analiza po pacijentu u bolničkoj laboratoriji i prosječno 2,14 uzorka po pacijentu i 5,63 analiza po pacijentu u vanbolničkim laboratorijama. Od ukupnog broja urađenih analiza u bolničkim laboratorijama 38% je bilo patoloških, a u vanbolničkim laboratorijama 17,5%.
- Za 2011 godinu farmaceutska djelatnost u okviru Javno zdravstvenih ustanova na području Tuzlanskog kantona radila je na području pet općina. U posmatranom periodu registrovano je ukupno devet društvenih apoteka kao samostalnih i devet depoa kao djelova apoteka, kao i jedan ogranak. Apoteke su radile uz angažman dvadeset magistra farmacije, jednog zdravstvenog saradnika visoke stručne spreme, jednog diplomiranog medicinskog tehničara, tridesetri farmaceutska tehničara i tri zdravstvena tehničara srednje stručne spreme. Prema rješenjima Ministarstva zdravstva dostavljenim do kraja 2011-e godine registrovano je 115 apoteka sa ograncima i depoima u privatnom sektoru. Od ukupnog broja registrovanih apoteka, ogranka i depoa u okviru privatnog sektora za 2011 godinu, 47 privatnih apoteka dostavilo je izvještaje o radu apoteka i prometu i potrošnji lijekova.
- Sve ustanove bolničke zdravstvene zaštite na području Kantona raspolagale su sa 1.612 postelja što je u odnosu na 2010. godinu smanjenje. U 2011. godini prosječna zauzetost posteljnog fonda je 65,93 %. Prosječna dužina liječenja je 7,16 dana.
- Evaluacija Programa zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja pokazuje da se postojeća organizacija zdravstvene zaštite u javnim zdravstvenim ustanovama na području Tuzlanskog kantona se postepeno usklađuje sa Programom zdravstvene zaštite.
- Veći broj pruženih usluga stanovništvu starijem od 65 godina potvrđuje starosnu neusklađenost registrovanih opredjeljenih osiguranih u timovima porodične medicine.
- Evidentiraju se pomaci u realizaciji preventivnog dijela programa u dobnim skupinama preškolske i školske djece i omladine.
- Posebni programi nisu obuhvatili pružanjem usluga ravnomjerno cjelokupno stanovništvo Tuzlanskog kantona za čije potrebe su i planirani;
- Osam domova zdravlja: Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Sapna, Srebrenik, Tuzla i Živinice je ostvarilo procenat realizacije aktivnosti unapređenja kvaliteta veći od 100% od predviđenog za godinu dana;

- Najviši procenat realizacije 123% registrovan je u Domu zdravlja Gračanica, a najmanji u Domu zdravlja Kladanj 13,20%;
- Unutar svih petnaest grupa registruju se procenti ostvarenja realizacije aktivnosti od 100% i više ;
- Procenat ostvarenja u iznosu 100% i više unutar svih petnaest grupa ostvaren je u četiri doma zdravlja: Doboj Istok, Gradačac, Srebrenik i Tuzla;
- Procenat realizacije obaveznih aktivnosti u procentu od 100% nije realiziran ni u jednoj ustanovi primarne zdravstvene zaštite;
- Najviši procenti realizacije obaveznih aktivnosti (od 96,65% do 98,26%) su ostvareni u domovima zdravlja: Doboj Istok, Gračanica, Gradačac, Kalesija, Srebrenik, Tuzla i Živinice;
- Najniži procenti realizacije obaveznih aktivnosti su ostvareni u domu zdravlja Kladanj i Čelić;
- Procenat realizacije aktivnosti u zdravstvenim ustanovama bolničkog nivoa iznad 100% je ostvaren u UKC-u Tuzla 137,5% i Općoj bolnici Gračanica 132,65%;
- U sve tri ustanove bolničkog nivoa ostvaren je procenata realizacije iznad 100% unutar grupa:
 - III Politike i procedure za sva operativna polja
 - V Planovi, programi i sporazumi i
 - XIV Indikatori kliničke revizije
- Procenat realizacije niži od 90% ostvaren je u Banji Ilidži Gradačac unutar grupa Edukacija osoblja i Informacije za pacijente, informativni materijal i obuka;
- U UKC-u Tuzla i OB Gračanica se ne registrira procenat ostvarenja niži od 100% ni u jednoj grupi;
- Najviši procenat realizacije obaveznih aktivnosti u ustanovama bolničkog nivoa ostvaren je u Općoj bolnici Gračanica 98,64%;
- Na Tuzlanskom kantonu je u 2011. godini zaključeno 36.043 slučajeva privremene spriječenosti za rad, što je 3% više nego u 2010. godini;
- Najveće smanjenje broja zaključenih bolovanja u 2011. godini u odnosu na prethodnu, registrovano je u općinama Teočak i Banovići ;
- Prosječno trajanje bolovanja u 2011. godini je kraće za 5 dana nego u 2010. godini;
- Ostvareni broj dana bolovanja u 2011. godini je 1.245.227, što je za oko 12% manje u odnosu na 2010. godinu;
- Bolovanja preko 42 dana, izuzev bolovanja usljed porođaja, su zastupljenja u ukupnom procentu zaključenih bolovanja sa 15% i ne uočava se značajno odstupanje u posmatranom periodu;
- Najčešći razlozi odsustvovanja sa posla su: koštano mišićna oboljenja, oboljenja respiratornog sistema, povrede, trovanja i druge posljedice spoljašnjih uzroka, oboljenja cirkulatornog sistema i faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenim uslugama;

- Vodeći uzroci bolovanja u trajanju preko 42 dana su njega i pregledi poslije porođaja, dorzalgija, visoko rizična trudnoća, poremećaji intervertebralnih diskova i porođaj;
- Regstruje se smanjenje procenta učešća dana bolovanja vezanih za reprodukciju u 2011. godini u ukupnom broju bolovanja za 5% u odnosu na 2010. godinu. Nadzor visoko rizične trudnoće je razlog 34% bolovanja usljed okolnosti vezanih za reprodukciju u 2011. godini što je za 6% manje nego u 2010-toj godini;
- U rudniku Đurđevik i fabrici namještaja Konjuh evidentno je smanjenje broja registriranih bolovanja u 2011. godini. Porast broja bolovanja registrovan je u UKC-u, Bingu i MUP-u TK.

**LISTA
STATISTIČKIH INDIKATORA**

Lista statističkih indikatora

INDIKATOR		stopa na 1.000										
Vitalni indikatori	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Natalitet	10,49	10,6	10,5	10,1	9,54	9,75	9,61	9,56	9,8	9,9	9,7	8,17
Opšti mortalitet	5,51	5,4	6	6,6	6,6	7,1	6,8	7,07	7,5	7,6	7,9	7,53
Prirodni priraštaj	5,43	5,2	4,5	3,5	2,93	2,62	2,8	2,49	2,3	2,4	1,8	0,6
Smrtnost dojenčadi	8,76	5,84	7,5	6,9	5,35	7,5	5,23	4,01	6,8	5,0	7,4	6,9
Mrtvorodenost	9,94	7,67	6,33	5,77	5,32	5,31	5,65	4,21	5,31	5,02	6,50	6,30

INDIKATOR		stopa na 100.000										
Uzroci smrti	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Infarctus myocardi	48,31	56,94	46,21	45,46	38,88	43,09	75,07	45,29	39,57	41,72	45,29	45,07
Druge kardiovask.bolesti	62,25	128,67	139,11	169,09	155,9	160,42	172,07	221,20	258,3299	234,08	198,20	232,96
Neoplazme	61,32	107,69	119,01	115,21	118,22	124,39	120,35	158,20	166,13	158,25	174,7	189
Cerebrovaskul.bolesti	75,81	95,1	119,8	112	116,65	123	118,7	109,09	106,06	95,87	112,62	94,74
Respiratorne bolesti	8,36	18,98	28,17	38,9	36,7	58,91	40,25	33,21	35,76	45,13	43,8	40,86
Diabetes melitus	24,7	11,79	14,77	12,15	13,55	5,97	5,6	37,44	37,97	47,74	42,28	51,68
TBC	5,2	7,32	2,95	2,15	2,36	2,39		5,43	5,22	4,21	4,4	4,4
Hipertenzija	4,34	17,78	12,01	9,6	16,89	7,17	3,42	35,63	54,64	54,16	49,69	68,3

INDIKATOR		stopa na 1.000										
Morbiditet djece 0-6 g	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Akutne resp.infekcije	1.033	1.063	852	1.077	1.569	1.727	1.695	1.413	1.664	1.640	1525,18	1569,9
Bronchitis	209	228	219	220	353	417	357	305	338	366	323,4	319

INDIKATOR		stopa na 1.000										
Morbiditet 7-19 g	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Akutne resp. infekcije	255	319	344	439	517	400	349	316	326	387	334,39	350,03
Bronchitis	50	41	39	44	55	67	57	53	55	57	43,2	38,5
Anemije	20	22	21	27	35	28	25	26	25	21	15,8	18,8

INDIKATOR		stopa na 1.000										
Morbiditet odraslih	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Akutne resp.infekcije	61,5	46,8	91,2	108	100,4	85,5	95,6	66,68	81,46	111,94	75,91	86,1
Hipertenzija	46,3	51,3	55,9	86,5	79,6	84,3	107,3	95,98	99,51	78,15	121,89	136
Neurotski poremećaji	11,2	9,4	11,8	13,8	13,6	15	13,2	10,45	16,69	16,95	17,03	18,5

Lista statističkih indikatora

INDIKATOR												
												stopa na 1.000
Zarazne bolesti	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Opšta stopa morbiditeta	8,58	10,76	8,47	22,28	13,63	18,93	7,5	10,62	9,39	8,85	6,02	6,33

INDIKATOR												
												stopa na 10.000
Spec. stopa od zaraznih bolesti	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hepatitis A	34,9	1,31	1,57	0,02	0,09	0,019	0,54	0,20	0,14	0,04	0,04	0,00
Hepatitis B	5,9	0,87	6,1	0,06	0,31	0,99	0,84	0,34	0,34	0,16	0,30	0,14
Hepatitis C											0,68	0,34
Hepatitis non A non B	2,6	0,19	1,57	0,07	0	0,019	0,78	0,00	0,02	0,00	0,04	0,02
Hepatitis ukupno	46,2	2,71	10,64	0,16	0,7	1,03	2,17	0,54	0,50	0,20	1,06	0,50
Enterocolitis	140,6	18,38	165,52	2,11	18,71	12,34	15,03	17,61	9,54	13,22	10,4	15,30
Morbili	1,8	0,21	2,75	0,01	0,35	0,17	0	0,56	0,14	0,16	0,38	0,04
Rubeola	0,5	0,01	0	0,001	0	0,019	0,02	0,00	0,02	0,00	13,00	0,00
Parotitis	308,8	0,69	3,94	0,06	0,37	0,19	0,24	0,14	0,22	0,12	0,16	3,00
Pertussis	0,18	0,09	1,97	0,01	0,07	0,13	0,18	0,16	0,26	0,04	0,04	0,02
Meningitis epid.	4,6	0,21	1,57	0,01	0,09	0,076	0,08	0,12	0,06	0,10	0,14	0,08
HBS antigenemija	14,1	1,49	14,97	0,013	0,88	5,61	2,87	2,52	1,43	2,27	2,04	1,12
Tetanus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,02	0,00
Meningitis purul.	ne pr.	0,15	2,95	0,02	0,13	0,19	0,28	0,26	0,32	0,22	0,18	0,16
Meningitis virosa	12	0,71	2,75	0,003	0,29	2,96	0,52	0,48	0,34	0,26	0,02	0,30

INDIKATOR												
												stopa na 100
Vakcinacije	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BCG	84,76	84,28	82,40	87,52	98,8	83,68	97,27	99,09	97,20	99,33	98,87	98,27
MRP	91,41	93,60	92,70	90,5	84,2	75,85	89,01	93,95	53,31	86,95	75,9	82,36
DTP	88,18	89,26	78,01	86,82	85,3	65,91	93,88	95,81	89,15	90,42	82,71	96,40
Polio	89	85,19	92,50	81,62	85,3	65,91	93,88	95,81	90,58	90,42	82,71	94,40

INDIKATOR												
												stopa na 100.000
Medicinski kadrovi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Dr medicine	55	54	53	53	36	38	33	49	51	54	53	50
Dr medicine spec.	96	104	108	114	120	128	175	137	136	140	146	150
Dr stomatologije	10	9	9	9	8	5	8	7	8	10	11	12
Dipl.farmaceuti	7	5	6	5	5	4	5	6	6	7	7	8
Viši zdr.tehničari	27	28	27	28	26	27	31	32	32	34	35	31
Visoki								1	2	10	13	17
Zdr.tehničari	405	425	428	427	395	418	427	442	428	431	446	448
Ukupno tehničari	432	453	454	455	421	445	458	475	462	475	494	496

INDIKATOR												
												stopa na 1.000
Bolnički standard	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bolesničke postelje	3,2	3,4	3,3	3,13	3,11	3,12	3,05	2,98	2,94	3,09	3,26	3,22
Broj bolnički liječenih	92	93	98	103	107	108	95	106	109	107	107	108
												stopa na 100
% dr. spec.u sekundarnoj zdr.zaštiti	56	62	59	59	56	56	56	39	53	54	55	54
% učešće u sekundarnoj zdr.zaštiti	27	48	60	53	59	52	52	52	50	51	52	51
% med.tehničara u sekundarnoj zdr.zaštiti	48	52	54	53	50	52	53	53	54	54	57	54

REGISTAR PRIVATNE PRAKSE

PRIVATNE APOTEKE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Odgovorno lice	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
Općina Banovići				
1	PZU Apoteka "Medex-Pharm" Ogranak 1 Banovići	mr.ph.Zarka Bidžević Mr. ph. Sedina	119 muslimanske brigade 13	13/1-03-37-16103/11
2	PZU Apoteka "Medex-Pharm" Banovići	mr.ph.Nedžad Mulavdić	Ul. Branilaca Banovića b.b., Zanat. centar	13/1-37-15048/08
3	PZU Apoteka "Medex-Pharm" Banovići Ogranak 2	mr. ph.Osmić Azra	Zanatska 34	13/1-03-37-15765/11
Općina Čelić				
1	PZU Apoteka "Medex-Pharm" Banovići-Ogranak 5, Čelić	mr.ph.Ehlimana Ibrišimović	Zlatana Šadića Zlaje 40	13/1-03-37-24745/11
2	Apoteka "Centar 2 " Čelić	mr.ph.Mira Simikić	Ul. Alije Izetbegović br. 53	13/1-03-37-24432/10
Općina Doboj Istok				
1	Apoteka "Kofarm" Brijesnica Velika	mr.ph. Denis Čamdžić	Brijesnica Velika b.b.	13/1-03-37-15544/09
2	Apoteka "Kofarm" Brijesnica Velika, Ogranak 1 Klokotnica	mr.ph. Lejla Hubanić	JZU Dom zdravlja Klokotnica-Doboj Istok	13/1-03-37-19486/10
3	Apoteka "Kofarm" Brijesnica Velika-Ogranak 2, Apoteka Doborovci	mr.ph.Rabija Omerović	Doborovci	13/1-03-37-36804/11
4	Apoteka " La Vita" Stjepan Polje-Depo lijekova Mala Brijesnica	mr.ph.Maida Kamarić	Mala Brijesnica	13/1-03-37-29183/11
5	Apoteka "Hani & Emili" Klokotnica	mr.ph.Hajrija Sofić	Zanatski centar Klokotnica	13/1-37-3099/11
Općina Gračanica				
1	Apoteka "Arnika" Gračanica	mr.ph. Denisa Hadžagić i mr.ph.Lejla Hadžibegić	Ul. Patriotske lige b.b.	13/1-03-37-36938/11
2	Apoteka "Mahmutovac" Gračanica	mr.ph.Senija Zildžić	Ul. Hazima Vikala br. 11	13/03-1147/00
3	Apoteka " La Vita" Stjepan Polje	mr.ph.Maša Gutić	Stjepan polje b.b.	13/1-03-34-12/09
4	Apoteka " La Vita" Stjepan Polje-Depo lijekova Apoteka Lukavica	mr.ph.Mirha Mehmedović	Lukavica bb (zgrada Mjesne zajednice)	13/1-03-37-29285/10
5	Apoteka "Lamele" Gračanica	mr.ph.Nerminka Junuzović	Naselje Lamele, Ul. Armije BiH b.b.	13/1-37-416/09
6	Privatna apoteka "Apoteka Čerimagić" Gračanica	mr.ph.Nasiha Čerimagić	Zanatski centar "Pijaca" b.b.	13/1-03-37-35488/10
7	PZU Apoteka "Pharmacon" Tuzla, Ogranak "Farmatex -2" Gračanica	mr.ph.Bajrić Sanela	Tržni centar "Bingo"	13/1-03-37-20880/09
8	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla, Ogranak br. 6, Apoteka Gračanica	mr.ph.Daira Salihbašić	Ul. Mehmeda Ahmetbegovića b.b.	13/1-37-6927/08
9	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla, Ogranak br. 8, Apoteka Gračanica	mr.ph.Nermina Bajić	22 Divizije bb	13/1-03-37-36084/11
10	PZU Apoteka "Libra" Gračanica	mr.ph. Azira Čajić i mr.ph. Muris Čajić	Ul. 22. divizije br. 14	13/1-03-37-30995/10
11	PZU Apoteka "Aroma Vita" Gračanica	mr.ph.Azra Hadžibegić	Mehmeda Ahmedbegovića 27	13/1-03-37-3505/11
12	PZU Apoteka "Adonis" Lukavac, Ogranak Apoteka 3, Gračanica	mr.ph.Neira Osmić	Ul. Fridriha Foglara 9b	13/1-03-37-30494/11
Općina Gradačac				
1	Apoteka " Floris " Gradačac	I tim mr.ph.Maksida Hanić, II tim mr.ph.Danijela Musić	Ul. Husein Kapetana Gradašćevića b.b.	13/1-03-37-5987/11
2	Apoteka "Linea" Gradačac	mr.ph.Jasna Atić, mr.ph.Sušić Ema	Ul. Josipa Šibera br. 6	13/1-03-37-23056/11
3	Apoteka "M" Gradačac	mr.ph.Biljana Muftić	Ul. Josipa Šibera b.b.	13/1-37-477/08
4	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla, Ogranak br. 9, Apoteka Gradačac	mr.ph.Ljiljana Lazić i mr.ph.Azra Mujić	Ul.Josipa Šibera 3	13-1-03-37-40018/11
5	PZU Apoteka "Adonis" Lukavac-Ogranak Apoteka 5, Gradačac	mr.ph.Selma Kovačević	Ul. Josipa Šibera b.b.	13/1-03-37-35662/11
6	Apoteka "Nova"	mr.ph.Nurikić Dinka	Husein kapetana Gradašćevića bb	13/1-03-37-33782/10
Općina Kalesija				
1	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Prnjavor, Ogranak 1 Kalesija	mr.ph.Edina Čaušević, mr.ph.Lejla Klopić	Ul. Senada Požegića br. 6	13/1-03-37-32290/11

PRIVATNE APOTEKE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Odgovorno lice	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
2	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Prnjavor, Ogranak 2 Tojšići	mr.ph.Mubera Sejdića	Centar, Tojšići	13/1-37-3114/08
3	PZU Apoteka "O.S. Pharm" , Prnjavor Kalesija	mr. ph. Sead Osmančević, mr.ph.Lejla Klopić	Prnjavor bb	13/1-03-37-32288/11
4	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Prnjavor Kalesija, Depo lijekova -Apoteka Rainci Gornji	mr.ph. Halilčević Emira	Rainci Gornji-zgrada Mjesne zajednice	13/1-03-34-15635/11
5	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Prnjavor Kalesija, Depo lijekova -Apoteka Memići	mr.ph. Halilčević Emira	Dubrave Donje bb	13/1-03-37-17151/11
6	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Prnjavor, Ogranak 4, Apoteka Kalesija	mr.ph. Mirha Kuranović	G.Dubrave	13/1-03-34-15637/11
7	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Prnjavor, Ogranak 5, Apoteka Kalesija	mr.ph.Sead Osmančević	Senada Požegića 21	13/1-03-37-39440/11
8	PZU Apoteka "Adonis" Lukavac-Ogranak 1 Kalesija	mr.ph.Jasmina Gradašćević-Gubaljević	Trg šehida bb	13/1-37-22062/09
9	PZU Apoteka "Miapharm"	mr.ph.Lopandić Dragica	Donje Vukovije 214	13/1-03-37-27858/11
10	PZU Apoteka IBN-Sina-Ogranak 6, Apoteka Kalesija	mr.ph. Elma Suljendić	Senada Požegića 19	13/1-03-37-408-1/11
Općina Kladanj				
1	PZU Apoteka "Muška voda" Kladanj	mr.ph.Envera Rustemović	XVI muslimanske brigade 4C	13/1-03-37-9676/09
2	PZU Apoteka "Medex-Pharm" Banovići-Ogranak 6, Kladanj	mr.ph.Emina Fatić	XVI muslimanske brigade 4	13/1-03-37-24743/11
3	PZU Apoteka "Biopharm"-Depo Stupari	mr. ph.Selma Mulalić	Ul Dubrava bb, Stupari	13/1-03-37-24762/11
Općina Lukavac				
1	PZU Apoteka "Adonis" Lukavac	mr.ph.Jasmina Šabić	Ul. 25. novembar bb	13/1-37-13985/08
2	PZU Apoteka "Adonis" Lukavac- Depo Apoteka 2, Dobošnica	mr.ph.Asim Hatić	Branilaca BiH bb	13/1-03-37-33173/09
3	PZU Apoteka "Adonis" Lukavac- Ogranak Apoteka 4	mr.ph.Merima Hodžić	Nikole Stjepanovića 74 Puračić	13/1-03-37-17447/11
4	Apoteka "Ajla" Poljice	mr.ph.Milada Jakupović	Poljice	13/1-03-37-32522/10
5	Apoteka "Altea" Lukavac	mr.ph.Fatima Osmić i mr.ph.Nataša Fišeković	Ul. Borisa Kidriča br. 2	13/1-03-37-4028/11
6	Apoteka "Iris" Lukavac	mr.ph.Maida Bajrić	Ul. Lucijana br. 3	13/1-37-1796/08
7	Apoteka "Iris-Farm " Lukavac	mr.ph.Dušanka Fatušić	Ul. Đure Salaja br. 4	13/1-37-1795/08
8	PZU Apoteka "Pharmacon" Tuzla, Ogranak "Farmatex III" Lukavac	mr.ph.Dušanka Maksimović	Tržni centar "Bingo"	13/1-37-6819/08
9	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla, Ogranak br. 1, Apoteka Lukavac	mr.ph. Mirela Agić	Ul. Kulina bana 8	13/1-03-37-37215/11
10	PZU Apoteka "Medikament " Lukavac	mr.ph.Hajrija Sofić	Ul. Sarajevska br. 1	13/1-34-12374/06
11	PZU Apoteka "Medikament " Lukavac, Ogranak "Amina", Lukavac	mr.ph.Hajrija Sofić	Ul. Majevičkih brigada b.b.	13/1-37-1008/02
12	PZU Apoteka IBN-Sina-Ogranak 7, Apoteka Puračić	mr.ph. Alma Mahovkić	Školska bb, Puračić	13/1-03-37-408/11
13	PZU Apoteka "Hayat" Lukavac	mr.ph.Branislava Gajić	Kulina bana bb	13/1-03-37-8206/11
Općina Sapna				
1	PZU Apoteka Dur-farm Sapna	mr. ph.Indira Durić i mr.ph. Emina Vehtić	Žrtava genocida u Srebrenici bb	13/1-03-37-40065/11
Općina Srebrenik				
1	Apoteka "Amara" Srebrenik	mr.ph.Hidajeta Ibrić	Ul. Alije izetbegovića b.b.	13/1-37-12523/06
2	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla, Ogranak br. 5, Apoteka Srebrenik	mr.ph.Sedat Sejrani	Ul. Zlatnih ljjana b.b., ZTC-II	13/1-37-6930/08
3	PZU Apoteka " Ibn-Sina" Tuzla, Ogranak br. 5, Srebrenik	mr.ph. Sabina Duvnjaković	I marta bb	13/1-03-37-38541/11
4	Apoteka "Lejla "	mr.ph. Lejla Mulalić-Kikanović	Tinja Donja b.b.	13/1-03-37-614/09
5	PZU Apoteka "Medex-Pharm"-Depo lijekova Apoteka Duboki Potok	mr.ph. Dika Šehović	Duboki Potok bb	13/1-03-37-30594/10
6	PZU Apoteka "Medex-Pharm"-Ogranak 3, Srebrenik	mr.ph.Leila Bašić	Ul.1.mart 20	13/1-03-37-15758/11
7	PZU Apoteka "Medex-Pharm"-Depo lijekova Špionica	mr.ph. Dika Šehović	Špionica, Centar	13/1-03-37-18319/11

PRIVATNE APOTEKE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Odgovorno lice	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
	Općina Teočak			
1	PZU Apoteka "Ibn- Sina" Tuzla, Ogranak br. 4 Teočak	mr.ph.Rizvić Eldina	Ul. Centar b.b.	13/1-37-28995/10
	Općina Tuzla			
1	Apoteka "Green" Tuzla	mr.ph. Jasmina Ćorić	Ul. Rudarska br. 33	13/1-03-37-32585/10
2	Apoteka "Tabašnice " Tuzla	mr. ph. Emina Beširević	Ul. Tabašnice br. 21	13/1-37-24438/10
3	Apoteka "Anea" Tuzla	mr.ph.Azra Ćosić	Ul. Armije BiH br. 474	13/1-03-37-32828/10
4	Apoteka "Galen-plant " Tuzla	mr.ph.Jasminka Imamović	Stupine B 9	13/1-03-37-31453/10
5	Apoteka "Higia" Tuzla	mr.ph.Mirsada Bejtić	Ul. Albina Herljevića br. 23	13/1-03-37-33511/10
6	PZU Apoteka "Dur-Farm" Sapna, Ogranak "Skver" Tuzla	mr.ph.Mirjana Uzeirbegović	Ul. Maršala Tita br. 54	13/1-34-238/06
7	PZU Apoteka "Dur-Farm" Sapna, Ogranak 2, Apoteka "Durić" Tuzla	mr.ph.Mirza Salčinović i mr.ph.Emina Švalić	Slavinovići, Luke b.b., STK "Dramar centar"	13/1-03-37-38134/11
8	PZU Apoteka "Eurofarm Centar" Ilidža, PJ 3 Tuzla	mr.ph.Zehra Alma Kamber	Ul. II Korpusa Armije BiH b.b., Merkator	13/1-03-37-27567/11
9	PZU Apoteka "Mediflor" Živinice, Ogranak Apoteka "Omega" Tuzla	mr.ph.Dženita Tanović, mr.ph.Džana Tučić	Ul. Univerzitetska b.b.	13/1-03-37-22399/11
10	PZU Apoteka "Mediflor" Živinice, Ogranak Apoteka "Gradina" Tuzla	mr.ph.Velida Gojačić, mr.ph.Džana Tučić	M.Tita b.b. Tuzla	13/1-03-37-22398/11
11	PZU Apoteka "Medikament " Lukavac, Ogranak "Etir" Tuzla	mr.ph.Ljiljana Lazić	Ul. Rose Hadživuković br. 1	13/1-37-4614/01
12	PZU Apoteka "Medikament " Lukavac, Ogranak "Haris" Tuzla	mr.ph. Goran Stamenković	Ul. Albina Herljevića br. 6	13/1-37-4613/01
13	PZU Apoteka " Ibn-Sina" Tuzla, Ogranak br. 1, Tuzla	mr.ph.Esma Mustafić-Batilović mr.ph.Aneda Cipurković	Ul. Albina Herljevića br. 4	13/1-37-457/09
14	PZU Apoteka " Ibn-Sina" Tuzla	mr.ph.Alma Jahić, mr.ph.Amela Suljagić Gazibegović	I Tuzlanske brigade 5	13/1-03-37-25448/11
15	PZU Apoteka " Ibn-Sina" Tuzla, Ogranak br. 3, Tuzla	mr.ph.Meliha Arapčić, mr.ph.Amela Hasanović	Maka Dizdara 22	13/1-03-37-25447/11
16	PZU Apoteka " Ibn-Sina" Tuzla, Ogranak br. 8, Tuzla	mr.ph.Meliha Arapčić, mr.ph.Aida Smajić	Ul Ismeta Mujezinovića 29-Sjenjak	13/1-03-37-10315/11
17	PZU Apoteka " Ibn-Sina" Tuzla, Ogranak br. 9, Irac	mr.ph.Maida Sejdinović i mr.ph.Violeta Hernla	Rudarska 55, Irac	13/1-03-37-34410/11
18	PZU Apoteka "Eurofarm-Edal" Tuzla	mr.ph. Alma Trumić	Kiseljak b.b.	1303-317/2001
19	PZU Apoteka "Eurofarm-Edal" Tuzla, Ogranak Ap. "Eurofarm-Edal1" Tuzla	mr.ph.Maida Šljivić	Ul. Armije BiH br. 17	13/1-03-37-33345/10
20	PZU Apoteka "Eurofarm-Edal" Tuzla, Ogranak Ap. "Eurofarm-Edal 2" Tuzla	mr.ph. Lamija Muminović	Ul. 15. maja, TZC "Sjenjak"	13/1-03-37-10686/11
21	PZU Apoteka "Eurofarm-Edal" Tuzla, Ogranak Ap. "Eurofarm-Edal Stupine" Tuzla	mr.ph. Asja Sejrančić	Stupine B-1	13/1-03-37-10686/11
22	PZU Apoteka "Pharmacom" Tuzla	mr.ph.Azema Imamović	Ul. Aleja Bosanskih vladara br. 33	13/1-03-37-20561/11
23	Apoteka "Lijek" Tuzla	mr.ph.Almira Korman	Ul. Husinskih rudara br. 110	13/1-03-37-32586/10
24	Apoteka "Strari grad " Tuzla	mr.ph. Edina Čacković	Ul. Turalibegova br. 41	13/1-03-37-24484/10
25	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla	mr.ph.Džananović Adisa	Ul. Albina Herljevića br. 8	13/1-37-6924/08
26	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla, Ogranak br. 3, Apoteka "MS" Tuzla	mr.ph.Suada Muratović	Ul. Muharema Fizovića br. 1	13/1-37-6928/08
27	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla Ogranak 7 Apoteka Stupine	mr. ph. Dijana Mehanović	Stupine B2	13/1-03-37-36083/11
28	PZU Apoteka "Alma" Tuzla	mr.ph.Sabina Mujkić, mr.ph.Jasmina Lukić	Ul. Turalibegova 48	13/1-03-37-29847-1/11
29	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Ogranak 3 Apoteka Tuzla	mr.ph.Alma Djedović	Stara solana 2 Simin Han	13/1-37-8850/08
30	Apoteka "Bulevar" Tuzla	mr.ph. Pečet Mara	Maršala Tita 169	13/1-37-98/08
31	Apoteka "Hayat" Lukavac-Ogranak 1 Apoteka Brčanska Malta	mr.ph. Mirza Zahirović	Rose Hadživukovića 1	13/1-03-37-35365/10
32	"Apoteka Pašević" Tuzla	mr.ph. Mejrema Pašević	Reis Mehmeda ef.Azabagića 1	13/1-03-37-22879/10

PRIVATNE APOTEKE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Odgovorno lice	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
33	"Apoteka Pašević" Tuzla-Ogranak 1-Apoteka Sjenjak	mr.ph. Porobić Selma	Ismeta Mujezinovića 33	13/1-03-37-26969/10
34	"Apoteka Pašević" Tuzla-Ogranak 2-Apoteka Luke	mr.ph. Vesna Hasić	Franje Markovića 1	13/1-03-37-39010/11
35	Apoteka "Solana" Tuzla	mr.ph. Enisa Osmanović	Admira Dedića 2	13/1-03-37-33233/11
36	PZU Apoteka "Miapharm" Kalesija-Apoteka Miapharm 1	mr.ph. H. Beganović Naida	3. tuzlanske brigade 5	13/1-03-37-411801/11
37	PZU Apoteka "Medex-Pharm" Banovići-Ogranak 4-Irac, Tuzla	mr.ph. Zorana Morankić	Rudarska 71	13/1-03-37-24742/11
	Općina Živinice			
1	Apoteka "8. mart" Živinice	mr.ph. Senada Muhić	Ul. Alije Izetbegovića br. 18	13/1-37-353/08
2	PZU Apoteka "Biopharm" Živinice	mr.ph. Dražena Tadić	Ul. Oslobođenja b.b.	13/1-37-6873/08
3	Apoteka "Zdravlje" Živinice	mr.ph. Semka Alibegović-Nišić	Ul. Oslobođenja br.23	13/1-03-37-33147/10
4	PZU Apoteka "Bosnafarm-Group" Tuzla, Ogranak br. 2, Apoteka Živinice	mr.ph. Miralem Smajić i mr.ph. Adisa Hadžić	Ul. Alije Izetbegovića br. 19	13/1-03-37-40451/11
5	PZU Apoteka "Mediflor" Živinice	mr.ph. Jasmina Hadžić	Ul. Alije Izetbegovića br. 84, PC "Bezistan"	13/1-03-37-22401/11
6	PZU Apoteka "Ibn-Sina" Tuzla, Ogranak br. 2, Živinice	mr.ph. Amira Huseinefendić i mr.ph. Sanita Pekmić	Alije Izetbegovića 10	13/1-03-37-10317/11
7	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Prnjavor, Ogranak 4 Živinice	mr.ph. Edina Čaušević	Gornje Dubrave bb	13/1-03-37-19733/10
8	PZU "Pharmacom" Tuzla-Ogranak "Đurđevik"	mr.ph. Dragica Lopandić	Đurđevik, Centar	13/1-03-37-13018/09
9	PZU Apoteka "Futura"	mr.ph. Nedžad Mulavdić	Pašage Gogića 36	13/1-03-37-33091/09
10	PZU Apoteka "Dur-Farm" Sapna - Depo lijekova Apoteka Gračanica (selo)	mr.ph. Mirza Salčinović	Zgrada Mjesne zajednice	13/1-03-37-31475/09
11	PZU Apoteka "Medex-pharm" Depo lijekova Apoteka Šerići	mr.ph. Sedina Mujezinović	Tržni centar bb	13/1-03-37-15760/11
12	PZU Apoteka "Pharmacon" Tuzla, Ogranak "Farmatex" Živinice	mr.ph. Zinaida Pašić-Kuldija	Prva ulica 218	13/1-03-37-22687/10
13	PZU Apoteka "Đulović" Živinice	mr.ph. Anela Đulović	Alije Izetbegovića 4	13/1-03-37-3009/11
14	PZU Apoteka "O.S. Pharm" Prnjavor, Depo lijekova Apoteka Donja Lukavica	mr.ph. Lejla Klopić	Zanatski centar, Donja Lukavica bb	13/1-03-37-36934/11
15	PZU Apoteka "Anabolica"	mr.ph. Meliha Atlić Omerović i mr.ph. Almedina Tarabić	Oslobođenja 18	13/1-03-37-39240/11

PRIVATNE STOMATOLOŠKE ORDINACIJE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Odgovorno lice	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
Općina Banovići				
1	Stomatološka ordinacija "Brigić" Banovići	dr Enver Brigić	Ul. Zanatska 22	13/1-03-37-9496/11
2	Stomatološka ordinacija "Dr Tepić" Banovići	dr Dževad Tepić	Ul. Alije Izetbegovića 105	13/1-03-37-31712/10
Općina Doboj Istok				
1	Stomatološka ordinacija "Caninus" Klokočnica	dr Faruk Klopčić	Klokočnica b.b.	13/1-03-37-24445/10
Općina Gračanica				
1	Specijalistička stomatološka ordinacija "Medicom" Gračanica	dr Vesna Rešidbegović	Ul. 22. divizije br. 11C	13/1-37-2718/08
2	Stomatološka ordinacija "Dr Davud" Gračanica	dr Dževada Zahirović	Ul. Hazima Vikala br. 20	13/03-1349/00
3	Stomatološka ordinacija "Eurodent" Gračanica	dr Živko Todorović	Ul. Vedada Džonlića br. 10	13/03-1648/2000
4	Stomatološka ordinacija "Čatović" Gračanica	dr Sanjin Čatović, dr Čatović Amarela	Ahmeta Šiljića 3	13/1-03-37-31496/10
5	Stomatološka ordinacija "Avdagić" Gračanica	dr Omer Avdagić	A.paše Budimlije bb	13/01-2002/99
6	Stomatološka ordinacija "Dentamedic" Gračanica	dr Čehajić Nihad	Vedada Đonlića 10	13/1-03-37-1110/09
Općina Gradačac				
1	Stomatološka ordinacija "Ljepši osmjeH" Gradačac	dr Ramiz Ajanović	Ul. Josipa Šibera br. 24	13/03-428/2000
2	Zubna ordinacija "Dr Ahmetović" Gradačac	dr Rašid Ahmetović	Ul. Titova b.b.	13/1-37-13869/05
3	Opšta stomatološka ordinacija "Stoma" Gradačac	dr Hodžić Dževad	H.Efendijina bb	13/1-03-37-38189/11
Općina Kalesija				
1	Stomatološka ordinacija "Dr Kemo" Kalesija	dr Kemal Hadžić	Ul. Oslobođilaca Kalesije b.b.	13/1-03-37-19744/10
2	Stomatološka ordinacija "Dental-Art"	dr Husić Amra	Rainci Gornji b.b.	13/1-03-37-12299/10
Općina Kladanj				
1	Stomatološka ordinacija "U-Dent" Kladanj	dr Uzeir Jusupović	Ul. Fadila Kurtagića b.b.	13/03-548/2000
2	Stomatološka ordinacija "Medent" Kladanj	dr Mediha Tutić	Kladanjske brigade 35	13/01-03-37-24443/10
Općina Lukavac				
1	Stomatološka ordinacija "Karić dr Alija" Lukavac	dr Alija Karić	Trg Bremena b.b.	13/1-03-37-24522/10
2	Stomatološka ordinacija "Mujagić" Lukavac IPRV	dr Mehmedalija Mujagić	Ul. Tuzlanski odred b.b.	13/1-37-7212-1/02
3	Zubna ordinacija "Lukavac"	dr Muradif Salibašić	Trg Bremena b.b.	13/01-605/2000
4	Stomatološka ordinacija "Imamović" Lukavac	dr Izudin Imamović	Redžepa Efendije Muminhodžića 2	13/1-03-37-19469/09
Općina Srebrenik				
1	Stomatološka ordinacija "Studij Stoma" Srebrenik	dr Avdo Babović	Ul. 21. srebreničke brigade b.b.	13/1-37-24723/05
2	Zubna ordinacija "Medident" Srebrenik	dr Osman Mušić	Alije Izetbegovića bb	13/1-03-37-31708/10
3	Zubna ordinacija sa zubotehničkim laboratorijem "Dental Plus" Srebrenik	dr Dževad drapić	Ul. Maršala Tita br. 75	13/1-37-1076/02
Općina Tuzla				
1	Ordinacija oralne hirurgije i opšte stomatologije "Prodent" Tuzla IPRV	dr Hilmija Hadžiefendić, Hadžiefendić d	Alije Izetbegovića 31	13/1-03-37-27736/10
2	Privatna stomatološka ordinacija "Dr Snežana Vasić" Tuzla	dr Snežana Vasić	Slatina br. 11	13/1-03-37-32800/10
3	PZU "Stomatološka poliklinika Muradbegović" Tuzla	dr Mirsad Muradbegović	Malkočeva br 3	13/1-037-37-13765/10
4	Specijalistička stomatološka ordinacija "Ortodont" Tuzla	dr Vladimir Mihajlović	Ul. Envera Šiljka br. 31	13/1-03-37-24504/10
5	Specijalistička zubna ordinacija "Estetik" Tuzla	dr Timka Delić - Dizdar	Ul. Maršala Tita br. 81	13/1-03-37-208/11
6	Stomatološka ordinacija "Affa" Tuzla	dr Armela Fočić	Stupine B-9	13/1-03-37-24510/10

PRIVATNE STOMATOLOŠKE ORDINACIJE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Odgovorno lice	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
7	Stomatološka ordinacija "Bident" Tuzla	dr Nezaheta Tanović	Mirze Delibašića 11	13/1-03-37-24257/09
8	Stomatološka ordinacija "Emident" Tuzla IPRV	dr Emira Muminhodžić	Ul. Bratstva i jedinstva b.b.	13/1-37-8920/01
9	Stomatološka ordinacija "Ordinacija Alajbači" Tuzla	dr Edina Hujdurović - Alajbači	Ul. Đure Đakovića br. 46	13/1-03-37-12324/10
10	Stomatološka ordinacija "Prodenta" Tuzla	dr Mustafa Hadžiefendić	Ul. Klosterska br. 12	13/1-03-37-27736/11
11	Stomatološka ordinacija "Trešnjo" Tuzla	dr Enver Trešnjo	Ul. Rudarska br. 61	13/1-03-37-31689/10
12	Zubna ordinacija i zubotehnički laboratorij "Ardent" Tuzla	dr Ramiz Arnautović	Ul. Maršala Tita br. 12	13/1-03-37-346/09
13	Zubna ordinacija "Dr Hodžić" Tuzla	dr Asim Hodžić	Ul. Ismeta Mujezinovića br. 25, blok B, Sjenjak	13/1-03-37-12567/10
14	Zubna ordinacija "Selimović" Tuzla	dr Zuhdija Selimović	Ul. Rudarska do broja 27	13/1-37-15570/10
15	Privatna stomatološka poliklinika "Huskanović" Tuzla	dr Muhamed Huskanović	Ul. Topolica br. 1	13/1-03-37-859/10
16	Zubna ordinacija sa zubotehničkim lab. "Šabić" Tuzla	dr Faik Šabić	Ul. Maršala Tita br. 199	13/1-37-3612/05
17	Opšta stomatološka ordinacija sa zubotehničkim lab. "Novodent" Tuzla	dr Huskanović Amer	Branislava Nušića 5A	13/1-37-4885/08
18	Stomatološka ordinacija "Moj zubar"	dr Aida Hadžibeganović	Stupine B 12	13/1-03-37-20699/1
19	Specijalistička stomatološka ordinacija "Dr. Amela Tučić"	dr Amela Tučić	Stupine B 6	13/1-03-37-21738/11
Općina Živinice				
1	Ordinacija opšte stomatologije "Vivadent" Živinice	dr Enver Paočić	Zanatsko poslovni centar "Bezistan"	13/1-03-37-1566/10
2	Stomatološka ordinacija "Sanodent" Živinice	dr Muhamed Alić	Alije Izetbegovića 14	13/1-03-37-41078/11
3	Zubna ordinacija "A-Dent" Živinice	dr Avdo Butković	Meše Selimovića 13	13/1-03-34-2453/10
4	Zubna ordinacija "Dr Zukić" Živinice	dr Senaid Zukić	Ul. Pionirska b.b.	13/1-03-37-31713/10

PRIVATNE ORDINACIJE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Mjesto	Vlasnik	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
I Ginekološke ordinacije					
1	Ginekološka ordinacija "Dr Mujić"	Banovići	Dr Ermina Mujić	Husinske bune 9	13/1-03-37-11977/11
2	Ginekološka ordinacija "Ćerimagić"	Gračanica	Dr Hamdija Ćerimagić	Ul. Čiriš br. 42	13/1-03-37-24529/10
3	Ginekološka ordinacija "Torlaković" IPRV	Gračanica	Prim. dr Vehid Torlaković	Ul. Pekarski prolaz br. 3	13/1-37-15057/06
4	Ginekološka ordinacija "Ginekološko akušerska ordinacija Dr Omer Čampara"	Gračanica	Dr Omer Čampara	Ul. Luke br. 33	13/01-2334/98
5	Ginekološka ordinacija "Ginekološka ordinacija prim. dr R. Kurtčehajić" IPRV	Gradačac	Prim.dr Rasim Kurtčehajić Prim. dr Sejad Berbić	Ul. Hadžiefendijina b.b.	13/1-37-4492/02 13/1-37-32410/05
6	Specijalistička ginekološka ordinacija "SE&AD" IPRV	Gradačac	Dr Sead Dervišević	Ul. Ibrahima Kapetanovića b.b.	13/1-34-1483/03
7	Ginekološka ordinacija "Dr Mujkanović"	Kalesija	Dr Sulejman Mujkanović	Ul. Žrtava genocida u Srebrenici	13/1-37-6271/08
8	Ginekološka ordinacija "Džibrić" Lukavac	Lukavac	dr Nermina Džibrić	Branilaca Bosne bb	13/1-37-4643/08
9	Ginekološka ordinacija "Ginekološka ordinacija prim. dr Zukić" IPRV	Srebrenik	Prim. dr Ibrahim Zukić	Ul. 211. oslobodilačke brigade b.b.	13/03-374/2000
10	Privatna ginekološka ordinacija "Žena i dijete"	Srebrenik	Dr Emina Mušić	Čehaje, Metlik b.b.	13/1-03-37-33245/10
11	Ginek.perinat.ordin.sa ultrazv. i hormonal. dijagnostikom "Omeragić"	Tuzla	Dr Feđa Omeragić	Ul. Seadbega Kulovića br. 2	13/1-03-37-31715/10
12	Ginekološka ordinacija "Hajder" IPRV	Tuzla	mr sci.dr Elmira Hajder	Behram-begova ulica br 7	13/1-03-37-11629/11
13	Ginekološko akušerska ordinacija "Dr Zulčić" IPRV	Tuzla	Mr sci. dr Vesna Zulčić	Stupne B-8, Lamela IV	13/1-37-2470/02
14	PZU Zavod za humanu reprodukciju "Dr Balić"	Tuzla	Prof.dr Devleta Balić	Ul. Kojšino br. 25	13/1-03-37-27658/10
15	Specijalistička ginekološka ordinacija "Dr Blitvić"	Tuzla	Prim. dr Azra Blitvić	Stupine B-9, L5-1A	13/1-37-10297/05
16	Specijalistička ginekološka ordinacija "Medica-II"	Tuzla	Prim. dr Vesna Stilinović	Ul. Valtera Perića br. 8	13/1-37-3335/08
17	Ginekološka ordinacija "Viva intima" Tuzla IPRV	Tuzla	mr sci. dr Lejla Mešalić	Ul. Maršala Tita br. 80	13/1-37-908/08
18	Ordinacija za ginekologiju i perinatologiju "Dr Kavgić" IPRV	Živinice	Prim. dr Safer Kavgić	Ul. Oslobođenja br. 49	13/1-37-1503/07
19	Ginekološko-akušerska ord.sa uz.dijag."Dr.Rahimić"	Živinice	Mr.sci.dr Hidajet Rahimić	Ul 25.novembra 31	13/1-37-3471/10
20	Ginekološka ordinacija "Dr Mahira Jahić"	Tuzla	Doc.dr med.sci Mahira Jahić	Trg slobode, Barok 03	13/1-37-18660/10
21	PZU Ginekološka poliklinika "Korak do života"	Tuzla	Tinjić dr Suada	Pasaž, Ilica I inženjerske brigade bb	13/1-03-37-38137/11
22	Ginekološka ordinacija Dr.Šuvalić	Gračanica	Dr Munevera Šuvalić	Hadžikadijina 25	13/1-03-37-11227/11
23	Ginekološka ordinacija "Dr.Begić" Prnjavor	Kalesija	Mr.med.sci. Zumra Begić	Prnjavor b.b.	13/1-03-37-36059-1/09
II Internističke ordinacije					
1	Privatna ordinacija interne medicine "Dr Rizah Delić "	Gračanica	Prim. dr Rizah Delić	Ul. Sarajevska br. 6	13/1-03-37-24501/10
2	"Dijagnostički centar " IPRV	Gradačac	Prof. dr Kasim Muminhodžić	Ul. Josipa Šibera b.b.	13/1-37-1607/03
3	Specijalistička internistička ordinacija sa ultrazvukom "Dr Bajramović"	Gradačac	Dr Sead Bajramović	Ul. Hasana Kikića b.b.	13/1-37-4585/01
4	Internističko-kardiološka ordinacija "Ritam" IPRV	Lukavac	Dr Esad Brkić	Ul. Albina Herljevića b.b.	13/1-37-7628/02
5	Internistička ordinacija sa ultrazvučnom dijagnostikom "Ortomedic" IPRV	Tuzla	Prim. dr Nedžada Hukić Suljkanović	Stupine B-7, Lamela 7	13/1-37-4245/03
6	Specijalističko internističko-kardiološka ord. sa ultrazv. "Kardiocentar 1" IPRV	Tuzla	Prim. dr Muharem Merić	Zgrada penzionera Tuzla	13/05-285/99
7	Specijalističko internističko-kardiološka ord. sa ultrazv. "Kardiocentar 2" IPRV	Tuzla	Prim. dr Ibrahim Terzić	Zgrada penzionera Tuzla	13/05-284/99
8	Internistička i kardiološka ordinacija "Ejub Halilović" IPRV	Tuzla	Prof. Dr Ejub Halilović	Džafer Mahala br 7	13/1-37-6092/08
9	Internistička ordinacija "Dr Mujčinović" IPRV	Tuzla	Dr Zulfo Mujčinović	Stpine B-13, lamela A	13/1-37-12421/07

PRIVATNE ORDINACIJE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Mjesto	Vlasnik	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
10	Internističke ordinacija "Medikus"	Živinice	Doc. dr Katica Martinović	Blok III, broj 22	13/1-37-15861/03
III Oftalmološke ordinacije					
1	Oftalmološka ordinacija "Dr Pašić" IPRV	Tuzla	Mr sci. prim. dr Ibrahim Pašić	Ul. Turalibegova br. 15	13/03-1815/2000
2	PZU Oftalmološka poliklinika "Optiks"	Srebrenik	Prim. dr Kemija Slanjankić	Ul. 1 marta br. 3	13/1-37-14687/03
3	"Očna ordinacija Šahinpašić"	Živinice	dr.Vesna Šahinpašić	29 novembra 9A	13/1-37-5625/08
4	Oftalmološka ordinacija "Visus" Lukavac	Lukavac	dr.Nermina Muminović	Branilaca Bosne bb	13/1-03-37-23223/09
IV Ordinacije dermatovenerologije					
1	"Dermatološko-kozmetički centar Farah"	Tuzla	Doc. dr Edin Suljagić	Ul. Dr Ivana Ribara br. 15	13/1-37-9039/04
2	Specijalistička dermatovenerološka ordinacija "Lemas" IPRV	Tuzla	Prim. dr Habiba Hadžiefendić-Tanović	Ul. Klosterska br. 12	13/1-03-37-15038/11
V Ordinacije fizikalne medicine					
1	Ordinacija za fizioterapiju "Vita"	Tuzla	Vesna Altumbabić (nosilac privatne prakse) dr Jerko Tunjić	Ul. Albina Herljevića br. 14	13/1-37-1217/06
VI Ordinacije hirurgije					
1	"Centar za plastičnu hirurgiju Berberović"	Tuzla	Dr Zlatko Berberović	Ul. Turalibegova br. 5	13/1-37-2339/06
2	Hirurška ordinacija Dr.Daffala	Gračanica	Daffalla Adil	Hajdarovac 8	13/1-03-37-3818/11
VII Ordinacije medicine rada					
1	"Specijalistička ordinacija medicine rada" IPRV	Kladanj	Prim. dr Džavid Habibović	Ul. Avdage Hasića br. 69	13/1-37-2566/08
2	Ordinacija medicine rada "Dr Čanić"	Kalesija	Dr Ismet Čanić	Ul. Tojšići br. 2	13/03-1629/2000
3	Specijalistička ordinacija medicine rada "Dr Slanjankić" IPRV	Srebrenik	Prim.dr Nusret Slanjankić	Ul. Hazima Fazlića b.b.	13/1-37-12284/05
4	PO Medicine rada "dr Mujačić"	Tuzla	dr Smajil Mujačić	Dragodol 25	13/1-37-126/09
VIII Ordinacije neuropsihijatrije					
1	Specijalistička ordinacija "Dr Sijerčić" IPRV	Tuzla	Prim.dr Zoraj Sijerčić	Ul. 4 jula br. 30	13/1-37-7439/04
2	Specijalistička ordinacija "Dr.Galinović"	Gradačac	dr Galinović Kuzma	Ibrahima Kapetanovića 17/II	13/1-03-37-877/09
IX Ordinacije opće medicine					
1	Ordinacija opšte medicine " Medicus -A"	Gračanica	Dr Nizama Salihefendić	Ul. Mustafe Rešidbegovića br. 2	13/1-03-37-24447/10
2	"Ordinacija opće medicine"	Živinice	Dr Husnija Majdančić	ZPC "Čardaklija"	13/1-37-2711/02
3	Ordinacija medicine rada "Micromedica"	Tuzla	Dr Vesna Sprečić	Ul. Rate Dugonjića br. 42	13/1-03-37-255/09
4	Ordinacija opće medicine "Medica"	Tuzla	Dr Branka Antić-Štauber	Ul. Kralja Tvrtka Prvog br. 8	13/1-03-37-256821/11
5	Ordinacija opće medicine "Zdravlje" IPRV	Gradačac	Prim. dr Mehmed Halilović	Ul. Ahmeta Beširevića br. 8	13/1-37-8980/07
X Ordinacije ORL					
1	Ordinacija za otorinolaringoogiju "Dr Akšamić" IPRV	Tuzla	Prim. mr sci. dr Nedžad Akšamić	Ul Ivana Markovića Irca 32	13/1-03-37-3606/11
2	Specijalistička ordinacija za uho, grlo, nos "Halilović"	Gradačac	Dr Asim Halilović	Hazna bb	13/1-37-3946/07
XI Ordinacije pedijatrije					
1	Pedijatrijska ordinacija "Majka i dijete" IPRV	Tuzla	Dr Mirela Tobudić	Stupine B 11	13/1-03-37-821/09
2	Specijalistička pedijatrijska ordinacija "Pedijatrija"	Srebrenik	Dr Jahia Alabajči	Ul. Hazima Vikala br. 2	13/03-1647/2000

PRIVATNE ORDINACIJE REGISTROVANE PO RJEŠENJU MINISTARSTVA ZDRAVSTVA TK

R/b	Naziv privatne zdravstvene ustanove	Mjesto	Vlasnik	Adresa	Po rješenju Ministarstva zdravlja TK
XIII Pneumoftziološke ordinacije					
1	Specijalistička ordinacija za plućne bolesti i tuberkulozu "Dr Lalić" IPRV	Gradačac	Dr Muhamed Lalić	Ul. Josipa Šibera br. 26	13/1-37-5837/04
XIV Psihologija					
1	PP iz medicinske psihologije "Ajna"	Tuzla	Snežana Sarihodžić	Filipa Kljajića 22	13/01-2152/98
XV Porodična medicina					
1	PO Porodične medicine "Salus"	Tuzla	dr Almir Azabagić	Dragodol 25	13/1-03-37-12339/10
2	PO porodične medicine "Hujdurović"	Tuzla	dr Džemil Hujdurović (ima PAT)	III tuzlanske brigade 7	23/1-03-37-27784/09
Poliklinike					
1	Zdravstvena ustanova "Plava Poliklinika"	Tuzla	Dr Džemil Hujdurović Dr Senada Hujdurović, Munever Kapidžić, Džemila Čatić i Husejn Kuluglija	Ul. Mikelje Tešića br. 5	13/1-03-37-26656/09
2	PZU Poliklinika "Azabagić" Tuzla	Tuzla	dr Alija Azabagić	Ul. Klosterska br. 5	13/03-14488-6/2000
3	Medicinsko - dijagnostički centar (MDC)	Tuzla	Poliklinika "Azabagić" Tuzla	Ul. M.T.Uče 21	13/1-37-7218/08
4	Privatna poliklinika "Mediscan" Tuzla	Tuzla	dr Mohamed Mahmud, dr Topčagić Ramiz	Maka Dizdara 28	13/1-03-37-18663/11
5	PZU Poliklinika "Life m"	Tuzla	Prof.dr.Mahmud Nurkić	Stupine B3/II	13/1-03-37-14512/09
Bolnice					
1	Zdravstvena ustanova Specijalna bolnica "Centar za srce"	Tuzla	v.d.direktor Dževdet Granov	Trg oslobođenja br.4 Alekse Šantića 8	13/1-37-7376/08

STANOVNIŠTVO

**PO OPĆINAMA TUZLANSKOG KANTONA NA
DAN 30.06.2011. GODINE**

PROJEKCIJA

PROCJENA BROJA STANOVNIKA PO STAROSNOJ I SPOLNOJ STRUKTURI NA DAN 30.06.2011. GODINE

Opština	M	Ž	ukupno	Starosna struktura stanovništva													
				0-6	7-19.	0-14.	15 i više	0-19.	19 i više	65 i više	15-64	20-64	15 i više žene	3-18.	žene 15-49	žene 10-19	Zaposleni
Banovići	12.514	13.302	25.816	1.853	2.858	4.711	21.105	5.984	19.832	2.503	18.602	17.159	11.235	4.884	6.719	1.569	5.410
Čelić	6.746	7.118	13.864	998	782	1.780	12.104	3.646	10.218	2.323	9.781	7.763	5.857	3.048	3.180	982	969
Doboj - Istok	4.944	5.293	10.237	817	1.262	2.079	8.158	2.538	7.699	1.260	6.898	6.236	4.385	2.061	2.526	647	1.793
Gračanica	24.970	27.349	52.319	3.906	5.899	9.805	42.514	12.277	40.042	5.536	36.978	32.154	23.022	9.961	13.079	3.223	9.431
Gradačac	22.044	24.088	46.132	3.504	4.848	8.352	37.780	11.633	34.499	6.021	31.759	27.772	20.077	9.529	11.484	3.096	6.940
Kalesija	17.393	18.464	35.857	2.893	4.969	7.862	27.995	9.615	26.242	3.540	24.455	22.174	15.082	7.886	9.269	2.578	4.762
Kladanj	7.119	7.781	14.900	1.030	1.565	2.595	12.315	3.607	11.293	1.720	10.595	9.115	6.590	2.963	3.720	1.027	2.045
Lukavac	23.876	26.969	50.845	2.762	5.405	8.167	42.648	9.866	40.979	7.322	35.326	30.685	23.739	8.105	11.949	2.718	9.501
Sapna	6.116	6.685	12.801	974	1.408	2.382	10.419	3.688	9.113	1.465	8.954	7.353	5.499	3.041	3.164	1.032	646
Srebrenik	19.910	21.874	41.784	3.067	5.388	8.455	33.329	9.914	31.870	4.805	28.524	25.649	18.518	8.042	10.515	2.652	7.253
Teočak	3.580	3.811	7.391	510	1.015	1.525	5.866	1.877	5.514	977	4.889	4.415	3.182	1.544	1.748	539	777
Tuzla	61.475	70.293	131.768	7.937	11.619	19.556	112.212	25.297	106.471	20.215	91.997	84.009	61.500	20.537	31.587	6.550	32.987
Živinice	26.752	28.755	55.507	4.285	8.666	12.951	42.556	13.816	41.691	5.462	37.094	34.994	23.983	11.232	14.357	3.696	10.534
U K U P N O	237.439	261.782	499.221	34.538	55.682	90.220	409.001	113.758	385.463	63.149	345.852	309.477	222.697	92.836	123.299	30.311	93.048

Izvor podataka: Procjena ukupnog broja prisutnog stanovništva po starosnoj i spolnoj strukturi 30.06.2011. godine

Projekcija broja stanovnika za 2010. godinu sačinjena je na osnovu projekcije broja stanovnika TK Zavoda za statistiku FBiH i broja osiguranih lica na području TK na dan 30.06.2011. godine